

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ανακοινώσεις

.....

II Προπαρασκευαστικές πράξεις

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

399η σύνοδος ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003

2003/C 208/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «PRISM 2002»	1
2003/C 208/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 σχετικά με το κοινοτικό σήμα» (COM(2002) 767 τελικό — 2002/0308 (CNS))	7
2003/C 208/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού και με την τροποποίηση της οδηγίας 92/46/ΕΟΚ» (COM(2002) 736 τελικό — 2002/0299 (CNS))	11

Τιμή: 18,00 EUR

EL

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2003/C 208/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Προς μια στρατηγική για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος» (COM(2002) 539 τελικό)	16
2003/C 208/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιφερειακών συνεπειών της αναδιάρθρωσης της αλιείας της ΕΕ» (COM(2002) 600 τελικό)	22
2003/C 208/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/32/ΕΚ σχετικά με την περιεκτικότητα σε θείο των καυσίμων πλοίων» (COM(2002) 595 τελικό — Τόμος II — 2002/0259 (COD))	27
2003/C 208/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 95/2/ΕΚ για τα πρόσθετα τροφίμων πλην των χρωστικών και των γλυκαντικών» (COM(2002) 662 τελικό — 2002/0274 (COD))	30
2003/C 208/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος για την αναγνώριση και την καταγραφή των αιγοπροβάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3508/92» (COM(2002) 729 τελικό — 2002/0297 (CNS))	32
2003/C 208/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες» (COM(2002) 637 τελικό)	35
2003/C 208/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση της αγοράς σιτηρών» (COM(2003) 23 τελικό — 2003/0008 (CNS))	39
2003/C 208/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των αποξηραμένων χορτονομών για τις περιόδους εμπορίας 2004/05 έως 2007/08» (COM(2003) 23 τελικό — 2003/0010 (CNS))	41
2003/C 208/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/1999 περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων » (2003/0011 CNS), και — την « Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί θεσπίσεως εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων» (2003/0012 CNS) (COM(2003) 23 τελικό — 2003/0011 + 0012 (CNS))	45

2003/C 208/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001, σχετικά με την επέκταση της περιόδου για μεταβατικά μέτρα» (COM(2003) 103 τελικό — 2003/0046 (COD))	50
2003/C 208/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση της δεύτερης φάσης του προγράμματος κοινοτικής δράσης (2004-2008) σχετικά με την πρόληψη της βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών και την προστασία των θυμάτων και των ομάδων κινδύνου (πρόγραμμα Daphné II)» (COM(2003) 54 τελικό)	52
2003/C 208/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς» (COM(2002) 534 τελικό — 2002/0240 (COD))	55
2003/C 208/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές των κρατών μελών για την απασχόληση» (COM(2003) 176 τελικό — 2003/0068 (CNS))	58
2003/C 208/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και με τη θέσπιση καθεστώτων στήριξης για παραγωγούς ορισμένων καλλιεργειών» (2003/0006 CNS), και — την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2826/2000» (2003/0007 CNS) (COM(2003) 23 τελικό — 2003/0006 + 0007 (CNS))	64
2003/C 208/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση αγοράς του ρυζιού» (COM(2003) 23 τελικό — 2003/0009 (CNS))	72
2003/C 208/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η απόκτηση της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης»	76
2003/C 208/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προαγωγή της συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (NAE) — Εμπειρίες και μελλοντικές προκλήσεις»	82
2003/C 208/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας» (COM(2002) 511 τελικό)	89

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

399η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 14ης ΚΑΙ 15ης ΜΑΪΟΥ 2003

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «PRISM 2002»

(2003/C 208/01)

Στις 17 Ιανουαρίου 2002 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 (2) της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «PRISM 2002» (Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς).

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, κατήρτισε την γνωμοδότησή του με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pezzini, στις 4 Απριλίου 2003.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 87 ψήφους υπέρ, μία ψήφο κατά και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή στην τρίτη αναθεώρηση της στρατηγικής για την εσωτερική αγορά⁽¹⁾, επισημαίνει την πρόοδο που έχει πραγματοποιηθεί σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Το σφαιρικό πλαίσιο που προκύπτει είναι αρνητικό. Ο συντελεστής επιτυχίας όσον αφορά την υλοποίηση των στοχοθετημένων παρεμβάσεων μόλις ξεπερνά το 50 % και ουσιαστικά παρέμεινε αμετάβλητος σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Παρά τα όποια σημαντικά αποτελέσματα σε συνολικούς όρους η πρόοδος που έχει επιτευχθεί είναι ιδιαίτερα βραδεία.

1.2. Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς (ΠΕΑ) συμβάλλει στην πλήρη υλοποίηση της ενιαίας αγοράς, η οποία ωστόσο δεν έχει γίνει ακόμη πραγματικότητα για πολυάριθμους πολίτες και για ένα μεγάλο τμήμα των ευρωπαϊκών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

1.3. Η διεύρυνση αποτελεί μια στιγμή ιδιαίτερης σημασίας για την Ένωση και τα θεσμικά της όργανα: Το ΠΕΑ επιδιώκει να ενισχύσει τις υπό ένταξη χώρες προκειμένου να προσαρμοστούν όσο γίνεται καλύτερα στην Ενιαία Αγορά.

(1) COM(2002) 171 τελικό της 11.4.2002 — Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών «Αναθεώρηση 2002 της στρατηγικής για την εσωτερική αγορά. Διατήρηση της δέσμευσης που έχει αναληφθεί».

1.4. Ο ρόλος του PRISM (Έκθεση της Προόδου της Πρωτοβουλίας για την Ενιαία Αγορά, <http://www.esc.eu.int/omu-smo/prism>), στα πλαίσια των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί θεσμικώς στο ΠΕΑ είναι κεντρικός σε σχέση με τους εν λόγω στόχους. Τα περιεχόμενα της τράπεζας δεδομένων συμβάλλουν, αφενός, στον πολλαπλασιασμό των γνώσεων του συστήματος Ευρώπη και, αφετέρου, στην επίλυση των δυσκολιών που μπορούν να συναντήσουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις στην Ενιαία Αγορά.

1.5. Οι υπηρεσίες στις επιχειρήσεις και στους πολίτες που παρέχονται από όργανα, οργανώσεις και επαγγελματίες αποτελούν σαφώς ένα σημαντικό μέσο για την ανάπτυξη μιας εσωτερικής αγοράς. Έτσι οι γνώσεις, η διάδοση και η ωφελιμότητά τους πρέπει να αξιοποιηθούν και αναπτυχθούν από το ΠΕΑ, μέσω επίσης του PRISM.

1.6. Η πλήρης υλοποίηση της Εσωτερικής Αγοράς διευκολύνεται επίσης και από την καλύτερη γνώση και διάδοση των αποφάσεων και της νομοθεσίας εκ μέρους των πολιτών και των επιχειρήσεων οι οποίες, αν ενημερώνονταν καταλλήλως, θα μπορούσαν να αντιτάξουν τις αρχές που εξαγγέλλονται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για να αξιοποιήσουν τα δικαιώματά τους. Την εβδομάδα από 4 έως 9 Νοεμβρίου 2002 ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής⁽²⁾, στην απάντησή του στις ερωτήσεις των

(2) SP(2002) 3637 11 Νοεμβρίου 2002 — Διεύθυνση Ε/2.

Ευρωβουλευτών αντιμετώπισε πάνω από 12 γραπτές επερωτήσεις σχετικά με την Εσωτερική Αγορά. Ακόμη το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της 14ης Νοεμβρίου 2002 κάλεσε την Επιτροπή να συνεχίσει να επιδεικνύει προσοχή όσον αφορά τον πλήρη σεβασμό της κοινοτικής νομοθεσίας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ζήτησε από τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν πλήρως και ταχέως προς τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στα θέματα της ελεύθερης διακίνησης των υπηρεσιών και της ελεύθερης εγκατάστασης και να διασφαλίσουν την κατάλληλη συνέχεια.

2. Διάρθρωση της γνωμοδότησης

2.1. Το παρόν έγγραφο χωρίζεται, σε γενικές γραμμές, σε δύο τμήματα. Το πρώτο περιγράφει τα συστήματα PRISM και Solvit και αναφέρει τις διαφορές τους (σημείο 3).

2.2. Το δεύτερο τμήμα περιέχει την πρόταση του προγράμματος εργασίας για το 2003, και επικεντρώνεται σε δύο ειδικές πτυχές:

- την εξακρίβωση των δυνατοτήτων σύνδεσης μεταξύ PRISM και Solvit,
- τη στρατηγική της Επιτροπής για την Εσωτερική Αγορά το 2003, με ειδική αναφορά στην αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, όπως επίσης στο πρόγραμμα δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, για τις οποίες θα ήταν σκοπίμο να προβλεφθεί περαιτέρω εξέταση (σημεία 4-5).

3. PRISM και Solvit

3.1. Τα συστήματα PRISM και Solvit, της ΕΟΚΕ και της Επιτροπής αντιστοίχως, αντιπροσωπεύουν δύο σημαντικά μέσα στη διάθεση των πολιτών και των επιχειρήσεων της ΕΕ τα οποία από κοινού με άλλες πρωτοβουλίες (European ombudsman office, Euro info centres, Europe direct, κέντρα προώθησης καινοτομίας, ευρωπαϊκά κέντρα επιχείρησης και καινοτομίας, διάλογος με τις επιχειρήσεις) ⁽¹⁾ υποστηρίζουν ουσιαστικά την πλήρη υλοποίηση της Εσωτερικής Αγοράς. Κάθε ένα από τα μέσα αυτά, μέσω των χαρακτηριστικών του, προσφέρει συμπληρωματική υπηρεσία στα άλλα προκειμένου να υπάρξει έγκαιρη και βελτιωμένη απάντηση στις ερωτήσεις. Είναι σημαντικό για το λόγο αυτό να υποστηριχθεί και να βελτιωθεί ο ειδικός χαρακτήρας των μέσων που τα κοινοτικά

όργανα μπορούν να καταρτίσουν και να θέσουν στη διάθεση των χωρών μελών και των πολιτών τους, όπως επίσης των υποψηφίων χωρών, στη λογική της συνεργασίας που χαρακτηρίζει το σύνολο της «ευρωπαϊκής διαδικασίας».

3.2. Το PRISM (Έκθεση Προόδου της Πρωτοβουλίας για την Ενιαία Αγορά) είναι το διαλειτουργικό δίκτυο ενημέρωσης του ΠΕΑ που περιέχει όλες τις πληροφορίες που ανακοινώνονται από τα μέλη της ΕΟΚΕ, τις οργανώσεις τους καθώς και από τους φορείς της Ενιαίας Αγοράς και είναι προσίτο σε όλους μέσω του Διαδικτύου. Το PRISM επιδιώκει μεταξύ άλλων να συλλέξει τις ορθές πρακτικές που υιοθετούνται και εφαρμόζονται στο κοινοτικό πλαίσιο με στόχο να υπάρξει ανταπόκριση στις νέες προκλήσεις της Ενιαίας Αγοράς. Η εργασία αυτή επιτρέπει να αξιοποιηθούν και να γίνουν γνωστές οι πρωτοβουλίες που αξίζει να διαδοθούν περισσότερο στα πλαίσια της Ενιαίας Αγοράς προκειμένου να διευκολυνθεί η επέκτασή τους, να δημιουργηθούν συνεργίες και να προωθηθεί ο συμπληρωματικός χαρακτήρας. Μακροπρόθεσμα, στόχος του Παρατηρητηρίου είναι να προσδιορίσει τον καλύτερο τρόπο ενθάρρυνσης των πρωτοβουλιών αυτών, όπως επίσης να επηρεάσει τον αναπροσανατολισμό των προτεραιοτήτων δράσης της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ έναντι της Ενιαίας Αγοράς.

3.2.1. Η τράπεζα δεδομένων PRISM ομαδοποιεί τις πρωτοβουλίες της Ενιαίας Αγοράς σε τέσσερις κατηγορίες:

- α) ενημέρωση και υποστήριξη,
- β) διαμεσολάβηση,
- γ) συμπράξεις,
- δ) συμφωνίες και κώδικες συμπεριφοράς.

3.2.2. Η μηχανή αναζήτησης του PRISM επιτρέπει να επιλέγονται τα δεδομένα ξεκινώντας από την επιλογή των εν λόγω τεσσάρων κατηγοριών, από κοινού με έναν γεωγραφικό καθορισμό βάσει της χώρας που συμμετέχει στην πρωτοβουλία, όπως επίσης επιτρέπει και τη θεματική έρευνα μέσω λέξεων κλειδιών.

Για τις χώρες που πρόκειται να ενταχθούν το PRISM αντιπροσωπεύει σημαντική ενίσχυση στο βαθμό που διευκολύνει στο εσωτερικό τους τη γνώση της εσωτερικής αγοράς και συνεπώς τις διαδικασίες προσαρμογής τους στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

3.3. Το Solvit ⁽²⁾ είναι το δίκτυο για την άτυπη επίλυση των διαμεθοριακών προβλημάτων στην εσωτερική αγορά, που τέθηκε σε λειτουργία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να αντιμετωπιστούν οι προβληματικές που προκύπτουν από την κακή εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την εσωτερική αγορά εκ μέρους των δημόσιων διοικήσεων. Το Solvit αποτελεί ένα δίκτυο για την επίλυση των προβλημάτων μέσω πιθανής διαμεσολάβησης και πρέπει

(1) Οι διευθύνσεις στο Διαδίκτυο των πρωτοβουλιών που προαναφέρθηκαν είναι οι εξής:

- www.euro-ombudsman.eu.int
- www.europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html
- www.europa.eu.int/eurodirect
- www.irc.cordis.lu/
- www.cordis.lu/innovation-smes
- www.europa.eu.int/business

(2) Σύσταση της Επιτροπής της 7ης Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με τις αρχές χρήσης του «Solvit» — δίκτυο για την επίλυση των προβλημάτων στην εσωτερική αγορά.

αποκλειστικά να ασχολείται με ζητήματα που δεν εξετάζονται από κοινοτικούς ή εθνικούς δικαστές. Ο αιτών ωστόσο παραμένει ελεύθερος να προσφύγει οποιαδήποτε στιγμή δικαστικά, τερματίζοντας έτσι το ζήτημα αυτό στα πλαίσια του δικτύου Solvit.

3.4. Η διαφορά μεταξύ των δύο συστημάτων, PRISM και Solvit, έγκειται στο γεγονός ότι το PRISM αποτελεί τράπεζα δεδομένων που συγκεντρώνει τις καλύτερες πρακτικές όσον αφορά τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και τους καθιστά άμεσα διαθέσιμους μέσω του Διαδικτύου, ανά πάσα στιγμή και σε οποιοδήποτε τόπο. Το Solvit, αντιθέτως, αντιπροσωπεύει ένα σύστημα παροχής συμβουλών που προτείνει λύσεις σε διαμεθοριακές διενέξεις, που δεν αποτελούν ακόμη αντικείμενο δικαστικών διαδικασιών, και οι οποίες διατυπώνονται βάσει προβλημάτων με στοχοθετημένο και συγκεκριμένο χαρακτήρα που έχουν προκύψει μεταξύ πολιτών ή επιχειρήσεων και δημόσιων υπηρεσιών.

4. Η πρόταση εργασίας για το 2003 όσον αφορά το PRISM και το Solvit

4.1. Για να υπάρξει καλύτερη εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από το PRISM θα πρέπει να ληφθούν κυρίως υπόψη τρεις παράγοντες:

- α) θα πρέπει να γνωστοποιείται ευρύτερα και να διατίθεται στους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ καθώς και των χωρών που πρόκειται να ενταχθούν,
- β) η τράπεζα δεδομένων θα πρέπει κατά κύριο λόγο να τροφοδοτείται από «ορθές πρακτικές» που εφαρμόζονται στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς, π.χ. με την ανάπτυξη περισσότερων σχέσεων με τις επαγγελματικές οργανώσεις, κυρίως αυτές που αφορούν επιχειρήσεις υπηρεσιών,
- γ) θα πρέπει να είναι όσο γίνεται περισσότερο προσιτό και εύχρηστο εκ μέρους των καταναλωτών, των επιχειρήσεων, των συμβούλων.

4.1.1. Όσον αφορά τα σημεία α) και β), στην προοπτική της συνεργασίας με τα κοινοτικά όργανα, η πρωτοβουλία υποβολής προτάσεων ολοκληρωμένων μορφών εργασίας μεταξύ των δύο συστημάτων που καταρτίστηκαν από την ΕΟΚΕ και την Επιτροπή μπορεί πράγματι να αποτελέσει πλεονέκτημα για την Ενιαία Αγορά, τους πολίτες και τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Προς τούτο είναι σημαντικό να καθιερωθούν απλοί και προσιτοί τρόποι πρόσβασης στα δύο συστήματα και χρήσης των σχετικών πληροφοριών⁽¹⁾.

(1) Σχετικά είναι σκόπιμο να διευκολυνθεί η πρόσβαση στο PRISM στον κόσμο του Διαδικτύου με πληροφορίες και συνδέσεις πρόσβασης που υπάρχουν τουλάχιστον στις σημαντικότερες πύλες που χρησιμοποιούνται σήμερα, αρχίζοντας από την Ευropa (www.europa.eu.int) από την οποία ακόμη απουσιάζει. Από εργασίες επαλήθευσης προέκυψε ότι υπάρχουν πληροφορίες για το PRISM στις ακόλουθες πύλες: Yahoo, Tiscali, Libero/Ariannna, Virgilio, Google, Altavista. Η επισήμανση των πληροφοριών για την τράπεζα δεδομένων PRISM του ΠΕΑ είναι δυσχερής διότι όποιος τις αναζητεί πρέπει ήδη να γνωρίζει την ύπαρξή του διαφορετικά θα είναι δύσκολο να ψάχνει μέσα σε ιστοθέσεις με την ίδια ονομασία.

4.1.2. Το PRISM, με το να συγκεντρώνει τις ορθές πρακτικές που εφαρμόζονται στα πλαίσια της Ενιαίας Αγοράς μπορεί πράγματι να τροφοδοτείται και από περιπτώσεις που επιλύονται μέσω του δικτύου Solvit, οι οποίες φυσικά θα καθίστανται ανώνυμες και θα έχουν γενικό χαρακτήρα στα πλαίσια του σεβασμού της ατομικής ζωής του καθένα. Αντιθέτως οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο PRISM μπορούν να χρησιμοποιηθούν από το δίκτυο Solvit στο βαθμό που οι αιτούντες μπορούν να επιλέξουν ή να μειώσουν τα αιτήματά τους εάν βρουν απάντηση στο PRISM, με αποτέλεσμα να παρέχεται ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υπηρεσία στους πολίτες και τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

4.1.3. Μια τεχνική και λειτουργική πρόταση μπορεί να είναι η πραγματοποίηση διασυνδέσεως στο εσωτερικό των ιστοσελίδων και των ιστοσελίδων της ΕΟΚΕ και της ΕΕ έτσι ώστε οι χρήστες να μπορούν εύκολα να χρησιμοποιούν και τα άλλα συστήματα. Λύση που θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της διάδοσης του PRISM και του Solvit σε όσους γνωρίζουν μόνο το ένα από τα δύο.

4.1.4. Τέλος, μπορεί επίσης να είναι χρήσιμο να εμπλουτιστεί η τράπεζα δεδομένων PRISM με πληροφορίες σχετικά με τις αγορές, τις υπηρεσίες, τις πληροφορίες για την Εσωτερική Αγορά και τις ενδεχόμενες εξαιρέσεις όσον αφορά τις υπό ένταξη χώρες, και τέλος με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στα θέματα της Εσωτερικής Αγοράς.

5. Περαιτέρω θέματα ανάπτυξης για το 2003

5.1. Το Συμβούλιο Εσωτερικής Αγοράς κατάληξε στο συμπέρασμα, τον Μάρτιο του 2001, ότι «η βελτίωση της εσωτερικής αγοράς των υπηρεσιών αποτελεί ζωτική στρατηγική πρόκληση για την Κοινότητα. Θα πρέπει να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στον τομέα των υπηρεσιών, εξαλείφοντας τα εμπόδια στο διαμεθοριακό εμπόριο και στους νέους φορείς». Τον Ιανουάριο του 2001 η Επιτροπή προώθησε τη στρατηγική των υπηρεσιών⁽²⁾, στα πλαίσια της οποίας επεδίωξε, κατά το 2001, να επιλύσει προβλήματα ειδικών τομέων (αναγνώριση των προσόντων και προώθηση των πωλήσεων) καθώς και να προσδιορίσει μέσω έρευνας τα εμπόδια που αντιτίθενται στη διαμεθοριακή διακίνηση υπηρεσιών. Το 2002, όρισε σαφείς προθεσμίες προς τα κράτη μέλη προκειμένου να εξαλείψουν τα ειδικά εμπόδια που είχαν εντοπισθεί, να υποβάλουν μη νομοθετικά μέτρα υποστήριξης (κώδικες συμπεριφοράς) και να προτείνουν κανόνες μόνο όπου αυτό είναι αυστηρώς αναγκαίο, και αφού προηγουμένως έχουν εναρμονιστεί, με στόχο την παροχή υπηρεσιών. Για τα τέλη του 2003 προβλέπεται μια οριζόντια οδηγία για τις υπηρεσίες.

5.1.1. Πολλοί είναι οι λόγοι για τους οποίους το Συμβούλιο θεώρησε ζωτικής σημασίας την πρόκληση που θέτει ο Κοινοτικός

(2) COM(2000) 888 τελικό της 29.12.2000 — Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια στρατηγική για την εσωτερική αγορά των υπηρεσιών».

τομέας υπηρεσιών. Η Επιτροπή έχει αποδείξει⁽¹⁾ τη σημασία των υπηρεσιών για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην ΕΕ. Τα περιφερειακά στοιχεία υποδεικνύουν ότι στα τέλη της δεκαετίας του '90 οι υπηρεσίες υπήρξαν σε μεγάλο βαθμό η πραγματική κινητήρια δύναμη για την αύξηση της απασχόλησης στην Κοινότητα.

Βάσει μιας έρευνας για τις υπηρεσίες στις επιχειρήσεις που έγινε για λογαριασμό της Επιτροπής προκύπτει ότι η άρση των εμποδίων στο διαμεθοριακό εμπόριο υπηρεσιών στις επιχειρήσεις θα αυξήσει το ΑΕγχΠ της σημερινής ΕΕ από 1,1 % έως και 4,2 %. Δεδομένου όμως ότι οι υπηρεσίες αυτές αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο μόνο του συνόλου των υπηρεσιών, ο αντίκτυπος της ενσωμάτωσης όλων των αγορών υπηρεσιών στην ΕΕ μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερος⁽²⁾.

Μελετώντας τα δεδομένα που παρέχει το Eurostat⁽³⁾ επισημαίνεται ότι η ΑΠΑ (ακαθάριστη προστιθέμενη αξία) στην ΕΕ των 15, το 2000, σε ποσοστό επί της συνολικής οικονομίας, κατανέμεται ως εξής:

— γεωργία	2,2
— μεταποιητική βιομηχανία	22,9
— κατασκευές	5,3
	30,4
— χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στις επιχειρήσεις	27,2
— δημόσιες υπηρεσίες	21,4
— εμπόριο, μεταφορές και επικοινωνίες	21,0
	69,6

Από τη σκοπιά της απασχόλησης, στην ΕΕ των 15, το 2000, η κατανομή σε ποσοστό επί της συνολικής οικονομίας είναι:

— γεωργία	4,4
— μεταποιητική βιομηχανία	19,7
— κατασκευές	7,3
	31,4
— χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στις επιχειρήσεις	13,9
— δημόσιες υπηρεσίες	29,3
— εμπόριο, μεταφορές και επικοινωνίες	25,4
	68,6

5.1.2. Η επίτευξη της πλήρους υλοποίησης της Ενιαίας Αγοράς αποτελεί διαδικασία που απαιτεί διαφορετικές παρεμβάσεις στους διάφορους τομείς και τα επίπεδα που τη συγκροτούν, προκειμένου να επιλυθούν τα προβλήματα που παραμένουν. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται:

- οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στην Ενιαία Αγορά
- η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων.

5.2. Εσωτερική αγορά των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

5.2.1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης τόνισε τη ζωτική σημασία που έχει η ολοκλήρωση των αγορών κεφαλαίων προκειμένου να επιτευχθούν καλά αποτελέσματα όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, να σταθεροποιηθεί ο χρηματοπιστωτικός τομέας και να διασφαλιστεί σε καταναλωτές και επιχειρήσεις η δυνατότητα άντλησης των πλεονεκτημάτων από την καθιέρωση του ευρώ.

5.2.2. Όπως τονίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽⁴⁾, εξακολουθεί να είναι σαφής η σύνδεση, αφενός, μεταξύ ενός χρηματοπιστωτικού τομέα που λειτουργεί ορθά και είναι ολοκληρωμένος και, αφετέρου, της συνολικής οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Μια μελέτη που ανατέθηκε από την Ευρωπαϊκή Στρογγυλή Τράπεζα για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες υπολογίζει ότι η ολοκλήρωση μπορεί να φτάσει ετησίως μεταξύ 0,5 και 0,7 % του ΑΕΠ της ΕΕ, δηλαδή 43 δισεκατομμύρια EUR σε ετήσια βάση⁽⁵⁾.

5.2.3. Αυτά τα ενδεχόμενα οφέλη φανερώνουν την επείγουσα ανάγκη να συμπληρωθεί το πρόγραμμα δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (ΠΔΧΥ)⁽⁶⁾ έως το 2005 (αλλά έως το 2003 για τις αγορές κινητών αξιών και κεφαλαίων κινδύνου). Προκειμένου να επιτευχθούν όσα αποφασίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας μέσω του ενδιάμεσου σταδίου του 2005 και του τελικού του 2010 εντός του 2003 επιβάλλεται να έχουν υλοποιηθεί τα ακόλουθα:

- το νέο πλαίσιο για τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών
- οι κανόνες σε θέματα ΦΠΑ και ηλεκτρονικού εμπορίου
- το νέο σύστημα για τον αντίκτυπο της νομοθεσίας της ΕΕ
- οι ολοκληρωμένες αγορές των κεφαλαίων κινδύνου
- το άνοιγμα των αγορών σιδηροδρομικών μεταφορών στα διευρωπαϊκά δίκτυα

(1) Employment in Europe 2001, Recent trends and prospects, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης (Ιούλιος 2001).

(2) COM(2001) 736 της 7.12.2001 — Ανακοίνωση της Επιτροπής: Οικονομική μεταρρύθμιση: Έκθεση για τη λειτουργία των κοινοτικών αγορών προϊόντων και κεφαλαίων.

(3) Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία «Οικονομικά δεδομένα της Ευρώπης το 2000», Μάρτιος 2002.

(4) COM(2002) 267 τελικό της 3.6.2002 — Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Έκτη έκθεση για την πρόοδο που έχει επιτελεστεί στον τομέα της εφαρμογής του προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες».

(5) The Benefits of a Working European Retail Market for Financial Services, www.zew.de/erfstudyresults/

(6) COM(1999) 232 τελικό της 11.5.1999.

- η ενδιάμεση εξέταση της κοινοτικής πολιτικής
- ο προγραμματισμός των νέων διαρθρωτικών ταμείων.

5.2.4. Από τα 42 μέτρα που προβλέπει το ΠΔΧΥ έχουν ήδη υιοθετηθεί περίπου 30. Από τα 8 που προβλεπόντουσαν με χρονοδιάγραμμα το 2002 έχουν υιοθετηθεί τα 6 ⁽¹⁾ Μεταξύ των αποφάσεων που εκκρεμούν συγκαταλέγονται:

- η αμοιβαία αναγνώριση των προσόντων
- οι ευρωπαϊκοί κανόνες για την φορολόγηση των αποταμιεύσεων.

Η ΕΟΚΕ εύχεται όπως τα θεσμικά όργανα αναλάβουν σοβαρή δέσμευση με σκοπό να υιοθετήσουν το ταχύτερο την οδηγία για τα συνταξιοδοτικά ταμεία και όπως η οδηγία για τα ενημερωτικά δελτία φθάσει επιτέλους στο επιθυμητό πέρας.

5.3. Όσον αφορά τη χονδρική αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, στη διάρκεια της άτυπης συνεδρίασης Ecofin του Ονιέδο, στις 13 Απριλίου 2002, οι Υπουργοί επιδοκίμασαν τη στρατηγική της Επιτροπής που έχει καταρτιστεί προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη περιπτώσεων όπως η ENRON, και είναι επικεντρωμένη σε πέντε τομείς: τη χρηματοπιστωτική ενημέρωση, τη νομοθετική αναθεώρηση, τη διακυβέρνηση των επιχειρήσεων, τη διαφάνεια του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, τους χρηματοπιστωτικούς αναλυτές και τις επιχειρήσεις αξιολόγησης πιστώσεων.

5.3.1. Όσον αφορά το ζήτημα της διαφάνειας σε συμφωνία με το ΠΔΧΥ, προκύπτει ότι είναι σημαντική η πολιτική συμφωνία που επετεύχθη στις 5 Νοεμβρίου 2002 στις Βρυξέλλες από το Συμβούλιο της ΕΕ για την πρόταση οδηγίας σχετικά με τα ενημερωτικά δελτία ⁽²⁾. Ένα ενημερωτικό δελτίο αποτελεί νομικό έγγραφο που περιέχει τις ουσιώδεις χρηματιστικές και μη πληροφορίες, που μια επιχείρηση θέτει στη διάθεση των ενδεχόμενων επενδυτών στην περίπτωση διάθεσης κινητών αξιών (μετοχών, ομολογιών κλπ) προκειμένου να συγκεντρώσει κεφάλαια ή σε περίπτωση που θέτει τις ίδιες κινητές αξίες υπό διαπραγμάτευση σε μια ρυθμιζόμενη αγορά.

5.3.2. Η Ενιαία Αγορά θα πρέπει να επιτρέπει σε όλους τους πολίτες των κρατών μελών να μπορούν να δρουν αδιακρίτως στο εσωτερικό των διαφόρων χωρών με τους ίδιους όρους που δρουν στη χώρα τους. Για το λόγο αυτό θα πρέπει το συντομότερο δυνατό να καταρτιστούν γενικοί και κοινοί κανόνες. Είναι σημαντικό να τηρούνται οι προθεσμίες και επίσης να δημοσιευθεί έως το 2003 η οδηγία για τα ενημερωτικά δελτία όπως προβλέπεται από το ΠΔΧΥ.

⁽¹⁾ Κανονισμός IAS (Διεθνείς λογιστικοί κανόνες)

- Οδηγία για την οικονομική εγγύηση
- Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο εξ αποστάσεως των οικονομικών υπηρεσιών
- Οδηγία για τους μεσάζοντες για τις ασφαλίσεις
- Οδηγία για τις χρηματοοικονομικές εταιρίες ετερογενών εκμεταλεύσεων
- Οδηγία για τις εμπορικές καταχρήσεις.

⁽²⁾ IP/02/1607, IP/02/1209.

5.4. Όσον αφορά την εσωτερική αγορά λιανικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, η εφαρμογή του ΠΔΧΥ θα έχει δύο σημαντικά αποτελέσματα: οι καταναλωτές και οι ΜΜΕ θα αντλήσουν όφελος όχι μόνο από ένα πιο έγκυρο και αποτελεσματικό σύστημα πληρωμών αλλά επίσης από τις μεγαλύτερες ευκαιρίες για εμπορικές συναλλαγές και τον μεγαλύτερο ανταγωνισμό χάρις στις ελάχιστες χρηματοπιστωτικές επιβαρύνσεις στο εμπόριο ⁽³⁾.

Εάν το σκέλος της μεταρρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών αντιπροσωπεύει σημαντική συμβολή στην επίτευξη της εσωτερικής αγοράς δεν θα πρέπει επίσης να υποβαθμιστεί η σημασία της αλληλέγγυας ανάπτυξης η οποία επιτυγχάνεται επίσης με τη δημιουργία δεοντολογικών χρηματοπιστωτικών μέσων που λειτουργούν σε υπερεθνικό επίπεδο.

5.4.1. Μεταξύ των πιο σημαντικών εμποδίων στην ενιαία χρηματοπιστωτική αγορά περιλαμβάνεται η αβεβαιότητα των καταναλωτών και των επιχειρήσεων όσον αφορά τις δυνατότητες προσφυγής σε περίπτωση διαμεθοριακής διένεξης σχετικά με την εφαρμογή μιας Σύμβασης.

5.4.2. Συχνά οι δικαστικές οδοί είναι πολύπλοκες, μακρόχρονες και δαπανηρές, με αποτέλεσμα συχνά ο πολίτης να παραιτείται των διεκδικήσεών του, κυρίως όταν αυτές αφορούν περιορισμένα ποσά. Αυτό οδηγεί στη επικράτηση ενός κλίματος δυσπιστίας έναντι της Ενιαίας Αγοράς και στο να θεωρείται κάτι απόμακρο από τον πολίτη και τη χώρα του. Αυτό προφανώς αποτελεί αποτυχία για την Ενιαία Αγορά.

5.4.3. FIN-NET — Εξωδικαστική διαδικασία στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: δίκτυο συνεργασίας που συγκροτείται από τα υφιστάμενα εθνικά συστήματα που είναι υπεύθυνα για την επίλυση των διενέξεων. Το δίκτυο αυτό έχει τρεις ειδικές επιδιώξεις:

- να παρέχει στον καταναλωτή εύκολη και ενημερωμένη πρόσβαση στην εξωδικαστική επίλυση των διαμεθοριακών διαφορών,
- να διασφαλίζει αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ευρωπαϊκών συστημάτων με στόχο την όσο το δυνατόν ταχύτερη, αποτελεσματική και επαγγελματική επίλυση των διαμεθοριακών διαφορών,
- να διασφαλίζει ότι τα εθνικά συστήματα εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ κρατών του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου εφαρμόζουν μια σειρά κοινών ελάχιστων κανόνων.

5.4.4. Το ΠΕΑ εκτιμά την επιτυχία της πρωτοβουλίας FIN-NET, συμφωνεί με την Επιτροπή όσον αφορά την ανάγκη παρακολούθησης του δικτύου FIN-NET προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη διάδοση και η αποτελεσματικότητά του καθώς επίσης για το γεγονός ότι οι ευρωπαίοι καταναλωτές θα πρέπει να μπορούν να συμβάλουν με πιο διαρθρωμένο και αποτελεσματικό τρόπο στην κοινοτική διαδικασία λήψεως αποφάσεων στα θέματα της προστασίας των επενδυτών ⁽⁴⁾. Προς το σκοπό αυτό το ΠΕΑ

⁽³⁾ COM(2001) 736 τελικό της 7.12.2001 — Ανακοίνωση της Επιτροπής «Οικονομική μεταρρύθμιση: έκθεση για τη λειτουργία των Κοινοτικών αγορών προϊόντων και κεφαλαίων».

⁽⁴⁾ COM(2002) 267 τελικό.

μπορεί να εξετάσει σε βάθος για το 2003 τη δυνατότητα συμβολής του στη διάδοση και τη χρήση, στο εσωτερικό της Ενιαίας Αγοράς, του δικτύου FIN-NET, προβαίνοντας σε ενδεχόμενες βελτιώσεις ως προς τη χρήση του εκ μέρους των καταναλωτών.

5.5. Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων

Όσον αφορά την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων είναι σημαντικό, όπως ήδη προαναφέρθηκε, να επιδιωχθούν οι στόχοι που περιέχονται στη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾, καθώς και οι υποδείξεις που εκφράστηκαν από την ΕΟΚΕ⁽²⁾, μέσω:

- 1) πιο σαφούς διαδικασίας κωδικοποίησης και απλούστευσης των σημερινών οδηγιών για τα επαγγελματικά προσόντα και τα διπλώματα,
- 2) μεγαλύτερης ενεργοποίησης των αντιπροσωπευτικών οργανισμών των κατηγοριών και των επαγγελματιών, σύμφωνα με τη μέθοδο της συνεννόησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- 3) της διατήρησης και περαιτέρω ανάπτυξης μηχανισμών αποδεδειγμένης αποτελεσματικότητας για την αυτόματη αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων.

Και όλα αυτά με τρόπο ώστε να δοθεί το συντομότερο δυνατό απάντηση στην επιθυμία που εκφράζεται από το 83 % των μικρών επιχειρήσεων, από το 90 % των μεσαίων επιχειρήσεων και από το 92 % των μεγάλων επιχειρήσεων να μπορούν να αναπτύξουν δραστηριότητα στην ενιαία αγορά «αναφερόμενα σε ένα μόνο κανόνα και όχι σε δεκαπέντε διαφορετικούς»⁽³⁾, παρέχοντας μεγαλύτερη στήριξη στους πολίτες, εργαζομένους, επαγγελματίες και επιχειρήσεις που καθημερινώς έχουν δοσοληψίες και εργάζονται στην Ενιαία Αγορά.

6. Κυριότερες δραστηριότητες από τον Οκτώβριο του 2001 έως το Δεκέμβριο του 2002

6.1. Σε στενή επαφή με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή των Περιφερειών, το ΠΕΑ επιδίωξε να εμπλέξει όλο και περισσότερο την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών των χωρών μελών καθώς και των υπό ένταξη χωρών στη σοβαρή εργασία που η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της επιτελεί προκειμένου να υλοποιηθεί μια πραγματική αγορά χωρίς σύνορα. Πράγματι είναι ευρύτατα διαδεδομένη η άποψη ότι μόνο μια ουσιαστική προσπάθεια στο πολιτιστικό και στο οργανωτικό επίπεδο, ικανή να εκμεταλλευτεί τις συνεργίες όλων των παρα-

γόντων της κοινωνίας, μπορεί εγκαίρως να οδηγήσει στην άρση των νομικών και διοικητικών φραγμών που παρεμποδίζουν σε κάθε κράτος την επίτευξη μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς.

6.2. Παράλληλα, ως υποστήριξη επίσης στο σχέδιο PRISM που θεσπίστηκε την 1η Ιανουαρίου 2001 και για το οποίο έγινε ευρύτατα λόγος στο ψήφισμα αυτό, το ΠΕΑ κατήρτισε διάφορες γνωμοδοτήσεις πρωτοβουλίας για διαμεθοριακά και περιφερειακά θέματα, ερχόμενο σε επαφή με διάφορους εκπροσώπους της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών διαφόρων κρατών μελών: (Γαλλίας, Σουηδίας, Βελγίου, Ισπανίας, Ιταλίας, Ολλανδίας), καθώς και δύο υποψήφιων χωρών (Ουγγαρίας και Πολωνίας) και τέλος των χωρών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου που συνεδρίασαν στο Όσλο της Νορβηγίας⁽⁴⁾.

6.3. Επιπλέον, κατόπιν ειδικής αιτήσεως του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Romano PRODI, το ΠΕΑ κατήρτισε δύο γνωμοδοτήσεις⁽⁵⁾ με θέμα «Απλούστευση και βελτίωση της νομοθεσίας» και εργάζεται προς το παρόν για την κατάρτιση νέας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας⁽⁶⁾.

Σε αυτές προστέθηκαν άλλες για θέματα όπως: «το ηλεκτρονικό εμπόριο», «η αμοιβαία αναγνώριση» και «η ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων».

7. Οι μελλοντικές δεσμεύσεις του ΠΕΑ

Το 2003 το ΠΕΑ προγραμματίζει να ασχοληθεί με τα ακόλουθα:

- Να συμβάλει στην πραγματοποίηση της Ενιαίας Αγοράς
- Να στηρίξει την πολιτική που συνδέεται με τη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ
- Να συμβάλει στη βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Στα πλαίσια αυτά καθίσταται σημαντική η ενδεχόμενη κατάρτιση γνωμοδοτήσεων για τα ακόλουθα θέματα:

- Απλούστευση
- Ετήσια αναθεώρηση της ενιαίας αγοράς
- Αξιολόγηση των επιπτώσεων στις επιχειρήσεις, τους εργαζομένους και τους πολίτες
- Κοινή ρύθμιση.

⁽¹⁾ COM(2002) 119 τελικό της 7.3.2002.

⁽²⁾ EE C 61 της 14.3.2003, σ. 67.

⁽³⁾ Υπόμνημα /02/231 της 11ης Νοεμβρίου 2002, που ήδη αναφέρθηκε.

⁽⁴⁾ Βλέπε γνωμοδότηση του ΠΕΑ «Τα αποτελέσματα της διεύρυνσης της Ενώσεως στην Ενιαία Αγορά».

⁽⁵⁾ EE C 125 της 27.5.2002, σ. 105; EE C 14 της 16.1.2000, σ. 1.

⁽⁶⁾ INT/156 — CESE 1311/2002.

Επιπλέον το ΠΕΑ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι στο άμεσο μέλλον θα αποκτήσουν προτεραιότητα τα θέματα που συνδέονται για παράδειγμα με την ένταξη των νέων κρατών, την αναθεώρηση των Συνθηκών, τη δέσμευση για μια πιο δυναμική Ευρώπη στον κόσμο (Λισσαβόνα 2000), την επικουρικότητα και την απλούστευση, την ασφάλεια των τροφίμων.

Για όλα αυτά τα θέματα, καθώς και για άλλα μεγάλης σημασίας, το ΠΕΑ έχει ήδη προωθήσει δικά του έγγραφα προβληματισμού στα οποία παραπέμπει για τις σχετικές αναλύσεις.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

8. Παραρτήματα

Σε παράρτημα ακολουθούν:

- Οι γνωμοδοτήσεις του ΠΕΑ που καταρτίστηκαν από τον Οκτώβριο 2000 έως το Σεπτέμβριο 2002.
- Οι ακροάσεις και οι διασκέψεις που οργανώθηκαν από το ΠΕΑ από τον Οκτώβριο 2000 έως το Σεπτέμβριο 2002.
- Η έκθεση PRISM της 1ης Δεκεμβρίου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 σχετικά με το κοινοτικό σήμα»

(COM(2002) 767 τελικό — 2002/0308 (CNS))

(2003/C 208/02)

Στις 17 Ιανουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Απριλίου 2003, με βάση εισηγητική έκθεση της κας Sanchez Miguel.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το κοινοτικό σήμα, ως ενιαίο σύστημα προστασίας στην ευρωπαϊκή αγορά, σήμανε νομικά μια μεγάλη πρόοδο σε σύγκριση με τα εθνικά σήματα, έτσι ώστε όχι μόνο απλουστεύτηκαν τα συστήματα απόκτησης του δικαιώματος αποκλειστικότητας επί των διακριτικών σημείων των προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά επίσης διευρύνθηκε ο θετικός του αντίκτυπος για την αγορά και για τους καταναλωτές και χρήστες.

1.2. Το κοινοτικό σήμα είχε πολύ σημαντική επίδραση στην επίτευξη της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ευνοήθηκε από τον προσδιορισμό της ταυτότητας των κοινοτικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η τήρηση των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών κανόνων ασφαλείας προώθησε την

εμπιστοσύνη των καταναλωτών και χρηστών σε συγκεκριμένα σήματα, παρότι όχι πάντοτε με τα ίδια αποτελέσματα. Πιστεύουμε, ωστόσο, ότι οι δύο αυτές πτυχές, το δικαίωμα αποκλειστικότητας του δικαιούχου του σήματος και ο προσδιορισμός της ταυτότητας προϊόντων και υπηρεσιών, επιτυγχάνονται κατά τρόπο θετικό με το κοινοτικό σήμα.

1.3. Η Επιτροπή, μαζί με το Γραφείο Εναρμόνισης στα πλαίσια της Εσωτερικής Αγοράς (ΟΗΜΙ), παρακολούθησαν την εξέλιξη και τον αντίκτυπο του κοινοτικού σήματος, προκειμένου να μπορέσουν να διορθωθούν ενδεχόμενες καταστάσεις ή επιδράσεις που επιδέχονται βελτίωση, από την άποψη της επίτευξης καλύτερων αποτελεσμάτων. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποίησαν πλήθος διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη, καθώς και με τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις.

1.4. Το αποτέλεσμα της παρακολούθησης αυτής είναι η παρούσα πρόταση τροποποίησης του Κανονισμού αριθ. 40/94⁽¹⁾, με την οποία επιχειρείται, αφενός, η βελτίωση της λειτουργίας του ΟΗΜΙ και, αφετέρου, η προσαρμογή του συστήματος στις συνέπειες που ενδέχεται να επιφέρει η προσχώρηση νέων χωρών με διαφορετικά νομικά καθεστώτα.

2. Περιεχόμενο της πρότασης

2.1. Η προτεινόμενη τροποποίηση έχει κυρίως διαδικαστικό χαρακτήρα. Επιχειρείται η άρση των μειονεκτημάτων που εντοπίστηκαν τα οποία περιορίζουν την αποδοτικότητα των οργάνων που προέβλεπε ο Κανονισμός 40/94, καθώς και η διευθέτηση των τυπικών ζητημάτων που συνδέονται με τους αιτούντες κοινοτικό σήμα. Περιλαμβάνει, εντούτοις, και άλλες τροποποιήσεις, οι οποίες έχουν επίδραση επί της αναγνώρισης και προστασίας του διακριτικού αυτού σημείου. Ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη στο σύνολό τους τα ενδεχόμενα αποτελέσματα των τροποποιήσεων αυτών.

2.2. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις διαδικαστικού χαρακτήρα μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες:

2.2.1. Τροποποιήσεις που αφορούν την Καταχώριση του κοινοτικού σήματος και αναφέρονται κυρίως σε ζητήματα σχετικά με την ανάπτυξη της διαδικασίας αποδοχής ή μη ενός διακριτικού σημείου ως κοινοτικού σήματος. Μεταξύ αυτών διακρίνουμε τις εξής:

- Απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου
- Σχετικοί λόγοι απαραδέκτου
- Κατάθεση της αίτησης
- Αναθεώρηση των αποφάσεων *ex parte* και *inter partes*
- Ανάκληση απόφασης
- Κατανομή των εξόδων
- Συνέχιση της διαδικασίας
- Αίτηση μετατροπής
- Άσκηση ανταγωγής

2.2.1.1. Κρίνουμε σκόπιμο να επισημάνουμε ότι, μεταξύ των διαδικαστικών τροποποιήσεων, περιλαμβάνονται και δύο οι συνέπειες των οποίων υπερβαίνουν τη διαδικασία καταχώρισης:

- Συνέπειες επί της διαδικασίας αφερεγγυότητας του δικαιούχου του κοινοτικού σήματος, η οποία προσαρμόζεται προς τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1346/2000⁽²⁾.

- Διάρθρωση της αίτησης καταχώρισης και της καταχώρισης, μέσω της ενσωμάτωσης δύο νέων άρθρων που απλουστεύουν και διευκολύνουν τη διάρθρωση του κοινοτικού σήματος, προκειμένου να χρησιμοποιείται ως διακριτικό σημείο για περισσότερα του ενός προϊόντα ή υπηρεσίες.

2.2.2. Τροποποιήσεις που αφορούν τα τμήματα προσφυγών, και επιχειρούν να βελτιώσουν τη λειτουργία τους και, κυρίως, να συντομεύσουν το χρόνο των προσφυγών. Μεταξύ των μέτρων αυτών περιλαμβάνονται:

- Διορισμός των μελών των τμημάτων προσφυγών από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΗΜΙ
- Ανάλυση της προεδρίας της υπηρεσίας προσφυγών από τον πρόεδρο των τμημάτων προσφυγών
- Δυνατότητα μεμονωμένης απόφασης για τις προσφυγές, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις
- Λήψη αποφάσεων από τμήμα με διευρυμένη σύνθεση.

2.2.3. Κατάργηση ορισμένων τελών το ύψος των οποίων δεν αποφέρει ουσιαστικά έσοδα στον ΟΗΜΙ ενώ επιβαρύνουν σημαντικά τη διαδικασία.

2.3. Οι άλλες τροποποιήσεις που προτείνονται αφορούν δύο σημαντικά θέματα:

2.3.1. Την πρόσβαση στο κοινοτικό σήμα, η οποία επεκτείνεται σε υπηκόους τρίτων χωρών που δεν είναι μέλη ούτε της Σύμβασης των Παρισίων ούτε του ΠΟΕ, υπό τον όρο ότι οι χώρες προέλευσής τους ενεργούν υπό όρους αμοιβαιότητας προς τα κράτη μέλη.

2.3.2. Το σύστημα έρευνας, του οποίου προβλέπεται η κατάργηση, δεδομένου ότι δεν αποφέρει στο καθεστώς του κοινοτικού σήματος καμία προστιθέμενη αξία.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά το περιεχόμενο των προτεινόμενων τροποποιήσεων του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94, καθώς κρίνει ότι οι στόχοι τους υπερβαίνουν μια απλή διαδικαστική αλλαγή, απαραίτητη για την προσαρμογή της διοικητικής διαδικασίας της Καταχώρισης κοινοτικού σήματος στις νέες συνθήκες της διεύρυνσης της ΕΕ. Για το λόγο αυτόν, κρίνουμε απαραίτητο να εκφέρουμε γνώμη για τα λοιπά ζητήματα, που, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, συναπαρτίζουν το σύνολο των προτεινόμενων τροποποιήσεων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 349 της 31.12.1994.

⁽²⁾ ΕΕ L 160 της 30.6.2000.

3.2. Δικαιούχοι του σήματος

3.2.1. Μεγαλύτερη ευελιξία

Η Επιτροπή προτείνει, για την αύξηση της ευελιξίας, την κατάργηση της αρχής της αμοιβαιότητας για τους δικαιούχους σήματος τρίτων χωρών που επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στο κοινοτικό σήμα. Η πρόταση ευνοεί, σε γενικές γραμμές, τους δικαιούχους σήματος και τους εκπροσώπους τους, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επικαλούνται την παλαιότητα της καταχώρισης ενός κοινοτικού σήματος, και να απαιτούν την ανάκληση αποφάσεων που στηρίζονται σε πρακτικά σφάλματα, τον καθορισμό μεγαλύτερων διαδικαστικών προθεσμιών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ή τη διασαφήνιση των δαπανών.

3.2.2. Ενδεχόμενες δυσχέρειες

Η ευελιξία αυτή δεν εναρμονίζεται με την ελευθερία επιλογής του δικαιούχου ενός διακριτικού σημείου. Το πρόβλημα ενδέχεται να προκύψει όταν ο δικαιούχος μιας γεωγραφικής ονομασίας ή ένδειξης ζητά την καταχώρισή της ως κοινοτικού σήματος. Δεδομένου ότι αυτό περιλαμβάνεται στους απόλυτους λόγους απαραδέκτου του άρθρου 7, αποτρέπεται το ενδεχόμενο, με εθνικά συχνά κριτήρια, να μην διαθέτουν οι επιχειρηματίες το δικαίωμα χρήσης της ονομασίας ή ένδειξης αυτής, ενώ πρόκειται στην πραγματικότητα για το διακριτικό σήμα των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους.

3.3. Ένα θέμα που προκάλεσε αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία και διυστάμενες δικαστικές αποφάσεις σε ορισμένες περιπτώσεις είναι η φράση «το οποίο δεν έχει μόνον τοπική ισχύ» στο άρθρο 8, παράγραφος 4 του κανονισμού. Για το λόγο αυτό, συνιστάται, στο νέο νομοθετικό κείμενο, να καθορίζεται επακριβώς η έννοια «τοπική ισχύς» στο πλαίσιο αυτό.

3.4. Νόμιμοι εκπρόσωποι

3.4.1. Στην έκθεση που εκπόνησε η Επιτροπή, εξετάστηκε η λειτουργία του συστήματος εκπροσώπησης και επισημάνθηκαν τα υφιστάμενα επί του παρόντος εμπόδια για την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών. Σύμφωνα με το δικαίωμα αυτό, πρέπει να διευκολυνθεί η πρόσβαση, σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, στα πρόσωπα που ασκούν τη λειτουργία αυτή ενώπιον του ΟΗΜΙ. Η πρόταση προωθεί τη δυνατότητα να εκχωρείται στους πληρεξούσιους ένα διαβατήριο με βάση το οποίο δεν θα απαιτείται να έχουν τον τόπο άσκησης της δραστηριότητάς τους στο κράτος μέλος εκείνο στο οποίο έχουν λάβει πληρεξούσιο για εκπροσώπηση για υποθέσεις σημάτων, αλλά η απόκτηση του οποίου θα τους παρέχει το δικαίωμα να αναπτύσσουν δραστηριότητα σε όλα τα κράτη μέλη.

3.4.2. Παρότι απλουστεύθηκαν οι εισαγόμενες τροποποιήσεις για θέματα εκπροσώπησης, οι τελικές προϋποθέσεις θα καθοριστούν από την Επιτροπή κατά την εφαρμογή του Κανονισμού.

Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να εκφέρει γνώμη για την πρόταση αυτήν, δεδομένου ότι δεν διαθέτει πληροφορίες σχετικά με τα κριτήρια που θα απαιτείται να πληρούνται για την πρόσβαση στην αναγνώριση ως πληρεξούσιου.

3.4.3. Οπωσδήποτε, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει τις διάφορες δυνατότητες που παρέχονται επί του παρόντος σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως: πραγματοποίηση εξέτασης· διοικητική έγκριση βάσει ειδικών πιστοποιητικών· εγγραφή σε κατάλογο την κατάργηση του οποίου διευκολύνουν τα κράτη μέλη. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, προς το παρόν, δεν υπάρχουν εναρμονισμένες προϋποθέσεις και, ως εκ τούτου, απαιτείται να λάβει θέση η Επιτροπή.

3.4.3.1. Μία δυνατότητα που παρέχεται, στο περιθώριο εκείνων που προτείνει ο κανονισμός εκτέλεσης, θα μπορούσε να είναι, όπως προτείνει η Επιτροπή, η υιοθέτηση δεοντολογικών κωδικών με τους οποίους οι πληρεξούσιοι θα μπορούν να συμμορφώνονται σε εθελοντική βάση, χωρίς αυτό να συνεπάγεται αύξηση των δαπανών ή διοικητικές δεσμεύσεις, ώστε να διευκολύνεται η εναρμονισμένη λειτουργία σε όλα τα κράτη μέλη.

3.5. Το πιο σημαντικό ζήτημα της προτεινόμενης μεταρρύθμισης, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι η κατάργηση του συστήματος έρευνας. Η σχετική αιτιολόγηση στηρίζεται, σύμφωνα με την 4η αιτιολογική σκέψη της Πρότασης Κανονισμού, στο γεγονός ότι «δεν αποφέρει στο καθεστώς του κοινοτικού σήματος πραγματική προστιθέμενη αξία αλλά μάλλον συνεπάγεται υπέρμετρα έξοδα, καθυστέρηση της διαδικασίας και άλλα προβλήματα».

3.5.1. Οι διαφορές πρακτικής μεταξύ των εθνικών συστημάτων, παράλληλα με το γεγονός ότι ορισμένες χώρες δεν συμμετέχουν, προς το παρόν, στο σύστημα έρευνας (Γερμανία, Γαλλία και Ιταλία), θα μπορούσαν να αποτελέσουν έναν από τους λόγους κατάργησής του. Οι σχέσεις του ΟΗΜΙ με τα αντίστοιχα εθνικά Γραφεία είναι περιορισμένες και τα αποτελέσματα δεν είναι πάντοτε θετικά, δεδομένου ότι δεν υπάρχει εναρμόνιση ως προς το περιεχόμενο της έρευνας.

3.5.2. Από την άλλη πλευρά, οι απαιτούμενες δαπάνες για την έκθεση της έρευνας αναμένεται ότι θα διπλασιαστούν. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του ΟΗΜΙ, αναμένεται να ανέλθουν από 270 σε 592 EUR ανά αίτηση, μετά από τη διεύρυνση.

3.5.3. Παρά τις προαναφερόμενες παρατηρήσεις, η ΕΟΚΕ εκθέτει έναν προβληματισμό και ζητά να εξετάσει η Επιτροπή δύο σημαντικά ζητήματα:

1. Τις συνέπειες που ενδέχεται να έχει η κατάργηση του συστήματος έρευνας για τις ΜΜΕ, η υποστήριξη του σήματος των οποίων θα περιοριστεί ως προς το δικαίωμα υποβολής ένστασης.
2. Τις συνέπειες για τους καταναλωτές, δεδομένου ότι υφίσταται το ενδεχόμενο συνύπαρξης ενός κοινοτικού σήματος παράλληλα με εθνικά σήματα.

3.5.4. Τέλος, όσον αφορά την κατάργηση του συστήματος έρευνας, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα έπρεπε να υιοθετηθεί μια λιγότερο δραστική λύση, όπως, για παράδειγμα, να εξεταστεί το ενδεχόμενο εθελοντικής διεξαγωγής της έρευνας, βάσει αιτήσεως του αιτούντος, ο οποίος θα αναλαμβάνει το κόστος, δεδομένου ότι η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ασκείται διάκριση εις βάρος των ΜΜΕ, έναντι των μεγάλων ομίλων επιχειρήσεων, που μπορούν να αντεπεξέλθουν στο κόστος της ιδιωτικής διεξαγωγής έρευνας.

3.6. Μία άλλη πρόταση που ενδέχεται να οδηγήσει σε περιττές διστάμενες ερμηνείες είναι η εξής: «και εάν η διόρθωση του σφάλματος εξυπηρετεί περισσότερο το δημόσιο συμφέρον» στο άρθρο 77-Α του κανονισμού. Για το λόγο αυτό προτείνεται η διαγραφή της.

3.7. Στα άρθρα 127, §1, 128, §2 και 130, §2 του Κανονισμού, κάθε φορά που γίνεται αναφορά σε «ένα μόνο μέλος» πρέπει να προστίθενται οι λέξεις «το οποίο πρέπει να είναι νομικός». Πράγματι, ενώ ο κανονισμός εύλογα προβλέπει, όταν ένα όργανο είναι συλλογικό «ένα από τα μέλη τουλάχιστον να είναι νομικός», δεν κρίνεται λογικό, όταν οι αποφάσεις λαμβάνονται από «ένα μόνο μέλος», αυτό να μην είναι νομικός, και ειδικά στα τμήματα προσφυγών (άρθρο 130, §2).

3.8. Ένα ζήτημα που δεν εξετάζεται στα πλαίσια της Μεταρρύθμισης του Κανονισμού για το κοινοτικό σήμα είναι η σχέση του θέματος αυτού με τις Διεθνείς Συνθήκες και, ιδιαίτερα, με τη Συνθήκη της Μαδρίτης, που θα παρείχε στην ΕΕ ισότητα δικαιωμάτων σε σχέση με άλλα συνυπογράφοντα κράτη. Η προσχώρηση

της Κοινότητας, που είχε προταθεί το 1996, εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από το Συμβούλιο. Το αποτέλεσμα είναι ότι το κοινοτικό σήμα στερείται διεθνούς προστασίας έναντι των ανταγωνιστών μας, γεγονός που μειώνει το κύρος του στη διεθνή αγορά. Επιπλέον, εάν πραγματοποιηθεί η προσχώρηση, θα χρειαστεί νέα αναθεώρηση του Κανονισμού.

3.9. Τέλος, επισημαίνεται ότι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει το κοινοτικό σήμα είναι, αφενός, η διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς σε 25 κράτη μέλη, λόγω της οποίας θα έπρεπε να εξεταστεί το ενδεχόμενο αύξησης των πόρων του ΟΗΜΙ, τόσο των ανθρώπινων όσο και των υλικών, και, αφετέρου, η χρήση των νέων τεχνολογιών, που μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις κοινοτικές καταχωρίσεις, και η οποία θα διευκολύνει μεν την πρόσβαση στις πληροφορίες που αυτές περιλαμβάνουν, αλλά δεν πρέπει να παραβλέπεται και η χρήση συστημάτων προστασίας που θα εξασφαλίζουν τη νομική ασφάλεια του περιεχομένου των καταχωρίσεων.

4. Εν είδει συμπεράσματος, κρίνουμε σκόπιμο να επαναλάβουμε ότι η ευελιξία που επιδιώκει η πρόταση μεταρρύθμισης δεν πρέπει να οδηγήσει σε απώλεια της νομικής ασφάλειας που εγγυάται το κοινοτικό σήμα, ιδίως δε για τις ΜΜΕ. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η διαγραφή του άρθρου 39 δεν πρέπει να αιτιολογείται μόνο με βάση οικονομικές εκτιμήσεις. Επιπροσθέτως, το κοινοτικό σήμα παρέχει προστιθέμενη αξία: την αξία που πιστοποιεί ένα σύστημα παραγωγής σύμφωνο προς τους κοινοτικούς κανονισμούς και ρυθμίσεις, που αποτελούν εγγύηση ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών για τους ευρωπαίους καταναλωτές.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Οικονομικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού και με την τροποποίηση της οδηγίας 92/46/ΕΟΚ»

(COM(2002) 736 τελικό — 2002/0299 (CNS))

(2003/C 208/03)

Στις 7 Φεβρουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 37, παράγραφος 3 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο απεφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Bastian.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 100 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

1.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επλήγη κατά τα τελευταία έτη από βίαιες επιζωοτίες οι συνέπειες των οποίων είχαν τραυματικά αποτελέσματα για τους κτηνοτρόφους και τους ευρωπαίους πολίτες. Η ανάμνηση της επιζωοτίας που αφθώδους πυρετού, η οποία κατά το 2001 αποδεκάτισε την κτηνοτροφία ορισμένων κρατών μελών, είναι ακόμη ζωντανή. Έχοντας ως μέλημα την πρόληψη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα νέο κοινοτικό πλαίσιο καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού.

1.2. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία βρισκόταν στο στάδιο επεξεργασίας από το 1998, αλλά έγινε πλέον εντελώς απαραίτητη μετά την κρίση του 2001, έχει τη μορφή οχυρώματος κατά της εξάπλωσης μιας νέας επιζωοτίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και όλοι οι φορείς του κτηνοτροφικού τομέα έχουν επίγνωση ότι δεν υφίσταται απλή λύση για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού λόγω ακριβώς του πολυσύνθετου χαρακτήρα του θέματος. Για το λόγο αυτό, η «στερεότητα» του προτεινόμενου οχυρώματος θα εξαρτηθεί από τη συμμετοχή όλων των μερών στις προτεινόμενες διατάξεις.

1.3. Η Επιτροπή δεν θέτει σε αμφισβήτηση την τρέχουσα πολιτική η οποία προβλέπει τη σφαγή των ζώων που έχουν προσβληθεί και μολυνθεί από τον ιό, αποδίδει όμως στον επείγοντα εμβολιασμό σημαντικότερη θέση στα πλαίσια του μηχανισμού εξάλειψης σε περίπτωση νέας επιδημίας.

1.4. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέλει να ενθαρρύνει την ανάληψη ταχείας δράσεως σε περίπτωση εμφάνισης μιας νέας εστίας αφθώδους πυρετού καθώς και τη λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων ελέγχου.

1.5. Προτείνονται μέτρα που καθιστούν δυνατή την ταχεία και εμπεριστατωμένη διάγνωση του ιού. Επιπλέον, ένα κοινοτικό εργαστήριο αναφοράς θα αναλάβει να εξασφαλίσει το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων εθνικών εργαστηρίων.

1.6. Η πρόληψη της εξάπλωσης της ασθένειας πρέπει να έχει ως βάση την αυξημένη επαγρύπνηση των κινήσεων των ζώων και της χρήσης προϊόντων που ενδέχεται να έχουν μολυνθεί καθώς και τη συστηματικότερη χρησιμοποίηση επείγοντος εμβολιασμού.

1.7. Η εφαρμογή της αρχής της περιφερειοποίησης, που εδράζεται στην ανάληψη αυστηρών μέτρων ελέγχου σε συγκεκριμένες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς ωστόσο να θίγονται τα γενικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί βασικό στοιχείο του νέου προτεινόμενου μηχανισμού.

1.8. Ο έλεγχος του αφθώδους πυρετού θα μπορούσε να διευκολυνθεί με την ταχεία και ευχερή πρόσβαση στα αποθέματα αντιγόνου. Επιπλέον, πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη για τη χορήγηση ενίσχυσης προς τις γειτονικές τρίτες χώρες που έχουν προσβληθεί ή κινδυνεύουν να προσβληθούν από τον ιό του αφθώδους πυρετού, ιδίως όσον αφορά την επείγουσα προμήθεια αντιγόνου ή εμβολίων.

1.9. Το προτεινόμενο νέο κοινοτικό πλαίσιο καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού προβλέπει και λεπτομερέστερα εθνικά σχέδια έκτακτης ανάγκης. Τα σχέδια αυτά θα αναθεωρούνται τακτικά με βάση τα αποτελέσματα ασκήσεων συναγερμού σε πραγματικό χρόνο στα κράτη μέλη.

1.9.1. Τα εν λόγω σχέδια έκτακτης ανάγκης θα περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τη χρησιμοποίηση του επείγοντος εμβολιασμού και θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα περιβαλλοντικά θέματα σε περίπτωση εμφάνισης μιας εστίας. Θα πρέπει επίσης να προβλέπουν τη στενή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών τόσο στον υγειονομικό τομέα όσο και στον τομέα του περιβάλλοντος.

1.9.2. Η Επιτροπή θα έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί και να προσαρμόζει ορισμένες τεχνικές πτυχές των μέτρων καταπολέμησης μέσω της διαδικασίας της μόνιμης επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι επείγει η εφαρμογή ενός νέου κοινοτικού πλαισίου για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού. Στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τροποποίηση απόφασης 666/91/ΕΟΚ για τη δημιουργία κοινοτικών αποθεμάτων εμβολίων κατά του αφθώδους πυρετού»⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ τόνιζε ότι η προστασία της υγείας των ζώων στην ΕΕ έχει ύψιστη σημασία και ότι είναι προφανής η ανάγκη μιας νέας νομικής βάσης, όπως προτείνει η Επιτροπή, που να επιτρέπει την πιο αποτελεσματική και άμεση δράση για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού.

2.2. Στις γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ τόνιζε ανέκαθεν ότι οι πολίτες πρέπει να ενημερώνονται με σαφή και αντικειμενικό τρόπο για τις κρίσεις. Σε ό,τι αφορά τον αφθώδη πυρετό, πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για μια ζωική ασθένεια που δεν συνεπάγεται κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου. Κατά την ενημέρωση δεν πρέπει να προκαλείται σύγχυση.

2.3. Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση, χρειάζεται να ευνοηθεί ο τομέας της βιώσιμης κτηνοτροφίας κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις των ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά την καλή υγεία των ζώων, την εξέλιξη της γεωργικής παραγωγής και της εμπορίας, και την απαραίτητη διατήρηση της καλής λειτουργίας της ενιαίας αγοράς. Η ύπαρξη της βιώσιμης κτηνοτροφίας εξαρτάται από τη χάραξη μιας πολιτικής για την υγεία των ζώων που θα ενσωματώνει τα νέα διαθέσιμα επιστημονικά αποτελέσματα και τις νέες τεχνολογίες.

2.4. Χρειάζεται να αναθεωρηθούν και ενισχυθούν οι έλεγχοι και τα κτηνιατρικά συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η επιζωοτία αφθώδους πυρετού που ενέσκηψε κατά το 2001 κατέδειξε την ανάγκη αυτή.

2.4.1. Η επιζωοτία αφθώδους πυρετού του τύπου PAN-Asia Ο εξαπλώθηκε κατά το 2001 στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ταχύτητα και έκταση άνευ προηγουμένου. Μολονότι τα αίτια της εν λόγω επιδημίας δεν έχουν εντοπισθεί με βεβαιότητα, θεωρείται ωστόσο ότι οφείλεται κατά πάσα πιθανότητα στην παράνομη εισαγωγή προϊόντων που χρησιμοποιήθηκαν ως ζωοτροφές.

2.4.2. Ο ιός του αφθώδους πυρετού, προτού ακόμη εντοπισθεί και συνεπώς πριν από την εφαρμογή σχετικών ελέγχων, εξαπλώθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, εν συνεχεία στη Γαλλία, στην Ολλανδία, στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας και στη Βόρεια Ιρλανδία. Οι συνέπειες της επιζωοτίας αυτής και τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για την καταπολέμησή της επέδρασαν στην οικονομία των περιοχών που επλήγησαν. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ο τομέας της παραγωγής ειδών διατροφής, τόσο πριν όσο και μετά τη διαδικασία, ο τομέας του τουρισμού καθώς και άλλοι τομείς δραστηριοτήτων υπέστησαν βαριές απώλειες.

2.4.3. Από το 1992 και μετά, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει την αρχή της απαγόρευσης του προφυλακτικού εμβολιασμού κατά του αφθώδους πυρετού που συνηθιζόταν σε ορισμένα κράτη μέλη και ευνοεί μια πολιτική «μη εμβολιασμού». Η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις σχετικά με τις ανταλλαγές που έχουν διατυπωθεί από το Διεθνές Γραφείο Επιζωοτιών (ΔΓΕ). Οι εν λόγω συστάσεις προέβλεπαν μακρότατες προθεσμίες για την αποκατάσταση του καθεστώτος του κράτους μέλους ως «απαλλαγμένου από αφθώδη πυρετό» σε περίπτωση που χρειαζόταν η προσφυγή στον επείγοντα εμβολιασμό (προληπτικός εμβολιασμός) σε περίπτωση εμφάνισης μιας εστίας αφθώδους πυρετού. Κατά την εμφάνιση της κρίσεως οι συστάσεις αυτές δεν λάμβαναν υπόψη την κατάσταση των επιστημονικών γνώσεων όσον αφορά τις μεθόδους ανάλυσης που επιτρέπουν να γίνει διάκριση μεταξύ των εμβολιασμένων και προσβεβλημένων ζώων. Το Μάιο 2002, αναθεωρήθηκε ο διεθνής κώδικας υγείας ζώων του ΔΓΕ. Το καθεστώς μιας χώρας, η οποία προσέφυγε σε επείγοντα εμβολιασμό σε συνδυασμό με ολοκληρωτική καταστροφή των προσβεβλημένων αγελάων και ορολογική παρακολούθηση μετά τον εμβολιασμό με τη χρήση δοκιμασιών για την ανίχνευση αντισωμάτων κατά μη δομικών πρωτεϊνών στα εμβολιασμένα ζώα, ως απαλλαγμένης από κάθε μορφής προσβολή από αφθώδη πυρετό θα αποκαθίσταται έξι μήνες μετά την εμφάνιση της τελευταίας εστίας ή μετά την ολοκλήρωση του εμβολιασμού, ανάλογα ποιο από τα δύο επέρχεται τελευταίο.

2.4.4. Έως σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολούθησε μια πολιτική καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού που στηριζόταν στην αρχή της σφαγής των προσβεβλημένων αγελάων καθώς και των ζώων που ανήκουν στα ευπαθή είδη που θα μπορούσαν ενδεχομένως να έχουν έρθει σε επαφή με την εστία μόλυνσεως ή τους προσβεβλημένους φορείς ή που θα είχαν προσβληθεί κατ' άλλον τρόπο. Ο επείγων εμβολιασμός ήταν η τελευταία προσφυγή.

2.5. Μετά τον τραυματισμό που υπέστησαν οι περιφέρειες που επλήγησαν από την επιζωοτία αφθώδους πυρετού, είναι πλέον επιτακτική ανάγκη να συνυπολογισθούν επίσης οι κοινωνικές, περιβαλλοντικές και ψυχολογικές επιπτώσεις των μεθόδων καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού καθώς και οι συνέπειές τους στη συνολική οικονομία των περιφερειών αυτών.

2.5.1. Είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθούν οι μέθοδοι που επιτρέπουν τον μετριασμό των άμεσων ή έμμεσων επιπτώσεων που έχει στην κοινή γνώμη, στην κτηνοτροφία και τους άλλους τομείς της οικονομίας η πολιτική της συστηματικής σφαγής ζώων.

2.5.2. Μία πολιτική καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού πρέπει να αποφεύγει τη μαζική καταστροφή υγιών ζώων. Επιπλέον, πρέπει να περιοριστούν οι ζημιές που προκαλούνται στις εμπορικές συναλλαγές των περιφερειών που δεν έχουν πληγεί, σε εθνικό ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Πρόληψη της ασθένειας

3.1.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη γνώμη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία πρέπει να εφαρμοσθούν προληπτικά μέτρα για να αποφευχθεί η εξάπλωση του ιού του αφθώδους πυρετού. Πρέπει να παρεμποδιστεί η εισβολή του ιού στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο ζωικό της κεφάλαιο από τις γειτονικές τρίτες

(1) ΕΕ C 368 της 20.12.1999.

χώρες ή μέσω εισαγωγής ζώντων ζώων ή προϊόντων ζωικής προέλευσης. Ο κυριότερος κίνδυνος εισαγωγής του αφθώδους πυρετού προέρχεται από την παράνομη εισαγωγή ζώων και ζωικών προϊόντων από χώρες στις οποίες ο αφθώδης πυρετός βρίσκεται σε ενδημική κατάσταση. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις πρόσφατες προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σκοπός των οποίων είναι η ενίσχυση των κανόνων που διέπουν τις προσωπικές εισαγωγές κρεατοκομικών και προϊόντων γάλακτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και οι οποίοι ισχύουν από 1ης Ιανουαρίου 2003.

3.1.2. Η πρόβλεψη προσαρμοσμένων και αποτελεσματικών συστημάτων επιθεώρησης και ελέγχου έχει ουσιαστική σημασία. Χρειάζεται απαραίτητως να αναπτυχθούν συστήματα πληροφόρησης για τις εστίες αφθώδους πυρετού στις λοιπές περιοχές του κόσμου και να επιδεικνύεται μέριμνα για την ορθή εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων. Η ΕΟΚΕ συνηγορεί όπως όλα τα κράτη μέλη ανακοινώνουν τις επιδημίες ΑΠ και τα σχετικά με αυτές μέτρα που λαμβάνουν.

3.1.3. Η αποτελεσματικότερη επόπτευση της διακινήσεως ζώων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μεταξύ των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι επιβεβλημένη. Πρέπει να στηρίζεται στις αρχές της βιοασφάλειας, στην αξιολόγηση των κινδύνων και να λειτουργεί βάσει ενός βελτιωμένου συστήματος εντοπισμού των ζώων, ιδίως για τα βοοειδή, αιγοειδή και χοίρεια είδη.

3.1.4. Προκειμένου για την πρόληψη των επιζωοτιών, είναι απαραίτητο να τηρούνται οι ορθές πρακτικές υγιεινής στο επίπεδο των εκμεταλλεύσεων και κατά τη μεταφορά των ζώων.

3.1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι απαραίτητο να προβλεφθούν μέσα διάδοσης πληροφοριών και να διοργανωθούν κύκλοι μαθημάτων τεχνικής κατάρτισης για τη βελτίωση των γνώσεων των επιζωοτιών και για την ενίσχυση της καταπολέμησής τους. Οι γεωργοί και οι κτηνίατροι θα πρέπει να συμμετέχουν στις οργανωμένες δραστηριότητες αυτές σε συνεργασία με τα γειτονικά κράτη μέλη. Οι σχετικές προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (παράρτημα XVII) πρέπει να ενισχυθούν. Επιπλέον, χρειάζεται να διασφαλισθεί υψηλό επίπεδο κτηνιατρικής εμπειρογνωμοσύνης στην ύπαιθρο για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή μιας αποτελεσματικής υγειονομικής πολιτικής στον τομέα του ζωικού κεφαλαίου. Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ιδίως στους τομείς των ΚΓΠ και της περιφερειακής πολιτικής, θα πρέπει να αξιολογηθούν υπ' αυτό το πρίσμα.

3.2. *Μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται μόλις εμφανισθεί μια εστία αφθώδους πυρετού*

3.2.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί με τη γνώμη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία πρέπει να αναλαμβάνεται ταχεία δράση που θα στηρίζεται στην ανάληψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων ελέγχου αμέσως μόλις εμφανιστεί μία εστία αφθώδους πυρετού.

3.2.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις σκοπός των οποίων είναι η βαθμιαία εφαρμογή μέτρων ανάλογα με το εύρος της

επιζωοτίας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την περιφερειοποίηση τους εδάφους των κρατών μελών κατά τέτοιον τρόπο ώστε να περιλαμβάνεται μια ή περισσότερες υποκείμενες σε περιορισμούς ζώνες και μια ελεύθερη ζώνη. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει τη διάκριση σε ζώνες προσωρινού ελέγχου, προστατευτικές ζώνες και επιτηρούμενες ζώνες. Η οριοθέτηση των ζωνών στηρίζεται σε εμβριθή επιδημιολογική αξιολόγηση της υγειονομικής κατάστασης των ζώων.

3.2.3. Επικροτούνται τα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή προκειμένου για την ταχεία και λεπτομερή διάγνωση του ιού. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη δημιουργία κοινοτικού εργαστηρίου αναφοράς για το συντονισμό της δράσεως των εθνικών εργαστηρίων.

3.2.4. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διατήρησης στα κράτη μέλη εργαστηρίων και άλλων φορέων που παρέχουν επιστημονική εμπειρογνωμοσύνη στον τομέα της διάγνωσης του αφθώδους πυρετού.

3.2.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει το εγχείρημα με το οποίο, στο πλαίσιο των κοινοτικών διατάξεων για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού, επιδιώκεται ο συνδυασμός των μέτρων συστηματικής σφαγής των προσβεβλημένων και μολυσμένων ζώων που προβλέπονται σε ορισμένες περιπτώσεις για λόγους αποτελεσματικότητας με τον επείγοντα εμβολιασμό.

3.2.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι αποδίδεται ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στον επείγοντα εμβολιασμό στο πλαίσιο του κοινοτικού μηχανισμού καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού με ελαστική εφαρμογή στο τοπικό επίπεδο. Οι σχετικές αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται σε στενή διαβούλευση με το σύνολο των ετέρων του κλάδου. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προωθήσει, κατόπιν διαβουλεύσεων με τους εταίρους του Διεθνούς Οργανισμού Επιζωοτιών (ΟΙΕ), τον μετριασμό και την εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με το χρόνο αναμονής για την αποκατάσταση του παλαιού καθεστώτος εξαγωγής των εμβολιασμένων ζώων. Οι οδηγίες του ΟΙΕ όσον αφορά τον χρόνο αναμονής πρέπει να προσαρμόζονται σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα της έρευνας.

3.2.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι ανάγκη να συνυπολογισθούν οι αξίες των ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά τα ζητήματα της ηθικής και της ευζωίας των ζώων στο πλαίσιο της πολιτικής καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού.

3.2.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη σύμφωνα με την οποία είναι αναγκαία η θέσπιση διαφανών και αποτελεσματικών διαδικασιών για την εξασφάλιση ταχείας πρόσβασης στα αντίδοτα. Η δημιουργία κοινοτικού εργαστηρίου αναφοράς, προκειμένου να ενημερώνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη σχετικά με τις ανάγκες που υφίστανται στον τομέα των εμβολίων και των αντιγόνων, αποτελεί έγκυρη πρόταση. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι έχει ύψιστη σημασία να προβλεφθεί, εφόσον απειλείται η υγεία των ζώων της ΕΕ, η ταχεία και ευχερής πρόσβαση των χωρών που συνορεύουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα κοινοτικά αποθέματα εμβολίων και αντιγόνων.

3.2.9. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής για την αποφυγή της εξάπλωσης της νόσου μόλις εμφανισθεί μια νέα εστία μέσω πολύ προσεκτικής επιτήρησης των μετακινήσεων ζώων και της χρησιμοποίησης προϊόντων που μπορούν να μολυνθούν. Η ΕΟΚΕ θεωρεί εύλογο να υποβληθούν περιορισμοί στο σπέρμα, τα ωάρια και τα έμβρυα μολυσμένων ζώων των ευπαθών ειδών.

3.2.10. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει τις προτάσεις για την εφαρμογή σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, μέτρων όχι μόνον για τα μολυσμένα ζώα των ευπαθών ειδών αλλά επίσης και για τα μολυσμένα ζώα μη ευπαθών ειδών, όπως τα πουλερικά, που μπορούν να αποτελέσουν παθητικούς φορείς της μετάδοσης του ιού.

3.2.11. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενσωμάτωση των εργασιών καθαρισμού και απολύμανσης στον κοινοτικό μηχανισμό καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού.

3.2.12. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την σαφή και ακριβή ενημέρωση του ευρωπαίου καταναλωτή στα πλαίσια της προληπτικής διαδικασίας. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει, και συμφωνεί, ότι η μόνιμη επιτροπή για τα δίκτυα τροφίμων και στην υγεία των ζώων μπορεί να αποφασίσει όπως ένα κράτος μέλος που αντιμετωπίζει επιδημία ΑΠ επαναφέρει το παλαιό εξαγωγικό καθεστώς του από εκείνο που υπάρχει τώρα (δηλ. έξι μήνες μετά τον επείγοντα προστατευτικό εμβολιασμό), αν μετά την καταπολέμηση και εξάπλωση η έρευνα στον τομέα προστασίας και εποπτείας καθιστά σαφές ότι ο ιός του ΑΠ δεν είναι πλέον ενεργός.

3.2.13. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι για λόγους αποτελεσματικότητας, πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να είναι σε θέση, σύμφωνα με τη διαδικασία της μόνιμης Επιτροπής για την τροφική αλυσίδα και την υγεία των ζώων, να τροποποιεί και προσαρμόζει ορισμένες τεχνικές πτυχές των μέτρων καταπολέμησης.

3.2.14. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της εφαρμογής της αρχής της περιφερειοποίησης στα μέτρα ελέγχου όπως προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο βαθμό όπου η εφαρμογή της εν λόγω αρχής επιτρέπει την εφαρμογή αυστηρών μέτρων ελέγχου σε συγκεκριμένες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς να θίγονται τα γενικότερα συμφέροντα της Κοινότητας. Χρειάζεται να υπογραμμιστεί εδώ ότι η αρχή της περιφερειοποίησης πρέπει να εφαρμόζεται αμοιβαία και από τους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ δυνάμει των υγειονομικών συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ αυτών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3. Σχέδια έκτακτης ανάγκης

3.3.1. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής σχετικά με τα εθνικά σχέδια έκτακτης ανάγκης που προσδιορίζουν τα απαραίτητα εθνικά μέτρα για τη διατήρηση υψηλού επιπέδου ευαισθητοποίησης και προετοιμασίας κατά της νόσου και φρονεί ότι είναι απαραίτητες οι σχετικές απαιτήσεις. Είναι επιτακτική

ανάγκη να εφαρμοστούν συστήματα πληροφόρησης σχετικά με τις επιζωotίες καθώς και η ταχεία επικοινωνία σε περίπτωση κρίσεως μεταξύ των ενδιαφερόμενων οργανισμών.

3.3.2. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των μέτρων για τη διοργάνωση ασκήσεων συναγερμού κατά της επιζωotίας. Έχει σημασία να οργανώνονται τέτοιες ασκήσεις τουλάχιστον μία φορά το μήνα με τη συμμετοχή κτηνοτρόφων και κτηνιάτρων. Εγκρίνει ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη για να οργανώνουν και να υλοποιούν παρόμοιες ασκήσεις στο πλαίσιο διαμεθοριακών προγραμμάτων.

3.3.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η επανεξέταση των σχεδίων έκτακτης ανάγκης των κρατών μελών, υπό το πρίσμα των ασκήσεων συναγερμού σε πραγματικό χρόνο, πρέπει να πραγματοποιείται συχνότερα. Η επαλήθευση της καταλληλότητας των εθνικών σχεδίων, της αποτελεσματικής εφαρμογής τους και της κατάστασης προσωπικού και προετοιμασίας των υγειονομικών υπηρεσιών θα πρέπει να πραγματοποιούνται επί τόπου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πρέπει δε να ενδυναμωθεί το συντονιστικό έργο της Επιτροπής με τη σύσταση ενός ευρωπαϊκού οργάνου συντονισμού.

3.3.4. Η παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την επεξεργασία, τον έλεγχο και την εφαρμογή των σχεδίων συναγερμού αποτελεί κατά την άποψη της ΕΟΚΕ θετικό στοιχείο.

3.3.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί ότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να υιοθετούν αυστηρότερα μέτρα στον τομέα της εφαρμογής της οδηγίας και επικροτεί τις σχετικές διατάξεις που προτείνονται από την Επιτροπή. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει κυρίως τη δυνατότητα των κρατών μελών να προβαίνουν στη λήψη συμπληρωματικών εθνικών μέτρων που θεωρούν ότι είναι απαραίτητα και ανάλογα προς την κατάσταση για τη συγκράτηση του ιού του αφθώδους πυρετού, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιάζουσες συνθήκες που υπερισχύουν στην πληγείσα ζώνη από επιδημιολογικής, ζωοτεχνικής, εμπορικής και κοινωνικής απόψεως.

3.3.6. Το ζήτημα της απομάκρυνσης των θανατωθέντων ζώων πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο λεπτομερών διατάξεων. Χρειάζεται προς αυτό να προβλεφθούν λειτουργικά σχέδια που θα καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και θα λαμβάνουν υπόψη την τοπική πραγματικότητα, όσον αφορά τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και υγειονομικές πτυχές.

3.4. Έρευνα και ανάπτυξη

3.4.1. Η επιστημονική έρευνα και ειδικότερα η εφαρμοσμένη έρευνα, αποτελεί βασικό στοιχείο της πρόληψης κατά της εξάπλωσης των επιζωotιών. Η διατήρηση και ανάπτυξη, εντός των κρατών μελών της ΕΕ, υψηλού επιπέδου εμπειρογνομούσης στον τομέα των ασθενειών των ζώων έχει αποφασιστική σημασία. Η ευρωπαϊκή κοινωνία πρέπει να βεβαιωθεί ότι η πολιτική καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού ακολουθεί το ρυθμό των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων όσον αφορά την επεξεργασία των εμβολίων και των μεθόδων δοκιμασίας.

3.4.2. Πρέπει να ενθαρρυνθεί η έρευνα και να διασφαλισθεί η κατάλληλη χρηματοδότησή της ιδιαιτέρως στον τομέα των εμβολιασμών δεικτών και των δοκιμών διαφοροποιημένης ορολογικής έρευνας. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποστείλει ένα ισχυρό μήνυμα προς την κατεύθυνση αυτή για να δείξει ότι έχει τη βούληση να προαγάγει την έρευνα και να μοιραστεί τα αποτελέσματά της με τις τρίτες χώρες.

3.4.3. Τα αποτελέσματα της έρευνας πρέπει να ανταλλάσσονται, να διαδίδονται και να χρησιμοποιούνται επί τόπου. Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται η δημιουργία αποτελεσματικών δικτύων επικοινωνίας, διάδοσης και κατάρτισης.

4. Αποζημίωση

4.1. Ο τομέας της κτηνοτροφίας έχει ουσιαστική σημασία για τη γεωργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Απαιτεί σημαντικές επενδύσεις και διατρέχει πολυάριθμους κινδύνους. Στην οπτική αυτή, είναι απαραίτητο σε περίπτωση απωλειών να βελτιωθεί η αποζημίωση των ευρωπαϊών κτηνοτρόφων βάσει ενιαίων κριτηρίων για όλη την ΕΕ, ιδίως στις περιπτώσεις της σφαγής ζώων. Οι απώλειες στις οποίες υποβάλλονται οι εκμεταλλεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των έμμεσων απωλειών σε περίπτωση υγειονομικού κενού, οι μεταποιητικές βιομηχανίες, οι επιχειρήσεις επεξεργασίας τροφίμων, το σύνολο του τομέα βιομηχανικής επεξεργασίας κατάντη-άναντη πρέπει να αποτελούν αντικείμενο αποζημίωσης. Χρειάζεται ιδίως να αντισταθμίζονται οι απώλειες που οφείλονται

σε προβλήματα εμπορίας των προϊόντων στις ζώνες όπου η διακίνηση ζώων και προϊόντων υποβάλλεται σε περιορισμούς. Η σύσταση κοινοτικού ταμείου για την αντιμετώπιση των δαπανών σε περίπτωση σοβαρών κρίσεων είναι αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση του ιού του αφθώδους πυρετού και της εξάπλωσής του. Βάσει των σημερινών όρων η Επιτροπή οφείλει να προσπαθήσει για την καλύτερη δυνατή στάση με βάση υγειονομικές, οικονομικές (για ολόκληρες τις αγροτικές περιοχές), περιβαλλοντικές και δεοντολογικές συνθήκες.

5.2. Με σκοπό την πρόληψη κάθε νέας κρίσεως, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει την έμφαση στην ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της υγείας των ζώων. Το υψηλό επίπεδο εμπειρογνωμοσύνης και η παρουσία δυναμικού δικτύου ευρωπαίων εμπειρογνομόνων αποτελούν τις βάσεις για μια αποτελεσματική πολιτική πρόληψης. Είναι επίσης επιτακτική ανάγκη να διαδίδονται, να χρησιμοποιούνται και να ανταλλάσσονται οι καρποί της έρευνας στον τομέα της κτηνοτροφίας.

5.3. Αμέσως μόλις υπάρχουν διαθέσιμα νέα επιστημονικά στοιχεία, πρέπει να προσαρμόζεται αναλόγως ο κοινοτικός μηχανισμός καταπολέμησης του αφθώδους πυρετού, προπαντός όταν καθίσταται δυνατόν, έτσι να αποφεύγεται η σφαγή και να ευνοείται ο εμβολιασμός.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Προς μια στρατηγική για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος»

(COM(2002) 539 τελικό)

(2003/C 208/04)

Στις 2 Οκτωβρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 1 Απριλίου 2003 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. Sanchez Miguel.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 103 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Μεταξύ των πολλών θεμάτων που εξετάζει το Έκτο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον, επισημαίνεται το σχετικό με την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος που αποβλέπει στην επίτευξη βιώσιμης χρήσης και προστασίας των θαλασσών. Σήμερα είναι προφανές ότι οι μεμονωμένες πολιτικές που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον δεν έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Πράγματι διαπιστώνεται ότι πολλοί από τους κινδύνους που διαπιστώθηκαν κατά τη στιγμή της κατάρτισης του Έκτου ΠΔ έγιναν πραγματικότητα με μια ανελαστικότητα που υπερβαίνει τις χειρότερες προβλέψεις.

1.2. Οι προβλέψεις για την επιδείνωση και απώλεια της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, όπως και η καταστροφή βιοτόπων για λιμενικές εγκαταστάσεις και η αύξηση των θρεπτικών και επικίνδυνων ουσιών από κοινού με άλλα δεδομένα, που δεν έχουν αξιολογηθεί στο σύνολό τους, όπως είναι οι θαλάσσιες μεταφορές ή η αλιεία, επιβάλλουν την αναγκαιότητα συντονισμού όλων των τομέων που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον προκειμένου να καταρτιστεί μια συνολική πολιτική που θα μειώσει και θα σταματήσει την επιδείνωση των θαλασσών.

1.3. Κατά πρώτο λόγο χρειάζεται κοινοτικός προγραμματισμός της προσπάθειας συντονισμού όλων των πολιτικών που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον. Ο γεωγραφικός χώρος πρέπει να περιοριστεί στις θάλασσες και τους ωκεανούς που αποτελούν μέρος των χωρικών κοινοτικών υδάτων, όπως και των χωρικών υδάτων των υποψήφιων προς ένταξη χωρών, χωρίς ωστόσο να παραγνωριστεί η επίδραση που μπορούν να έχουν οι Συνθήκες και οι Διεθνείς Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί.

1.4. Με τον τρόπο αυτό η στρατηγική διατήρησης και προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος θα παραμείνει εντός της κοινοτικής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία επιτρέπει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ενώ ταυτόχρονα προστατεύει το περιβάλλον.

1.5. Στο διεθνές περιβάλλον χρειάζεται να ληφθούν υπόψη ορισμένα από τα συμπεράσματα της Διάσκεψης Κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ ⁽¹⁾, ειδικά αυτά που αναφέρονται στους τίτλους: Ωκεανοί και θάλασσες, Αλιεία, Θαλάσσια ρύπανση και Έρευνα. Πρέπει να επισημανθούν, μεταξύ αυτών, λόγω των συνεπειών που μπορούν να έχουν σε παγκόσμια κλίμακα, τα ακόλουθα:

- Είναι ανάγκη να εφαρμοστεί έως το 2010, ένα πρότυπο οικοσυστήματος που να λαμβάνει υπόψη τη Δήλωση του Ρεύκιαβικ σχετικά με την αλιεία που σχετίζεται με το θαλάσσιο οικοσύστημα, καθώς και την απόφαση 5/6 της Διάσκεψης των μελών της Σύμβασης για την βιοποικιλότητα.
- Εφαρμογή του κεφαλαίου 17 του Προγράμματος 21 που θεσπίζει πρόγραμμα δράσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη στους ωκεανούς, τις θάλασσες και τις ακτές.
- Θέσπιση μηχανισμού για τον συντονισμό όλων των υπηρεσιών των Ηνωμένων Εθνών.
- Διατήρηση και αποκατάσταση των αλιευτικών αποθεμάτων σε ύψος που επιτρέπει την ανώτερη βιώσιμη παραγωγή, σε περίοδο που αναγκαστικά λήγει το 2015, για τα εξαντλημένα αποθέματα.
- Εφαρμογή του κώδικα συμπεριφοράς για την υπεύθυνη αλιεία του 1995.
- Επείγουσα ενίσχυση του προγράμματος ΟΤΓ για τη διαχείριση της αλιευτικής ικανότητας έως το 2005, όπως και του προγράμματος για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας πριν το 2004.

⁽¹⁾ Διάσκεψη Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη του Γιοχάνεσμπουργκ 2002. Νότια Αφρική 26 Αυγούστου έως 4 Σεπτεμβρίου. Κεφάλαια I-IV.

— Ενίσχυση του συντονισμού δωρητών και κοινοπραξιών για την ανάπτυξη των εθνικών, περιφερειακών ικανοτήτων για την υποδομή και ολοκληρωμένη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων.

— Υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας.

— Εφαρμογή του Συνολικού Προγράμματος Δράσης και της Διακηρύξεως του Μόντρεαλ για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τις δραστηριότητες χερσαίας προέλευσης, με ειδική έμφαση στην περίοδο 2002-2006 για τα αστικά απόβλητα και την αλλοίωση και καταστροφή των οικοτόπων.

— Βελτίωση των μέτρων για τη διεθνή θαλάσσια μεταφορά ραδιενεργών υλικών, τοξικών καταλοίπων και καυσίμων.

— Βελτίωση της επιστημονικής και τεχνικής συνεργασίας με τη θέσπιση διαδικασίας τακτικής ενημέρωσης στα Ηνωμένα Έθνη σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

1.6. Δεν παραγνωρίζεται, ωστόσο, ότι οι ευρωπαϊκοί στόχοι και περιβαλλοντικές δράσεις είναι από πολλές πλευρές καλύτερα προσδιορισμένοι και περισσότερο προωθημένοι σε σχέση με όσα θεσπίστηκαν στη Διάσκεψη Κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ. Είναι σκόπιμο συνεπώς να αποτελέσει η ΕΕ τον κινητήριο μοχλό των δράσεων που περιγράφηκαν, ως εγγυητής της υλοποίησης των Συμφωνιών του Κυότο και του Γκαίτεμποργκ.

1.7. Με την Ανακοίνωση αυτή, αρχίζει η συζήτηση για τη στρατηγική προστασίας και διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα πρέπει να επιδιωχθεί η προστασία όχι μόνο του ευρωπαϊκού αλλά και του διεθνούς χώρου, ούτως ώστε, όποια και αν είναι τα συμπεράσματα, να έχουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, δεδομένου ότι συντελείται μια επιδείνωση του θαλάσσιου περιβάλλοντος για την οποία δεν επαρκούν απλές τομεακές ή εθνικές λύσεις· οι λύσεις πρέπει να δοθούν σε κοινοτικό και διεθνές πλαίσιο.

2. Περιεχόμενο της ανακοίνωσης

2.1. Η σημερινή κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος παρουσιάζει σημαντικά κενά ως προς την ενημέρωση των κοινοτικών αρχών. Το γεγονός ότι λείπει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όλων των πολιτικών που επηρεάζουν το θαλάσσιο περιβάλλον δημιουργεί για την Επιτροπή την αναγκαιότητα καταγραφής όλων των διαθέσιμων πληροφοριών προκειμένου να μπορέσει κατόπιν να θεσπίσει τη βάση επί της οποίας θα στηρίξει τη θεματική στρατηγική.

2.2. Οι διαθέσιμες πληροφορίες για την περιβαλλοντική ποιότητα των θαλασσών και των ωκεανών αφορούν στα ακόλουθα:

— Περιφερειακές συμβάσεις για το θαλάσσιο περιβάλλον ⁽¹⁾

— Ενημερωτικές εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος

— Ενημέρωση για τη βιοποικιλότητα που προκύπτει από τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής ⁽²⁾, τις κατασκευές σε θαλάσσιες ζώνες, τον ευτροφισμό των υδάτων, την μεταφορά και απόρριψη πετρελαίου κ.λπ.

2.3. Από την άλλη πλευρά, υφίσταται η σημερινή κατάσταση ως προς τους κανόνες που ισχύουν στα θέματα προστασίας και διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, όπου θα πρέπει να διακριθούν δύο καταστάσεις. Πρώτον, οι κανόνες που έχουν αποκλειστικά κοινοτικό περιεχόμενο και, δεύτερον, αυτοί που έχουν διεθνή χαρακτήρα. Οι πρώτοι, οι κανόνες ⁽³⁾ γενικού χαρακτήρα, είναι η Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (DMA) ⁽⁴⁾, η Οδηγία για τους οικοτόπους ⁽⁵⁾ και τα άγρια πτηνά ⁽⁶⁾, και η Οδηγία IPCC ⁽⁷⁾. Επίδραση ασκούν επίσης, με ειδικό έστω τρόπο, όλοι οι κανόνες που σχετίζονται με την επεξεργασία των καταλοίπων, τα ύδατα κολύμβησης, τις θαλάσσιες μεταφορές, την ΚΓΠ, κ.λπ.

2.4. Οι κανόνες διεθνούς χαρακτήρα περιλαμβάνονται σε Συμβάσεις που διέπουν γενικές πτυχές της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος αλλά και συγκεκριμένες πτυχές όπως η προστασία των θαλάσσιων ειδών, η πρόληψη της ρύπανσης από επικίνδυνες ουσίες, η χρόνια ρύπανση από το πετρέλαιο, κλπ. Οι πιο σημαντικές σχετικές Συμβάσεις είναι η OSPAR ⁽⁸⁾, η HELCOM ⁽⁹⁾ και η Barcelona ⁽¹⁰⁾.

2.5. Η ύπαρξη πληροφοριών για τις επιπτώσεις που έχει η εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων περιορίζεται, αφενός, από την μακροπρόθεσμη γενικώς εκδήλωση των αποτελεσμάτων τους και, αφετέρου, από το γεγονός ότι δεν υφίσταται εθνική παρακολούθηση της κατάστασης των χωρικών θαλάσσιων υδάτων. Η Επιτροπή παρουσιάζει την κατάσταση από δύο σκοπίες:

— Τα κενά της διαθέσιμης πληροφόρησης.

— Σύνοψη των δραστηριοτήτων παρακολούθησης, αξιολόγησης, υποβολής ενημερωτικών εκδόσεων, διαχείρισης των στοιχείων και υπό εξέλιξη έρευνας ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Πάραρτημα I, περιέχει πληροφορίες που προκύπτουν από τις Συμβάσεις αυτές.

⁽²⁾ COM(2002) 181 τελικό — ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

⁽³⁾ Αναφέρονται στο Πάραρτημα 2.

⁽⁴⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ — ΕΕ L 327 της 22.12.2000.

⁽⁵⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ — ΕΕ L 206 της 22.7.1992.

⁽⁶⁾ Οδηγία 79/409/ΕΟΚ — ΕΕ L 103 της 25.4.1979.

⁽⁷⁾ Οδηγία 96/61/ΕΚ — ΕΕ L 82 της 22.3.1997.

⁽⁸⁾ Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του Βορειοανατολικού Ατλαντικού.

⁽⁹⁾ Σύμβαση του Ελσίνκι για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Βαλτικής.

⁽¹⁰⁾ Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου.

⁽¹¹⁾ Πάραρτημα 3.

2.6. Δεδομένου ότι τα συμπεράσματα σχετικά με την κατάσταση αυτή δεν είναι καθόλου θετικά, προτείνονται στόχοι για κάθε μια από τις διακριτές πτυχές του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Γενικότερα, καθορίζεται ότι η θαλάσσια στρατηγική θα πρέπει να αποτελέσει συμβολή στην κοινοτική στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό, όπως αναφέρεται και στο Έκτο ΠΔ, πρέπει να ενισχυθεί η βιώσιμη χρήση των θαλασσών και η διατήρηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων του θαλάσσιου βυθού και των περιοχών κοντά σε εκβολές ποταμών και ακτές, και συγχρόνως να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα σημεία με μεγάλη βιοποικιλότητα.

2.6.1. Οι συγκεκριμένοι στόχοι αναφέρονται στα ακόλουθα θέματα:

- Συρρίκνωση της βιοποικιλότητας και καταστροφή των οικοτόπων (θεσπίζονται τρεις στόχοι για τη συγκράτηση του φαινομένου αυτού)·
- Επικίνδυνες ουσίες (ένας στόχος)·
- Ευτροφισμός (ένας στόχος)·
- Ραδιοϊσότοπα (ένας στόχος)·
- Χρόνια πετρελαική ρύπανση (ένας στόχος)·
- Απορρίμματα (ένας στόχος)·
- Θαλάσσιες μεταφορές (ένας στόχος)·
- Υγεία και περιβάλλον (ένας στόχος)·
- Κλιματικές μεταβολές (τρεις στόχοι)·
- Βελτίωση των βάσεων γνώσεων.

2.7. Για την επίτευξη των προτεινόμενων στόχων η Επιτροπή προτείνει 23 δράσεις που αποβλέπουν στην υλοποίηση καθενός από τους στόχους αυτούς μέσω της εφαρμογής της πρόληψης και της αρχής της προστασίας. Όλες αυτές με τη σειρά τους στηρίζονται σε δράσεις που προτείνονται με βάση τους ισχύοντες κανόνες και αποβλέπουν βασικά στην προστασία της βιοποικιλότητας, προσδιορίζοντας ειδικές ζώνες διατήρησης αλλά και περιφερειακά προγράμματα διαχείρισης των υδάτων σύμφωνα με τις περιφερειακές θαλάσσιες Συμβάσεις.

2.8. Μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων επισημαίνονται εκείνες που αποβλέπουν στην ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας όχι μόνο σε κοινοτικό πλαίσιο αλλά και στο διεθνές επίπεδο. Επισημαίνεται η πρόταση συντονισμού μεταξύ όλων των Οργανισμών θαλάσσιας προστασίας στους κόλπους του ΟΗΕ και του Προγράμματος 21.

2.9. Η βελτίωση της βάσης γνώσεων είναι σήμερα μια από τις δράσεις που έχουν προχωρήσει περισσότερο δεδομένου ότι έχει

προσδιοριστεί χρονοδιάγραμμα για την ανάπτυξη διαδικασιών παρακολούθησης παρόμοιων με ό,τι θεσπίζεται στην ΟΠΥ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πρότασης της Επιτροπής, στο βαθμό που αντιπροσωπεύει την αφετηρία των συζητήσεων με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για την διατήρηση και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ωστόσο, οι ατυχείς και ολοένα και συχνότερες περιπτώσεις ρύπανσης των θαλάσσιων υδάτων μας οδηγούν στη διαπίστωση ότι απαιτείται εκ μέρους των κρατών μελών μεγαλύτερη πολιτική βούληση ως προς την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, καθώς και καταλογισμός της ευθύνης στους υπαίτιους των ζημιών με αποτελεσματικό τρόπο.

3.2. Σε σχέση με το περιεχόμενο της πρότασης που υποβάλλεται από την Επιτροπή, επισημαίνεται ότι τόσο οι αρχές, ως προς τις οποίες συμφωνεί ευρέως η ΕΟΚΕ, όσο και ο συντονισμός των πολιτικών που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, στην συγκεκριμένη περίπτωση στο θαλάσσιο περιβάλλον, είναι απαιτήσεις που τονίστηκαν σε πολλές από τις γνωμοδοτήσεις μας. Θεωρούμε ότι η κοινοτική στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει τον οριζόντιο χαρακτήρα της εφαρμογής των πολιτικών αυτών. Ωστόσο, δεν μπορεί να συνεχιστεί η λήψη νομοθετικών μέτρων, εάν δεν υπάρχει παράλληλα εφαρμογή και έλεγχος των κανόνων εκ μέρους των αρμόδιων αρχών. Είναι αναγκαίος, ωστόσο, ο καταμερισμός των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εν λόγω αρχών να μην οδηγή σε κενό νομοθεσίας που θα παρεμποδίζει το εφαρμόσιμο των κανόνων.

3.3. Από την εξέταση των στόχων που αναφέρονται προκύπτει ότι, στην πλειοψηφία τους, αφορούν τη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία, την ανάλυση και αξιολόγηση των επιπτώσεων που έχουν οι διάφορες ουσίες αλλά και άλλοι αρνητικοί παράγοντες, την παρατήρηση και μελέτη άλλων επιπτώσεων, κλπ. Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετική την «προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα» στο βαθμό που σημαίνει τη χρήση νέας μεθοδολογίας, ωστόσο το γεγονός είναι ότι δεν εξηγεί σε τι συνίσταται η προσέγγιση, πράγμα που είναι αναγκαίο για να μπορέσουμε να κρίνουμε εάν η στρατηγική που υποβάλλεται (στόχοι και δράσεις) είναι συνεκτική με τη προσέγγιση αυτή⁽¹⁾. Αρκεί να αναφερθεί ότι στο μεσογειακό χώρο υφίστανται 33 διαμορφωμένα οικοσυστήματα και ότι σε συνάρτηση με τη χωροθέτησή τους πλήττονται από πιέσεις και αντικτύπους των οποίων οι παράγοντες διαφέρουν πολύ μεταξύ τους.

⁽¹⁾ Η διάσκεψη Stakeholder για την πρόταση της Επιτροπής, που έγινε στις 4-6 Δεκεμβρίου 2002 στο Κογε της Δανίας, διασαφήνισε την έννοια ως εξής. «Ο συνεκτικός, πλήρης χειρισμός των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που βασίζεται στην καλύτερη διαθέσιμη επιστημονική γνώση για το οικοσύστημα και τη δυναμική του, για να διακριθούν, και αναληφθεί σχετική δράση, οι επιρροές που είναι κρίσιμες για την υγεία του θαλάσσιου οικοσυστήματος έτσι θα επιτευχθεί διαρκής χρήση των αγαθών και υπηρεσιών του οικοσυστήματος και διατήρηση της ακεραιότητάς του». Επιπλέον, η προσέγγιση του συστήματος αποτελεί πρωταρχική βάση για δράση σύμφωνα με τη Σύμβαση για την βιολογική διαποικιλότητα. Μια προσέγγιση του οικοσυστήματος με βάση τη θαλάσσια και την παράκτια βιολογική διαποικιλότητα βρίσκεται σε ανάπτυξη.

3.4. Από την άλλη πλευρά, η σύνθεση της προτεινόμενης στρατηγικής περιορίζεται στη συνέχιση των σημερινών προσανατολισμών και δραστηριοτήτων των οποίων το αποτέλεσμα, όπως άλλωστε και πολλών άλλων περιβαλλοντικών πολιτικών, μπορεί να συνοψιστεί στη φράση «προχωρούμε ένα βήμα εμπρός στην περιβαλλοντική προστασία αλλά η κατάσταση επιδεινώνεται κατά δύο βήματα». Έτσι όλες οι προτεινόμενες δράσεις για την επίτευξη των στόχων απλώς:

- Ολοκληρώνουν τις ήδη ισχύουσες οδηγίες ή τις προσαρμόζουν,
- Αξιολογούν, μελετούν, αναλύουν και παρατηρούν,
- Συντονίζουν συμβάσεις, ενημερωτικές εκθέσεις.

3.5. Είναι αναγκαίο, ενδεχομένως, να αναζητηθεί μια άλλη στρατηγική και, ενδεχομένως, μεταξύ των τρόπων που πρέπει να διερευνηθούν, τον κυριότερο ρόλο πρέπει να έχει η αποτελεσματικότητα, νοούμενη ως η πραγματική ικανότητα της ΕΕ να ασκεί επίδραση στα θαλάσσια περιβάλλοντα, αξιοποιώντας:

- Τα κανονιστικά μέσα (υποχρεωτικοί κανόνες και απλές συμφωνίες ή συμβάσεις)
- Τα οικονομικά μέσα (εμπορικές συμφωνίες, προγράμματα χρηματοδότησης προς τρίτες χώρες)

3.6. Με τον τρόπο αυτό, μπορούν να θεσπιστούν δράσεις ανά πλαίσιο όπως για παράδειγμα:

- Πλαίσιο 1. Παράκτια και παραποτάμια ύδατα, που αντιστοιχούν στα χωρικά ύδατα των κρατών μελών όπου η επιρροή, όσον αφορά την ικανότητα ρύθμισης, εποπτείας και κυρώσεων, είναι πλήρης και όπου υφίστανται ήδη πολυάριθμες διατάξεις κοινοτικού και κρατικού φάσματος.
- Πλαίσιο 2. Ύδατα και θάλασσες των θαλάσσιων ζωνών όπου η επιρροή είναι ισχυρή, (διακόσια μίλια) δεδομένου ότι υφίστανται χωρικά ύδατα και πολιτικές και οικονομικές σχέσεις επί των οποίων μπορεί να ασκηθεί πίεση.
- Πλαίσιο 3. Ύδατα και θάλασσες στις οποίες η επίδραση είναι περιορισμένη δεδομένου ότι πρόκειται για διεθνή ύδατα (αλιευτικές περιοχές των κοινοτικών σκαφών, περιοχές τουριστικού προορισμού πολιτών της ΕΕ).

3.7. Από την εξέταση των προαναφερθέντων κοινοτικών κανόνων οι οποίοι έχουν επίδραση στο θαλάσσιο περιβάλλον προκύπτουν σημαντικά κενά στα μέτρα που έχουν ληφθεί για την προστασία του. Πράγματι, ορισμένα μέτρα αποτελούν σήμερα αντικείμενο τροποποιήσεων ενώ άλλα δεν εφαρμόζονται λόγω αναβολής της έναρξης ισχύος τους και της προβολής αντιρρήσεων εκ μέρους πολλών κρατών μελών⁽¹⁾, καθώς και, τέλος, λόγω καθυστερημένης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και μετέπειτα εφαρμογής τους.

3.8. Οι θαλάσσιες Συμβάσεις διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ανακοίνωση που θα πρέπει όμως να σχετικοποιηθεί και εν μέρει να αντικατασταθεί από νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ. Αυτές οι διεθνείς συμφωνίες διατηρούν σημαντικούς περιορισμούς, γενικώς σε σχέση με τις πραγματικές δεσμευτικές υποχρεώσεις. Έχουν μεγάλη σημασία όσον αφορά την κατάρτιση των στρατηγικών για τους στόχους, τη δέσμευση ετερογενών χωρών, κ.λπ., ωστόσο δεν διαθέτουν επαρκή ικανότητα εφαρμογής ή επιβολής κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων, εάν δεν συμπεριληφθούν δεόντως στη νομοθεσία του κάθε κράτους. Από την άλλη πλευρά, το δυναμικό που διαθέτουν όσον αφορά την προσαρμογή στις επιστημονικές, τεχνικές ή κοινωνικές εξελίξεις περιορίζεται από τις χρονοβόρες διαδικασίες κατάρτισης, κύρωσης και έναρξης ισχύος.

3.9. Σε σχέση με τις διεθνείς Συμβάσεις, επισημαίνεται ο περιορισμένος χαρακτήρας τους. Από τη μια πλευρά, έχουν γεωγραφικά περιορισμένη εφαρμογή, με αποτέλεσμα να καλύπτουν ένα τμήμα μόνο των ωκεανών και των θαλασσών, αυτό δηλαδή που αντιστοιχεί στα χωρικά ύδατα των κρατών μελών και, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ορισμένων από τις γειτονικές χώρες, χωρίς να μπορούν να προστατεύσουν άλλα τμήματα στα οποία υπάρχουν κοινοτικά συμφέροντα, όπως είναι για παράδειγμα οι αλιευτικές περιοχές στον Αφρικανικό Ατλαντικό τις οποίες εκμεταλλεύονται ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Από την άλλη πλευρά, ο δεσμευτικός τους χαρακτήρας είναι περιορισμένος λόγω έλλειψης δυνατοτήτων επιβολής της εφαρμογής τους, πράγμα που οδηγεί σε ανεπαρκή λειτουργικότητα των Συμβάσεων αυτών.

3.9.1. Παρά το γεγονός αυτό και μολονότι αναγνωρίζει τις περιορισμένες επιπτώσεις της, η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη συνέχιση από την ΕΕ της περιβαλλοντικής πολιτικής της στα πλαίσια των Συμβάσεων και των διεθνών οργανισμών ως τρόπο υποστήριξης του πρότυπου βιώσιμης ανάπτυξης.

3.10. Σε σχέση με τους προτεινόμενους στόχους, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι είναι σκόπιμη η διεύρυνσή τους τουλάχιστον από τρεις σημαντικές σκοπιές:

- την πρόληψη των σοβαρών ατυχημάτων με περιβαλλοντικούς αντικτύπους στα θαλάσσια ύδατα τα οποία συμβαίνουν τόσο στη ξηρά όσο και στη θάλασσα και για τα οποία υφίστανται σχετικές οδηγίες (Seveso II, Erika),
- την υλοποίηση της χρήσης των παράκτιων ζωνών όπως ρυθμίζεται στη DMA (πολεοδόμηση, υποδομές, συναφείς οικονομικές δραστηριότητες και επεξεργασία υπολειμματικών υδάτων).
- τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές και τη χρήση αμφιβόλων νομικών τεχνικών όπως είναι οι «σημαίες ευκαιρίας», υπεύθυνες για ένα μεγάλο μέρος της ακυβερνησίας που υφίσταται σήμερα στο πεδίο αυτό καθώς και των σημαντικών σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων (απορρίψεις, ατυχήματα, μεταφορά επικινδυνών προϊόντων χωρίς εγγυήσεις, χρήση τοξικών ουσιών στο θαλάσσιο περιβάλλον).

(1) Μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. COM(2002) 181 τελικό — ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

3.11. Οι υπόλοιποι στόχοι που τίθενται στην ανακοίνωση είναι πολύ φιλόδοξοι και, αναμφίβολα, λογικοί σε συνάρτηση με τον γενικότερο στόχο (βιώσιμη χρήση της θάλασσας και προστασία των σχετικών οικοσυστημάτων). Ωστόσο, τόσο οι δράσεις όσο και το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στους στόχους αυτούς.

3.12. Οι 23 σχετικές δράσεις και οι 14 στόχοι δεν παρουσιάζουν κανένα καινοτόμο χαρακτηριστικό και στερούνται στοιχείου ή στοιχείων στα οποία θα βασιστεί η ολοκλήρωση. Στην ΟΠΥ αυτός ο «ακρογωνιαίος λίθος» στον οποίο οικοδομείται η ολοκλήρωση των πολιτικών είναι η «καλή κατάσταση» των υδάτων.

3.13. Πολλές δράσεις δεν περιλαμβάνουν περίοδο υλοποίησης και εκείνες που την περιλαμβάνουν τάσσουν τόσο μακροπρόθεσμες προθεσμίες ώστε δύσκολα θα επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Εξαιρεση ό αυτό αποτελούν ορισμένες αναλύσεις (έτος 2004 μελέτες για τη σχέση OSPAR και ραδιενεργών ουσιών, στρατηγική για την εξάλειψη των απορρίψεων πετρελαίου των διαφόρων πηγών, απορρίμματα).

Ως παράδειγμα, οι προθεσμίες για τη μείωση της χρόνιας ρύπανσης πετρελαίου είναι:

— Έτος 2010 για την επίτευξη της με τα σημερινά όρια απορρίψεων,

— Έτος 2020 για τη δράση στην πηγή.

Αυτή η καθυστέρηση είναι ακατανόητη τη στιγμή που σήμερα οι διαθέσιμες τεχνολογίες επιτρέπουν την ανίχνευση και τον εντοπισμό σε πραγματικό χρόνο των παράνομων απορρίψεων από τα σκάφη (δορυφόροι τύπου ENVISAT).

3.14. Σχετικά με την αξιολόγηση του αντίκτυπου των κοινωτικών Οδηγιών, υφίστανται διαφορετικές προοπτικές και αντιλήψεις για την κατάσταση των θαλασσών στα πλαίσια της ΕΕ. Οι δείκτες της κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος δεν υποδηλώνουν σημαντική πρόοδο και σε πολλές περιπτώσεις παρουσιάζουν οπισθοχώρηση. Για παράδειγμα, η έκταση της αλιείας στις μεσογειακές ακτές φανερώνει κορεσμό των ζωνών «παράκτιας αλιείας», οι εγκαταστάσεις υδατοκαλλιέργειας παρουσιάζουν προβλήματα περιβαλλοντικής αντοχής κ.λπ.

3.15. Αυτή η επιδείνωση παρουσιάζεται παρά τις πολυάριθμες οδηγίες που επιχειρούν να ρυθμίσουν τη διαχείριση και την χρήση των χωρικών θαλάσσιων υδάτων. Για το λόγο αυτό, είναι σκόπιμο να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος των κοινοτικών κανόνων προκειμένου να εξουδετερωθούν οι αιτίες της σχετικής αποτυχίας και να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα για την προώθηση της αποτελεσματικότητάς τους. Είναι αναγκαίο στην αξιολόγηση αυτή να λάβουν μέρος και τα ενδιαφερόμενα μέρη (οικολόγοι, συνδικαλιστικές ενώσεις, βιομηχανία) και να διατεθούν χρηματικοί και επιστημονικοτεχνικοί πόροι για το σκοπό αυτό. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος θα πρέπει να διαδραματίζει βασικό ρόλο στο πεδίο αυτό.

4. Προτάσεις για νέες δράσεις που θα εξετασθούν σε σχέση με την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος

4.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την επέκταση των προτεινόμενων δράσεων στο βαθμό που τα αναφερόμενα γεγονότα, από την υλοποίηση της ανακοίνωσης, καταδεικνύουν σαφώς την ανάγκη για μια ενίσχυσή τους, καθώς και τη συνεκτίμηση αυτών των δράσεων σε όλους τους κανόνες που αφορούν την εκπλήρωση των κοινοτικών διατάξεων που ισχύουν τώρα.

4.2. Προς το σκοπό αυτό θα ήταν σκόπιμο όπως, με την επιφύλαξη του σκοπού της παρούσας ανακοίνωσης, η προστασία και η διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος ενσωματώνουν ως δράσεις τις εξής προτάσεις, που, αφενός, βελτιώνουν τον συντονισμό μεταξύ των διάφορων πολιτικών και του θαλάσσιου περιβάλλοντος και, αφετέρου, επιχειρούν να επιλύσουν καταστάσεις που δημιουργούν ένα κλίμα ανησυχίας μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών.

4.2.1. Από την άποψη της συνοχής μεταξύ όλων των πολιτικών η Επιτροπή οφείλει να προσδιορίσει την έννοια της καλής θαλάσσιας κατάστασης ως τελικό στόχο επί του οποίου διαρθρώνονται οι 23 δράσεις που συνδέονται με τους 14 στόχους. Τούτο θα επιτρέψει την ύπαρξη ενός δεσμού μεταξύ όλων εκείνων, καθώς και μιας ενιαίας μεθοδολογίας που καινοτομεί και «δίνει» αυτές τις δράσεις.

4.2.2. Επίσης ο περιορισμός του χρόνου εφαρμογής, τόσο των κανόνων όσο και των περιόδων για τις οποίες προτείνονται οι δράσεις διατήρησης και προστασίας, θα αποτελέσει μέσο αποτελεσματικό για την αντιμετώπιση της χειροτέρευσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η ευρύτητα των περιόδων που προβλέπονται για να υλοποιηθούν πολλές από τις δράσεις, τις καθιστούν ανενεργούς ύστερα από τη συχνότητα με την οποία προχωρεί η χειροτέρευση του περιβάλλοντος.

4.2.3. Σε διεθνή κλίμακα η βελτίωση του ελέγχου για την εφαρμογή των διεθνών συνθηκών μέσω του Διακυβερνητικού Θαλάσσιου Οργανισμού, όπως έγινε δεκτό στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 2002⁽¹⁾, θα επιτρέψει να επεκταθούν οι επιπτώσεις των κανόνων προστασίας και διατήρησης σε περισσότερα διεθνή σημεία. Ταυτόχρονα επιβάλλεται να αναζητηθούν μέσα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας αυτών των Συμβάσεων με τη χρήση οικονομικών στοιχείων που εξασφαλίζουν τη νόμιμη εκτέλεση εκ μέρους των τρίτων χωρών που τις έχουν υπογράψει με την παροχή τεχνικών και οικονομικών βοθημάτων.

⁽¹⁾ Βλέπε την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την ενίσχυση της θαλάσσιας ασφάλειας (COM(2002) 681 τελικό) και τα συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 2002 (13.12.2002, αριθ. 400/02).

4.2.4. Ένα θέμα μεγάλης σημασίας, που εκδηλώθηκε στις τελευταίες θαλάσσιες καταστροφές, υπήρξε η επιστημονική έρευνα για συστήματα βιολογικής αποκατάστασης που επιτρέπουν την αποκατάσταση των ζημιών με τρόπο που σέβεται περισσότερο το θαλάσσιο περιβάλλον⁽¹⁾. Κατά την έννοια αυτή η Επιτροπή οφείλει να βελτιώσει το συντονισμό μεταξύ του 6ου Ερευνητικού Προγράμματος και του 6ου Προγράμματος για το περιβάλλον, με τέτοιο τρόπο ώστε μέρος των πόρων να αφιερωθεί σε περιβαλλοντικές έρευνες πρακτικού χαρακτήρα.

4.2.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, εκτός από τις νέες προτεινόμενες δράσεις δεν θα πρέπει να παραγνωριστούν και οι δράσεις που αποβλέπουν στην ενημέρωση σχετικά με τις πολιτικές για το περιβάλλον και ειδικότερα στην προσπάθεια να συνεχίσει η εκπαίδευση να αποτελεί το μέσον για το μέλλον των γνώσεων και για την εφαρμογή αυτών των πολιτικών.

4.2.6. Σχετικά με τη συνεκτίμηση νέων δράσεων που τείνουν να έχουν επιπτώσεις στην πρόληψη των αιτιών των τελευταίων θαλάσσιων ατυχημάτων, πολλές από τις οποίες έχουν ήδη εγκριθεί με αναδρομικότητα και σε συνθήκες παρόμοιες με τις υφιστάμενες⁽²⁾, επιβάλλεται διάκριση μεταξύ εκείνων που θίγουν μόνο ρυθμίσεις των οποίων εκκρεμεί η έναρξη ισχύος, εκείνων που απαιτούν οικονομική ενίσχυση για να υλοποιηθούν και εκείνων που απαιτούν περαιτέρω ανάπτυξη.

4.2.6.1. Μεταξύ των πρώτων συγκαταλέγονται:

- Αναδιτύπωση του Κανονισμού (ΕΚ) 417/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου⁽³⁾, σχετικά με τα πλοία με διπλό κοίτος ή αντίστοιχο σχέδιο για δεξαμενόπλοια με τρόπο ώστε να υπάρχει ένα καθαρό και ασφαλές σκάφος.
- Άμεση εφαρμογή της οδηγίας 2001/106/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Σεπτεμβρίου που τροποποιεί την οδηγία 95/21/ΕΚ για την εκπλήρωση των διεθνών κανόνων για τη θαλάσσια ασφάλεια, πρόληψης της μόλυνσης και τους προς διαβίωσης και εργασίας επί του σκάφους.
- Έγκριση και εφαρμογή της πρότασης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την περιβαλλοντική ευθύνη με σκοπό την πρόληψη και επανόρθωση των

ζημιών που προκαλούνται στο περιβάλλον, όπως και της Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου⁽⁴⁾.

4.2.6.2. Κατά δεύτερο λόγο και σε σχέση με τις δράσεις που απαιτούν μόνο μια οικονομική υποστήριξη εκ μέρους της ΕΕ⁽⁵⁾ για να υλοποιηθούν πρέπει να εξετασθεί:

- Η άμεση εφαρμογή των μέσων που περιλαμβάνονται στη δέσμη Erika I και Erika II, ιδιαίτερα εκείνα που αφορούν στην προετοιμασία λιμένων υποδοχής για πλοία που βρίσκονται σε κίνδυνο. Η ενίσχυση ενός ευρωπαϊκού δικτύου παρακολούθησης της θαλάσσιας συγκοινωνίας καθώς και η διάθεση εκ μέρους των κρατών μελών επαρκούς αριθμού εποπτών για τους κοινοτικούς λιμένες.
- Η απομάκρυνση των επικίνδυνων σκαφών από τις κύριες θαλάσσιες οδούς με τη δημιουργία διαδρόμων μακριά από τις ακτές.
- Η θέσπιση ενός συστήματος επαλήθευσης των κρατών όπου γίνεται η νηολόγηση των πλοίων.
- Η έρευνα και η καταγραφή αποβλήτων (όπως χημικά φιαλίδια, κιβώτια με ραδιενεργά υλικά) που ρίπτονται στο θαλάσσιο περιβάλλον.

4.2.6.3. Τέλος, και κατά τρίτο λόγο, η καθιέρωση νέων μεθόδων κατά την εφαρμογή κανόνων που χρησιμοποιούνται στους μηχανισμούς, που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις και οι αρμόδιες αρχές για να εξαλείψουν ή καλύψουν ευθύνες, ελέγχους ή φόρους, όπως σημαίες ευκαιρίας, εταιρίες που παρεμβάλλονται στην ιδιοκτησία των σκαφών κ.λπ.

4.3. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την έλλειψη συντονισμού μεταξύ των διάφορων αρμόδιων αρχών όχι μόνο μεταξύ εκείνων των κρατών μελών, αλλά και μεταξύ των περιφερειακών, του ίδιου ή όχι κράτους. Γι' αυτό προτείνει τη χρήση ενός από τα υφιστάμενα συστήματα, προς το σκοπό αυτό, στις κοινοτικές διατάξεις όπως,

(1) Χρησιμοποιήθηκε με καλά αποτελέσματα στην καταστροφή του Exxon Valdez στην Αλάσκα.

(2) Τα μέσα που υιοθετήσαν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και περιλαμβάνονται στη δέσμη Erika I και Erika II, αρχίζουν να ισχύουν τον Ιανουάριο 2003 για τα πλοία με απλό κοίτος.

(3) Η Επιτροπή υπέβαλε τροποποίηση στις 20.12.2002.

(4) Η εφαρμογή της αρχής ότι ο υπαίτιος πληρώνει αντιστοιχεί στο ισχύον πρότυπο στις ΗΠΑ. Επιβάλλεται να αποφευχθεί, πάντως, όπως ο τρόπος για την εφαρμογή της ευθύνης αυτής συνίσταται τη χρήση σημαίων ευκαιρίας που εξαλείφουν την εφαρμογή του κοινοτικού νομοθετικού καθεστώτος όπως έχει αποδειχθεί στην πράξη. Η Επιτροπή υπέβαλε το COM(2003) 92 τελικό πρόταση τροποποίησης της οδηγίας «Μόλυνση από πλοία/ποινικές κυρώσεις».

(5) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21ης και 22ης Μαρτίου 2003 υιοθέτησε την ενίσχυση αυτών των οικονομικών μέτρων.

π.χ., η ρύθμιση στην οδηγία για την αγορά ύδατος για τις διάφορες διοικήσεις των υδρολογικών λεκανών που επιβάλλεται να συντονισθούν για να εκτελέσουν το σχέδιο λεκανών που

έχει καταστρωθεί και, ιδίως, να υπάρχει μόνιμη ενημέρωση για κάθε μία από τις προθεσμίες κατά τις οποίες το σχέδιο εκτυλίσσεται.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιφερειακών συνεπειών της αναδιάρθρωσης της αλιείας της ΕΕ»

(COM(2002) 600 τελικό)

(2003/C 208/05)

Στις 6 Νοεμβρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Chagas.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 103 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η πρόταση της Επιτροπής

1.1. Το σχέδιο δράσης που προτείνει η Επιτροπή επιδιώκει την αντιμετώπιση των πιθανών κοινωνικών, οικονομικών και περιφερειακών συνεπειών της αναδιάρθρωσης του τομέα της αλιείας στην ΕΕ, η οποία κατέστη απαραίτητη εξαιτίας της κατάστασης ορισμένων αλιευτικών πόρων. Το εν λόγω σχέδιο επιχειρεί να διαπιστώσει την επίπτωση των περιορισμών στις αλιευτικές προσπάθειες σε ορισμένες ζώνες και για ορισμένα είδη στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ).

1.2. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, παρά το κοινωνικό κόστος που συνδέεται με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, και κυρίως εκείνο που απορρέει από τον περιορισμό των αλιευτικών προσπαθειών βάσει των πολυετών προγραμμάτων διαχείρισης, η αναβολή της υιοθέτησης των απαιτούμενων μέτρων θα είχε, ήδη από τώρα, ακόμη υψηλότερο κόστος. Αυτά τα καθεστάτα περιορισμού των αλιευτικών προσπαθειών είναι δυνατόν να μετατραπούν από τα κράτη μέλη σε καθεστάτα προσωρινής ακινητοποίησης των σκαφών, πράγμα θα συνεπαγόταν τη μείωση των ημερών αλιείας, κατά τη διάρκεια των οποίων τα σκάφη θα μπορούσαν να επιδιώκουν την

αλιευση συγκεκριμένων αποθεμάτων, γεγονός που θα προκαλούσε τη μείωση των εισοδημάτων, είτε επειδή τα σκάφη θα έπρεπε να εφαρμόζουν άλλους τύπους αλιείας, λιγότερο αποδοτικούς, είτε εξαιτίας των καθεστώτων ακινητοποίησης. Η τροποποίηση της πολιτικής ενίσχυσης του στόλου θα επέφερε επίσης κοινωνικό κόστος: είναι πιθανόν ότι η μείωση της ενίσχυσης για τον εκσυγχρονισμό, όπως ακριβώς και η μείωση της ενίσχυσης για την ανανέωση και την εξαγωγή των αλιευτικών σκαφών, όπως προτείνεται, καθώς και το ελκυστικότερο καθεστώς για τη μόνιμη μείωση του αλιευτικού δυναμικού θα έχουν συνέπειες για τον τομέα.

1.3. Η παρούσα ανακοίνωση της Επιτροπής περιλαμβάνει:

— εκτίμηση του πιθανού κοινωνικοοικονομικού αντίκτυπου των περιορισμών της αλιευτικής προσπάθειας και της μείωσης του αριθμού των αλιευτικών σκαφών και ιδιαίτερα μια επανεξέταση της προσωρινής εκτίμησης της απώλειας θέσεων εργασίας·

- μια επανεξέταση όλων των υφισταμένων μέσων για την ελάφρυνση αυτών των επιπτώσεων στα πλαίσια των υφισταμένων κοινοτικών συστημάτων ενίσχυσης (ΧΜΠΑ, ΕΤΠΑ και ΕΚΤ2).
- μια γενική επισκόπηση των πρόσθετων μέσων που θα διατεθούν βραχυπρόθεσμα μέσω της μεταρρύθμισης της ΚΑΠ και του επαναπρογραμματισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων.
- μια ανάλυση των περαιτέρω μακροπρόθεσμων εναλλακτικών.

1.4. Μεταξύ των προτεινόμενων μέτρων που θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν στο ύψος των διαθέσιμων πιστώσεων για την περίοδο 2000-2006 περιλαμβάνονται:

- ο επανασχεδιασμός, μέχρι ύψους 611 εκατομμυρίων ευρώ, του προγράμματος ΧΜΠΑ προς όφελος κοινωνικών μέτρων και της μείωσης του δυναμικού του στόλου, στο πλαίσιο της εξάλειψης, από το 2003, των ενισχύσεων για τον εκσυγχρονισμό και την ανανέωση του στόλου, καθώς και των ενισχύσεων για τη μεταφορά των σκαφών σε τρίτες χώρες,
- ειδικά μέτρα προς όφελος της αλιείας μικρής κλίμακας, η οποία αντιπροσωπεύει το 70 % περίπου των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών και το 50% της απασχόλησης στον τομέα,
- βελτίωση της εικόνας της αλιείας μέσω της βελτίωσης των συνθηκών ζωής και εργασίας στο σκάφος, καθώς και της κοινωνικής προστασίας στον τομέα, και μέσω μέτρων στήριξης των νέων αλιέων και επιλογής άλλων περισσότερο βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων,
- στήριξη για τη διαφοροποίηση της δραστηριότητας, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης ανάπτυξης των παράκτιων περιοχών.

1.5. Εξάλλου, η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στον αντίκτυπο που αναμφίβολα θα έχει η εφαρμογή των περιορισμών των αλιευτικών προσπαθειών, στο πλαίσιο των πολυετών σχεδίων στήριξης. Αυτό θα προκαλέσει την ετήσια μείωση του αριθμού των ημερών αλιείας, έχοντας ως συνέπεια τη μείωση του εισοδήματος των αλιέων και των επιχειρήσεων, φθάνοντας ενδεχομένως μέχρι και τον οριστικό παροπλισμό του σκάφους.

2. Αποτελέσματα του Συμβουλίου Αλιείας της 16ης έως 20ής Δεκεμβρίου 2002

2.1. Η εξέταση του σχεδίου δράσης πρέπει να πραγματοποιηθεί υπό το φως των αποτελεσμάτων του Συμβουλίου Αλιείας της 16ης έως 20ής Δεκεμβρίου 2002. Το Συμβούλιο υιοθέτησε νέους κανονισμούς ή κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στον τομέα της αλιείας, που είναι οι παρακάτω:

2.2. Υιοθετήθηκε ένα απλούστερο σύστημα περιορισμού των αλιευτικών προσπαθειών του στόλου της ΕΕ, με σκοπό την καλύτερη προσαρμογή στα διαθέσιμα αποθέματα. Αυτό θα αντικαταστήσει το προηγούμενο σύστημα των Πολυετών Προγραμμάτων

Προσανατολισμού (ΠΠΠ), το οποίο, σύμφωνα με την Επιτροπή, δεν αποδείχθηκε αποτελεσματικό για την επίλυση του προβλήματος του υπερβάλλοντος δυναμικού του στόλου της ΕΕ. Το νέο σύστημα εκχωρεί μεγαλύτερη αρμοδιότητα στα κράτη μέλη για την επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ του αλιευτικού δυναμικού του στόλου τους και των διαθέσιμων αποθεμάτων και περιλαμβάνει τα παρακάτω μέτρα:

- τα επίπεδα αναφοράς θα βασίζονται στα επίπεδα των ΠΠΠ που ορίστηκαν την 31η Δεκεμβρίου 2002. Τα επίπεδα αναφοράς θα μειώνονται αυτομάτως και μονίμως κάθε φορά που θα περιορίζεται το δυναμικό μέσω δημόσιας επιδότησης (σε αυτή την περίπτωση, τα επίπεδα αναφοράς θα μειώνονται κατά ισοδύναμο δυναμικό),
- για κάθε κόρο ολικής χωρητικότητας (ΚΟΧ) που εισάγεται στο στόλο με δημόσια επιδότηση (η οποία θα είναι διαθέσιμη μόνο για τα δύο επόμενα έτη, 2003 και 2004), τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποσύρουν χωρίς τη χορήγηση επιδότησης:
 - α) ισοδύναμο δυναμικό (λόγος εισόδου/εξόδου 1:1) για τα σκάφη με χωρητικότητα μέχρι 100 ΚΟΧ,
 - β) 1,35 τόνους (λόγος εισόδου/εξόδου 1,35) για τα σκάφη χωρητικότητα μεγαλύτερη από 100 ΚΟΧ,
- κατά την περίοδο 2003-2004, τα κράτη μέλη που χορηγούν δημόσια επιδότηση για την ανανέωση του στόλου τους πρέπει να μειώσουν το συνολικό δυναμικό του στόλου τους κατά 3% τουλάχιστον σε σχέση με το επίπεδο αναφοράς που τους αναλογεί,
- θα εναπόκειται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι το συνολικό αλιευτικό δυναμικό των νέων σκαφών που εντάσσονται στο στόλο τους δεν υπερβαίνει το δυναμικό των σκαφών που αποσύρονται οριστικά και ότι το αλιευτικό δυναμικό είναι προσαρμοσμένο στους διαθέσιμους αλιευτικούς πόρους.

2.3. Η επιδότηση για την ανανέωση των αλιευτικών σκαφών μειώνεται σταδιακά και θα χορηγείται μόνο για δύο ακόμη έτη (μέχρι τα τέλη 2004) αποκλειστικά για τα σκάφη με χωρητικότητα μικρότερη από 400 ΚΟΧ. Οι επιδοτήσεις θα περιορίζονται στα κράτη μέλη που επέτυχαν τους συνολικούς στόχους όσον αφορά το δυναμικό του ΠΠΠ IV και θα πρέπει να χορηγούνται τηρουμένων των λόγων εισόδου/εξόδου που προαναφέρονται. Αυτό το σχέδιο, διेतούς διάρκειας, θα δώσει στα δικαιούχα κράτη μέλη τη δυνατότητα να συνεχίσουν τον εκσυγχρονισμό του στόλου τους, αλλά παράλληλα πρέπει να καταστεί σαφές ότι από το 2004 και έπειτα δεν θα χορηγείται πλέον οποιαδήποτε επιδότηση που συμβάλει στην υπεραλίευση.

2.4. Η ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό των αλιευτικών σκαφών θα χορηγείται μόνο στα σκάφη ηλικίας τουλάχιστον 5 ετών και θα αποσκοπεί στη βελτίωση της ασφάλειας, της ποιότητας των προϊόντων ή των συνθηκών εργασίας, καθώς και στην υιοθέτηση περισσότερο επιλεκτικών αλιευτικών τεχνικών ή στον εξοπλισμό των σκαφών με VMS (σύστημα εντοπισμού των σκαφών μέσω δορυφόρου). Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό, αυτός θα αποσκοπεί στη βελτίωση της ασφάλειας, της ποιότητας των προϊόντων ή των συνθηκών εργασίας, επίσης θα είναι δυνατή η αύξηση της χωρητικότητας, αλλά μόνο για τη βελτίωση της υπερκατασκευής του σκάφους (άνω του κυρίου καταστρώματος). Ωστόσο, αυτός ο εκσυγχρονισμός δεν θα είναι δυνατόν να αυξήσει το δυναμικό αλίευσης του σκάφους. Η ενίσχυση της ΕΕ θα περιορίζεται στα κράτη μέλη που επέτυχαν τους συνολικούς στόχους του ΠΠΠ IV.

2.5. Δημιουργήθηκε ένα «ταμείο διάλυσης» με χρηματοδότηση ύψους 32 εκατομμυρίων ευρώ για να ενισχυθούν τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν συμπληρωματικούς περιορισμούς των αλιευτικών προσπάθειών που απαιτούνται στο πλαίσιο των σχεδίων ανασύστασης των αποθεμάτων. Τα σκάφη των οποίων η αλιευτική προσπάθεια πρέπει να μειωθεί τουλάχιστον κατά 25 %, εξαιτίας της εφαρμογής ενός σχεδίου ανασύστασης θα δύνανται να επωφελούνται ενίσχυσης από το εν λόγω ταμείο. Το ποσόν αυτών των πριμοδοτήσεων θα είναι κατά 20 % υψηλότερο από εκείνο των πριμοδοτήσεων για την απόσυρση σκαφών, το οποίο χορηγείται από το ΧΜΠΑ.

2.5.1. Η επιδότηση για τη μόνιμη μεταφορά σκαφών της ΕΕ σε τρίτες χώρες, μέσω και της δημιουργίας μεικτών επιχειρήσεων με τις τρίτες χώρες εταίρους, θα χορηγείται για μία διετία (μέχρι τα τέλη του 2004). Ωστόσο, αυτή θα περιορίζεται στις εξαγωγές προς χώρες, με τις οποίες η ΕΕ έχει συνάψει αλιευτική συμφωνία, ή στις μεταφορές που αποσκοπούν στη δημιουργία μεικτής επιχείρησης σε μία από τις εν λόγω χώρες (υπό την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή δεν λάβει άλλη απόφαση). Το ποσόν της πριμοδότησης θα περιορίζεται σε ποσοστό 30 % της πριμοδότησης για τη διάλυση που χορηγεί το ΧΜΠΑ στις περιπτώσεις εξαγωγών και σε ποσοστό 80 % στις περιπτώσεις των μεικτών επιχειρήσεων.

2.5.2. Η επιδότηση των κρατών μελών στους αλιείς και στους εφοπλιστές που οφείλουν προσωρινά να διακόψουν την αλιευτική δραστηριότητά τους μπορεί, επί του παρόντος, να χορηγείται για διάρκεια τριών συνεχών μηνών ή έξι μηνών στο σύνολο της περιόδου 2000-2006, εφόσον οι διακοπές οφείλονται σε απρόβλεπτες συνθήκες. Η ενίσχυση που χορηγείται για ένα έτος μπορεί να συνεχισθεί για ένα ακόμη έτος, εάν η προσωρινή διακοπή οφείλεται στην εφαρμογή ενός σχεδίου ανασύστασης, ενός πολυετούς σχεδίου διαχείρισης ή ακόμη σε επείγοντα μέτρα που αποφασίσθηκαν από την Επιτροπή ή τα κράτη μέλη. Η ενίσχυση για την υποστήριξη της κατάρτισης των αλιέων με σκοπό τη μετατροπή των επαγγελματιών δραστηριοτήτων τους σε άλλες που δεν εντάσσονται στον τομέα της αλιείας θα διευρυνθεί με την υποστήριξη και της διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων των αλιέων, επιτρέποντάς τους, ωστόσο, να συνεχίσουν να αλιεύουν μερικώς.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Το παρόν σχέδιο δράσης παρουσιάσθηκε σε μια στιγμή κρίσεως για τον τομέα της ευρωπαϊκής αλιείας, όπου επιβλήθηκε η λήψη γενναίων μέτρων με σκοπό να εξασφαλισθεί η διατήρηση

της κοινοτικής αλιείας υπό όρους κατάλληλους. Τούτο, κατ' ανάγκη, απαιτεί την «αναστήλωση» των αλιευτικών πόρων που, όσον αφορά τα διάφορα είδη βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση. Η ΕΟΚΕ συμφώνησε, γενικά, με τη διάγνωση της κατάστασης του τομέα στην ΕΕ, όπως αναφερόταν στο Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής του 2001 και, ιδιαίτερα, όσον αφορά την υπερικανότητα του κοινοτικού αλιευτικού στόλου. Είναι σαφές ότι δεν είναι δυνατό να δημιουργηθούν κατάλληλες προϋποθέσεις αλιείας αν διατηρηθεί η σημερινή ικανότητα του στόλου και, μάλιστα, η δραστηριότητα στο σημερινό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ πιστεύει, συνεπώς, ότι το πρόβλημα δεν δύναται να αναλυθεί μόνο από ένα σημείο καθαρά οικονομικό ή οικολογικό. Στη γνωμοδότηση για το Πράσινο Βιβλίο⁽¹⁾ η ΕΟΚΕ ανέφερε ότι η αλιεία και ολόκληρη η οικονομική δραστηριότητα που συνδέεται με αυτή, έχει για τις περιφέρειες, όπου αναπτύσσονται, μια σημασία πολύ πιο έντονη από τη σημασία της σε όρους ΑΕγχΠ. Η αλιεία δεν δύναται να εξετασθεί αποκλειστικά ως ένας τομέας που η ΕΕ πρέπει να μεταρρυθμίσει. Η πλειοψηφία των αλιέων διαβιώνει από τη βιοτεχνική αλιεία και οι ενέργειές τους γενικά σέβονται το περιβάλλον. Η αλιεία αποτελεί τον άξονα πέριξ του οποίου «στρέφονται» ποικίλες κοινότητες που διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο από πλευράς ισορροπίας της κοινωνικής ισορροπίας και του εδάφους, ιδιαίτερα στις υπερπεριφερειακές ζώνες και εκείνες που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την αλιεία.

3.1.1. Με βάση το έγγραφο που υιοθέτησε η Επιτροπή το 2002⁽²⁾ η ΕΟΚΕ θεώρησε ότι είναι «αναγκαίο να αναζητηθεί ένα σημείο ισορροπίας μεταξύ της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας των σκαφών, αφενός, και μια διατήρηση της απασχόλησης, αφετέρου».

3.2. Η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει επανειλημμένα η παρουσίαση των πολιτικών και μέτρων για την αναδιάρθρωση του τομέα της αλιείας να συνοδεύεται από αντίστοιχα κοινωνικά και οικονομικά μέτρα, τα οποία να συμβάλουν στον περιορισμό του προβλεπόμενου αντίκτυπου επί των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων. Έχει, επίσης, υποστηρίξει ότι είναι θεμελιώδους σημασίας αυτά να αναπτύσσονται ήδη από την πρώτη στιγμή του σχεδιασμού των εν λόγω μέτρων και πολιτικών.

3.3. Όταν, το Μάιο του 2002, η Επιτροπή παρουσίασε την πρώτη δέσμη μέτρων για την παρούσα μεταρρύθμιση, το γεγονός ότι αυτή δεν συνοδεύτηκε από δέσμη προτάσεων που θα απαντούσαν στις δικαιολογημένες ανησυχίες του τομέα, συνέβαλε στη δημιουργία ενός κλίματος απόρριψης και αντίστασης εκ μέρους των επαγγελματιών και των διαφόρων κρατών μελών, το οποίο θα μπορούσε να αποφευχθεί εάν είχε αντιμετωπισθεί αυτό το ενδεχόμενο.

⁽¹⁾ ΕΕ C 36 της 8.2.2002, σημείο 2.1.2.

⁽²⁾ ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

3.4. Προστίθεται ακόμη όπως η Επιτροπή βεβαίωσε στο κατευθυντήριο έγγραφο⁽¹⁾ ότι το κείμενο που αξιολογείται τώρα, καταρτίστηκε βάσει διμερών διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ θεωρεί πάντως, ότι θα ήταν ουσιώδες να επεκταθεί αυτή η διαβούλευση προς τους κοινωνικούς εταίρους, εφοπλιστές και εργατικές ενώσεις, με τρόπο που θα εξετασθεί από τη στιγμή που τα κοινωνικοοικονομικά μέτρα παρουσιασθούν.

3.5. Όπως προαναφέρθηκε, η πρόταση της Επιτροπής πρέπει να εξετασθεί στο πλαίσιο εντός του οποίου παρουσιάστηκε, καθώς επιδίωκε να δώσει απαντήσεις στις κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες που θα έχουν τα μέτρα που παρουσιάστηκαν στην πρώτη δέσμη προτάσεων. Ωστόσο, ενόψει των αποφάσεων που ελήφθησαν από το Συμβούλιο Υπουργών, το Δεκέμβριο του 2002, ορισμένες από αυτές τις συνέπειες θα περιορισθούν εν μέρει, ενώ και οι διαθέσιμες πιστώσεις θα μειωθούν ακόμη περισσότερο, καθώς κατ' επιλογή του Συμβουλίου θα εξακολουθήσουν να ισχύουν ορισμένα μέτρα που η Επιτροπή επιθυμούσε να εξαλείψει, αναδιαθέτοντας τα αντίστοιχα κονδύλια.

3.6. Τούτου λεχθέντος, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το σχέδιο δράσης, αν και είναι αναγκαίο, δεν δίνει απάντηση στις ανησυχίες των επιχειρήσεων και των αλιέων, καθώς είναι υπερβολικά αόριστο όσον αφορά ορισμένες πτυχές και χρήζει της απαιτούμενης χρηματοδοτικής κάλυψης όσον αφορά άλλες.

3.7. Στο σχέδιο δράσης, η Επιτροπή αναθεωρεί προς τα κάτω τις προηγούμενες εκτιμήσεις της για τις απώλειες θέσεων εργασίας: από 28 000 σε 12 000 εντός τετραετίας. Συνεπώς, μετά από διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να υπολογίσει ξεχωριστά τις απώλειες θέσεων εργασίας, τις οφειλόμενες στη μεταρρύθμιση, από εκείνες που απωλέσθηκαν κατά «φυσικό τρόπο» εδώ και ορισμένα έτη. Εξάλλου, δεδομένων των σημερινών δυσχερειών για την πρόσληψη νέων επαγγελματιών, σε ορισμένες χώρες υφίσταται ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού, η οποία θα μπορούσε να απορροφήσει ένα μέρος από εκείνους που θα μείνουν άνεργοι.

3.7.1. Αν και οι αποφάσεις του Συμβουλίου δύνανται να προβλέπουν μια μείωση του αντίκτυπου επί της απασχόλησης, ο βαθμός αβεβαιότητας ως προς τις πραγματικές επιπτώσεις των πολυετών σχεδίων διαχείρισης είναι σοβαρός. Η Επιτροπή αναφέρει επίσης ότι η διεύρυνση της ΕΕ θα προκαλέσει, πιθανώς, περισσότερες δυσκολίες για την απασχόληση στον τομέα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει επαρκή κονδύλια για την αντιμετώπιση αυτών των δυσχερειών και των αναγνωρισμένων ελλείψεων όσον αφορά τον τεχνικό εξοπλισμό, τις υποδομές και την κατάρτιση.

3.7.2. Αφετέρου, οι δραστικές μειώσεις στις ποσότητες βακαλάου που αλιεύονται στη Βόρεια Θάλασσα, θα θίξουν σοβαρά την

απασχόληση στην περιφέρεια σε ορισμένο βαθμό του οποίου η Επιτροπή δεν μπορούσε να προβλέψει και ο οποίος, πάντως, δεν ήταν δυνατό να καταγραφεί.

3.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι δεν υπολογίστηκε ο πιθανός αντίκτυπος των μέτρων που προτείνονται και/ή υιοθετούνται σε άλλους τομείς που συνδέονται στενά με τις αλιευτικές δραστηριότητες, όπως είναι η εμπορία, η μεταποίηση, η επεξεργασία ή η ναυπήγηση και επιδιόρθωση σκαφών. Ο περιορισμός των δραστηριοτήτων, του αριθμού των σκαφών και του όγκου των αλιευμάτων θα έχει έναν όχι ασημαντό αντίκτυπο σε ορισμένους τομείς και η ΕΟΚΕ επιμένει στην πρόβλεψη κατάλληλων μέτρων στήριξης. Όπως προαναφέρθηκε, η σημασία της αλιείας για ορισμένες κοινότητες είναι αποφασιστικής σημασίας από την άποψη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, και οποιαδήποτε ανατροπή της ισορροπίας θα μπορούσε να έχει σημαντικές επιπτώσεις τόσο προς τα πάνω όσο και προς τα κάτω. Η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, για ορισμένες κοινότητες, οι μόνες εναλλακτικές λύσεις προς τις αλιευτικές δραστηριότητες θα μπορούσαν να είναι η ανεργία και η μετανάστευση.

3.9. Επίσης ανησυχητικό είναι το σενάριο σύμφωνα με το οποίο, παρά τη διατήρηση σε δραστηριότητα των αλιέων και των σκαφών, οι αλιευτικές δυνατότητες, τόσο όσον αφορά τις ημέρες αλιείας όσο και τις επιτρεπόμενες ποσοτώσεις, είναι τόσο ανεπαρκείς ώστε σε σύντομο χρονικό διάστημα αυτοί θα οδηγηθούν σε πτώχευση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι επιβάλλεται μία σοβαρή και εμπεριστατωμένη συζήτηση σχετικά με το πρότυπο που απαιτείται να εφαρμοσθεί στον κοινοτικό τομέα της αλιείας: πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα επιλογής περιορισμένου αριθμού μεγάλων σκαφών, τα οποία είναι σύγχρονα και ιδιαίτερα αποδοτικά, έναντι της δυνατότητας επιλογής σκαφών μέσου μεγέθους, τα οποία ενδεχομένως είναι λιγότερο αποδοτικά, αλλά απασχολούν περισσότερο εργατικό δυναμικό. Αυτό θα οδηγούσε μακροπρόθεσμα στη δημιουργία μονοπωλίων και στην ενδεχόμενη ιδιωτικοποίηση των αλιευτικών πόρων και την εμπορία των ποσοτώσεων. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να συμφωνήσει με αυτή την προοπτική.

3.10. Αφετέρου η ΕΟΚΕ εμμένει στην ανάγκη παρέμβασης ώστε να διευθετηθεί τις αλιευτικές δραστηριότητες (παράνομη, μη δηλωμένη και μη ρυθμιζόμενη) στις οποίες περιλαμβάνεται το ύψος των εισαγωγών αλιευτικών προϊόντων καθώς και η αποκαλούμενη αθλητική αλιεία με σκοπό να καταστεί δυνατή μια εναρμονισμένη και ορθή εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων.

3.11. Στην ανακοίνωση εξετάζοντα τα υφιστάμενα κοινοτικά ταμεία που θα μπορούσαν να συνδράμουν στη χρηματοδότηση κοινωνικοοικονομικών μέτρων. Πέραν των ειδικών προγραμμάτων για τον τομέα, όπως είναι το ΧΜΠΑ, υφίστανται και άλλες δυνατότητες στο επίπεδο, για παράδειγμα, του ΕΤΠΑ, του ΕΓΤΠΕ και του ΕΚΤ.

3.12. Εν προκειμένω, είναι δυνατόν να επαναληφθεί η γνώμη που έχει εκφράσει στο παρελθόν η ΕΟΚΕ ότι δηλαδή παρά το γεγονός ότι δεν αξιοποιήθηκε πλήρως, το πρόγραμμα PESCA επέτρεψε, κατά την περίοδο εφαρμογής του, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων, δεδομένης της μεγαλύτερης εγγύτητας και ταύτισης του προγράμματος με

(1) COM(2002) 181 τελικό.

τον τομέα. Ειδικότερα, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη αποφάσισαν να μην λάβουν ειδικά κοινωνικά μέτρα για τον τομέα, θα ήταν χρήσιμο να καταρτισθεί ένα νέο πρόγραμμα που θα επιτρέπει την άμεση πρόσβαση όλων των επαγγελματιών σε συνοδευτικά κοινωνικά μέτρα.

3.13. Ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας παρουσιάζει ένα αναπτυξιακό δυναμικό που επιβάλλεται να αξιοποιηθεί από όλες τις πλευρές και, ιδίως, ως δημιουργός απασχόλησης που θα μπορούσε να απορροφήσει μέρος των εργαζομένων που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη θάλασσα δραστηριότητα. Απαιτούνται φορολογικά μέτρα και άλλα μέτρα που ευνοούν αυτή την απορρόφηση ⁽¹⁾.

3.14. Σημειώνεται ότι η Επιτροπή βασίζει τις προτάσεις της στον επαναπρογραμματισμό των ήδη διατιθέμενων στα κράτη μέλη πιστώσεων, αλλά δίνει τη δυνατότητα χρησιμοποίησής τους για τα περιοριστικά μέτρα που προτάθηκαν στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων του Μαΐου. Ωστόσο, ενόψει της απόφασης του Συμβουλίου να μην αποδεχθεί όλες τις περικοπές που προτάθηκαν από την Επιτροπή, ο εκ νέου προγραμματισμός μερικών από αυτές τις πιστώσεις για κοινωνικά και οικονομικά μέτρα θα είναι δυσχερής. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη ήδη διαθέτουν σοβαρό μέρος αυτών των κεφαλαίων σε δράσεις για ανανέωση του στόλου. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μόνο με την ενίσχυση των πιστώσεων του ΧΜΠΑ και την πρόβλεψη κονδυλίου ειδικά για την ενίσχυση των κοινωνικών μέτρων θα είναι δυνατή η δημιουργία πλαισίου στήριξης του τομέα και των επαγγελματιών.

3.15. Από αυτή την άποψη η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με την οποία προτείνει στην αρχή επί του προϋπολογισμού και στην Επιτροπή την υιοθέτηση ενός σχεδίου δράσης για να αντισταθμισθούν οι συνέπειες από τα μέτρα για την «αναστήλωση» των αποθεμάτων βακαλάου και την χορήγηση 150 εκ. ευρώ ακόμη.

3.16. Υπό τον τίτλο «Άλλες πιο μακροπρόθεσμες εναλλακτικές», η Επιτροπή αντιμετωπίζει την κατάσταση που θα επικρατήσει στον τομέα: την πιθανή επέκταση του ΧΜΠΑ για την υποστήριξη μέτρων που αποσκοπούν στον περιορισμό της εξάρτησης των παράκτιων κοινοτήτων, την υποστήριξη της αλιείας μικρής κλίμακας, τη βελτίωση της εικόνας του τομέα, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στις σχετικές δραστηριότητες και την αξιοποίηση

του ρόλου τους, νέες μελέτες για το επίπεδο εξάρτησης από την αλιεία ορισμένων περιοχών, και τον προβληματισμό για το μέλλον της διαρθρωτικής πολιτικής του τομέα μετά από το 2006. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτή τη στάση και συνιστά στην Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο τα αναγκαία μέτρα.

3.16.1. Για ακόμη μία φορά, η Επιτροπή αναφέρει ότι προτιμάται να διαβουλευθεί με τους κοινωνικούς εταίρους, ειδικά στο επίπεδο της επιτροπής κοινωνικού διαλόγου, σχετικά με τα μέτρα που προορίζονται να βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας και ζωής στο σκάφος. Εν προκειμένω, αξίζει να αναφερθεί ότι, παρά το γεγονός ότι η ανακοίνωση δημοσιεύθηκε χωρίς να προηγηθεί διαβούλευση με την εν λόγω επιτροπή, οι κοινωνικοί εταίροι υιοθέτησαν, το Νοέμβριο του 2002, κοινή θέση, όπου διατυπώνονται ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά. Η ΕΟΚΕ συνιστά όπως αυτή η συμβολή των κοινωνικών εταίρων ληφθεί δεόντως υπόψη και όπως η πορεία της αποφασισθεί από την πρώτη στιγμή της σχετικής διεργασίας τόσο σε ευρωπαϊκή όσο και σε τοπική ή περιφερειακή κλίμακα.

3.16.2. Αυτή η συνεργασία θα είναι βασική για τη βελτίωση της εικόνας του τομέα, που πρέπει να γίνει, όπως προτείνει η Επιτροπή, για περισσότερη ασφάλεια, περισσότερο ενδιαφέρον για το περιβάλλον, καθώς και με την καθιέρωση μεθόδων αμοιβής που δίδουν στους νέους προοπτικές για σταθερότητα στην απασχόληση.

3.16.3. Η Επιτροπή βεβαιώνει, επίσης, ότι προτίθεται να αναθεωρήσει την ισχύουσα νομοθεσία με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης στον τομέα. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει αυτή την πρόθεση, δεδομένου ότι ζητούσε κάτι ανάλογο εδώ και καιρό. Ιδιαίτερα, είναι ευκαταία μεγαλύτερη συμμετοχή των κρατών μελών για την κύρωση της Σύμβασης STWC και του πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του Torremolinos.

3.17. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ακόμη ότι πρέπει να μελετηθούν τρόποι για την αξιοποίηση των γνώσεων και των εμπειριών των επαγγελματιών που εγκαταλείπουν την δραστηριότητα, ιδιαίτερα με κατάρτιση και συνεργασία με τρίτες χώρες.

3.18. Τέλος, η Επιτροπή οφείλει να προωθήσει μία συζήτηση σχετικά με τα μέτρα βελτίωσης της χρήσης των κοινοτικών επιδοτήσεων, με σκοπό τη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών στον τομέα. Η πρόσβαση στα εν λόγω κονδύλια πρέπει να υπόκειται στην τήρηση ελάχιστων κοινών κοινωνικών κανόνων στο σύνολο του τομέα.

(1) ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/32/ΕΚ σχετικά με την περιεκτικότητα σε θείο των καυσίμων πλοίων»

(COM(2002) 595 τελικό — Τόμος II — 2002/0259 (COD))

(2003/C 208/06)

Στις 10 Δεκεμβρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 251 της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003 (εισηγητής: ο κ. Retureau).

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πρόταση της Επιτροπής

1.1. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την καύση καυσίμων πλοίων που περιέχουν θείο

1.1.1. Η καύση στους κινητήρες των πλοίων καυσίμων που περιέχουν θείο προκαλεί στην ατμόσφαιρα εκπομπές διοξειδίου του θείου (SO₂) και δευτερογενών ανόργανων σωματιδίων θεικών που σχηματίζονται ως αποτέλεσμα της οξειδωσής του, καθώς και πρωτογενών σωματιδίων αιθάλης και οξειδίων του αζώτου (NO_x). Οι εκπομπές SO₂ μπορούν να βλάψουν την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον (οξίνιση, καταστροφή των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, ορισμένων υλικών και σχηματισμός τροποσφαιρικού όζοντος).

1.1.2. Οι επιπτώσεις από την υπέρβαση του κρίσιμου φορτίου οξύτητας που προκαλείται από τις εκπομπές των πλοίων είναι ιδιαίτερα αισθητές στις παράκτιες χώρες της Βόρειας Θάλασσας και της Βαλτικής, της Μάγχης και της Θάλασσας της Ιρλανδίας. Στις χώρες που βρίσκονται στη Βόρειο Ευρώπη η κυκλοφορία των πλοίων συμβάλλει στην υπέρβαση των κρίσιμων φορτίων οξύτητας κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 50 % στις περισσότερες παράκτιες περιοχές· σε ολόκληρη την ΕΕ, οι εκπομπές των πλοίων συμβάλλουν κατά 20 % με 30 % στις ατμοσφαιρικές συγκεντρώσεις δευτερογενών ανόργανων σωματιδίων στις περισσότερες παράκτιες περιοχές σύμφωνα με τη μελέτη που πραγματοποίησε η Επιτροπή.

1.1.3. Το σύνολο των εκπομπών από τα πλοία έχει ολέθριες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία σε ολόκληρη την ΕΕ, ως προς τις συνέπειες στη θνησιμότητα και τη νοσηρότητα (ασθένειες, συμπεριλαμβανομένης της παρόξυνσης του άσθματος, της εμφάνισης βρογχίτιδας και καρδιακής ανεπάρκειας).

1.2. Στόχοι της πρότασης

1.2.1. Στόχος της παρούσας πρότασης είναι η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου και αιωρούμενων σωματιδίων από τα πλοία με την τροποποίηση της οδηγίας 1999/32/ΕΚ, ειδικότερα δε:

- να περιοριστεί στο 1,5 % η περιεκτικότητα σε θείο των καυσίμων πλοίων που χρησιμοποιούνται από όλα τα ποντο-

πόρα πλοία στη Βόρεια Θάλασσα, τη Μάγχη και τη Βαλτική Θάλασσα, (ζώνες ελέγχου εκπομπών SO_x = ZCE-SO_x), σύμφωνα με το παράρτημα VI της σύμβασης MARPOL ⁽¹⁾

- να περιοριστεί στο 1,5 % η περιεκτικότητα σε θείο των καυσίμων πλοίων που χρησιμοποιούνται από επιβατηγά πλοία σε τακτικές γραμμές από ή προς οποιοδήποτε λιμάνι της Κοινότητας, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα του αέρα γύρω από τα λιμάνια και τις ακτές όλων των παράκτιων χωρών, συμπεριλαμβανομένων και όσων δεν περιλαμβάνονται στις ζώνες ελέγχου που ορίζει το παράρτημα VI της σύμβασης MARPOL, και να δημιουργηθεί επαρκής ζήτηση ώστε να διασφαλιστεί ο εφοδιασμός καυσίμων χαμηλής περιεκτικότητας σε θείο σε ολόκληρη την ΕΕ·

- να περιοριστεί στο 0,2 % η περιεκτικότητα σε θείο των καυσίμων που χρησιμοποιούνται από ποντοπόρα πλοία που είναι αγκυροβολημένα σε κοινοτικούς λιμένες και ποταμόπολεις, προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές διοξειδίου του θείου και σωματιδίων και να βελτιωθεί σε τοπικό επίπεδο η ποιότητα του αέρα.

1.2.2. Οι τροποποιήσεις σχετικά με τα καύσιμα πλοίων συμπληρώνονται και από άλλες δύο τροποποιήσεις:

- τροποποίηση των διατάξεων για το βαρύ μαζούτ που χρησιμοποιείται σε χερσαίες μονάδες, οι οποίες απορρέουν από την οδηγία 2001/80/ΕΚ σχετικά με μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης, και
- σύσταση κανονιστικής επιτροπής, η οποία θα εγκρίνει μελλοντικές τεχνικές τροποποιήσεις, οι οποίες δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της διαδικασίας της συναπόφασης.

⁽¹⁾ Σύμβαση του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΔΝΟ) κατά της ρύπανσης των θαλασσών· για να τεθεί σε ισχύ, στο παράρτημα VI ζητείται η επικύρωσή της από το 15 % των χωρών μελών, που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 50 % της ολικής χωρητικότητας της παγκόσμιας εμπορικής ναυτιλίας. Το παράρτημα αυτό έχει επικυρωθεί μόνο από το 25 %, αλλά η επικείμενη επικύρωσή του από τον Παναμά προσεγγίζει το προσδοκώμενο όριο.

1.3. Απολογισμός κόστους-οφελών

1.3.1. Όσον αφορά το κόστος παραγωγής των καυσίμων πλοίων χαμηλότερης περιεκτικότητας σε θείο για τα διυλιστήρια της ΕΕ, αποδείχθηκε ότι όσο μεγαλύτερη είναι η ποσότητα των παραγόμενων καυσίμων χαμηλής περιεκτικότητας σε θείο, τόσο μεγαλύτερο είναι το κόστος παραγωγής ανά τόνο. Αυτό σημαίνει ότι η αύξηση της ζήτησης για καύσιμα με χαμηλή περιεκτικότητα σε θείο αυξάνει και την τιμή.

1.3.2. Η Επιτροπή θεώρησε ότι το κόστος των διυλιστηρίων της ΕΕ θα βαρύνει τους πλοιοκτήτες μέσω της αύξησης των τιμών των καυσίμων. Το ετήσιο οριακό κόστος της πρότασης για τις ζώνες ελέγχου SO_xECA για το 2006 υπολογίζεται ότι θα είναι (7 εκ. × 50 EUR) + (7 εκ. × 55 EUR) = 735 εκατομμύρια EUR. Το ετήσιο οριακό κόστος της πρότασης για τα επιβατηγά πλοία για το 2007 υπολογίζεται ότι θα είναι (4 εκ. × 50 EUR) = 200 εκ. EUR. Το ετήσιο οριακό κόστος της πρότασης για την εντός λιμένος αλλαγή για το 2006 υπολογίζεται ότι θα είναι (2,3 εκ. × 57,75 EUR) = 133 εκατομμύρια EUR. Από το 2008, το όριο για την περιεκτικότητα σε θείο μειώνεται από 0,2 % σε 0,1 %, ενώ η κατανάλωση θα αυξηθεί στα 2,4 εκατομμύρια τόνους. Το ετήσιο οριακό κόστος της πρότασης για την εντός του λιμένος αλλαγή για το 2008 υπολογίζεται ότι θα είναι (2,4 εκ. × 2 EUR) = 4,8 εκατομμύρια EUR.

1.3.3. Τα συνολικά οφέλη της πρότασης προέρχονται από τις μειωμένες εκπομπές συμβατικών ατμοσφαιρικών ρύπων που συνδέονται με τη μείωση της περιεκτικότητας σε θείο των καυσίμων πλοίων που καταναλώνονται στις SO_xECA και στα λιμάνια της ΕΕ. Οι μειώσεις στους συμβατικούς ρύπους αποφέρουν άμεσα οφέλη στην υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον.

1.3.4. Προκειμένου να αποτιμηθεί σε χρήμα η ανάλυση κόστους-οφελών, η Επιτροπή εκτιμά ότι ορισμένα από τα οφέλη αυτά μπορούν να αποτιμηθούν σε χρήμα, υπολογίζοντας μια θετική τιμή για τόνο μειωμένου ρύπου, αλλά όμως οφέλη δεν είναι δυνατόν να αποτιμηθούν σε χρήμα (οξίνιση). Καταλήγει ωστόσο σε θετικό απολογισμό υπέρ των προτάσεων που διατυπώνει.

1.3.5. Τα ετήσια καθαρά οφέλη ανέρχονται σε:

- 645 721 000 EUR για τις ζώνες ZCE-SO_x (2006)·
- 209 400 000 EUR για το σκέλος της πρότασης που αφορά τα επιβατηγά πλοία (2007)·
- 787 975 000 και 26 194 000 EUR για το σκέλος της πρότασης που αφορά τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται εντός των λιμένων (2006 και 2008 αντιστοίχως).

1.3.6. Πρόκειται για μια συντηρητική εκτίμηση διότι δεν λαμβάνεται υπόψη ότι από τα 50 λιμάνια με τις υψηλότερες εκπομπές, τα δέκα έχουν πληθυσμό περίπου 500 000 ή μεγαλύτερο.

τερο. Εξ αυτών, πέντε είναι πρωτεύουσες της ΕΕ και τέσσερα έχουν πληθυσμό περίπου ενός εκατομμυρίου ή περισσότερο. Στις εν λόγω περιοχές το αποτιμημένο σε χρήμα όφελος ανά τόνο μείωσης του SO₂ και των αιωρούμενων σωματιδίων θα είναι 5 έως 15 φορές μεγαλύτερο από αυτό που χρησιμοποιείται για το σκοπό αυτής της ανάλυσης κόστους-οφελών, διότι περισσότεροι άνθρωποι ωφελούνται από τις μειώσεις των εκπομπών.

1.3.7. Η μετάβαση σε καύσιμα πλοίων χαμηλότερης περιεκτικότητας σε θείο θα έχει επίσης μια μικρή επίπτωση στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), του κύριου αερίου που προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου και το οποίο συμβάλλει στην κλιματική αλλαγή. Η αποθείωση των καυσίμων είναι διαδικασία υψηλής ενεργειακής κατανάλωσης και οδηγεί σε αύξηση των προερχόμενων από τα διυλιστήρια εκπομπών CO₂. Αφετέρου, τα καύσιμα χαμηλότερης περιεκτικότητας σε θείο έχουν υψηλότερη ειδική ενέργεια, οδηγώντας σε μείωση των εκπομπών CO₂ που προέρχονται από τα πλοία. Η Επιτροπή δεν έλαβε συνεπώς υπόψη της το CO₂ στον απολογισμό κόστους-οφελών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει το στόχο των προτάσεων που διατυπώνει η Επιτροπή και που αποσκοπούν στη μείωση των ρύπων που προκαλούνται από τους κινητήρες των πλοίων.

2.2. Διαπιστώνει ότι οι προτάσεις αυτές συμφωνούν με τις διατάξεις που προβλέπονται στο παράρτημα VI της σύμβασης MARPOL, έστω και αν, παρά τις υπεραστιδόξες προσδοκίες για ταχεία θέση σε ισχύ, ο υφιστάμενος αριθμός επικυρώσεων και η εμπορική χωρητικότητα των πλοίων με σημαία των χωρών μελών δεν επιτρέπουν να τεθεί ταχέως σε ισχύ εκτός εάν τα μέλη του ΔΝΟ επιδείξουν μεγαλύτερη πολιτική βούληση.

2.3. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης και όλες οι υποψήφιες χώρες που δεν έχουν επικυρώσει ακόμη παράρτημα VI της σύμβασης MARPOL θα καταβάλλουν, το συντομότερο δυνατό, κάθε δυνατή προσπάθεια για την επικύρωσή του, ώστε να καταστεί ένα σημαντικό μέσο διαφύλαξης της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, που απειλούνται ιδιαίτερα στις περιοχές όπου βρίσκονται λιμάνια, τα οποία σε ορισμένες χώρες είναι ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένα, κυρίως στις παράκτιες χώρες της Βόρειας Θάλασσας, της Μάγχης, της Βαλτικής Θάλασσας και της Μεσογείου.

2.4. Θεωρεί ότι οι προτάσεις της Επιτροπής για μείωση της περιεκτικότητας σε θείο των καυσίμων πλοίων θα έχουν σημαντικό διεθνή πολιτικό αντίκτυπο για την επικύρωση του παραρτήματος VI, και ότι θα συμβάλουν στην επίτευξη της θέσης σε ισχύ, διεθνώς, των διατάξεων MARPOL που μειώνουν τις εκπομπές SO₂ και NO_x, καθώς και τις εκπομπές αιωρούμενων σωματιδίων από το πετρέλαιο εσωτερικής και εξωτερικής καύσης των πλοίων.

2.5. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το μέγιστο όριο 1,5 % είναι λογικό στο παρόν στάδιο και η επιλογή αυτή πρέπει να επιταχύνει την θέση σε ισχύ του ορίου αυτού σε παγκόσμια κλίμακα, πράγμα που θα αποτρέψει τον αθέμιτο ανταγωνισμό με τις τρίτες χώρες που θα είναι υποχρεωμένες να ακολουθούν τους ίδιους κανόνες.

2.6. Για την επίτευξη βαρέος μαζούτ με περιεκτικότητα χαμηλότερη από 1,5 % (όπως 1 % ή 0,5 %) για τα πλοία, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν μέθοδοι διύλισης με πολύ υψηλό κόστος, με μεγάλη κατανάλωση ενέργειας και κατά συνέπεια με σημαντικές εκπομπές CO₂.

2.7. Το όριο του 0,2 % για τα αγκυροβολημένα πλοία και την εσωτερική ναυσιπλοία δικαιολογείται πλήρως σε λιμένες που βρίσκονται σε αστικές περιοχές και σε σταθμούς που βρίσκονται μακριά από αστικά κέντρα, όπου οι συνέπειες της μόλυνσης είναι το ίδιο σοβαρές για τους ναυτικούς, του φορτοεκφορτωτές και όλο το προσωπικό και τους χρήστες του λιμένος, καθώς και για τις γειτονικές επιχειρήσεις, τους περαστικούς ή τους πλησιέστερους κατοίκους. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη γενίκευση του ορίου αυτού, όπως προτείνει η Επιτροπή και συνιστά περαιτέρω αξιολόγηση των συνεπειών του προτεινόμενου ορίου από άποψη τεχνική, περιβαλλοντική και ασφαλείας, προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή του.

2.8. Ο απολογισμός κόστους-οφέλους δίνει πολύτιμες οικονομικές ενδείξεις για το συνολικό κόστος που θα επιφέρουν τα νέα μέγιστα όρια περιεκτικότητας σε θείο στους ναυτιλιακούς φορείς, και κατά συνέπεια στους τελικούς χρήστες των μεταφερόμενων εμπορευμάτων. Ωστόσο, τα γενικά οφέλη για την υγεία και το προσδόκιμο επιβίωσης, τη διαφύλαξη των ευαίσθητων οικοσυστημάτων της Βόρειας Ευρώπης που απειλούνται από την όξινη βροχή,

προέχουν, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, των επιπλέον δαπανών διύλισης και των εξόδων λειτουργίας των πλοίων. Αν και αυτά τα σημαντικά οφέλη δεν μπορούν να αποτιμηθούν σε χρήμα, ο απολογισμός είναι υπέρ των προτεινόμενων μέτρων για τη μείωση του θείου και των αιωρούμενων σωματιδίων.

2.9. Η προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας αποτελούν πρωταρχικούς στόχους της Ένωσης, και αφορούν άμεσα του κατοίκους των υφιστάμενων και των μελλοντικών κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς ανεπιφύλακτα τις προτάσεις της Επιτροπής τις οποίες θεωρεί ρεαλιστικές, λογικές και πολιτικά εφικτές το συντομότερο δυνατό.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Για την επίτευξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων μέτρων, οι κινητήρες των πλοίων που θα επισκευαστούν θα πρέπει να σχεδιαστούν και να προσαρμοστούν στη νέα σύνθεση των καυσίμων, προκειμένου να υπάρχει καλύτερη ενεργειακή αποτελεσματικότητα για τη μείωση των εκπομπών του CO₂ πράγμα που με το χρόνο θα αντισταθμίσει την ενδεχόμενη αύξηση των εκπομπών CO₂ των διυλιστηρίων κατά την αποθείωση.

3.2. Η ΕΟΚΕ δεν προτείνει, στο στάδιο αυτό, χαμηλότερη περιεκτικότητα από αυτή που προτείνει η Επιτροπή, που αποτελεί μείωση κατά το ήμισυ σχεδόν σε σχέση με τα σημερινά επίπεδα της περιεκτικότητας σε θείο των καυσίμων πλοίων (σχεδόν 3 %). Πράγματι, το σχέδιο υποστηρίζει το στόχο εφαρμογής σε παγκόσμια κλίμακα του ποσοστού του 1,5 %. Τούτο δεν εμποδίζει την εκπόνηση, στη συνέχεια, νέων σχεδίων, και η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενεργήσουν με αυτή την προοπτική, ιδιαίτερα δε στο πλαίσιο του ΔΝΟ.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 95/2/ΕΚ για τα πρόσθετα τροφίμων πλην των χρωστικών και των γλυκαντικών»

(COM(2002) 662 τελικό — 2002/0274 (COD))

(2003/C 208/07)

Στις 16 Δεκεμβρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 251 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο απεφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίδρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Donnelly.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 111 ψήφους υπέρ, μία κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Οδηγία 95/2/ΕΚ για τα γλυκαντικά που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν στα τρόφιμα περιλαμβάνει κατάλογο με τα εγκεκριμένα γλυκαντικά, τα τρόφιμα στα οποία επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται και τις συνθήκες χρήσης τους. Στόχος της εν λόγω οδηγίας είναι η εναρμόνιση της κοινοτικής νομοθεσίας για τα πρόσθετα τροφίμων, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η οδηγία για τα πρόσθετα τροφίμων τροποποιήθηκε ήδη τρεις φορές κατά το 1996, 1998 και 2001.

1.2. Επί του παρόντος, η νομοθεσία για τα πρόσθετα τροφίμων είναι πλήρως εναρμονισμένη σε κοινοτικό επίπεδο. Προτείνεται τώρα να προσαρμοστεί με βάση τις πρόσφατες τεχνικές και επιστημονικές εξελίξεις. Οι τροποποιήσεις στην οδηγία για τα πρόσθετα τροφίμων αφορούν τις εξής κατηγορίες: (α) έγκριση ενός νέου πρόσθετου τροφίμων, (β) ανάκληση της έγκρισης της χρήσης ορισμένων πρόσθετων τροφίμων, (γ) έγκριση για την επέκταση της χρήσης πρόσθετων τροφίμων που έχουν ήδη εγκριθεί, (δ) αναθεώρηση των εγκρίσεων που ισχύουν, (ε) διασαφήνιση του πεδίου της κατηγορίας «σταθεροποιητές», (στ) πρόσθετα τροφίμων σε αρωματικές ουσίες. Μετά την υιοθέτηση του Κανονισμού αριθ. 178/2002 σχετικά με τις γενικές αρχές της νομοθεσίας για τα τρόφιμα, οι αρωματικές ύλες περιλαμβάνονται στην έννοια των «τροφίμων» και σήμερα προτείνεται να ενσωματωθούν στην οδηγία για τα πρόσθετα τροφίμων. Έτσι θα επιτευχθεί εναρμόνιση σε κοινοτικό επίπεδο των «αρωματικών υλών στα πρόσθετα τροφίμων», που σήμερα διέπονται από τη νομοθεσία εκάστου κράτους μέλους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, όπως και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, την πρόταση της Επιτροπής. Επικροτεί ειδικότερα την

πρόθεση της Επιτροπής να υποβάλει σε αυστηρή ρύθμιση τα πρόσθετα τροφίμων στις αρωματικές ουσίες και να προβεί στην εναρμόνισή τους σε κοινοτικό επίπεδο.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Σε ό,τι αφορά την έγκριση του νέου πρόσθετου τροφίμων E 907, (υδρογονωμένο πολυ-1-δεκένιο), η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για τη χρήση του ως στιλβωτικού στη ζαχαροπλαστική και σε αποξηραμένα φρούτα. Το πρόσθετο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εναλλακτική λύση στη χρήση προϊόντων με βάση φυτικά έλαια ορισμένα εκ των οποίων περιέχουν υπέρ-λιπαρά οξέα που πρέπει να αποφεύγονται.

3.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για ανάκληση της έγκρισης χρήσης ορισμένων εγκεκριμένων πρόσθετων τροφίμων, δεδομένου ότι δεν χρησιμοποιούνται πλέον από τη βιομηχανία τροφίμων.

3.3. Σε ό,τι αφορά την πρόταση της Επιτροπής για την επέκταση της χρήσης ορισμένων πρόσθετων τροφίμων για τα οποία δεν είναι «προσδιορισμένη» ή Αποδεκτή Ημερήσια Δόση (ΑΗΔ), η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η πρόταση φαίνεται τεχνολογικά αιτιολογημένη και δεν θα προκύψουν προβλήματα υγείας ή άλλες παρανοήσεις, δεδομένου ότι τα εν λόγω πρόσθετα τροφίμων δεν παρουσιάζουν κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία.

3.4. Σε ό,τι αφορά την πρόταση της Επιτροπής για την επέκταση της χρήσης πρόσθετων τροφίμων με «προσδιοριζόμενη» αριθμητική ΑΗΔ, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η προτεινόμενη επέκταση της χρήσης του σορβικού οξέως E200 ως συντηρητικού «σε γαλακτοκομικές και λιπαρές ουσίες για επάλειψη» και για μερικώς ψημένα και προψημένα προϊόντα αρτοποιίας που προορίζονται για λιανική πώληση (συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων μαζικής εστίασης και των εστιατορίων) ενδέχεται να αποτελέσει κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία. Η ποσότητα ΑΗΔ που επιτρέπεται σήμερα είναι μάλλον χαμηλή ενώ το εν λόγω πρόσθετο χρησιμοποιείται ευρέως στα τρόφιμα. Η περαιτέρω επέκταση της έγκρισής της θα μπορούσε να ωθήσει τον καταναλωτή να υπερβεί

την ΑΗΔ που συνιστάται. Η ΕΟΚΕ προτείνει να προσδιορισθούν οι όροι «γαλακτοκομικές και λιπαρές ουσίες για επάλειψη» σε συνάρτηση με τη περιεκτικότητά τους σε νερό, προκειμένου να εγκριθεί το πρόσθετο τροφίμου μόνο για επαλείψεις με υψηλή περιεκτικότητα νερού. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι δεν πρέπει να επιτραπεί η επέκταση της χρήσης του σε επιχειρήσεις μαζικής εστίασης και σε εστιατόρια.

3.5. Σε ό,τι αφορά την αναθεώρηση των εγκρίσεων που ισχύουν, η ΕΟΚΕ προτείνει, μεταξύ άλλων, την επέκταση της χρήσεως του E 541, όξινου φωσφορικού αργυλονατρίου. Σήμερα το εν λόγω πρόσθετο χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο μόνο στο HB ως ουσία για το φούσκωμα της ζύμης. Η προτεινόμενη τροποποίηση πρέπει να δώσει τη δυνατότητα και στους αρτοποιούς των άλλων κρατών μελών να χρησιμοποιούν την ουσία αυτή. Ωστόσο, δεδομένου ότι η αποδεκτή εβδομαδιαία δόση (ΑΕΔ) για το αλουμίνιο είναι 7-mg/kg σωματικού βάρους, η επέκταση του ορίου χρήσεως, ενδέχεται να αυξήσει τον κίνδυνο υπερβάσεως της ΑΕΔ.

3.6. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την εναρμόνιση των «πρόσθετων τροφίμων στις αρωματικές ουσίες» η χρήση των οποίων

επιτρέπεται ήδη από τα κράτη μέλη βάσει διαφορετικών εθνικών ρυθμίσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις εν τούτοις, ίσως είναι δύσκολο να αξιολογηθεί κατά πόσο ένα μεταφερόμενο πρόσθετο τροφίμων έχει τεχνολογική λειτουργία στο τρόφιμο ή όχι. Στις εν λόγω περιπτώσεις το ανώτατο επίπεδο χρήσεως του πρόσθετου ορίζεται στο τρόφιμο στο οποίο έχει προστεθεί μια αρωματική ουσία. Για τις περιπτώσεις αυτές, η ΕΟΚΕ προτείνει την επισήμανση των πρόσθετων αυτών για την ενημέρωση των καταναλωτών.

3.7. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το όριο για ορισμένα «πρόσθετα σε αρωματικές ουσίες» όπως τα E1505, E1517, E1518, E1520 ορίζεται σε 3g/kg. Η ΕΟΚΕ πληροφορείται ότι το όριο αυτό είναι χαμηλότερο σε ορισμένα κράτη μέλη όπως η Δανία, η οποία ορίζει ως όριο 1g/kg.

3.8. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί σχετικά με την προτεινόμενη χρήση του «πρόσθετου τροφίμων σε αρωματικές ουσίες» E1519-βενζιλική αλκοόλη σε μη αλκοολούχα αρωματισμένα ποτά, δεδομένου ότι το πρόσθετο αυτό δεν χρειάζεται να φέρει σήμανση ενώ πρέπει να εξασφαλισθεί η πληροφόρηση των καταναλωτών.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής
Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος για την αναγνώριση και την καταγραφή των αιγοπροβάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3508/92»

(COM(2002) 729 τελικό — 2002/0297 (CNS))

(2003/C 208/08)

Στις 7 Φεβρουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 251 της Συνθήκης περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ επί του θέματος, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Donnelly.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 119 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το ενδεχόμενο μετάδοσης ασθένειών κατά τη μεταφορά ζώων και ζωικών προϊόντων από τη μία περιοχή στην άλλη έχει αναγνωρισθεί από καιρό. Ως εκ τούτου, ο στόχος του εμπορίου ζώων υπό ασφαλείς συνθήκες ισχύει κάθε φορά που τίθεται ζήτημα ελεύθερης διακίνησης ζώων. Σε περίπτωση μετάδοσης κάποιας νόσου, ο εντοπισμός των ζώων είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διενέργεια επιδημιολογικών μελετών.

1.2. Πριν από την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς η οδηγία 90/425/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 1990 όριζε ότι τα ζώα που προορίζονται για ενδοκοινοτικό εμπόριο πρέπει να αναγνωρίζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις των κοινοτικών κανόνων και να καταγράφονται κατά τρόπον ώστε να μπορούν να εντοπίζονται η αρχική εκμετάλλευσή ή η εκμετάλλευσή διαμετακόμισης και το κέντρο ή η οργάνωση. Η οδηγία 91/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1991 έθετε παρεμφερείς απαιτήσεις για τα ζώα που εισάγονται στην Κοινότητα.

1.3. Σύμφωνα με την οδηγία 90/425/ΕΟΚ του Συμβουλίου, τα συστήματα αναγνώρισης και καταγραφής έπρεπε να έχουν επεκταθεί και στις μετακινήσεις των ζώων εντός της επικράτειας κάθε κράτους μέλους πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993, ενώ το Νοέμβριο του 1992 η οδηγία 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου έθεσε αυστηρότερες απαιτήσεις στα κράτη μέλη για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων. Τούτο θεωρήθηκε σημαντικό βήμα λαμβανομένου υπόψη ότι, με την υλοποίηση της Ενιαίας Αγοράς, οι κτηνιατρικοί έλεγχοι στα σύνορα καταργούνται.

1.4. Η οδηγία 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου καθόριζε τις ελάχιστες απαιτήσεις για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν και οι ακόλουθες προτάσεις:

— Τα κράτη μέλη να διατηρούν μητρώο των εκμεταλλεύσεων

— Οι κάτοχοι βοοειδών, χοίρων και αιγοπροβάτων να τηρούν μητρώο όπου να εμφανίζεται ο αριθμός των ζώων που υπάρχουν στην εκμετάλλευσή τους

— Τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν τις ακόλουθες γενικές αρχές:

α) τα σήματα αναγνώρισης πρέπει να επιτίθενται στα ζώα πριν από την αναχώρησή τους από την εκμετάλλευσή στην οποία γεννήθηκαν και

β) κανένα σήμα δεν επιτρέπεται να αφαιρείται ή να αντικαθίσταται χωρίς τη σχετική άδεια της αρμόδιας αρχής.

1.5. Στο άρθρο 10 της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου καλείται η Επιτροπή να υποβάλει, το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 1996, έκθεση με την προοπτική να διαμορφωθεί ένα εναρμονισμένο κοινοτικό σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής και να ληφθεί απόφαση σχετικά με τη δυνατότητα εισαγωγής ενός ηλεκτρονικού μηχανισμού αναγνώρισης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η προαναφερθείσα προθεσμία δεν τηρήθηκε. Επιπλέον, στις 17 Απριλίου 1998, η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση για την ταυτοποίηση και την καταγραφή των ζώων⁽¹⁾ και εντός του 1998 άρχισε να εφαρμόζει ένα ευρείας κλίμακας πρόγραμμα για την ηλεκτρονική αναγνώριση των ζώων (IDEA).

1.6. Παρότι το άρθρο 5 της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου θεσπίζει σαφείς κανόνες όσον αφορά την επίθεση αναγνωριστικού ενωτίου και την υποχρέωση καταγραφής των βοοειδών σε συγκεκριμένη ηλικία, ωστόσο δεν επιβάλλονται ανάλογες απαιτήσεις στην περίπτωση των αιγοπροβάτων. Η δημιουργία εθνικών βάσεων δεδομένων και η καταγραφή της μετακίνησης των ζώων για τα βοοειδή έχει ήδη προταθεί με τροποποίηση της οδηγίας 64/432/ΕΟΚ του Συμβουλίου ως συνιστώσα ενός συστήματος δικτύων εποπτείας.

⁽¹⁾ COM(98) 207 τελικό.

1.7. Η απουσία κοινοτικού συστήματος για την αναγνώριση και την καταγραφή, αφενός, και αποτελεσματικής μεθόδου για τον εντοπισμό των μετακινήσεων των αιγοπροβάτων, αφετέρου, χρήζει αντιμετώπισης υπό το πρίσμα των πρόσφατων εμπειριών.

2. Κύρια σημεία της πρότασης

2.1. Η παρούσα πρόταση προβλέπει την ενίσχυση των διατάξεων της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ιδίως, όσον αφορά την εισαγωγή σε κάθε κράτος μέλος ενός συστήματος αναγνώρισης το οποίο θα διασφαλίζει ότι τα ζώα φέρουν ένα σημάδι αναγνώρισης και ότι όλες οι μετακινήσεις τους καταγράφονται, με σκοπό τον εντοπισμό των ζώων για υγειονομικούς λόγους. Οι διατάξεις της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, οι οποίες αφορούν συγκεκριμένα τα αιγοπρόβατα, δεν εφαρμόζονται πλέον.

2.2. Παρότι, σύμφωνα με την έκθεση σχετικά με το πρόγραμμα για την ηλεκτρονική αναγνώριση των ζώων (IDEA), ο εντοπισμός των αιγοπροβάτων μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά με τη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών συσκευών αναγνώρισης, εντούτοις η έναρξη της εφαρμογής του προγράμματος αυτού έχει ορισθεί για το 2006 εν αναμονή της διαμόρφωσης των ενδεδειγμένων μέτρων εφαρμογής του.

2.3. Το προτεινόμενο σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- μέσα μεμονωμένης αναγνώρισης των ζώων·
- ενημερωμένα μητρώα που τηρούνται σε κάθε εκμετάλλευση·
- έγγραφα μετακινήσεων·
- ένα κεντρικό μητρώο· και
- μία ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

2.4. Σύμφωνα με την πρόταση, όλα τα ζώα που έχουν γεννηθεί σε εκμεταλλεύσεις της ΕΕ ή προορίζονται για ενδοκοινοτικό εμπόριο πρέπει να αναγνωρίζονται. Τα ζώα που προέρχονται από τρίτες χώρες υπόκεινται σε αναγνώριση μόνον εάν προβλέπεται να παραμείνουν εντός κοινοτικού εδάφους. Εξάλλου, δεν είναι αναγκαία η αναγνώριση του ζώων αυτών σε περίπτωση που μεταφέρονται απευθείας από το μεθοριακό σταθμό κτηνιατρικού ελέγχου σε ένα σφαγείο ευρισκόμενο στο ίδιο κράτος μέλος και σφάζονται εντός 14 ημερών από τη στιγμή που έχουν υποβληθεί στους ελέγχους.

2.5. Τα ζώα που γεννήθηκαν μετά από την 1η Ιουλίου 2003 ή προορίζονται για ενδοκοινοτικό εμπόριο πρέπει να αναγνωριστούν σύμφωνα με το μέρος Α του παραρτήματος, το οποίο επιβάλλει τη χρήση δύο ενωτίων για κάθε ζώο τα οποία φέρουν τον ίδιο μοναδικό αριθμό αναγνώρισης. Το 2006 το ένα από τα δύο ενώτια θα αντικατασταθεί από μία ηλεκτρονική συσκευή αναγνώρισης. Εντούτοις, τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν την αντικατάσταση του ενωτίου ήδη από την 1η Ιουλίου 2003, κατ'εφαρμογήν των ειδικών μέτρων που διασφαλίζουν την αποκωδικοποίηση

σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Όσον αφορά τα ζώα που προορίζονται για σφαγή πριν από την ηλικία των έξι μηνών παρέχεται δυνατότητα παρέκκλισης από την απαίτηση περί ίδιου μοναδικού αριθμού αναγνώρισης. Ωστόσο, τα ζώα αυτά πρέπει να φέρουν ενώτιο σε κάθε αυτί και τα δύο ενώτια επιβάλλεται να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τον κωδικό της χώρας που αποτελείται από δύο γράμματα, τον κωδικό αναγνώρισης της εκμετάλλευσης γέννησης και το μήνα γέννησης.

2.6. Τα ζώα πρέπει να αναγνωριστούν εντός περιόδου που καθορίζει το κράτος μέλος, από τη γέννηση του ζώου. Η περίοδος αυτή δεν δύναται να υπερβαίνει τον ένα μήνα από τη γέννηση του ζώου, αλλά μπορεί να παραταθεί έως έξι μήνες για τα ζώα που τελούν υπό συνθήκες εκτατικής κτηνοτροφίας και ελεύθερης βοσκής.

2.7. Επίσης, από την 1η Ιουλίου 2003, ένα ζώο πρέπει να συνοδεύεται σε κάθε μετακίνησή του από ένα έγγραφο μετακίνησης που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή και συμπληρώνεται από τον κάτοχο με συγκεκριμένα στοιχεία όσον αφορά το ζώο/τα ζώα και τη μετακίνησή του/τους.

2.8. Από την 1η Ιουλίου 2004, τα κράτη μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν μία ηλεκτρονική βάση δεδομένων η οποία πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία για όλες τις εκμεταλλεύσεις, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και ο ακριβής αριθμός των ζώων που αναπροσαρμόζεται σε τακτά διαστήματα.

2.9. Από την 1η Ιουλίου 2005, κάθε μετακίνηση καταχωρείται σε μία βάση δεδομένων για τον ηλεκτρονικό εντοπισμό των ζώων ανά παρτίδα, όπως ισχύει επί του παρόντος για τους χοίρους.

2.10. Θεωρείται σημαντικό να τονισθεί ότι, σύμφωνα με την πρόταση, κάθε κράτος μέλος είναι ελεύθερο να επιλέξει το υπόδειγμα και τη μέθοδο αναγνώρισης, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που καθορίζονται, καθώς και το υπόδειγμα του μητρώου εκμετάλλευσης και το υπόδειγμα του μητρώου εκμετάλλευσης που θα χρησιμοποιείται στην επικράτειά του. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν τα υποδείγματα που επιλέγουν στην Επιτροπή και στα άλλα κράτη μέλη.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι επιτακτική ανάγκη να διαμορφωθεί μία ικανοποιητική και αποτελεσματική μέθοδος ταχέως εντοπισμού και αναγνώρισης των ζώων στην ΕΕ. Μία τέτοια μέθοδος θα μπορούσε να αποδειχθεί ζωτικής σημασίας σε περίπτωση εμφάνισης κάποιας μεταδοτικής ασθένειας.

3.2. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής.

3.3. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την κατάρτιση Κανονισμού για τη διασφάλιση της συνεπούς εφαρμογής των σχετικών διατάξεων σε όλα τα κράτη μέλη και για τη διευκόλυνση τυχόν μελλοντικών τροποποιήσεων που ενδέχεται να απαιτηθούν από την πρακτική εμπειρία.

3.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ενδέχεται να ανακύψουν προβλήματα όσον αφορά την καθιέρωση αποτελεσματικού συστήματος εντοπισμού και καταγραφής των ζώων, στο πλαίσιο της διεύρυνσης.

3.5. Η Επιτροπή προβλέπει να τεθεί η παρούσα πρόταση σε ισχύ τον Ιούλιο του 2003, ενώ η ΕΟΚΕ θα συνιστούσε την παράταση του χρονοδιαγράμματος εφαρμογής της.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στην τελική έκθεση του 2002 σχετικά με το πρόγραμμα IDEA (που ξεκίνησε από το 1998), συνιστάται η καθιέρωση συστήματος ηλεκτρονικής αναγνώρισης των ζώων και υποστηρίζεται η ανάγκη καθιέρωσης σαφούς και ευκρινούς νομοθεσίας και συστήματος καταγραφής των ζώων. Η ΕΟΚΕ είναι σύμφωνη προς τις συστάσεις του προγράμματος IDEA για την εφαρμογή ενός εναρμονισμένου συστήματος σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ βάσει των ακόλουθων αρχών: κατευθυντήριες γραμμές περί εφαρμογής διαθέσιμες σε επίπεδο ΕΕ, δημιουργία βάσης δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά κοινό γλωσσάριο, κοινό λεξικό και προδιαγραφές επικοινωνίας για τη διαχείριση των δεδομένων σχετικά με το ζωικό κεφάλαιο σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτή η βάση δεδομένων θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μέσο παροχής και καταγραφής πληροφοριών για τα ζώα, τις εκμεταλλεύσεις, την αναγνώριση, τις μετακινήσεις και ενδεχομένως τη σφαγή.

4.2. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι η παρούσα πρόταση δεν προβλέπει την εφαρμογή ενός εναρμονισμένου και κεντρικού συστήματος καταγραφής και αναγνώρισης των ζώων, αλλά παρέχει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να διαμορφώνουν το δικό τους εθνικό σύστημα υπό τον όρο να το κοινοποιούν στα λοιπά κράτη μέλη και στην Επιτροπή. Η ΕΟΚΕ, ενόψει της επικείμενης διεύρυνσης, θεωρεί ότι χάθηκε μία σημαντική ευκαιρία. Λαμβανομένης υπόψη της ενδοκοινοτικής φύσεως του εμπορίου ζώων, η πρόσβαση σε ένα ευρωπαϊκό κεντρικό σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής, το οποίο θα καθιέρωνε ένα αποτελεσματικό ευρωπαϊκό σύστημα ιχνηλασιμότητας, θα απέβαινε προς όφελος των φορέων εκμετάλλευσης και των τοπικών αρχών.

4.3. Η ΕΟΚΕ προσβλέπει στη λήψη μέτρων εφαρμογής για την ενδεδειγμένη εισαγωγή του προτεινόμενου συστήματος ηλεκτρονικής αναγνώρισης σε κοινοτική κλίμακα. Απαιτείται, επίσης, να προαχθούν τελειοποιήσεις σε τρίτες χώρες για τη βελτίωση της προστασίας και για τον περιορισμό των κινδύνων μετάδοσης ασθενειών στην ΕΕ.

4.4. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι το σύστημα αναγνώρισης και ιχνηλασιμότητας δεν πρόκειται να ισχύσει για τα ζώα που προέρχονται από τρίτες χώρες και δεν προβλέπεται να παραμένουν εντός κοινοτικού εδάφους. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την παρέκκλιση αυτή η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε ελλιπή ενημέρωση σχετικά με ορισμένες μετακινήσεις ζώων, να διευκολύνει την απάτη και να περιορίσει την επίτευξη ολοκληρωμένου συστήματος ιχνηλασιμότητας στην ΕΕ. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διαμόρφωση και την εφαρμογή συστήματος ιχνηλασιμότητας και για τα ζώα που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία, με στόχο να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας πρότασης.

4.5. Η ΕΟΚΕ εξετάζει την υποθετική περίπτωση κατά την οποία αιγοπρόβατα που περιπλανώνται ελεύθερα στην ύπαιθρο ενώνονται με ένα κοπάδι ζώων τα οποία έχουν αναγνωριστεί και καταγραφεί σύμφωνα με το προτεινόμενο σύστημα. Δεδομένου ότι το ενδεχόμενο αυτό δεν προβλέπεται από την πρόταση, η ΕΟΚΕ ζητεί τη συνεκτίμηση και τη διευθέτησή του προκειμένου να αποφευχθούν δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις για τους ιδιοκτήτες εκμεταλλεύσεων σε περίπτωση επίσημου ελέγχου.

4.6. Η ΕΟΚΕ είναι ενήμερη σχετικά με τη μείωση της αγοραίας αξίας των προβάτων, η οποία ενδέχεται να μειωθεί ακόμη περισσότερο κατόπιν των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων της ΚΓΠ, και, κατά συνέπεια, καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει το κόστος της ηλεκτρονικής αναγνώρισης και των σχετικών ηλεκτρονικών συσκευών αναγνώρισης πριν από την 1η Ιουλίου 2006 που προτείνεται ως η τελευταία προθεσμία για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής αναγνώρισης.

4.7. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η εισαγωγή της ηλεκτρονικής αναγνώρισης δεν πρέπει να θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των παραγωγών και των εγκαταστάσεων επεξεργασίας κρεάτων και προτείνει, επομένως, να υπάρξει διαθέσιμη χρηματοδότηση σε περίπτωση που το κόστος απειλεί τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

4.8. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διενέργεια μελέτης σκοπιμότητας εκ μέρους της Επιτροπής σχετικά με τη δυνατότητα σύνδεσης των εθνικών βάσεων δεδομένων με το σύστημα ANIMO για τη διασφάλιση του ταχύτερου δυνατού εντοπισμού των ζώων σε περίπτωση εμφάνισης κάποιας μεταδοτικής ασθένειας.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες»

(COM(2002) 637 τελικό)

(2003/C 208/09)

Στις 23 Δεκεμβρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Sarró Iparraquirre.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ (10 αποχές) την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Κοινότητα άρχισε να υπογράφει αλιευτικές συμφωνίες με τρίτες χώρες μετά από Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Νοεμβρίου 1976 στο οποίο τα κράτη μέλη συμφώνησαν να μεταφέρουν στην ΕΚ τις αρμοδιότητές τους στον τομέα αυτόν.

1.2. Η Επιτροπή κρίνει ότι έχει καθοριστική σημασία να εισαγάγει, από κοινού με το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, μεταρρυθμίσεις στην πολιτική για τις αλιευτικές συμφωνίες⁽¹⁾ οι οποίες να επιβεβαιώνουν την κοινοτική δέσμευση για συμβολή προς τη βιώσιμη ανάπτυξη των αλιευτικών δραστηριοτήτων σε διεθνή κλίμακα.

1.3. Κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για τη βιώσιμη ανάπτυξη (WSSD) του Γιοχάνεσμπουργκ, η Κοινότητα συμφώνησε να υποστηρίξει τον ειδικό στόχο της διατήρησης ή της αποκατάστασης των αποθεμάτων σε επίπεδα τα οποία να επιτρέπουν την μέγιστη δυνατή αιφόρο απόδοση, με σκοπό να υλοποιηθούν αυτοί οι στόχοι για τα εξαντλημένα αποθέματα επειγόντως και, εφόσον είναι δυνατόν, μέχρι το 2015.

1.4. Η Επιτροπή σχεδιάζει να επιδιώξει την επίτευξη του στόχου αυτού αξιοποιώντας τα εξής μέσα:

1.4.1. Πολυμερείς δράσεις μαζί με παράκτια κράτη, οι οποίες θα εφαρμόζονται στην αλιεία ανοικτής θαλάσσης, στα επικαλυπτόμενα αποθέματα και στα άκρως μεταναστευτικά είδη, για την προάσπιση των θεμιτών στόχων της αλιευτικής βιομηχανίας τους, και οι οποίες θα στηρίζονται στην διεθνή και περιφερειακή συνεργασία για την επίτευξη μιας βιώσιμης εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων, σύμφωνα με αξιόπιστες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις, καθώς και με βελτιωμένα συστήματα ελέγχου και εποπτείας για την τήρηση των κανόνων.

1.4.2. Συμφωνίες συνέχειας, κυρίως με παράκτια κράτη γειτονικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση με τα οποία υπάρχει παραδοσιακή κατανομή της αλιευτικής δραστηριότητας και εξισορροπημένες σχέσεις.

1.4.3. Συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με παράκτια κράτη οι διμερείς σχέσεις με τα οποία χαρακτηρίζονται από οικονομικές, κοινωνικές και θεσμικές διαφορές.

1.5. Η υπό εξέταση Ανακοίνωση αφορά τις συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες οι οποίες συνεπάγονται την καταβολή χρηματοδοτικής συνεισφοράς, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου του 1997.

1.6. Ως εκ τούτου, και δεδομένου ότι πρόκειται για συμφωνίες κυρίως με αναπτυσσόμενες χώρες, και ειδικότερα με τις χώρες ΑΚΕ, είναι απαραίτητο:

1.6.1. Να εξεταστούν οι πολιτικοί στόχοι των κοινοτικών δεσμεύσεων για την προώθηση του πολιτικού διαλόγου σε θέματα αλιείας.

1.6.2. Να προσδιοριστούν και να καθοριστούν τα μέτρα που πρέπει να υιοθετηθούν για την επίτευξη των πολιτικών στόχων που έχουν από κοινού καθορίσει η ΕΚ και οι τρίτες χώρες.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Στην Ανακοίνωση, η Επιτροπή εξετάζει κυρίως τα εξής:

- Ορισμένους τεχνικούς και πολιτικούς δεσμούς μεταξύ της υπερπόντιας αλιείας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ορισμένους στόχους και δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ορισμένες κοινοτικές δεσμεύσεις και την αιτιολόγηση της αναγκαιότητας των αλιευτικών συμφωνιών.
- Μια προσέγγιση ως προς τον τρόπο εκτέλεσης των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης.

⁽¹⁾ COM(2002) 181 τελικό της 28.5.2002.

2.1. Τεχνικοί και πολιτικοί δεσμοί μεταξύ της αλιείας ανοιχτής θαλάσσης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.1.1. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι αλιευτικές συμφωνίες επέτρεψαν την καθιέρωση σταθερών σχέσεων με 15 αναπτυσσόμενα παράκτια κράτη και οδήγησαν στην ανάπτυξη σημαντικών και, ορισμένες φορές, ζωτικών οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στα παράκτια κράτη, και μέσω της εκμετάλλευσης των πόρων, αλλά και μέσω της ανάπτυξης συναφών δραστηριοτήτων.

2.1.2. Η Ανακοίνωση αναγνωρίζει τις δύσκολες συνθήκες εργασίας του υπερπόντιου στόλου, οι οποίες οφείλονται στο γεγονός ότι αναπτύσσει τη δραστηριότητά του σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από έλλειψη αφθονίας και υπερεκμετάλλευση ορισμένων αλιευτικών αποθεμάτων, πράγμα που προκαλείται κυρίως από τους στόλους με σημαία ευκαιρίας που ασκούν παράνομη, ανεξέλεγκτη και άνευ ρυθμίσεων αλιευτική δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, λειτουργούν με μικρότερο κόστος, προξενώντας αυξανόμενη στρέβλωση του ανταγωνισμού και αναπτύσσοντας πρακτικές που παρέχουν λιγότερες εγγυήσεις για τη διατήρηση μιας βιώσιμης παγκόσμιας αλιευτικής δραστηριότητας.

2.1.3. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ΕΚ έχει επίσης δεσμευτεί:

- να αυξήσει τη συμβολή της στη βιώσιμη ανάπτυξη ως προς την περιβαλλοντική, την οικονομική και την κοινωνική πτυχή της·
- να βελτιώσει τη χρηστή διαχείριση σε πολιτικό και δημοσιονομικό επίπεδο·
- να συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας και στη σταδιακή ενσωμάτωση των χωρών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία.

2.1.4. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τα αμοιβαία οφέλη που προσφέρουν, και μπορούν να προσφέρουν στο μέλλον, οι συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης, εκφράζει την ανησυχία της για τη γενική κατάσταση των αλιευτικών πόρων και καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει μια αειφόρο αλιευτική πολιτική, σύμφωνα με τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου του 1997 και με τις δεσμεύσεις που επέτυχε η ΕΚ κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

2.2. Στόχοι και δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.2.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επανειλημμένως δηλώσει ότι συμφωνεί να συμβάλει στη βιώσιμη αλιεία, τόσο εντός όσο και εκτός των κοινοτικών υδάτων.

2.2.2. Η Ανακοίνωση θέτει τους ειδικούς στόχους της Επιτροπής σε θέματα αλιείας, εξετάζοντας το σύνολο των διαφορών ευρωπαϊκών πολιτικών:

- το στόχο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, που είναι η διατήρηση της ευρωπαϊκής παρουσίας στα αλιευτικά πεδία ανοιχτής θαλάσσης και η διαφύλαξη των συμφερόντων του ευρωπαϊκού αλιευτικού κλάδου και

- το στόχο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ανάπτυξης, που είναι η προώθηση της ικανότητας των αναπτυσσόμενων χωρών να εκμεταλλεύονται τους θαλάσσιους πόρους τους αυξάνοντας την τοπική προστιθέμενη αξία.

2.2.3. Για την επίτευξη των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αυτών στόχων, οι διάφορες ευρωπαϊκές πολιτικές πρέπει να επικεντρωθούν στην προώθηση της αρχής της συνεκτικότητας και της συμπληρωματικότητας που επικυρώνεται στη Συνθήκη, μαζί με τις πολιτικές ανάπτυξης των κρατών μελών της Ένωσης, για την υλοποίηση των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης με τις παράκτιες τρίτες χώρες.

2.2.4. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αναλάβει μεσοπρόθεσμα τις πολιτικές αυτές πρωτοβουλίες, ο κοινοτικός υπερπόντιος στόλος δεν θα διαλυθεί, αλλά θα υψώσει σημαίες ευκαιρίας. Προκειμένου να διατηρήσει η ΕΕ τον ηγετικό ρόλο σε διεθνές επίπεδο για την προώθηση των αρχών της υπεύθυνης αλιείας και της βιώσιμης ανάπτυξης, είναι αναγκαία η διατήρηση του στόλου αυτού ως μέσου για την εφαρμογή των εν λόγω αρχών.

2.2.5. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι στόχοι που προτείνει η Επιτροπή ως προς το συντονισμό όλων των ευρωπαϊκών πολιτικών, είναι καθοριστικοί και πρέπει να επιτευχθούν το ταχύτερο δυνατόν.

2.2.6. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διατήρηση του υπερπόντιου στόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτως ώστε, ενώ με τον στόλο αυτό θα επιτυγχάνεται η εφαρμογή μιας βιώσιμης αλιευτικής πολιτικής για τα αποθέματα στις τρίτες χώρες, να επιτυγχάνεται ταυτόχρονα και η τήρηση των δεσμεύσεων της ΕΚ για βιώσιμη περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, καθώς και για συμβολή στην χρηστή διακυβέρνηση και την εξάλειψη της φτώχειας.

2.3. Κοινοτικές δεσμεύσεις και αιτιολόγηση της αναγκαιότητας των αλιευτικών συμφωνιών

2.3.1. Η Ανακοίνωση επαναλαμβάνει τις κοινοτικές δεσμεύσεις που έχουν ήδη αναφερθεί, και εκτιμά ότι η Κοινότητα πρέπει να συνεχίσει τη δραστηριότητά της μέσω των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης, για την ενίσχυση της εφαρμογής του Δεοντολογικού Κώδικα για μια υπεύθυνη αλιεία (FAO, 1995) και της Συμφωνίας συμμόρφωσης προς τα διεθνή μέτρα διατήρησης και διαχείρισης των αλιευτικών σκαφών στην ανοικτή θάλασσα (FAO, 1993).

2.3.2. Η θέση αυτή περιλαμβάνεται στο Ψήφισμα του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2001, το οποίο αναγνωρίζει τον εν δυνάμει ρόλο των αλιευτικών συμφωνιών για τη μείωση της φτώχειας, υπό τον όρο ότι οι συμφωνίες αυτές θα σχεδιάζονται και θα εφαρμόζονται στα πλαίσια τήρησης των αρχών της αειφορίας.

2.3.3. Η Επιτροπή επισημαίνει σαφώς ότι οι δεσμεύσεις της ΕΚ σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης, χρηστής διαχείρισης και εξάλειψης της φτώχειας μπορούν να προωθηθούν εντός του δεσμευτικού πλαισίου των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με παράκτιες τρίτες χώρες, συνήθως αναπτυσσόμενες, και επομένως και με τις χώρες ΑΚΕ.

2.3.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την τοποθέτηση αυτή, οφείλει όμως να υπενθυμίσει στην Επιτροπή ότι, στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 1997, στα οποία αναφέρεται επανειλημμένως η Ανακοίνωση, αναφέρεται επίσης και η αναγνώριση εκ μέρους του Συμβουλίου του κυρίως εμπορικού χαρακτήρα των αλιευτικών συμφωνιών, ενώ επαναλαμβάνεται, πάντως, ότι πρέπει να περιλαμβάνουν και μέτρα για την ανάπτυξη του αλιευτικού κλάδου της τρίτης χώρας.

2.3.5. Η Ανακοίνωση, βάσει των τοποθετήσεων αυτών, διευκρινίζει ότι όλες αυτές οι δεσμεύσεις χρειάζονται ένα δεσμευτικό πλαίσιο μεταξύ της Κοινότητας και των παράκτιων κρατών και ότι το δεσμευτικό αυτό πλαίσιο πρέπει να προβλεφθεί εντός των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης, με εφαρμογή της αρχής της συνεκτικότητας μεταξύ των διαφόρων κοινοτικών πολιτικών.

2.3.6. Η ΕΟΚΕ είναι απόλυτα σύμφωνη και έχει την πεποίθηση ότι το δεσμευτικό πλαίσιο της συμφωνίας αλιευτικής σύμπραξης πρέπει να εξασφαλίζει τη συνεκτικότητα της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ενσωματώνει τους στόχους της ανάπτυξης της αειφόρου αλιείας, συμπεριλαμβανομένων και των στόχων της διαχείρισης των πόρων, του ελέγχου και της διαχείρισης των στόλων.

2.3.7. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, όπως σημειώνει και η Ανακοίνωση, πρέπει να γίνεται σεβαστή η κυριαρχία του κάθε κράτους επί της αλιευτικής του πολιτικής. Η πολιτική αυτή πρέπει να στηρίζεται σε αξιόπιστες επιστημονικές και τεχνικές μελέτες, να αποτρέπει την υπερεκμετάλλευση των πόρων και να λαμβάνει υπόψη τις μελέτες των ενδεχόμενων περιβαλλοντικών συνεπειών της αλιευτικής δραστηριότητας, προκειμένου να υιοθετούνται τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα. Προς τούτο, πρέπει να εξασφαλίζεται η ύπαρξη των απαραίτητων δημοσίων πόρων για την εφαρμογή των αρχών της χρηστής διαχείρισης, για μια υπεύθυνη διαχείριση της αλιείας.

2.3.8. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι δραστηριότητες ελέγχου, παρακολούθησης και εποπτείας που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης, λόγω των δυσχερειών εφαρμογής εκ μέρους των παράκτιων χωρών, απαιτούν επίσης τη διάθεση δημόσιων πόρων.

2.3.9. Η Ανακοίνωση εξετάζει τη δυνατότητα σύστασης μικτών εταιριών εντός του νομικού πλαισίου των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης, καθώς οι συμφωνίες αυτές μπορούν να παράσχουν

τους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς για την υλοποίηση της μεταφοράς τεχνολογίας, κεφαλαίου και τεχνογνωσίας στις χώρες εταίρους.

2.3.10. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι μικτές εταιρείες αποτελούν κατάλληλο μηχανισμό για τη συνεργασία με παράκτια κράτη στον αλιευτικό τομέα και ότι, ως εκ τούτου, στο νέο σχέδιο συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης, πρέπει να διευκολύνεται η ίδρυση των μικτών αυτών εταιριών ώστε να είναι ελκυστική για τους κοινοτικούς επενδυτές.

2.4. Προσέγγιση σε ό,τι αφορά τον τρόπο εφαρμογής των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης

2.4.1. Η Επιτροπή δηλώνει ότι ο γενικός στόχος της ΚΑΠ είναι η διασφάλιση αειφόρου διαχείρισης των αλιευτικών πόρων από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική άποψη, και εκτός των κοινοτικών υδάτων, και ειδικότερα στα πλαίσια των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης.

2.4.2. Επίσης, η Ανακοίνωση επαναλαμβάνει ότι, για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ της εξωτερικής και της εσωτερικής διάστασης της ΚΑΠ, καθώς και μεταξύ της ΚΑΠ και της κοινοτικής πολιτικής που αφορά τη συνεργασία για την ανάπτυξη, οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες της καθεμιάς από τις πολιτικές αυτές πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικών στόχων της βιωσιμότητας της αλιευτικής δραστηριότητας σε ύδατα τρίτων χωρών.

2.4.3. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα δύο αυτά προαναφερόμενα στοιχεία είναι δύο από τους τρεις θεμελιώδεις πυλώνες στους οποίους πρέπει να στηρίζονται οι συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης. Όπως ορίζει το Συμβούλιο, τον τρίτο πυλώνα πρέπει να συνιστά η εμπορική πτυχή των συμφωνιών αυτών.

2.4.4. Υπό την έννοια αυτήν, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προωθήσει την εξέλιξη της ισχύουσας κατάστασης ως προς την εμπέδωση των αλιευτικών συμφωνιών προς μια μορφή συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης η οποία θα ενισχύει την ικανότητα των εταιριών της Κοινότητας παράκτιων κρατών να εντάσσονται σε μια στρατηγική ανάπτυξης της βιώσιμης αλιείας μέσω μιας αποτελεσματικής υποστήριξης της υπεύθυνης διαχείρισης των αλιευτικών πόρων η οποία θα τους παρέχει τη δυνατότητα να ελέγχουν την υπερεκμετάλλευση, καθώς και τις παράνομες αλιευτικές πρακτικές, που δεν δηλώνονται και δεν υπόκεινται σε κανόνες.

2.4.5. Στην ανακοίνωση αναφέρεται ότι, για να καθοριστεί σαφώς η εμπέδωση των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης, θα πρέπει να αυξηθεί η χρηματοδοτική συνεισφορά της Κοινότητας, η οποία, κατά την Επιτροπή, δεν μπορεί να νοείται ως επιδότηση για τους ευρωπαίους αλιείς, αλλά ως κατάλληλη συνεισφορά για την ανάπτυξη και διαχείριση της αειφόρου αλιευτικής πολιτικής στις τρίτες χώρες όπου δραστηριοποιείται ο υπερπόντιος στόλος της Κοινότητας, με σταδιακή αύξηση της ευθύνης του ιδιωτικού τομέα για την καταβολή της εν λόγω συνεισφοράς.

2.4.6. Η χρηματοδοτική αυτή συνεισφορά, την οποία η Ανακοίνωση χαρακτηρίζει ως επένδυση για τη βελτίωση της υπεύθυνης και ορθολογικά οργανωμένης αλιείας, θα καλύπτει, αφενός, τα έξοδα που συνδέονται με το κόστος διαχείρισης, τις επιστημονικές εκτιμήσεις των αλιευμάτων, τη διαχείριση της αλιείας, τον έλεγχο και παρακολούθηση της αλιευτικής δραστηριότητας και το κόστος παρακολούθησης και αξιολόγησης μιας αειφόρου αλιευτικής πολιτικής και, αφετέρου, τα έξοδα για τις δυνατότητες αλιείας που προσφέρονται στα κοινοτικά αλιευτικά σκάφη.

2.4.7. Επομένως, στη νέα αναλογία που θα εφαρμόζεται για τη χρηματοδοτική συνεισφορά στις συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης, η Ανακοίνωση προτείνει το αναλογικό βάρος των δυνατοτήτων αλιείας να περάσει σε δεύτερη μοίρα και το κύριο στοιχείο να συνίσταται στο κοινό συμφέρον των μερών για την καθιέρωση μιας υπεύθυνης αλιείας που θα στηρίζεται στην αειφορία.

2.4.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προσέγγιση αυτή όσον αφορά τη χρηματοδοτική συνεισφορά και επαναλαμβάνει ότι, στις αναλογίες που θα θεσπίζει η Επιτροπή για τη χρηματοδοτική συνεισφορά, οι οποίες, σύμφωνα με την Ανακοίνωση, θα εξετάζονται κατά περίπτωση, για την αναλογία που θα αντιστοιχεί στα κοινοτικά συμφέροντα επί της εκμετάλλευσης των αλιευτικών πλεονασμάτων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, σύμφωνα με τις δηλώσεις του Συμβουλίου, ο εμπορικός χαρακτήρας των αλιευτικών συμφωνιών.

2.4.9. Η ΕΟΚΕ κρίνει εύλογα τα στάδια εκτέλεσης που ορίζει η Ανακοίνωση για τον προκαταρκτικό πολιτικό διάλογο μεταξύ της Κοινότητας και της ενδιαφερόμενης παράκτιας χώρας για τον καθορισμό των προϋποθέσεων της πολιτικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη της αλιευτικής δραστηριότητας των κοινοτικών σκαφών στα ύδατα της τρίτης χώρας.

2.4.10. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, λόγω της σταδιακής αύξησης της ευθύνης του ιδιωτικού τομέα για τη χρηματοδοτική συνεισφορά, η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίζει τη συμμετοχή του στην εκτέλεση των συμφωνιών αλιευτικής σύμπραξης.

3. Συμπεράσματα

3.1. Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Οκτωβρίου του 1997, όπου ορίζονται στην Επιτροπή οι κατευθύνσεις που θα πρέπει να ακολουθήσει σχετικά με τις αλιευτικές συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τρίτες χώρες, η ΕΟΚΕ εκφράζει με την παρούσα γνωμοδότηση τη συμφωνία της προς την Ανακοίνωση της Επιτροπής για ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης με τρίτες χώρες στα πλαίσια τήρησης των αρχών που θεσπίστηκαν από το Συμβούλιο του Οκτωβρίου του 1997:

- Κυρίως εμπορικός χαρακτήρας που να συμπεριλαμβάνει μέτρα για την ανάπτυξη του αλιευτικού κλάδου της τρίτης χώρας.
- Προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης του αλιευτικού κλάδου της τρίτης χώρας στα πλαίσια τήρησης των δεσμεύσεων της ΕΚ σχετικά με:
 - την αύξηση της συμβολής της στη βιώσιμη ανάπτυξη ως προς την περιβαλλοντική, την οικονομική και την κοινωνική της πτυχή·
 - τη βελτίωση της χρηστής διαχείρισης στο πολιτικό και το δημοσιονομικό πεδίο και σε παγκόσμιο επίπεδο·
 - τη συμβολή στην εξάλειψη της φτώχειας, σύμφωνα με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και στην ενσωμάτωση των χωρών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία·
- συνεκτικότητα του αναγκαίου συντονισμού και συμπληρωματικότητα των δράσεων των διαφόρων ευρωπαϊκών πολιτικών, κυρίως μεταξύ της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Ανάπτυξη.

3.2. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι από την Ανακοίνωση αυτή λείπει ένας προβληματισμός σχετικά με τις συμφωνίες συνέχειας.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση της αγοράς σιτηρών»

(COM(2003) 23 τελικό — 2003/0008 (CNS))

(2003/C 208/10)

Στις 10 Φεβρουαρίου 2003, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37, παράγραφος 3 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών κατήρτισε τη γνωμοδότησή του βάσει της σχετικής έκθεσης του εισηγητή κ. Mascia στις 25 Απριλίου 2003.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 104 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 15 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

1.1. Προτείνεται τελική μείωση 5 % (από το 20 % που είχε προταθεί στο Πρόγραμμα Δράσης 2000) προκειμένου να μειωθεί η τιμή παρέμβασης των σιτηρών σε 95,35 EUR/τόνο από το 2004/05, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι η παρέμβαση λειτουργεί ως πραγματικό πλέγμα ασφαλείας. Η σίκαλη θα εξαιρεθεί του συστήματος παρέμβασης προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω συσσώρευση των αποθεμάτων δεδομένης της έλλειψης δυνατοτήτων διάθεσης στις εσωτερικές και εξωτερικές αγορές.

1.2. Η Επιτροπή κρίνει ότι με τη μείωση του ρόλου της παρέμβασης, δεν θα δικαιολογείται πλέον η εποχιακή διόρθωση της τιμής παρέμβασης. Προτείνει λοιπόν να καταργηθεί το σύστημα μηνιαίας αύξησης.

1.3. Λόγω της μείωσης της τιμής παρέμβασης για τα σιτηρά, οι ενισχύσεις με βάση την έκταση για τα σιτηρά και άλλες ανάλογες αροτραίες καλλιέργειες θα αυξηθούν από 63 σε 66 EUR/τόνο και θα περιλαμβάνονται στην ενιαία ενίσχυση ανά γεωργική εκμετάλλευση.

1.4. Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει την κατάργηση των επιστροφών στην παραγωγή για το άμυλο και ορισμένα παράγωγα προϊόντα, όπως επίσης την κατάργηση της ελάχιστης τιμής για τα γεώμηλα αμυλοποιίας. Ταυτόχρονα, οι ενισχύσεις στους παραγωγούς γεωμήλων αμυλοποιίας θα ενσωματωθούν στο καθεστώς ενιαίων ενισχύσεων ανά γεωργική εκμετάλλευση.

2. Εισαγωγή

2.1. Οι επενδύσεις σε αροτραίες καλλιέργειες καλύπτουν το 40% των αγροτικών εκτάσεων που καλλιεργούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση με περίπου 38 εκατομμύρια εκτάρια σιτηρών. Τα περίπου 210 εκατομμύρια τόνων που παρήχθησαν το 2002 αντιπροσωπεύουν μια σημαντικότερη πηγή εφοδιασμού για τη διατροφή ανθρώπων και ζώων και δίδουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση τη δεύτερη θέση στις παγκόσμιες συναλλαγές σιτηρών μετά τις ΗΠΑ.

2.2. Στη διάρκεια των τελευταίων 10 ετών ο τομέας υπέστη δύο σημαντικές μεταρρυθμίσεις της ΚΟΑ (Mac Sharry και Ατζέντα 2000) που επέτρεψαν να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία της αγοράς, καθώς και μείωση των αποθεμάτων και μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα στις παγκόσμιες αγορές, διατηρώντας ωστόσο υψηλές προδιαγραφές όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων.

2.3. Οι δύο μεταρρυθμίσεις επέφεραν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

— Η τιμή παρέμβασης, που μειώθηκε κατά 50 % τα τελευταία 10 χρόνια (15 % τα τελευταία 3), δεν αποτελεί πλέον μια τιμή εγγύησης ικανή να ενθαρρύνει τη συσσώρευση αποθεμάτων αλλά απέκτησε τον επιθυμητό από την Επιτροπή ρόλο «δικτύου ασφαλείας» για την αγορά.

— Τα αποθέματα που προορίζονται για παρέμβαση μειώθηκαν δραστηκά, ενώ αυξήθηκαν αναλογικά οι ποσότητες σιτηρών που εξάγονται χωρίς επιστροφές στην παγκόσμια αγορά.

2.4. Συγχρόνως, η Επιτροπή προέβη σε διαπραγματεύσεις με τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της με σκοπό την τροποποίηση του συστήματος δασμολογικής προστασίας των ποσοστώσεων εισαγωγής για τα σιτηρά. Με τη συμφωνία αυτή παρέχεται η δυνατότητα αύξησης των εισαγωγών της ΕΕ σε σιτηρά κατά 3 εκατομμύρια τόνους περίπου. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στην Επιτροπή ότι πρέπει να διαχειριστεί τις εν λόγω ποσοτώσεις και συγχρόνως να μεριμνήσει για τη διασφάλιση των συμφερόντων των ευρωπαίων παραγωγών.

3. Παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η περαιτέρω μείωση της τιμής παρέμβασης, από τη σκοπιά του «κόστους/οφέλους» θα έχει τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- μηδενικές σχεδόν επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του τομέα,
- μείωση της προστασίας στα σύνορα για τα βασικά σιτηρά,
- καμία ώθηση για την επιδίωξη ποιοτικής βελτίωσης (βλέπε π.χ. το συντελεστή πρωτεΐνης),
- επιπρόσθετο κόστος για τον κοινοτικό προϋπολογισμό (επακόλουθη αύξηση των αποζημιώσεων στους παραγωγούς) που υπολογίζεται σε περίπου 800 εκατομμύρια EUR. Το κόστος αυτό θα αντικατοπτριστεί αναγκαστικά σε οικονομίες που θα γίνουν σε άλλους τομείς, δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών του Οκτωβρίου θέσπισε ανώτατο όριο γεωργικών δαπανών.

3.2. Είναι σκόπιμο να υπενθυμίσουμε ότι σε πρόσφατη γνωμοδότησή της για την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ενδιάμεση επισκόπηση της ΚΓΠ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ αναφέρει ότι με την περιλαμβανόμενη στο Πρόγραμμα Δράσης 2000 μείωση των τιμών, ικανοποιήθηκε ήδη η ιδιαίτερη επιδίωξη της Επιτροπής για την επαναφορά της λειτουργίας της παρέμβασης, στον τομέα της αγοράς και συγκεκριμένα των δημητριακών, στο επίπεδο ενός δικτύου ασφαλείας. Η ΕΟΚΕ στην ίδια γνωμοδότηση αμφισβητεί κατά πόσο είναι δυνατόν να δικαιολογηθεί βάσει της εξέλιξης της παγκόσμιας τιμής αγοράς η προτεινόμενη περαιτέρω μείωση της τιμής των σιτηρών κατά 5 %, καθώς μάλιστα η Επιτροπή, στις προβλέψεις της, βασίζεται στην αρχή της σταθερότητας των συνθηκών στην παγκόσμια αγορά.

3.3. Όσον αφορά ειδικότερα τη σίκαλη, η ΕΟΚΕ συμφωνώντας με την ανάλυση της Επιτροπής για τη διαρθρωτική ανισορροπία του κλάδου αυτού, διερωντάται:

- κατά πόσο τα προτεινόμενα δραστικά μέτρα δεν μπορούν να διευρυνθούν σε ένα ευρύτερο χρονικό διάστημα, με την

υιοθέτηση μεταβατικών διατάξεων όπως προβλέπεται από το άρθρο 29 παράγραφος 2,

- κατά πόσον δεν μπορούν να ενθαρρυνθούν προγράμματα μεταστροφής προς εναλλακτικές καλλιέργειες προκειμένου να συνοδευτεί η προσπάθεια που καταβάλλεται από τους ίδιους τους παραγωγούς στις τελευταίες αυτές εσοδείες.

3.4. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να υπογραμμίσει ότι:

- λόγω της κατάργησης του συστήματος των επιστροφών κατά την παραγωγή δεν θα υπάρχει πλέον δίκτυο ασφαλείας για τον τομέα των αμύλων ο οποίος ήδη δεν προστατεύεται κατά τις εισαγωγές,
- η ισορροπία μεταξύ των τομέων των αμύλων από σιτηρά και των αμύλων κινδυνεύει να διαταραχθεί από την εισαγωγή του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης σε μια μόνο από τις υποομάδες.

3.5. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ασφάλεια των τροφίμων και να αποφευχθεί ο αθέμιτος ανταγωνισμός ή μορφές ντάμπινγκ, οι υγειονομικές, περιβαλλοντικές και εργατικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τα σιτηρά που καλλιεργούνται εντός της Κοινότητας, θα πρέπει να εφαρμόζονται και στα σιτηρά που εισάγονται από τρίτες χώρες, ιδίως στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει προσεκτικά τις συνέπειες μιας περαιτέρω μείωσης κατά 5 % της τιμής παρέμβασης για τα σιτηρά και της κατάργησης των μηνιαίων αυξήσεων, όπως επίσης να εκτιμήσει σε βάθος την πραγματική αναγκαιότητα των μέτρων αυτών, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η δημόσια συγκέντρωση σιτηρών έχει υποστεί δραστική μείωση, όσο και την ενδεχόμενη εξασθένιση της κοινωνικής προτίμησης. Η ΕΟΚΕ τονίζει επίσης ότι πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη ελαστικότητα στα μέτρα που προτείνονται για τη σίκαλη.

(1) EE C 85 της 8.4.2003.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των αποξηραμένων χορτονομών για τις περιόδους εμπορίας 2004/05 έως 2007/08»

(COM(2003) 23 τελικό — 2003/0010 (CNS))

(2003/C 208/11)

Στις 10 Φεβρουαρίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 37, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2003, με βάση την εισήγηση του κ. Wilms.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ και 18 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής προβλέπει μια δραστική μείωση των ενισχύσεων για τις αποξηραμένες χορτονομές, κατά τρόπο ώστε ο προϋπολογισμός της ΚΟΑ αποξηραμένων χορτονομών να εκλείψει εντός τεσσάρων ετών από το 2004. Η Επιτροπή προτείνει μία αρχική μείωση του προϋπολογισμού κατά 55 % και μία μείωση κατά 100 % το 2009, καθώς και τη συμπερίληψη των αποξηραμένων χορτονομών στο σύστημα της ενιαίας πληρωμής, με αποτέλεσμα την κατάργηση των μέσων στήριξης στον τομέα. Η ενίσχυση στη βιομηχανία θα μειωθεί προοδευτικά από 33 EUR ανά τόνο κατά το έτος 2004/2005 σε 0 EUR ανά τόνο κατά το έτος 2007/2008 και θα χορηγηθεί παρομοίως στην αφυδάτωση ή την αποξήρανση. Το ήμισυ του σημερινού προϋπολογισμού θα καταναμεθεί στους γεωργούς μέσω της νέας ενιαίας επιδότησης ανά εκμετάλλευση.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή ασχολείται με την κοινή οργάνωση της αγοράς αποξηραμένων χορτονομών διότι «μετά από τις δύο τελευταίες μεταρρυθμίσεις της ΚΓΠ και της συμφωνίας στα πλαίσια του ΠΟΕ, ο βαθμός αυτοεφοδιασμού της ΕΕ σε φυτικές πρωτεΐνες μειώθηκε εκ νέου φθάνοντας, πέρυσι, σε ποσοστό μικρότερο του 25 %. Το ποσοστό αυτό, το οποίο μειώνεται συνεχώς, θέτει το ζήτημα μιας εξάρτησης η οποία παρουσιάζει κινδύνους όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών της ευρωπαϊκής κτηνοτροφίας σε φυτικές πρωτεΐνες»⁽¹⁾.

2.2. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε η ΕΟΚΕ τον Ιανουάριο 2002 υπογράμμισε τη σημασία των φυτικών πρωτεϊνών για τις ζωτροφές και διαπίστωσε μια διάσταση ανάμεσα στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε φυτικές πρωτεΐνες και στο δυναμικό της παραγωγής της⁽¹⁾. Η ΕΟΚΕ τόνισε, επίσης, στα πλαίσια των

εργασιών της με θέμα τις φυτικές πρωτεΐνες το γεγονός ότι η ζήτηση θα αυξηθεί πιθανώς στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ σημειώνεται συγχρόνως ο περιορισμός των εκτάσεων καλλιέργειας, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η εξάρτηση από εισαγωγές⁽¹⁾.

2.3. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι ισχύουσες ρυθμίσεις που διέπουν τη χορήγηση ενισχύσεων για τις αποξηραμένες χορτονομές⁽²⁾, οι οποίες προβλέπονται από την ΚΟΑ για τις χώρες παραγωγής που διαθέτουν ευνοϊκές κλιματολογικές και εδαφικές συνθήκες, επέτρεψαν την ανάπτυξη μίας οικονομίας βασισμένης στην καλλιέργεια μηδικής, η οποία συγκράτησε τους βασικούς παράγοντες της (αγρότες και βιομηχανία) στην ύπαιθρο και διατήρησε περισσότερες από 15 000 θέσεις εργασίας στην ΕΕ. Επιπλέον, έδωσε τη δυνατότητα παραγωγής μίας φυτικής πρωτεΐνης υψηλής ποιότητας, η οποία συνέβαλε στην αντιστάθμιση του τεράστιου ελλείμματος αυτών των ουσιών που παρουσίαζε η ΕΕ. Το κλίμα ορισμένων περιφερειών της νότιας Ευρώπης έδωσε τη δυνατότητα σημαντικής εξοικονόμησης ενέργειας ανά μονάδα προϊόντος, οφειλόμενης στη συγκριτικά χαμηλή υγρασία που επιτυγχάνεται στη χορτονομή και τις γαίες μετά από το θερισμό, χάρη σε τεχνικές όπως η προξήρανση. Αυτή η εξοικονόμηση κατέληξε να καταστήσει την καλλιέργεια μηδικής μόνιμη, με ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την εργασία και τα άζωτοχα λιπάσματα. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι χάρη σε χώρες, όπως η Ισπανία, καλυπτόταν η ευρωπαϊκή μέγιστη εγγυημένη ποσότητα και διατηρόταν σταθερή. Παρ' όλα αυτά, πρέπει να αναληφθούν οι κατάλληλες μεταρρυθμίσεις για την εξασφάλιση του δυναμικού εξοικονόμησης ενέργειας που επιτρέπουν οι φυσικές συνθήκες στη νότια Ευρώπη, χωρίς ωστόσο να διακυβευθούν οι θετικές συνέπειες αυτής της δραστηριότητας.

2.4. Για τη χρησιμοποίηση του μέγιστου δυνατού παραγωγικού δυναμικού της Ένωσης και του προϋπολογισμού που προορίζεται για τον τομέα, πρέπει να συνεχισθεί η πολιτική της συνυπευθυνότητας που αφορά τον υπολογισμό της υπέρβασης των μέγιστων εγγυημένων ποσοτήτων. Μόνο σε περίπτωση υπέρβασης της

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Πρώιμη σχεδίου φυτικών πρωτεϊνών στην Κοινότητα», ΕΕ C 80 της 3.4.2002, σ. 26-34.

⁽²⁾ 38,64 EUR/τόνο για αποξηραμένες χορτονομές και 68,83 EUR/τόνο αφυδατωμένες χορτονομές.

ευρωπαϊκής εγγυημένης ποσότητας πρέπει να κυρώνονται τα κράτη μέλη που υπερέβησαν τις αντίστοιχες εθνικές ποσότητες τους.

3. Πιθανές επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων της κοινής οργάνωσης αγοράς για αποξηραμένες χορτονομές

3.1. Η κατανάλωση ενέργειας κατά την παραγωγή

3.1.1. Από οικολογική άποψη κρίνεται θετικό το γεγονός ότι η διαφοροποίηση των ενισχύσεων, οι οποίες προσανατολίζονται προς τη διαδικασία αποξήρανσης θα εναρμονιστούν σε ένα χαμηλό ενιαίο συντελεστή. Όσον αφορά την τεχνητή διαδικασία αφυδάτωσης το 40 % του συνολικού κόστους παραγωγής οφείλεται στην ενέργεια που καταναλώθηκε για την παραγωγή θερμότητας. Μόνο το 8 % των εγκαταστάσεων αφυδάτωσης που λειτουργούν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα λειτουργούν με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ το 92 % χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα. Η ατμοσφαιρική ρύπανση έχει αρνητικές συνέπειες για την υγεία λόγω του κλασικού φαινομένου της αιθαλομίχλης (smog), αν και στις αγροτικές περιοχές το φαινόμενο αυτό περιορίζεται εξαιτίας της μικρότερης συγκέντρωσης ρύπων. Ωστόσο, αυτή η ρύπανση συμβάλλει στο φαινόμενο του θερμοκηπίου που επηρεάζει το κλίμα. Βάσει των προηγούμενων, θα ήταν σκόπιμος ο αναπροσανατολισμός των ενισχύσεων στη μεταποίηση των χορτονομών για να καταστεί δυνατή η εξοικονόμηση ενέργειας και να προωθηθεί η αντικατάσταση των ορυκτών καυσίμων από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως ήδη συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό κατά την τεχνική αφυδάτωση χορτονομών. Επιπλέον, η τεχνητή αφυδάτωση των χορτονομών (με μηχανήματα) προκαλεί οσμές που καθιστούν αυτή τη μέθοδο πρόσθετα προβληματική. Η άρδευση που χρησιμοποιείται σε ορισμένα κράτη μέλη κατά την παραγωγή χορτονομής είναι επιπλέον προβληματική τόσο από οικολογική όσο και από οικονομική άποψη.

3.2. Οι επιπτώσεις για τις θέσεις εργασίας

3.2.1. Σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζονται σήμερα περίπου 15 000 άτομα με πλήρη απασχόληση σε επιχειρήσεις αποξήρανσης χορτονομών καθώς και σε παρεμφερείς τομείς πριν και μετά την αποξήρανση. Συνήθως, οι επιχειρήσεις συνάπτουν με τους παραγωγούς συμβάσεις και κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται τόσο η παραγωγή όσο και η μεταποίηση.

3.2.2. Οι παραγωγοί αποξηραμένων χορτονομών στην Ευρώπη εκφράζουν τους φόβους ότι περίπου 350 μονάδες παραγωγής θα παύσουν να λειτουργούν, επειδή, λόγω της νέας ρύθμισης, δεν θα διαθέτουν πλέον ικανοποιητικές ποσότητες πρώτων υλών για την παραγωγή τους. Στο μέλλον, το ερώτημα σε πιο βαθμό η αξιοποίηση των ικανοτήτων παραγωγής στον τομέα της μεταποίησης μπορεί να συμβάλει σε μια ανταγωνιστική τιμή αγοράς των πρώτων υλών, θα εξαρτηθεί ιδιαίτερα από τη διαπραγμάτευση συμβάσεων. Οι επιχειρηματίες πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη στην προσπάθεια ανάπτυξης των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την προσαρμογή της επιχείρησής τους στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Πράσινη Βίβλος «για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη», COM(2003) 27 τελικό, σ. 27.

3.3. Περιβαλλοντικές συνέπειες

3.3.1. Η καλλιέργεια φυτών για την παραγωγή αποξηραμένων χορτονομών θα πρέπει να προσφέρει στους γεωργούς κατάλληλο εισόδημα. Μόνο υπό τον όρο αυτό μπορούν να διατηρηθούν οι θετικές οικολογικές επιπτώσεις της καλλιέργειας φυτικών ζωοτροφών. Επειδή η καλλιέργεια των φυτών αυτών καταλαμβάνει το έδαφος καθόλη τη διάρκεια του έτους, εμποδίζεται έτσι η διάβρωση του εδάφους και διασφαλίζεται σε πολλές περιφέρειες της Ευρώπης την προσαρμογή της γεωργικής δραστηριότητας σε μειονεκτικές περιοχές στις ανάγκες της αγοράς, με αποτέλεσμα να βελτιώνεται η κοινωνική κατάσταση στην αγροτική οικονομία. Η ΕΟΚΕ τόνισε στη γνωμοδότησή της για τα πρωτεϊνούχα φυτά ρητά ότι οι καλλιέργειες πρωτεϊνούχων φυτών είναι ευεργετικές για τη στερεοποίηση του εδάφους και έχουν εξαιρετική σημασία για την αειφόρο ανάπτυξη της γεωργίας⁽²⁾. Συνεπώς, η καλλιέργεια πρωτεϊνούχων φυτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την ισορροπία των δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές⁽²⁾. Ο ρόλος αυτός πρέπει να διαδραματίζεται και στο μέλλον.

3.4. Παγκόσμια αγορά

3.4.1. Η παγκόσμια αγορά θα είναι και στο μέλλον ανοικτή για το εμπόριο με πρωτεϊνούχα φυτά. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει και σε άλλο σημείο ότι δεν χρειάζεται να επιδιώκεται η κάλυψη της συνολικής ζήτησης μέσω της ίδιας παραγωγής της Κοινότητας⁽²⁾. Πρέπει να υπενθυμιστεί σχετικά ότι τα πρωτεϊνούχα φυτά που καταναλώνονται για ζωοτροφές στην ΕΕ προέρχονται κατά περίπου 70 % από εισαγόμενη σόγια. Η βάση της παραγωγής αποξηραμένης χορτονομής θα πρέπει ωστόσο, να διασφαλίζεται μέσω της κοινοτικής παραγωγής, πράγμα που υπό τις παρούσες συνθήκες είναι εφικτό μόνον μέσω ενός συστήματος οικονομικών ενισχύσεων. Σε σχέση με την εγχώρια παραγωγή αποξηραμένων χορτονομών, οι μεγάλες ποσότητες εισαγόμενης αποξηραμένης χορτονομής καθώς και η παρουσία γενετικώς μεταλλαγμένων οργανισμών δημιουργούν ασφαλώς μεγαλύτερους ενδοιασμούς.

4. Η παραγωγή αποξηραμένης χορτονομής στην Κοινότητα: προς μια αειφόρο παραγωγή

4.1. Κατά το οικονομικό έτος 2001/2002 παρήχθησαν 4 800 000 τόνοι αποξηραμένης χορτονομής⁽³⁾, ενώ ο όγκος της συνολικής παραγωγής ζωοτροφών στην Ευρωπαϊκή Ένωση φθάνει τα 200 000 000 τόνους. Οι ποσότητες της παραγωγής διαφέρουν έντονα από κράτος σε κράτος, ανάλογα με τις κλιματικές συνθήκες⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «προώθηση σχεδίου φυτικών πρωτεϊνών στην Κοινότητα», ΕΕ C 80 της 3.4.2002, σ. 26-34.

⁽³⁾ CIDE, ενημερωτικός φάκελος οι επιπτώσεις για το ήμερο τριφύλλι μετά από τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, σ. 13.

⁽⁴⁾ GHM Αυστρία: 4 400 τόνοι· GHM Γαλλία 1,6 τόνοι.

4.2. Κατά το παρελθόν ασκήθηκε έντονη κριτική όσον αφορά την τεχνητή αφυδάτωση νωπών χορτονομών⁽¹⁾. Η Κοινότητα οφείλει να υποχρεώσει τα κράτη μέλη να καθιερώσουν τον κρατικό έλεγχο των χορτονομών, ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των ελέγχων και να επιβάλλονται αυστηρότερα μέτρα εφαρμογής. Η αμοιβαία συνδρομή και η συνεργασία μεταξύ των αρχών πρέπει να καταστούν υποχρεωτικές. Συγχρόνως, χρειάζεται να δημιουργηθούν οικονομικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή των μέτρων, με στόχο τη βελτίωση της ασφάλειας των ζωοτροφών ενώ η συχνότητα των ελέγχων θα πρέπει να εξαρτάται από το μέγεθος του κινδύνου. Ο κίνδυνος πρέπει να εκτιμάται ως εξαιρετικά υψηλός, όσον αφορά την παραγωγή αποξηραμένων χορτονομών επειδή κατά τη θερμική διαδικασία μπορούν να γίνουν πολυάριθμες καταχρήσεις. Από αυτή την άποψη, η ασφάλεια των ζωοτροφών πρέπει να ταυτίζεται με την ασφάλεια των τροφίμων.

4.3. Στο μέλλον η Κοινότητα δεν θα πρέπει να ενισχύει μεθόδους παραγωγής οι οποίες δεν χαρακτηρίζονται από κοινωνική, οικολογική και οικονομική βιωσιμότητα. Για το λόγο αυτό, οι παραγωγοί αποξηραμένων χορτονομών οφείλουν να επανελέγξουν τις εγκαταστάσεις τους ως προς την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια λειτουργίας.

4.4. Κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια οι παραγωγοί αφυδατωμένων χορτονομών κατόρθωσαν να περιορίσουν τη χρήση ενέργειας κατά 50 %⁽²⁾. Ο προσανατολισμός αυτός πρέπει να συνεχιστεί αδιάλειπτα, προκειμένου να διασφαλιστεί η αειφόρος παραγωγή αποξηραμένων χορτονομών.

5. Μέτρα για την υλοποίηση μιας αειφόρου παραγωγής αποξηραμένης χορτονομής: τα αιτήματα της ΕΟΚΕ

5.1. Η σημερινή διάρθρωση του κόστους των επιχειρήσεων αφυδάτωσης χορτονομών οφείλεται στην υψηλή κοινοτική επιδότηση της παραγωγής (βλέπε σημείο 1). Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά την νέα εξισορρόπηση των προτεινόμενων ενισχύσεων εντός του τομέα, διότι συνεκτιμά και τα δύο αυτά στάδια της στην παραγωγής.

5.2. Οι επιχειρήσεις τεχνητής αφυδάτωσης χορτονομών θα πρέπει και στο μέλλον να είναι σε θέση να συνεχίσουν την παραγωγή αποξηραμένης χορτονομής. Θα πρέπει και στο μέλλον να είναι δυνατή η διασφάλιση της κοινοτικής παραγωγής πρωτεϊνικών φυτών. Μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να διασφαλιστεί μια σχετική ανεξαρτησία της ευρωπαϊκής γεωργίας από την παγκόσμια παραγωγή.

5.3. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις μπορούν να διασφαλίσουν την παραγωγή μόνον όταν διασφαλίζεται και η αγορά της παραγωγής τους από τις επιχειρήσεις μεταποίησης. Μόνο με την προϋπόθεση αυτή μπορούν να αξιοποιηθούν με βιώσιμο τρόπο οι σημαντικές οικολογικές συνέπειες της καλλιέργειας πρωτεϊνικών φυτών στην ευρωπαϊκή γεωργία.

5.4. Προκειμένου να διατηρηθούν και στο μέλλον οι ενισχύσεις, θα πρέπει οι επιχειρήσεις μεταποίησης να επανεξετάσουν τις εγκαταστάσεις τους ως προς την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας και να καθιερώσουν τεχνικές με τις οποίες εξοικονομάται ενέργεια, ώστε να περιοριστεί το σχετικό κόστος και να καταστούν οι επιχειρήσεις αυτές ανταγωνιστικές. Οι επιπτώσεις για το περιβάλλον και τις θέσεις απασχόλησης που θα προκύψουν από τα μέτρα αυτά είναι αδιαμφισβήτητες.

5.5. Χάρη στον εξοπλισμό των εργοστασίων αφυδάτωσης με εγκαταστάσεις θέρμανσης και παραγωγής που είναι φιλικές προς το περιβάλλον, διατηρούνται και δημιουργούνται θέσεις εργασίας όχι μόνο στην ίδια την επιχείρηση αλλά και σε παρεμφερείς τομείς. Σε αυτό το πλαίσιο χρειάζεται να υπενθυμίζονται στις επιχειρήσεις οι κοινωνικές τους υποχρεώσεις, τις οποίες αναλαμβάνουν ιδιαίτερα όταν λειτουργούν με ίδια ευθύνη.

5.6. Η Κοινότητα θα πρέπει να ορίσει ότι η χορήγηση εθνικής άδειας λειτουργίας σε εγκαταστάσεις αφυδάτωσης θα πρέπει να εξαρτάται, όσον αφορά τη χορήγηση ενισχύσεων, και από το σεβασμό των κριτηρίων για την ασφάλεια των θέσεων εργασίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

5.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει την καθιέρωση ενός συστήματος ενισχύσεων για τις επιχειρήσεις αφυδάτωσης χορτονομών, με το οποίο να ανταμείβεται η χαμηλή χρήση ενέργειας. Αυτό σημαίνει ότι η επιλεξιμότητα για τη χορήγηση ενισχύσεων σε επιχειρήσεις μεταποίησης θα ισχύει μόνο εφόσον η κατανάλωση ενέργειας για την παραγωγή θα έχει περιοριστεί στο από τεχνική άποψη χαμηλότερο επίπεδο. Για το λόγο αυτό η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ορίσει για τις επιχειρήσεις αυτές μια μεταβατική περίοδο κατά την οποία θα πρέπει να προσαρμόσουν την τεχνολογία των εγκαταστάσεών τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι επιχειρήσεις θα αξιοποιήσουν τις δυνατότητες καινοτομίας για τον περιορισμό της χρήσης ορυκτών καυσίμων. Παρόμοια μεταβατική περίοδος θα μπορούσε να ανταποκρίνεται στην αρχικά προγραμματισμένη φάση της σταδιακής μείωσης έως το 2008. Εντούτοις, οι επιχειρήσεις μπορούν να αντιμετωπίσουν μια τέτοια προσαρμογή, μόνον εάν υπάρχει η δυνατότητα διατήρησης, μακροπρόθεσμα, ενός συστήματος ενισχύσεων προσανατολισμένου προς την προστασία του περιβάλλοντος. Ένα σύστημα επιδότησης που περιορίζεται σε τέσσερα μόνο έτη δεν παροτρύνει τους παραγωγούς στην προσαρμογή, αλλά στη διακοπή της παραγωγής.

5.8. Οι πεπαλαιωμένες εγκαταστάσεις που λειτουργούν με υψηλό ποσοστό χρήσης ενέργειας θα πρέπει, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, να μην λαμβάνουν πλέον ενισχύσεις. Επίσης, θα μπορούν να καταργηθούν οι ενισχύσεις μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου για τεχνολογικές εγκαταστάσεις που βλάπτουν το περιβάλλον.

5.9. Το σύστημα ενισχύσεων θα πρέπει να ευνοεί κυρίως εκείνες τις επιχειρήσεις οι οποίες δεν χρησιμοποιούν πλέον ορυκτά καύσιμα αλλά ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι ενισχύσεις όμως θα πρέπει να χορηγούνται και σε περίπτωση μικτής χρήσης ενέργειας (π.χ. $\frac{2}{3}$ φυσικού αερίου και $\frac{1}{3}$ αιολική ενέργεια) και να ανταμείβουν το ποσοστό της ανανεώσιμης ενέργειας με το υψηλότερο συντελεστή της επιδότησης στην μεταποίηση.

(1) Στη Γερμανία (ομοσπονδιακό κρατίδιο της Θουριγγίας) παρήχθησαν σε ένα εργοστάσιο αποξήρανσης χορτονομών και διατέθηκαν στην αγορά 250 τόνοι ζωοτροφών που είχαν μολυνθεί με διοξίνη. Η μόλυνση, που οφειλόταν σε μηχανικό πρόβλημα, διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο από την αρμόδια γερμανική αρχή. (Βλέπε έκθεση του ομοσπονδιακού Υπουργείου προστασίας των καταναλωτών, ασφάλειας των τροφίμων και γεωργίας, της 19ης Φεβρουαρίου 2003).

(2) CIDE, ενημερωτικός φάκελος, οι επιπτώσεις της καλλιέργειας άγριου τριφυλλίου στα πλαίσια της μεταρρύθμισης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, σ. 20.

5.10. Προκειμένου να υποστηριχθούν παρόμοιες βιώσιμες διαδικασίες της παραγωγής αποξηραμένων χορτονομών, θα πρέπει να αντικατασταθεί η προτεινόμενη σταδιακή μείωση του συντελεστή ενίσχυσης έως την οριστική του κατάργηση από ένα σύστημα ενισχύσεων που επιβραβεύει τη μειωμένη χρήση ενέργειας.

5.11. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν διασφαλίζεται ότι ο τομέας της αποξήρανσης χορτονομών θα εξακολουθεί να αποτελεί διαρθρωτικό στοιχείο του αγροτικού χώρου, καθώς οι πιθανές οικονομίες που θα προκύψουν από την κατάργηση των ενισχύσεων, τόσο στις αφυδατωμένες ζωοτροφές όσο και στις αποξηραμένες στον ήλιο, δεν επαρκούν για την αντιστάθμιση των απωλειών εσόδων της βιομηχανίας και την παράλληλη διατήρηση μίας επικερδούς τιμής για τους αγρότες. Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ αποτελεί ευκαιρία για τη βελτίωση του κοινοτικού εφοδιασμού με ζωικές πρωτεΐνες, της περιβαλλοντικής ισορροπίας και της εξισορρόπησης των παραγόντων του τομέα, με την παράλληλη εγκαθίδρυση ενός βιώσιμου νομοθετικού πλαισίου. Αυτό απαιτεί την προσπάθεια όλων των ενδιαφερομένων, οι οποίες θα πρέπει να ανταμειφθούν και να παρακινήθούν από τα μέσα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Η παρούσα πρόταση δεν επαρκεί, καθώς καταργεί το βασικό μέσο που διαθέτει η υφιστάμενη ΚΓΠ, αντί να την προσαρμόζει στους ορισθέντες στόχους. Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των πολυάριθμων προβλημάτων, των αρμοδιοτήτων και των κοινοτικών στόχων όσον αφορά την παραγωγή αποξηραμένης χορτονομής, πρέπει να αναδειχθούν εφικτές προοπτικές μέσω δοκιμασμένων μεθόδων που ανοίγουν το μέλλον της ευρωπαϊκής γεωργίας.

5.12. Δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι η άμεση βοσκή σε λιβάδια και η κατανάλωση καλλιεργημένων χορτονομών από τα

ζώα, συνιστά το βέλτιστο σύστημα από την άποψη της ενεργειακής ισορροπίας, της ευζωίας των ζώων και της ασφάλειας και του ελέγχου των τροφίμων. Η ΕΟΚΕ προτείνει συνεπώς τη μελέτη μέτρων για την ανάπτυξη και την προστασία του συστήματος αυτού. Η καλλιέργεια χορτονομής, ιδιαίτερα σε συνάρτηση με τους βοσκότοπους, πρέπει να αποτελεί βασικό στοιχείο μιας ορθής και βιώσιμης παραγωγής γάλακτος και βοείου κρέατος. Το γεγονός ότι η πολιτική ενισχύσεων που εφαρμόζεται έως σήμερα έδωσε σε μειονεκτική θέση τον τομέα αυτό, συνέβαλε παράλληλα με την κοινή οργάνωση της αγοράς αποξηραμένων χορτονομών στη σταδιακή μείωση της καλλιέργειας φυσικών χορτονομών. Η Κοινή Γεωργική Πολιτική πρέπει να ενθαρρύνει τη χρήση του εδάφους με τρόπο οικονομικά και οικολογικά αποδοτικό και να τερματίσει τις διακρίσεις σε βάρος των ψυχανθών χορτονομής, ενθαρρύνοντας την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων τους. Εξάλλου, η αποξήρανση των χορτονομών αποτελεί ένα σύστημα που χρησιμοποιείται παραδοσιακά για τη διατήρηση των πλεονασμάτων για αργότερα, ένα σύστημα που είναι προσαρμοσμένο κυρίως στις γεωργο-κλιματολογικές συνθήκες ορισμένων περιοχών της Ευρώπης. Η αφυδάτωση επιτρέπει, επί του παρόντος, τη μέγιστη χρησιμοποίηση των αγρονομικών και διατροφικών πλεονεκτημάτων της μηδικής, καθώς προσφέρει στα ζώα πρωτεΐνες και ίνες. Η παραγωγή αποξηραμένης χορτονομής θα παραμείνει απαραίτητη, ανεξαρτήτως του τρόπου εκτροφής, στο βαθμό που οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις δεν μπορούν να είναι αυτάρκειες ως προς τη χορτονομή. Επιπλέον, οι κυριότερες χώρες παραγωγής αποξηραμένων χορτονομών βρίσκονται στη Νότια Ευρώπη, και δεν μπορούν να αναπτύξουν την παραγωγή γάλακτος επί των χορτονομικών γαιών, λόγω των εξαιρετικά περιοριστικών κλιματικών συνθηκών. Οι διαφορές των κλιματικών συνθηκών επιβάλλουν, άλλωστε την εξισορρόπηση της παραγωγής αποξηραμένων ζωοτροφών μεταξύ της Βόρειας και της Νότιας Ευρώπης.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1255/1999 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων » (2003/0011 CNS), και
- την « Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί θεσπίσεως εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων» (2003/0012 CNS)

(COM(2003) 23 τελικό — 2003/0011 + 0012 (CNS))

(2003/C 208/12)

Στις 10 Φεβρουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 37, παράγραφος 1, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά για τις παραπάνω προτάσεις.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2003 (εισηγητής: ο κ. Voss).

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 77 ψήφους υπέρ, 13 ψήφους κατά και 17 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 804/68 θεσπίστηκε μία κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Τα κυριότερα μέσα της αγοράς είναι οι κοινές τιμές, η δημόσια παρέμβαση και η ιδιωτική αποθεματοποίηση, οι εθνικές επιδοτήσεις στην κατανάλωση και οι επιστροφές στην εξαγωγή, καθώς και το καθεστώς των ποσοστώσεων γάλακτος, το οποίο θεσπίστηκε το 1984, μία περίοδο κατά την οποία η κοινοτική παραγωγή γάλακτος ήταν υπερβολικά πλεονασματική, με σκοπό τη στήριξη των τιμών στην παραγωγή και τον παράλληλο περιορισμό της παραγωγής και των δαπανών.

1.2. Παρά τη μείωση του αριθμού των εκμεταλλεύσεων παραγωγής γάλακτος, μετά από την εισαγωγή του καθεστώτος των ποσοστώσεων η εκτροπή ζώων παραγωγής γάλακτος μπόρεσε να διατηρηθεί στις μειονεκτούσες περιοχές. Σύμφωνα με την Eurostat, το ποσοστό των εκμεταλλεύσεων παραγωγής γάλακτος που βρίσκονται σε μειονεκτούσες περιοχές ανέρχεται σε 50 % και το ποσοστό των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής σε 38 %.

1.3. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής, η οποία υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου, το Μάρτιο του 1999, αποφασίστηκε, για τον τομέα γάλακτος, η παράταση ισχύος του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος μέχρι το 2008, η μείωση των τιμών παρέμβασης κατά 15 %, η εισαγωγή των άμεσων πληρωμών αρχής γενομένης από την εκστρατεία 2005/2006, καθώς και η αύξηση των ποσοστώσεων κατά περίπου 2,4 % από το 2005. Εξ αυτού, ήδη ποσοστό 0,9 % των ευρωπαϊκών ποσοστώσεων κατανεμήθηκε επιπρόσθετα σε ορισμένα κράτη μέλη κατά το 2000. Εξάλλου, ανατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επισκόπησης, η κατάρτιση έκθεσης για τον αντίκτυπο της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας και η υποβολή προτάσεων σχετικά με την εξέλιξη του τομέα γάλακτος μετά από το 2008.

1.4. Στις 10 Ιουλίου 2002, στην έκθεσή της για τις ποσοστώσεις γάλακτος (SEC (2002) 789 τελικό), η Επιτροπή πρότεινε τέσσερις δυνατότητες επιλογής ως βάση για την ενδιάμεση επισκόπηση:

Επιλογή 1: Διατήρηση των μέτρων του Προγράμματος Δράσης 2000 μέχρι το 2015 (καμία περαιτέρω μεταρρύθμιση).

Επιλογή 2: Επανάληψη της προσέγγισης του Προγράμματος Δράσης 2000 (περαιτέρω μείωση των τιμών παρέμβασης και περαιτέρω αύξηση των ποσοστώσεων κατά 3 %).

Επιλογή 3: Εισαγωγή ενός διττού καθεστώτος ποσοστώσεων (σημαντική μείωση της ποσόστωσης Α για την εσωτερική αγορά της ΕΕ, καθώς και απεριόριστη ποσόστωση Γ για την παραγωγή υπό τους όρους της παγκόσμιας αγοράς).

Επιλογή 4: Κατάργηση των ποσοστώσεων το 2008 και περαιτέρω μείωση κατά 25 % των τιμών παρέμβασης.

1.5. Από τα 1,7 εκατομμύρια εκμεταλλεύσεις εκτροφής βοοειδών περισσότερες από τις μισές εκτρέφουν ζώα παραγωγής γάλακτος (1997). Η παραγωγή γάλακτος, συμπεριλαμβανομένης και της μεταποίησης, απασχολεί περί τα 2 εκατομμύρια ανθρώπους. Στα περισσότερα κράτη μέλη και στην ΕΕ γενικότερα, η παραγωγή γάλακτος είναι η σημαντικότερη γεωργική δραστηριότητα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μόνος ο τομέας γάλακτος αντιπροσωπεύει περί το 14 % της συνολικής αξίας της γεωργικής παραγωγής. Εξ αυτού, αποκομίζονται περί τα 38 δισεκατομμύρια ευρώ από την παραγωγή και περί τα 80 δισεκατομμύρια ευρώ από τη μεταποίηση. Στους βοσκότοπους, ποσοστό μέχρι 80 % της προστιθέμενης αξίας της γεωργίας προέρχεται από την παραγωγή γάλακτος.

1.6. Παραδοσιακά, η πολυμορφία των τεχνητών τοπίων της Ευρώπης προέρχεται, σε μεγάλο βαθμό, από την εκτροπή ζώων και από τη χρήση των βοσκοτόπων. Οι διαφορετικοί τύποι εδαφών και κλιματικών συνθηκών σε περιφερειακό επίπεδο, αλλά και οι διάφορες γεωργικές πρακτικές και μορφές χρήσης βρίσκονται στη βάση της μεγάλης ποικιλίας ειδών που παρουσιάζει το τεχνητό τοπίο. Παρά την όλο και συχνότερη χρήση συμπυκνωμένης

ζωοτροφής, οι αγελάδες γαλακτοπαραγωγής είναι οι μεγαλύτεροι χρήστες των βοσκοτόπων της κεντρικής Ευρώπης. Η εξαιρετική περιβαλλοντική σημασία της εκτροφής γαλακτοπαραγωγικών ζώων φαίνεται από τον μεγάλο αριθμό εκμεταλλεύσεων γαλακτοπαραγωγής που λειτουργούν με οικολογικό τρόπο σε ορισμένα κράτη.

1.7. Ένα άλλο ιδιαίτερο ευρωπαϊκό χαρακτηριστικό είναι η μεγάλη ποικιλία των περιφερειακών γαλακτοκομικών προϊόντων, τα οποία χαρακτηρίζονται από εξαιρετική ποιότητα και προέρχονται από την εκτροφή ζώων γαλακτοπαραγωγής. Η ευρωπαϊκή παραγωγή και μεταποίηση γάλακτος παρουσιάζει υψηλές τεχνικές προδιαγραφές.

1.8. Από οικονομικής απόψεως, η εκτροφή ζώων γαλακτοπαραγωγής και η παραγωγή βοείου κρέατος συνδέονται στενά. Εάν μειωθεί το ενδιαφέρον για την εκπάχυνση βοοειδών (για παράδειγμα, εξαιτίας των μειωμένων τιμών ή των αποσυνδεδεμένων πριμοδοτήσεων), τότε οι τιμές των μόσχων θα βρεθούν υπό πίεση, με αποτέλεσμα τη μείωση των εισοδημάτων των παραγωγών γάλακτος.

2. Περιεχόμενο των μεταρρυθμιστικών προτάσεων

2.1. Η Επιτροπή προτείνει τη διατήρηση του ισχύοντος καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος πέραν του 2008 και μέχρι τη γεωργική περίοδο 2014/2015.

2.2. Η μέθοδος, που υιοθετήθηκε το 1984 και συνίσταται στην επιβολή προς πληρωμή εισφοράς (115% της ενδεικτικής τιμής) επί των ποσοτήτων γάλακτος που συγκεντρώθηκαν ή πωλήθηκαν κατευθείαν, πέραν ενός εγγυημένου ορίου (ποσόστωσης), πρέπει να διατηρηθεί. Εν προκειμένω, ορίζεται για κάθε κράτος μέλος ειδική συνολική εγγυημένη ποσότητα με περιεκτικότητα αναφοράς σε λίπος γάλακτος.

2.3. Σε συνέχεια της απρόβλεπτης διαθεσιμότητας δημοσιονομικών πόρων για τη μεταρρύθμιση του τομέα γαλακτοκομικών προϊόντων, οι μεταρρυθμίσεις που αποφασίσθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000 πρέπει να επιταχυνθούν κατά ένα χρόνο και να πραγματοποιηθούν το 2004/2005.

2.4. Επιπλέον, βάσει της επιλογής 3 της έκθεσης για τις ποσοστώσεις γάλακτος, οι εθνικές ποσοστώσεις γάλακτος πρέπει να αυξηθούν κατά 1 % ετησίως το 2007 και 2008.

2.5. Η αρχικά προβλεφθείσα ομοιόμορφη μείωση κατά 15 % (μείωση κατά 5 % ετησίως σε τρεις φάσεις) θα αντικατασταθεί από ασύμμετρες μειώσεις της τιμής παρέμβασης για πενταετή περίοδο. Συνολικά, αυτή η μείωση κατά 17,5 % της τιμής του αποβουτυρωμένου γάλακτος σε σκόνη και κατά 35 % της τιμής του βουτύρου αντιστοιχεί σε συνολική μείωση κατά 28 % της ενδεικτικής τιμής γάλακτος στην ΕΕ για μία πενταετία (από 30,98 λεπτά/κιλό σε 22,21 λεπτά/κιλό).

2.6. Η Επιτροπή προτείνει ανώτατο όριο 30 000 τόνων για τις αγορές βουτύρου στην παρέμβαση. Πέραν αυτού του ορίου, οι αγορές θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται βάσει διαδικασίας πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών.

2.7. Το 2007 και 2008 θα χορηγηθεί μερική αντιστάθμιση για τις μειώσεις των τιμών, υπό τη μορφή άμεσων πληρωμών στους παραγωγούς γάλακτος. Αυτή η αντιστάθμιση θα αυξηθεί, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2004-2008, από 0,575 λεπτά/κιλό σε 2,874 λεπτά/κιλό.

2.8. Τα συμπληρωματικά εθνικά ανώτατα όρια για το γάλα θα μπορούσαν να κατανεμηθούν στις ατομικές ποσότητες αναφοράς ή να πληρωθούν με άλλο τρόπο. Συνολικά, το 2008, οι αντισταθμιστικές πληρωμές θα ανέρχονται, συνεισφέροντας, σε 4,17 λεπτά/κιλό γάλακτος περίπου, γεγονός που ισοδυναμεί με αντιστάθμιση σε ποσοστό περίπου 50 %.

2.9. Από την αρχή της μεταρρύθμισης (2004), οι άμεσες πληρωμές θα αποσυνδεθούν και θα καταβάλλονται υπό τη μορφή πριμοδότησης στην έκταση εκμετάλλευσης, η οποία θα βασίζεται στο ιστορικό ποσό των ατομικών πριμοδοτήσεων.

2.10. Σε αντίθεση με άλλους τομείς της αγοράς, η προθεσμία για τον υπολογισμό του ποσού της πριμοδότησης για το γάλα δεν έχει παρέλθει, αλλά τοποθετείται στο μέλλον (31 Μαρτίου 2004).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Στην ΕΕ, το μέσο κόστος παραγωγής για το γάλα προσεγγίζει τα 30-35 λεπτά/κιλό, ενώ μπορεί να ανέλθει, εξαιτίας παραγόντων που συνδέονται με τη γεωγραφική θέση, το κλίμα, τις αγροτικές δομές και το κόστος των ποσοστώσεων, και άνω των 45 λεπτών/κιλό. Από το 1992, οι μονομερείς επιδοτήσεις του κόστους της ζωικής διατροφής σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που διαθέτουν αρόσιμες καλλιέργειες, προκαλούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Οι πριμοδοτήσεις για την καλλιέργεια φυτών ζωοτροφής, ενόψει της ενσίρωσης ολόκληρων φυτών (καλαμπόκι για ενσίρωση) θέτουν σε μειονεκτική θέση μέχρι σήμερα, από οικονομικής απόψεως και όσον αφορά το κόστος των ζωοτροφών, τις εκμεταλλεύσεις χορτονομής έναντι των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

3.2. Η ΕΟΚΕ, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της για την πολυλειτουργικότητα και το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο, επισήμανε τη σημασία της παραγωγής γάλακτος⁽¹⁾. Οι αξιώσεις της κοινωνίας και, ιδιαίτερα, των καταναλωτών στην ΕΕ όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων και τις συνθήκες παραγωγής γάλακτος, καθώς και η διασφάλιση του τόπου παραγωγής, απαιτούν την ιδιαίτερη υποστήριξη της παραγωγής γάλακτος μέσω εξωτερικής προστασίας.

3.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για τη συνέχιση της ισχύος του καθεστώτος των ποσοστώσεων και μετά το 2008, καθώς η εγκατάλειψη του συστήματος των ποσοστώσεων θα προκαλούσε αύξηση της παραγωγής με αποτέλεσμα μία μη δυνάμενη να υπολογισθεί μείωση της τιμής. Τα εισοδήματα των παραγωγών θα μειώνονταν σημαντικά, παρά τις σχετικά χαμηλότερες δαπάνες (για τη μίσθωση ποσοστώσεων), και θα αυξανόταν ο αριθμός των εγκαταλείψεων εκμεταλλεύσεων, επειδή,

⁽¹⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999, σ. 76-86.

κυρίως στις περιοχές χορτονομής, δεν υπάρχουν άλλες οικονομικές δυνατότητες πλην της παραγωγής γάλακτος. Αυτό θα είχε καταστροφικές συνέπειες σε σχέση με το στόχο για μία εκτατική γεωργία και ειδικότερα σε σχέση με τη διατήρηση περιοχών χορτονομής, οι οποίες παρουσιάζουν περιβαλλοντικό ενδιαφέρον.

3.4. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι μόνο το 6 % της παγκόσμιας παραγωγής γάλακτος αποτελεί προϊόν εμπορίου στις παγκόσμιες αγορές. Η παγκόσμια ζήτηση γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων αυξάνεται ελάχιστα. Εντούτοις, με ετήσιο όγκο συναλλαγών, επί του παρόντος, 30 εκατομμυρίων τόνων περίπου, η αποκαλούμενη παγκόσμια αγορά παρουσιάζει περιορισμένη απορροφητικότητα. Οι διαφορές του κόστους παραγωγής και των περιορισμών παραγωγής, καθιστά δυσχερέστερη την παραγωγή γάλακτος στην ΕΕ έναντι εκείνης ορισμένων περιοχών (όπως της Ωκεανίας και της Νοτίου Αμερικής), καθώς η παγκόσμια αγορά εφοδιάζεται όλο και περισσότερο με μαζικά προϊόντα από τις περιοχές αυτές. Για την ΕΕ απομένουν, αντίθετα, αναπτυσσόμενα τμήματα αγοράς μεταποιημένων προϊόντων υψηλής ποιότητας.

3.5. Η ΕΤΠ δεν συμεριζείται την άποψη της Επιτροπής για αυξανόμενη δυνατότητα απορρόφησης εκ μέρους των εθνικών και διεθνών αγορών των ευρωπαϊκών γαλακτοκομικών προϊόντων. Σε αντίθεση με την αξιολόγηση της Επιτροπής, η αγορά περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό από:

- τη μεγάλη προσφορά γαλακτοκομικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο,
- την εξασθένιση της ζήτησης, που οφείλεται στην επιβράδυνση της αύξησης της αγοραστικής δύναμης,
- τη σταθεροποίηση της αύξησης της ζήτησης τυριών, μετά από τον έλεγχο της κρίσης της ΣΕΒ,
- την αρνητική εξέλιξη της ζήτησης εξαιτίας των διαταράξεων της παγκόσμιας οικονομίας μετά από την 11η Σεπτεμβρίου 2001,
- την μειονεκτική θέση στην οποία περιήλθαν οι ευρωπαϊκές εξαγωγές λόγω της ισχύος του ευρώ έναντι άλλων νομισμάτων,
- τις επιδοτούμενες εξαγωγές από περιοχές που διαθέτουν πλεόνασμα,
- τους περιορισμούς που επιβάλλουν στις εισαγωγές σημαντικοί εμπορικοί εταίροι, όπως η Ρωσία και οι ΗΠΑ,
- τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού από εθνικές οργανώσεις εμπορίας γάλακτος (Ν. Ζηλανδία), καθώς και από φορολογικά μέτρα (ΗΠΑ).

4. Ιδιαίτερες παρατηρήσεις

4.1. Η μείωση της ενδεικτικής τιμής κατά 28% δικαιολογεί, κατά την άποψη της Επιτροπής, την αύξηση της συνολικής ποσότητας αναφοράς γάλακτος μετά από κάθε μείωση της τιμής, προκειμένου να διατηρηθεί η ισορροπία της παραγωγής με την προβλεπόμενη τάση της κατανάλωσης και να αποφευχθούν οι διαταραχές της αγοράς των γαλακτοκομικών προϊόντων.

Ωστόσο, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι:

- Παλαιότερα, οι τιμές που καταβάλλονταν για το γάλα καθορίζονταν ανάλογα με την τιμή παρέμβασης του

γάλακτος. Ήταν, κατά μέσο όρο, 10% υψηλότερες από το επίπεδο αυτής της τιμής παρέμβασης. Η ζήτηση των καταναλωτών για γαλακτοκομικά προϊόντα παραμένει σταθερή. Δεν θα ήταν ρεαλιστικό να θεωρείται ότι, σε περίπτωση σαφούς ποσοτικής αύξησης των δικαιωμάτων παράδοσης, κατά 4,4 % συνολικά, η μείωση των τιμών θα αντιπροσώπευε μόνο το ήμισυ της τιμής παρέμβασης.

- Το γεγονός ότι η αύξηση των ποσοτήτων αναφοράς και η μείωση των τιμών παρέμβασης τίθενται παράλληλα στις ετήσιες διαπραγματεύσεις για τις τιμές μεταξύ των γαλακτοκομείων και του εμπορίου τροφίμων ενισχύει την στρατηγική ντάμπινγκ των τιμών που εφαρμόζουν οι «discounters» (ειδικευμένοι στην αγορά με έκπτωση). Ούτως, η τιμή παρέμβασης καθίσταται κατευθυντήρια γραμμή για μειώσεις των τιμών και δεν επιτελεί πλέον τη λειτουργία της ως δικτύου ασφαλείας.
- Η ορισθείσα αντισταθμιστική πληρωμή από το 2004/2005 μπορεί να καλύψει μόνο το ήμισυ της μείωσης της τιμής. Αυτό απορρίπτεται, υπό το φως κυρίως των πολυάριθμων θέσεων εργασίας στις επιχειρήσεις γαλακτοκομικών προϊόντων (ΜΜΕ) και της σημασίας αυτού του τομέα από την άποψη της πολυλειτουργικότητας. Τα ποσά των αντισταθμιστικών πληρωμών για το γάλα πρέπει διατηρηθούν απόλυτα στο επίπεδο των υφιστάμενων πληρωμών για τα σιτηρά ή το βόειο κρέας (περίπου 90 %).

4.2. Η αποθεματοποίηση πλεονασματικών γαλακτοκομικών προϊόντων στην παρέμβαση και οι επιδοτούμενες εξαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων σε χώρες εκτός της ΕΕ είναι δαπανηρές και αμφισβητήθηκαν από την κοινωνία. Παράλληλα, η εσωτερική αγορά της ΕΕ χαρακτηρίζεται από στασιμότητα όσον αφορά τη ζήτηση βουτύρου και ελαφρά αύξηση όσον αφορά τη ζήτηση τυριών και νωπών προϊόντων. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι εντελώς αδικαιολόγητη η προτεινόμενη από την Επιτροπή αύξηση των ποσοτώσεων του γάλακτος κατά 1 % τα έτη 2007 και 2008. Παράλληλα, κρίνεται αδικαιολόγητη, από την άποψη της πολιτικής της αγοράς, και η προτίμηση για την επιτάχυνση της αύξησης των ποσοτώσεων, όπως αποφασίσθηκε στο Πρόγραμμα Δράσης 2000. Μάλλον, πρέπει να αναβληθεί η ήδη αποφασισθείσα αύξηση των ποσοτώσεων, βάσει των αποφάσεων του Βερολίνου, για τη στιγμή που η αγορά θα είναι σε θέση να απορροφά σημαντικές ποσότητες χωρίς επιδοτήσεις.

4.3. Με τη μείωση της παρέμβασης για το βούτυρο στους 30 000 τόνους και τον ταυτόχρονο χρονικό περιορισμό της αλλά και λόγω της δυνατότητας περαιτέρω ιδιωτικών αποθεματοποιήσεων, η παρέμβαση δεν πληροί πλέον τις απαιτήσεις ενός συστήματος στήριξης των τιμών. Αυτό θα είχε ως συνέπεια τη μείωση των τιμών παραγωγής, αρκετά κάτω από το επίπεδο των τιμών παρέμβασης. Αφετέρου, η απεριόριστη παρέμβαση αποτελεί την αιτία, σε περίπτωση δυσμενών καταστάσεων στην αγορά όπως η σημερινή, για τη δημιουργία σημαντικών αποθεμάτων της παρέμβασης, τα οποία βαρύνουν την αγορά επί χρόνια. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει ένα ευέλικτο καθεστώς ποσοτώσεων, ως μόνιμο μέρος της πολιτικής της για το γάλα. Σε περίπτωση αυξανόμενων αποθεμάτων στην παρέμβαση, πρέπει αυτομάτως μία προσαρμογή να μπορεί να προκαλεί την αύξηση των ποσοτώσεων στα δημιουργηθέντα αποθέματα της παρέμβασης. Έναν συμπληρωματικό δείκτη για την προσαρμογή των ποσοτήτων γάλακτος θα πρέπει να αποτελούν τα ανώτατα όρια τιμών για σημαντικά υποπροϊόντα του γάλακτος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι δυνατόν να συνδυασθούν τα συμφέροντα των παραγωγών γάλακτος, των καταναλωτών, των φορολογούμενων και της γαλακτοβιομηχανίας.

4.4. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η εφαρμογή των σχεδίων της Επιτροπής (αύξηση των ποσοστώσεων και μείωση των τιμών) θα προκαλέσει την αύξηση των δημοσιονομικών δαπανών που συνδέονται με τις αντισταθμιστικές πληρωμές για το γάλα σε 4,895 δισεκατομμύρια EUR μέχρι το 2013. Όσον αφορά τα μέτρα της αγοράς, δηλαδή τις επιστροφές στην εξαγωγή, τη δημόσια και ιδιωτική αποθεματοποίηση και τις εσωτερικές ενισχύσεις, η Επιτροπή υπολογίζει ότι θα ανέλθουν το 2013 σε 1,328 δισεκατομμύρια EUR έναντι 2,36 δισεκατομμυρίων που είναι σήμερα. Η μεταρρυθμισμένη αγορά γάλακτος θα κοστίσει περί τα 4 δισεκατομμύρια EUR επιπλέον στην ΕΕ το 2013. Επιπλέον, οι ευρωπαίοι παραγωγοί γάλακτος θα είχαν ετήσιες απώλειες ύψους 4 με 5 δισεκατομμυρίων EUR στα εισοδήματα που προέρχονται από το γάλα.

4.5. Η ΕΟΚΕ, ανησυχώντας, παραπέμπει στις προτεινόμενες, στο έγγραφο Harbinson⁽¹⁾, περιόδους αναφοράς (1999-2001) για την επιδιωκόμενη από τον ΠΟΕ εξέλιξη του «γαλαζίου κουτιού». Επειδή, κατά την περίοδο αυτή, δεν υπήρχαν αντισταθμιστικές πληρωμές για το γάλα, αλλά αυτές θα καταβληθούν μόνο μελλοντικά, πρέπει να θεωρείται ότι απειλούνται ιδιαίτερα από την εξέλιξη.

4.6. Η ΕΟΚΕ αποδοκιμάζει τις σχεδιαζόμενες δραστικές μειώσεις των τιμών και την κατά 50 % αντιστάθμισή τους από πριμοδοτήσεις. Επισημαίνει ότι, σε άλλες περιπτώσεις αντισταθμιστικών πληρωμών, οι μειώσεις των τιμών καλύφθηκαν κατά περίπου 90 %. Εξαιτίας κυρίως της ιδιαίτερης πολυλειτουργικής σημασίας της παραγωγής γάλακτος, κρίνεται σκόπιμη η ισότιμη μεταχείριση. Σε περίπτωση ακραίων μειονεκτημάτων γεωγραφικού χαρακτήρα (π.χ. σε ορεινές περιοχές,) θα πρέπει να χορηγηθούν αντισταθμίσεις με πόρους του δεύτερου πυλώνα.

4.7. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ακόμη ότι, βάσει των αποφάσεων του Βερολίνου, οι ποσοστώσεις γάλακτος της ΕΕ αυξήθηκαν σε ορισμένες χώρες κατά 0,9 %. Αυτές οι ποσοστώσεις ασκούν επί του παρόντος πίεση στις τιμές παραγωγής, χωρίς οι παραγωγοί να έχουν εισπράξει αντιστάθμιση.

4.8. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι οι προτάσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της αγοράς γάλακτος θα προκαλέσουν διαρθρωτικά ρήγματα στις αγροτικές περιοχές της ΕΕ. Δεν είναι γνωστός ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να αποκατασταθούν οι ζημιές που θα προκληθούν στην ύπαιθρο από αυτή τη μεταρρύθμιση του τομέα γάλακτος, καθώς αυτές θα καλυφθούν μόνο εν μέρει από το δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ. Η χρηματοδοτική επιδότηση του δεύτερου πυλώνα καθίσταται μάλλον δυσχερέστερη. Ούτως, χάρη στη διαμόρφωση και την προοδευτική μείωση, θα απελευθερωθούν συμπληρωματικά μόνο 1,481 δισεκατομμύρια EUR το 2013 σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Εντούτοις, μόνο στην Πολωνία χορηγήθηκε για την ανάπτυξη της υπαίθρου συμπληρωματικό ποσό 0,9 δισεκατομμυρίων EUR.

4.9. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι προτάσεις της Επιτροπής συνεπάγονται ότι και στο μέλλον η παραγωγή γάλακτος στους βοσκότοπους ή τις ελάχιστες παραγωγικές μειονεκτούσες περιοχές

θα βρίσκεται σε μειονεκτική θέση από άποψη ανταγωνισμού. Στην πρόταση κανονισμού, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί η διατήρηση των μόνιμων βοσκότοπων, εξαιτίας του θετικού αντίκτυπού τους για το περιβάλλον, προκειμένου να αποφευχθεί μία μαζική μεταστροφή προς τις αρόσιμες καλλιέργειες. Με την απαγόρευση οποιασδήποτε αλλαγής χρήσης των βοσκότοπων μετά από τις 31 Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή προτίθεται να επιβάλει, στο πλαίσιο των μέτρων πολλαπλής συμμόρφωσης, τον τρόπο χρήσης των εδαφών. Χωρίς προστιθέμενη αξία, ακόμη και μία απαγόρευση της αλλαγής χρήσης δεν είναι δυνατόν να εγγυηθεί ότι τα εδάφη αυτά θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούνται ως βοσκότοποι. Μία λύση αποτελεί η παραχωρούμενη από την Επιτροπή δυνατότητα στα κράτη μέλη να προβούν σε περιφερειακή κλιμάκωση των πριμοδοτήσεων. Εξάλλου, η περιφερειακή κλιμάκωση των πριμοδοτήσεων θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα οι παραγωγοί γάλακτος στις περιφέρειες με εξαιρετικά υψηλό ποσοστό αρόσιμων εκτάσεων να έχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τους παραγωγούς γάλακτος σε περιοχές με χαμηλό μέσο ποσοστό αρόσιμων εκτάσεων, όπως συμβαίνει συχνά στις περιφέρειες των Άλπεων. Καλείται συνεπώς η Επιτροπή να προσαρμόσει περαιτέρω την πρότασή της προς την διαφοροποιημένη κατάσταση στα κράτη μέλη, ώστε να καταστεί δυνατή η δικαιότερη κατανομή των πόρων.

4.10. Εάν η ΕΕ, εξαιτίας λόγων που σχετίζονται με την πολιτική για το παγκόσμιο εμπόριο, αναγκασθεί μελλοντικά να ακολουθήσει το δρόμο των μειώσεων τιμών και των αποσυνδεδεμένων αντισταθμιστικών πληρωμών, τότε και οι αντισταθμιστικές πριμοδοτήσεις για το γάλα θα πρέπει να αποσυνδεθούν κατά παρόμοιο τρόπο.

4.11. Η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο μέσο της ρύθμισης των ποσοστώσεων γάλακτος για τη διατήρηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας. Στο πλαίσιο αυτό, ζητεί από την Επιτροπή να αναπτύξει λεπτομερέστερα το παράρτημα 4 των οριζόντιων μέτρων.

4.12. Ο στόχος για τη δημιουργία εθνικού αποθέματος και οι σχετικές προδιαγραφές είναι ορθές. Εντούτοις, διαπιστώνεται ότι απουσιάζει οποιαδήποτε ελάχιστη απαίτηση όσον αφορά το επίπεδο. Παρομοίως, πρέπει να καθορισθούν τα «αντικειμενικά κριτήρια» χορήγησης του εθνικού αποθέματος, προκειμένου να διασαφηνισθούν οι στόχοι της διαρθρωτικής πολιτικής (για παράδειγμα, ενίσχυση στους νέους γεωργούς).

4.13. Η ημερομηνία της 31ης Μαρτίου 2004, η οποία επιλέχθηκε για τον καθορισμό των χορηγούμενων πριμοδοτήσεων για το γάλα, απέχει περισσότερο από ένα χρόνο. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ρύθμιση αυτή οδηγεί σε κερδοσκοπικούς χειρισμούς στην αγορά ποσοστώσεων. Οι μικροί παραγωγοί γάλακτος, για τους οποίους η επικείμενη μείωση των τιμών εξαλείφει κάθε μελλοντική προοπτική, θα επιχειρήσουν να πωλήσουν τα δικαιώματα παράδοσης τους στην υψηλότερη δυνατή τιμή. Οι αναδιарθρώσεις θα εντατικοποιηθούν. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα απολεσθούν πολύτιμες θέσεις εργασίας στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

4.13.1. Η απαγόρευση των ενισχύσεων για την απόκτηση ποσοτήτων αναφοράς είναι ορθή από την άποψη της διαρθρωτικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

4.14. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, επίσης, ορθή τη αναθεώρηση των τιμών ενίσχυσης για το λίπος και τις πρωτεΐνες εντός το συστήματος των τιμών.

(1) WTO-Committee on Agriculture Special Session — Negotiations on Agriculture — FIRST DRAFT OF MODALITIES FOR THE FURTHER COMMITMENTS — TN/AG/W/1 — 17 February 2003. Such draft has been revised on 18th March 2003 (TN/AG/W/1/Rev. — 18 March 2003 (03-1585)).

4.15. Οι οριζόντιες προτάσεις προβλέπουν τη δυνατότητα διαφύλαξης των συμφερόντων ενοικιαστών και ιδιοκτητών γης (διακοπή μέχρι πέντε έτη του δικαιώματος πριμοδότησης σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ ενοικιαστών και ιδιοκτητών γης).

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΕΕ οφείλει να προσφέρει στους παραγωγούς γάλακτος προγραμματική ασφάλεια όσον αφορά τις πολιτικές αποφάσεις και πέραν του έτους 2008. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει, κατ' αρχήν, την παράταση ισχύος του καθεστώτος των ποσοστώσεων γάλακτος μέχρι το έτος 2015. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, ωστόσο, ότι οι περαιτέρω προτάσεις της Επιτροπής αντιβαίνουν στους στόχους ενός καθεστώτος ποσοστώσεων (ποσοτική ρύθμιση, εγγυημένο εισόδημα στις μειονεκτούσες περιοχές, διασφάλιση των θέσεων εργασίας στον τομέα γάλακτος, μείωση των δημοσιονομικών βαρών).

5.1.1. Η ΕΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναπτύξουν ένα νέο μέσο για την ευέλικτη προσαρμογή των ποσοστώσεων και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αντιδρούν στις συνθήκες της αγοράς.

5.1.2. Η ΕΟΚΕ απορρίπτει τον καθορισμό της αύξησης της παραγωγής γάλακτος για τα έτη 2007 και 2008 από τώρα και βάσει των σημερινών συνθηκών της αγοράς.

5.1.3. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή και το Συμβούλιο να αναθεωρήσουν την απόφαση για την αύξηση των ποσοστώσεων κατά 1,5 %, βάσει των αποφάσεων του Βερολίνου και ενόψει των αυξανόμενων αποθεμάτων παρέμβασης. Η αύξηση των ποσοστώσεων μπορεί να επέλθει όταν το επιτρέψει η κατάσταση της αγοράς.

5.2. Η ΕΟΚΕ απορρίπτει τις προτάσεις της Επιτροπής για τη μείωση των τιμών παρέμβασης καθώς και τη μείωση των ποσοτήτων παρέμβασης για το βούτυρο στις 30 000 τόνους. Παράλληλα, ζητεί από την Επιτροπή, σε περίπτωση αναπόφευκτης μείωσης των

τιμών, να προβεί σε αντισταθμιστικές πληρωμές ανάλογες με εκείνες για άλλες οργανώσεις της αγοράς (περίπου 90 %).

5.3. Τα υφιστάμενα μέσα της αγοράς, όπως οι ενισχύσεις, οι επιστροφές και η παρέμβαση, έχουν θεσπισθεί κατά τρόπο στοχευμένο και ενισχυτικό της αγοράς. Αυτά πρέπει, τακτικά, να αξιολογούνται όσον αφορά τα αποτελέσματά τους και να προσαρμόζονται αναλόγως.

5.3.1. Τα πρόσθετα μέσα ενίσχυσης του δεύτερου πυλώνα για τις εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται σε εξαιρετικά μειονεκτική γεωγραφική θέση, θα πρέπει να αναπτύσσονται και να προσαρμόζονται αδιάλειπτα.

5.4. Η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην παραγωγή γάλακτος στους βοσκότοπους. Γι' αυτό, κρίνει επείγουσα την εξάλειψη των μονομερών ανταγωνιστικών μειονεκτημάτων που υφίστανται αυτές οι περιοχές από τη γεωργική μεταρρύθμιση του 1992. Για το σκοπό αυτό, είναι απαραίτητη η εισαγωγή αντισταθμιστικής πριμοδότησης στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ.

5.5. Η ΕΟΚΕ συνιστά με θέρμη στην Επιτροπή να επιβάλει στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ την ποιοτική εξωτερική προστασία για το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, με σκοπό τη διαφύλαξη της εγχώριας παραγωγής υψηλής ποιότητας και την υπεράσπιση του ευρωπαϊκού προτύπου για μία πολυλειτουργική γεωργία.

5.6. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η Επιτροπή δεν μελέτησε επαρκώς τις συνέπειες των προτάσεων για τον τομέα γάλακτος. Παρέλειψε βασικά να αναλύσει τον αντίκτυπο στους ενδιαφερόμενους τομείς, καθώς και τη συνάφειά τους με τους στόχους των διαφόρων εμπλεκόμενων κοινοτικών πολιτικών. Πρέπει να καθοριστούν οι υφιστάμενες δυνατότητες για την αποκατάσταση των αρνητικών συνεπειών της μεταρρύθμισης και των σχετικών δαπανών. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν μεγάλη σημασία οι συνέπειες στην αγορά εργασίας, ο αριθμός και η δομή των μικρών και μεσαίων κμεταλλεύσεων, οι ανοδικοί και καθοδικοί οικονομικοί τομείς και το περιβάλλον. Τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα των μελετών για την αξιολόγηση των συνεπειών επιβεβαιώνουν τους φόβους της ΕΟΚΕ.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001, σχετικά με την επέκταση της περιόδου για μεταβατικά μέτρα»

(COM(2003) 103 τελικό — 2003/0046 (COD))

(2003/C 208/13)

Στις 14 Μαρτίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 251 της ιδρυτικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες ανατέθηκαν στο τμήμα της ΕΟΚΕ «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», που όρισε ως εισηγητή τον κ. Leif E. Nielsen. Το τμήμα υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2003.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 999/2001 ⁽¹⁾ καθορίζει κανόνες για τον προσδιορισμό της κατηγορίας ενός κράτους μέλους, μιας τρίτης χώρας ή μιας από τις περιφέρειες τους ως προς τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΣΕΒ) ⁽²⁾. Η κατάταξη σε κατηγορίες πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή βάσει των πληροφοριών από τις σχετικές χώρες και περιφέρειες και κατόπιν εκτίμησης της συντονιστικής επιστημονικής επιτροπής. Το σχετικό αποτέλεσμα έχει μεγάλη σημασία για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων όσον αφορά τον έλεγχο της ΣΕΒ και την εμπορία και εισαγωγή ορισμένων ζώων και ζωικών προϊόντων. Σύμφωνα με τον κανονισμό οι σχετικοί κανόνες θα ισχύουν από 1ης Ιουλίου 2001, με μεταβατική περίοδο έως την 1η Ιουλίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία αναμένεται να λήξει ο προσδιορισμός σε κατηγορίες.

1.2. Με την πρόταση η Επιτροπή ζητεί την παράταση της μεταβατικής περιόδου για δύο ακόμη χρόνια, προκειμένου να λήξει ο προσδιορισμός σε κατηγορίες. Σύμφωνα με την Επιτροπή, κατά την εξέταση των εγγράφων που υπέβαλλαν οι χώρες κατέστη σαφές ότι είναι ανάγκη να αλλάξουν τα κριτήρια για ορισμένα σημεία προκειμένου να καταστεί ορθότερος ο προσδιορισμός σε κατηγορίες, ώστε να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη ο κίνδυνος της ΣΕΒ. Τα εν λόγω κριτήρια καθορίστηκαν από το Διεθνές Γραφείο Επισποτών (ΔΓΕ). Η ΕΕ πρότεινε στο ΔΓΕ σχετική τροποποίηση, που δεν έγινε αποδεκτή. Φαίνεται ότι το ΔΓΕ δεν προτίθεται να ανταποκριθεί στο αίτημα της ΕΕ να αποστείλει κατάλογο των ελεύθερων από ΣΕΒ χωρών. Επιπλέον η επιστημονική

αξιολόγηση του κινδύνου των χωρών δεν έχει λήξει, διότι η συντονιστική επιστημονική επιτροπή υπέβαλε τελική γνώμη μόνο για το ένα τρίτο των χωρών από εκείνες που την είχαν ζητήσει.

1.3. Ο στόχος της παράτασης είναι να κάνει η Επιτροπή μια νέα προσπάθεια για την επίτευξη συμφωνίας με το ΔΓΕ όσον αφορά τους κανόνες για το καθεστώς της ΣΕΒ με βάση τις απαιτήσεις της Επιτροπής για την αξιολόγηση του κινδύνου, με τη χρήση π.χ. των «rapid tests». Ταυτόχρονα, η Επιτροπή θα ολοκληρώσει τις επιστημονικές αξιολογήσεις κινδύνου, κατά τη διάρκεια της παράτασης της μεταβατικής περιόδου.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η συνεργασία στην ΕΕ υποβαθμίζεται με τη συνεχή παραβίαση των προθεσμιών από την Επιτροπή και από τα κράτη μέλη, που τίθενται από κοινού, με λίγο ως πολύ αποδεκτές δικαιολογίες. Αυτό ισχύει και για τους τομείς που αφορούν την υγεία των ζώων και τη δημόσια υγεία και οι οποίοι αποτελούν έως και το 50 % της νομοθεσίας της εσωτερικής αγοράς. Υπονομεύεται το αίσημα δικαίου και το αποτέλεσμα είναι να μην εφαρμόζονται οι νόμοι για άλλους εμπλεκόμενους, όπως στις εμπορικές συναλλαγές με τρίτες χώρες.

2.2. Και ενόψει της διέγερσης, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν μεγαλύτερη επίγνωση ότι χρειάζονται ρεαλιστικές προθεσμίες που να τηρούνται στην πράξη. Συγχρόνως, η Επιτροπή πρέπει αναγκαστικά να εκπληρώσει τα καθήκοντα της ως θεματοφύλακας της Συνθήκης έναντι των κρατών μελών που δεν τηρούν εγκαίρως ή πλήρως τους κανόνες της ΕΕ. Σήμερα είναι επιτακτική η παράταση της μεταβατικής περιόδου, δεν θα πρέπει όμως να δοθεί νέα παράταση διότι τότε θα δημιουργηθεί ανασφάλεια.

(1) Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αριθ. 999/2001 της 22. 5.2001 για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών, ΕΕ L 147 της 31.5.2001, σ. 1.

(2) Συντομογραφία ΣΕΒ: χρησιμοποιείται για τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών («τρελλές αγελάδες»), όρος που επεκράτησε για τη μεταδοτική σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια.

2.3. Η παράταση θα διατηρήσει το παρόν επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας, αφού τα μεταβατικά μέτρα για το ειδικό υλικό κινδύνου (EYK) και τις μεθόδους σφαγής θα διατηρηθούν εντός της ΕΕ και ως προς τρίτες χώρες. Εάν δεν παραταθούν τα μεταβατικά μέτρα, τότε τα κράτη μέλη π.χ. δεν θα υπέχουν πλέον σχετικές υποχρεώσεις.

2.4. Είναι επιπλέον απαραίτητο να καθιερωθεί μεταξύ ΔΓΕ και ΕΕ συνεχής και εποικοδομητικός διάλογος με σκοπό τη μεγαλύτερη εναρμόνιση των κανόνων σε επίπεδο ΕΕ και σε παγκόσμιο. Σύμφωνα με την ίδια επιστημονική βάση για την αξιολόγηση του κινδύνου θα πρέπει και μέσω του εποικοδομητικού διαλόγου να καθίσταται δυνατή η επίτευξη συμφωνίας για κοινούς κανόνες σχετικά με το χειρισμό του κινδύνου. Εάν αυτό είναι αδύνατο, η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει τις συνέπειες και να εισάγει η ίδια την απαραίτητη νομοθεσία ανεξαρτήτως των δυσκολιών που θα δημιουργηθούν σε επίπεδο ΠΟΕ για τις εμπορικές συναλλαγές με τις τρίτες ώρες. Η έλλειψη διεθνούς αποδοχής και οι χρονοβόρες διαπραγματεύσεις δεν πρέπει να καθυστερήσουν την εφαρμογή των μέτρων που χρειάζονται για τη συνεργασία στην ΕΕ.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Βάσει της γεωγραφικής αξιολόγησης του κινδύνου που πραγματοποίησε η συντονιστική επιστημονική επιτροπή («Geographical BSE Risk» — GBR, «Γεωγραφικός» κίνδυνος για την ΣΕΒ) η Αργεντινή, η Νέα Ζηλανδία και η Βραζιλία ανήκουν στην κατηγορία των χωρών χωρίς ΣΕΒ (GBR I: «BSE free country or region»), ενώ οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Σουηδία έχουν ενταχθεί στην κατηγορία των χωρών με ελάχιστη πιθανότητα κινδύνου από τη ΣΕΒ (GBR II: «BSE presence is unlikely but not excluded»). Εντούτοις είναι ανησυχητικό εάν η αξιολόγηση του κινδύνου για

τις τρίτες χώρες δεν βασίζεται στις ίδιες απαιτήσεις με εκείνες που ισχύουν για τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά το δειγματοληπτικό έλεγχο των σφαγίων.

3.2. Η Επιτροπή οφείλει, σε παρόμοια περίπτωση, να εξετάσει από τώρα τη δυνατότητα να συνεχισθεί ο προσδιορισμός σε κατηγορίες πάνω σε τροποποιημένη βάση εφόσον η ισχύουσα είναι ανεπαρκής και ότι οι τροποποιήσεις, σύμφωνα με τις πληροφορίες, θα είναι οπωσδήποτε απαραίτητες.

3.3. Όλες οι υποψήφιες χώρες εντάχθηκαν σε αντίστοιχο επίπεδο κινδύνου με τα κράτη μέλη (GBR III: «BSE presence is likely but not confirmed or confirmed at lower level» (Η παρουσία της ΣΕΒ είναι πιθανή δεν έχει όμως επιβεβαιωθεί ή έχει επιβεβαιωθεί σε χαμηλά επίπεδα)). Με την ευκαιρία αυτή αποτελεί επείγουσα ανάγκη να πραγματοποιηθεί ο οριστικός προσδιορισμός σε κατηγορίες των υποψήφιων χωρών πριν από τη διεύρυνση, ούτως ώστε να διασαφηνισθούν πλήρως και οι πτυχές του κινδύνου πριν από την ένταξη όσον αφορά τον τομέα του εσωτερικού εμπορίου με ζώα ζώα και τα ζωικά προϊόντα τους.

4. Συμπέρασμα

4.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με την προαναφερθείσα επιφύλαξη την πρόταση για την παράταση της προθεσμίας. Ζητείται από την Επιτροπή να αναπτύξει μεγάλη δραστηριότητα για να πείσει το ΔΓΕ και να διευκρινίσει την έννομη κατάσταση που ισχύει για την καταπολέμηση της ΣΕΒ στην ΕΕ. Εντούτοις, ο προσδιορισμός των χωρών σε κατηγορίες πρέπει να τελειώσει το ταχύτερο δυνατό, πράγμα που είναι επίσης απαραίτητο, προκειμένου να υλοποιηθούν και άλλα επικουρικά μέτρα για τη συνέχιση του προσδιορισμού σε κατηγορίες.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση της δεύτερης φάσης του προγράμματος κοινοτικής δράσης (2004-2008) σχετικά με την πρόληψη της βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών και την προστασία των θυμάτων και των ομάδων κινδύνου (πρόγραμμα Daphné II)»

(COM(2003) 54 τελικό)

(2003/C 208/14)

Στις 4 Μαρτίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και δικαιωμάτων του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Απριλίου 2003 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Davison.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 118 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή προτείνει την ανανέωση και αναθεώρηση του προγράμματος Daphné, προκειμένου να προληφθούν και να καταπολεμηθούν όλες οι μορφές βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών, με τη λήψη προληπτικών μέτρων και την παροχή βοήθειας στα θύματα. Το πρόγραμμα θα προωθήσει τις διακρατικές δράσεις που περιλαμβάνουν πολυτομεακά δίκτυα, ανταλλαγή πληροφοριών, αύξηση της ευαισθητοποίησης και έρευνα. Επίσης, η Επιτροπή προτείνει να αφιερωθεί το 15 % του προϋπολογισμού σε συμπληρωματικές δράσεις της ίδιας όπως μελέτες, διατύπωση δεικτών, συλλογή δεδομένων και σεμινάρια. Στο πρόγραμμα πρέπει να συμπεριληφθούν και τα νέα κράτη μέλη. Επίσης συνδέονται και οι χώρες του ΕΟΧ, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Τουρκία. Εν όψει της διεύρυνσης και λόγω του γεγονότος ότι χρηματοδοτείται το ήμισυ σχεδόν των καλών σχεδίων που έχουν υποβληθεί, σχεδιάζεται αύξηση του προϋπολογισμού κατά 40 εκατομμύρια EUR περίπου.

1.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανανέωση του προγράμματος, την οποία είχε υποστηρίξει στο παρελθόν. Η ΕΟΚΕ προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών και των γυναικών, όπως έχει αναφέρει και σε προηγούμενες εργασίες της, μεταξύ των οποίων και στις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις:

- Πρόγραμμα κοινοτικής δράσης (πρόγραμμα Daphné 2000-2004) σχετικά με μέτρα που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών ⁽¹⁾

- Καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των παιδιών και του σεξουαλικού τουρισμού ⁽²⁾
- Πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου μέσω της καταπολέμησης του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα ⁽³⁾
- Ένα πρόγραμμα για την προστασία των παιδιών στο Διαδίκτυο ⁽³⁾
- Συνέχεια της Τέταρτης παγκόσμιας Διάσκεψης για τις γυναίκες ⁽⁴⁾
- Μια νέα πνοή για την ευρωπαϊκή νεολαία ⁽⁵⁾
- Ευρωπαϊκή πολιτιστική πολιτική για τα παιδιά ⁽⁶⁾

1.3. Η ευαισθητοποίηση και η διάδοση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα αυτό. Το πρόγραμμα Daphné είναι πολύτιμο από την άποψη αυτή λόγω του μεγάλου πολλαπλασιαστικού του αποτελέσματος σε όλη την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η βία κατά των παιδιών και των γυναικών δεν αποτελεί μόνον ζήτημα υγείας και σωματικής διαφύλαξης, όπως αναφέρεται στο έγγραφο της Επιτροπής αλλά και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, είναι θέμα κοινής ευθύνης. Σε ορισμένες από τις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις, η ΕΟΚΕ επανέλαβε το αίτημά της να υπάρξει αναφορά των δικαιωμάτων των παιδιών στη Συνθήκη.

1.4. Όσον αφορά την προώθηση της ανάπτυξης και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, οι πόροι που διατέθηκαν τα τελευταία έτη μέσω προγραμμάτων όπως Daphné και STOP, επέτυχαν

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 169 της 16.6.1999.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 284 της 16.6.1998.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 168 της 16.6.2000.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 149 της 26.6.2002.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 153 της 28.5.1996.

την υλοποίηση εκτεταμένου φάσματος καινοτόμων σχεδίων, δραστηριοτήτων και μελετών από τις ΜΚΟ, τις κρατικές αρχές και τους ερευνητικούς οργανισμούς. Η δημοτικότητα των προγραμμάτων αυτών καταδεικνύεται από το γεγονός ότι ο αριθμός των αιτήσεων υπερβαίνει τακτικά την διαθέσιμη χρηματοδότηση. Η πρωτοβουλία Daphné χρηματοδοτεί συνήθως ένα στα επτά σχέδια που υποβάλλονται. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν επαρκεί η αύξηση της χρηματοδότησης. Ακόμη, παρά το γεγονός ότι ο πληθυσμός των νέων κρατών μελών είναι μικρότερος από τον πληθυσμό των παρόντων κρατών μελών, ορισμένα από τα προβλήματα, τα οποία το πρόγραμμα Daphné μπορεί να αντιμετωπίσει, είναι μεγαλύτερα.

1.5. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την επέκταση του προγράμματος στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και ελπίζει ότι τούτες θα ανταποκριθούν εγκαίρως για να συμμετάσχουν. Η ΕΟΚΕ θα χρησιμοποιήσει το δίκτυο των Μικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών καθώς και άλλους συνδέσμους, προκειμένου να ενημερώσει την κοινωνία των πολιτών στις δέκα υποψήφιες χώρες. Χρειάζεται να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση τόσο των γονέων, των σχολικών δικτύων, και των αρμοδίων όσον αφορά την εμπορία ανηλίκων από τις χώρες αυτές όσο και των νέων γυναικών για τον κίνδυνο εξαπάτησής τους με σκοπό την πορνεία στην χώρα τους και στο εξωτερικό. Επίσης σημαντική είναι και η αντιμετώπιση της ζήτησης στην χώρα προέλευσης, ζήτημα που υπογραμμίστηκε έντονα στο έγγραφο που προέκυψε από την Παγκόσμια Διάσκεψη της Γιοκοχάμα. Χρειάζονται καινοτόμα σχέδια για την αντιμετώπιση της ζήτησης και την ενθάρρυνση του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα προκειμένου να αντιμετωπίσει και να συμμετάσχει σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης προς ενδεχόμενους φορείς ζήτησης (ένοπλες δυνάμεις, επιχειρηματίες στο εξωτερικό, ταξιδιωτικοί πράκτορες, ξενοδοχεία, προσωπικό ΜΚΟ, πάροχοι υπηρεσιών για παιδιά, πρεσβείες οδηγού φορτηγών κτλ). Ένα σημαντικό στοιχείο σε τέτοια σχέδια θα πρέπει να είναι η ολοκλήρωση, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία διάδοση μέσω των υφιστάμενων δικτύων για την μεγιστοποίηση της χρήσης των πόρων. Ολοκλήρωση και διαφάνεια πρέπει να υπάρξουν και στο πρόγραμμα Phare, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η προσφορά στις υπόλοιπες τρεις υποψήφιες χώρες.

1.6. Χρειάζεται νέα ενημέρωση σχετικά με το τι έχει επιτευχθεί στα κράτη μέλη. Οι εκδόσεις των κρατών μελών σχετικά με τα εθνικά μέτρα που ελήφθησαν για την καταπολέμηση της σωματεμπορίας των γυναικών δεν συνοδεύονται από εκθέσεις για την σεξουαλική εκμετάλλευση των ανηλίκων, τον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων, και τα γνωστά ως «εγκλήματα τιμής». Η αδυναμία των κρατών μελών να ανταποκριθούν μπορεί να οφείλεται σε πολυάριθμες αιτίες, μεταξύ των οποίων είναι η έλλειψη ενημέρωσης, προόδου ή ακόμη πολιτικής βούλησης. Όμως, σε γενικές γραμμές, διαφαίνεται ότι απαιτείται ακόμη σημαντική πρόοδος προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών στην ΕΕ, ιδίως

εάν το νομικό καθεστώς του παιδιού δεν είναι ακόμη σαφές στην Συνθήκη για την ΕΕ και η συμπερίληψη των δικαιωμάτων του παιδιού στην κοινοτική νομοθεσία ισχύει μόνο κατά περίπτωση. Με τη νέα πρόταση υπογραμμίζεται η ανάγκη συλλογής συνεκτικών δεδομένων σε όλη την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ θα ζητήσει από τα κράτη μέλη να την παράσχουν αλλά δέχεται ότι στην πράξη ενδέχεται να χρειαστεί μια παρέμβαση από το πρόγραμμα Daphné για να υπάρξει κάποια πρόοδος. Στο παρελθόν είχε ήδη εξεταστεί το σχετικό πρόβλημα ότι δηλαδή χρειάζονται περισσότερα δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των παιδιών θυμάτων της ηλεκτρονικής πορνογραφίας και με τον αριθμό των παιδιών τα οποία υπήρξαν θύματα μετά που προσεγγίστηκαν μέσω του Διαδικτύου.

1.7. Η έρευνα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος θα πρέπει να συνεκτιμήσει τα ενδεχόμενα νομοθετικά μέτρα καθώς και την αύξηση της ευαισθητοποίησης. Για παράδειγμα, η ΕΟΚΕ έχει συστήσει τη θέσπιση αυστηρών κοινοτικών κανόνων για την υιοθεσία από το εξωτερικό, για τους αρμόδιους και τις ΜΚΟ που ασχολούνται με παιδιά καθώς και τη θέσπιση νομοθεσίας, πρώτον, για να εμποδίζονται σεσημασμένοι παιδεραστές να ταξιδεύουν στο εξωτερικό για σεξουαλικό τουρισμό και να «ενεδρεύουν» στο Διαδίκτυο και, δεύτερον, για να υποχρεώνονται οι πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου να προστατεύουν τα παιδιά που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους.

1.8. Είναι σημαντικό να συνδεθούν τα σχέδια με υφιστάμενα δίκτυα προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η διάδοση, π.χ. υπουργεία παιδείας, σχολικά δίκτυα, e-Europe, πρωτοβουλίες δια βίου μάθησης, υπουργεία υγείας, επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και αστυνομικές αρχές.

1.9. Η ΕΟΚΕ κρίνει, επίσης, ότι είναι επιτακτικό αναγκαίο να ενθαρρυνθούν διασυννοριακές πρωτοβουλίες για την επισήμανση της βίας και των απειλών κατά γυναικών, παιδιών και νέων με ειδικές ανάγκες, καθώς και μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης όλων των ομάδων ατόμων με ειδικές ανάγκες που υφίστανται κακοποίηση σε διάφορες μορφές βοήθειας.

1.10. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόσφατη απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σύσταση Ομάδας εμπειρογνομόνων σχετικά με τη σωματεμπορία, η οποία θα συμμετάσχει ενεργά στα προσεχή στάδια της καταπολέμησης της σωματεμπορίας και θα παράσχει στην Επιτροπή γνωμοδοτήσεις για ενδεχόμενες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτόν. Η σύσταση της εν λόγω ομάδας συνιστά σημαντικό βήμα για την εφαρμογή της Διακήρυξης των Βρυξελλών.

1.11. Πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται από το πρόγραμμα Daphné είναι εγκληματικές πράξεις — απαγωγές, σωματεμπόριο, ακρωτηριασμοί και «εγκλήματα τιμής», κακοποίηση

στο Διαδίκτυο και εκτός αυτού. Μολονότι το πρόγραμμα Daphné μπορεί να βοηθήσει, ωστόσο, αυτό που απαιτείται είναι σθεναρή προσπάθεια από όλη την κοινωνία καθώς και πιο συντονισμένη δράση της Europol και Interpol και σαφέστερη πολιτική βούληση για να εκριζωθεί η συστηματική αυτή βία. Η κατάχρηση εμπιστοσύνης από άτομα σε θέσεις εξουσίας πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη αυστηρότητα.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Εύρος των σχεδίων

2.1.1. Η Επιτροπή προτείνει να διατεθεί ένα μέρος του προϋπολογισμού για μεγάλα σχέδια ύψους έως και 250 000 EUR. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τέτοιου είδους ουσιαστικά σχέδια μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους πόρους αποτελεσματικότερα. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια προκειμένου να μειωθεί η γραφειοκρατία και από τις δύο πλευρές. Πρέπει να δίνεται έμφαση στα συγκεκριμένα αποτελέσματα και στη συνετή λογιστική ως απόδειξη καλής διαχείρισης των σχεδίων. Σε εκείνους των οποίων οι αιτήσεις επιλέγηκαν, πρέπει να παρέχονται σαφείς προσανατολισμοί σχετικά με τις απαιτούμενες λογιστικές αποδείξεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι λαμβάνουν τα μέτρα τους για να ανταποκριθούν εκ των προτέρων.

2.2. Συγχρηματοδότηση

2.2.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το όριο του 80 %. Για λόγους αρχής, είναι σημαντικό οι στόχοι των σχεδίων να μπορούν να προσελκύσουν και χρηματοδότηση από άλλες πηγές. Ωστόσο, το όριο του 50 % (που συχνά απαιτείται στα συγχρηματοδοτούμενα σχέδια της Επιτροπής) μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για ορισμένες ΜΚΟ.

2.3. Προσδιορισμός θεμάτων και στόχων

2.3.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να καθορίζονται, κατά τρόπο μη αποκλειστικό, ορισμένες ειδικευμένες δράσεις που κρίνονται απαραίτητες κάθε χρόνο. Επίσης, θα πρέπει να υποστηρίζονται και νέα, καινοτόμα σχέδια.

2.3.2. Η Επιτροπή οφείλει να διασαφηνίσει στους αιτούντες τα κριτήρια (συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου εμπειρογνομosύνης) που θα ισχύσουν στην διαδικασία επιλογής.

2.4. Ευκολότερη πρόσβαση για τις ΜΚΟ

2.4.1. Εάν γίνει χρήση ηλεκτρονικών αιτήσεων, πρέπει να μπορούν να συμπληρώνονται εύκολα και να είναι γραμμένες σε απλή γλώσσα. Οι περίοδοι πληρωμών πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους περιορισμένους προϋπολογισμούς των ΜΚΟ και τα προβλήματα ταμειακών ροών που αντιμετωπίζουν.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής
Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς»

(COM(2002) 534 τελικό — 2002/0240 (COD))

(2003/C 208/15)

Στις 5 Νοεμβρίου 2002 το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Απριλίου 2003. Εισηγητής ήταν ο κ. Cassidy.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 17 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την τελευταία πρόταση της Επιτροπής την οποία εκλαμβάνει ως ένα περαιτέρω βήμα προς τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλούνται να προβούν το συντομότερο δυνατό στην έγκριση της τελευταίας πρότασης της Επιτροπής.

1.2. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο απώτερος στόχος πρέπει να είναι η άρση όλων των εμποδίων στα οποία προσκρούουν οι διασυνοριακές εξαγορές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ισότητα των μετόχων και η προοδευτική εξάλειψη όλων των προστατευτικών μηχανισμών.

1.3. Σύμφωνα με το άρθρο 18, η Επιτροπή πρέπει πέντε χρόνια μετά την εφαρμογή της οδηγίας να προτείνει ορισμένες διορθώσεις με βάση την εμπειρία που θα έχει συναχθεί και που η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι θα επιτρέψει να διορθωθούν ορισμένες από τις ελλείψεις του σημερινού σχεδίου.

1.4. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι με το άρθρο 4 θα οδηγήσει στην αποφυγή της συστηματικής αντιδικίας κατά τις προσφορές εξαγοράς και ότι τα κράτη μέλη θα διασφαλίσουν τη διαφάνεια της λήψης αποφάσεων εκ μέρους των αρμόδιων αρχών. Φοβάται όμως ότι οι κανόνες του άρθρου 4 για τον καθορισμό των εποπτικών αρχών και των εφαρμοστέων νόμων για τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς ενδέχεται να προξενήσουν άσκοπα περιπλοκές και αβεβαιότητες και, συνεπώς, προτείνει την απλοποίησή τους.

1.5. Για να εξασφαλιστούν περισσότερο συγκρίσιμες συνθήκες, η ΕΟΚΕ ζητά από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να θεσπίσουν ένα σχετικά περιορισμένο περιθώριο ποσοστιαίων δικαιωμάτων ψήφου ως κατώτερο όριο ελέγχου που θέτει σε κίνηση μια υποχρεωτική δημόσια προσφορά εξαγοράς.

1.6. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερος το νέο άρθρο 13 το οποίο αναφέρεται στην έγκαιρη και πλήρη πληροφόρηση και στις διαβουλεύσεις με εκπροσώπους του προσωπικού και τονίζει ότι η καλή διαχείριση προϋποθέτει τη συνεργασία των εργαζομένων τόσο των επιχειρήσεων που υποβάλλουν πρόταση εξαγοράς, όσο και των επιχειρήσεων που τη δέχονται. Θεωρεί ότι οι μισθωτοί ή οι εκπρόσωποί τους επιβάλλεται να πληροφορούνται ταυτόχρονα ή πριν από τις εποπτικές αρχές, τους μετόχους, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλους υποψηφίους με ίδια συμφέροντα για να υπάρξει ισοτιμία μεταξύ τους, έτσι ώστε τα διοικητικά ή διαχειριστικά όργανα των επιχειρήσεων που υποβάλουν μια προσφορά και αυτών που την παραλαμβάνουν να είναι σε θέση να συμβουλευτούν τις απόψεις των εργαζομένων τους.

1.7. Το άρθρο 13 έχει σημασία για την άρση των ανησυχιών που εκφράστηκαν προηγουμένως όσον αφορά την προστασία των μισθωτών. Χρήσιμα στοιχεία στην πληροφόρηση των εκπροσώπων των υπαλλήλων περιλαμβάνονται στο άρθρο 6, 1 και 2, και η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι το κείμενο αντανάκλα ευρέως τη σημασία της πληροφόρησης και της διαβούλευσης με τους υπαλλήλους.

1.8. Η ΕΟΚΕ καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να καθορίσουν ένα φάσμα ειδικής πλειοψηφίας για την τροποποίηση του καταστατικού μιας εταιρείας στο άρθρο 11.4 της οδηγίας.

1.9. Η ΕΟΚΕ δεν προτείνει τροπολογίες επί των άρθρων 14 και 15 επειδή είναι της άποψης ότι αυτά τα δύο άρθρα έχουν αναδιατυπωθεί από τις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου.

1.10. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι στο τελευταίο σχέδιο οδηγίας δεν γίνεται αναφορά στο θέμα της δημιουργίας «συγκρίσιμων συνθηκών» με τρίτες χώρες, σημείο το οποίο ωστόσο θεωρεί σημαντικό στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.11. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το έγγραφο της Επιτροπής, εφόσον επέλθουν σ' αυτό οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Άρθρο 4, παράγραφος 2, εδάφιο α)

2.1.1. Να διαγραφεί το εξής κείμενο: «εφόσον οι τίτλοι της είναι εισηγμένοι σε οργανωμένη αγορά σ' αυτό το κράτος μέλος».

2.2. Άρθρο 5, παράγραφος 3

2.2.1. «Το ποσοστό των δικαιωμάτων ψήφου το οποίο ενεργοποιεί την υποχρέωση υποβολής προσφοράς ~~αποκτάται ο έλεγχος της εταιρείας~~ βάσει της παραγράφου 1 καθώς και ο τρόπος υπολογισμού του προσδιορίζεται από τους κανόνες του κράτους μέλους στο οποίο η εταιρεία έχει την καταστατική της έδρα. Το ποσοστό αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 30 % ή μεγαλύτερο του 40 % των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας».

2.3. Άρθρο 5.5

2.3.1. Η δεύτερη παράγραφος να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Εφόσον το αντάλλαγμα που προτείνει ο προσφέρων δεν αποτελείται από ρευστοποιήσιμους τίτλους εισηγμένους σε οργανωμένη αγορά, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέψουν ότι το αντάλλαγμα αυτό πρέπει ~~μπορούν~~ να περιλαμβάνει, τουλάχιστον ως εναλλακτική δυνατότητα, την πληρωμή χρηματικού ποσού τοις μετρητοίς.»

2.4. Άρθρα 5.6 και 6.4

2.4.1. Τα άρθρα αυτά αναφέρονται στο θέμα της επιτροπολογίας. Το γεγονός αυτό δεν φαίνεται συμβατό με την οδηγία, στην οποία ορίζονται οι βασικές προϋποθέσεις την τήρηση των οποίων πρέπει να διασφαλίζουν τα κράτη μέλη, εν ανάγκη με τη θέσπιση πρόσθετων και περισσότερο αυστηρών διατάξεων (άρθρο 3.2).

2.4.2. Οι διατάξεις που αφορούν τον καθορισμό της τιμής και τους όρους της προσφοράς αποτελούν βασικούς κανόνες που πρέπει να ρυθμίζονται στην ίδια την οδηγία.

2.4.3. Η ΕΟΚΕ ζητεί να διαγραφούν τα άρθρα 5(6) και 6(4).

2.5. Άρθρο 9

2.5.1. Άρθρο 9.3

2.5.1.1. Να προστεθεί η ακόλουθη τελευταία πρόταση: «Ένα πρόγραμμα επανεξαγοράς μετοχών το οποίο άρχισε πριν την υποβολή προσφοράς αποτελεί τμήμα των τακτικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης».

2.5.2. Άρθρο 9.4

2.5.2.1. Προτείνεται να αυξηθεί η περίοδος ειδοποίησης για τη γενική συνέλευση από δύο σε τρεις εβδομάδες.

2.5.3. Άρθρο 9.5

2.5.3.1. Το διοικητικό ή διαχειριστικό όργανο της υπό εξαγορά εταιρείας, πριν κοινοποιήσει τη γνώμη του για την προσφορά, προβαίνει σε διαβουλεύσεις με τους εργαζομένους, προκειμένου να μπορέσει να συμπεριλάβει την άποψη τους στο έγγραφο. Η πρόταση του άρθρου 9.5, η οποία αρχίζει με «Το διοικητικό ή διαχειριστικό όργανο της υπό εξαγορά εταιρείας κοινοποιεί εντός της ίδιας προθεσμίας ...», ως εκ τούτου, να τροποποιηθεί ως εξής: «Πριν από την τελική διατύπωση του εγγράφου, το διοικητικό ή διαχειριστικό όργανο της υπό εξαγορά εταιρείας ενημερώνει και διαβουλεύεται κατά τρόπο λεπτομερή και ολοκληρωμένο με τους εκπροσώπους των εργαζομένων ή, ελλείψει αυτών, με τους ίδιους τους εργαζομένους».

2.6. Άρθρα 10.1, 10.2 και 10.3:

2.6.1. Παρατηρήσεις επί των άρθρων 10.1 και 10.2

2.6.1.1. Το άρθρο το οποίο φέρει τον τίτλο Πληροφορίες σχετικά με τις εταιρείες που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 είναι σημαντικό και εναρμονίζεται τέλεια με τη γενική προσέγγιση της Επιτροπής που αποσκοπεί στην οικονομική διαφάνεια και τη διαφάνεια του εταιρικού δικαίου⁽¹⁾. Ως προκαταρκτική παρατήρηση, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να επιστήση την προσοχή της Επιτροπής στην ανάγκη να συντονιστούν οι διάφορες πρωτοβουλίες στον χώρο αυτό.

2.6.1.2. Η διατύπωση που προτείνεται αποδίδει την ίδια σημασία στις πληροφορίες που πρέπει να κοινοποιεί μια επιχείρηση σε συνεχή ή τακτική βάση και τις πληροφορίες που πρέπει να κοινοποιεί όταν υποβάλλεται μια προσφορά, πράγμα το οποίο δεν έχει σχέση με το θέμα.

⁽¹⁾ Βλέπε την έκθεση επί θεμάτων που αφορούν προσφορές εξαγορές (10.1.2002, σ. 25) και την Έκθεση για το σύγχρονο ρυθμιστικό πλαίσιο για το εταιρικό δίκαιο στην Ευρώπη (4.11.2002, σ. 45 και 95), που καταρτίστηκαν από την ομάδα υψηλού επιπέδου εμπειρογνομόνων στο εταιρικό δίκαιο, καθώς και την πρόταση οδηγίας σχετικά με το ενημερωτικό δελτίο που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών και την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση (COM(2001) 280 τελικό).

2.6.1.3. Ορισμένες από τις πληροφορίες αυτές είναι χρήσιμες ή αποκτούν ενδιαφέρον μόνο στα πλαίσια μιας προσφοράς, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τις «σημαντικές συμφωνίες τις οποίες έχει επισυνάψει η εταιρεία και οι οποίες αρχίζουν να ισχύουν, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της εταιρείας» (ι). Οι συμφωνίες αυτές είναι συχνά απόρρητες πληροφορίες μιας επιχείρησης και η κοινοποίησή τους σε τακτική βάση θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις για την εταιρεία στην οποία αναφέρονται.

2.6.1.4. Επιπλέον, το σημείο (ζ) αναφέρεται σε συμφωνίες μεταξύ μετόχων. Είναι προφανές ότι μια εταιρεία μπορεί να παράσχει πληροφορίες για παρόμοιου είδους συμφωνίες μόνο εφόσον τις γνωρίζει.

2.6.1.5. Η διατύπωση του σημείου (ια) είναι ασαφής. Προφανώς αναφέρεται στις επονομαζόμενες «χρυσές προσφορές» και όχι σε συλλογικές συμβάσεις. Εάν αυτό ισχύει, θα ήταν προτιμότερο να διευκρινιστεί ότι οι εν λόγω εργαζόμενοι είναι ανώτερα στελέχη της διοίκησης.

2.6.2. Προτεινόμενες τροποποιήσεις των άρθρων 10.1, 10.2 και 10.3

2.6.2.1. Στο τέλος του σημείου 10 παράγραφος 1 εδάφιο (ζ) να προστεθεί η ακόλουθη φράση: «όταν η εταιρεία γνωρίζει τις συμφωνίες αυτές».

2.6.2.2. Να προστεθεί στην αρχή των σημείων 10.1 (ι) και (ια) η ακόλουθη φράση: «όταν υποβάλλεται προσφορά, οι».

2.6.2.3. Στο σημείο 10.1 (ια) να αντικατασταθεί η λέξη «τους εργαζομένους» από την φράση «τα ανώτερα στελέχη της διοίκησης».

2.6.2.4. Να αναδιατυπωθεί η αρχή σημείου 10.2 κατά τον ακόλουθο τρόπο: «Οι πληροφορίες που προβλέπονται στην παράγραφο, με την εξαίρεση όσων αναφέρονται στα σημεία (ι) και (ια) ...» (το υπόλοιπο παραμένει αναλλοίωτο).

2.6.2.5. Η διατύπωση του σημείου 13 είναι αμφιλεγόμενη, αντικείται στα όσα περιγράφονται στο άρθρο 11 και δεν συνάδει με το εταιρικό δίκαιο ορισμένων κρατών μελών.

2.6.2.6. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα σημεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είναι είτε «διαρθρωτικές πτυχές» — ένας όρος το εύρος του οποίου είναι, επιπλέον, πολύ μεγάλο για να του αποδοθεί τόσο σημαντική επιρροή — ή αμυντικοί μηχανισμοί, πράγμα το οποίο δεν αληθεύει.

2.6.2.7. Επιπλέον, μια σειρά θεμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εμπίπτει στην αρμοδιότητα όχι της γενικής συνέλευσης των μετόχων αλλά άλλων οργάνων της εταιρείας. Σκοπός μιας οδηγίας για την υποβολή προσφορών εξαγοράς δεν είναι η τροποποίηση του εταιρικού δικαίου. Αυτή είναι και η σημαντικότερη κριτική που άσκησαν στο σημείο αυτό οι εμπειρογνώμονες από όλα σχεδόν τα κράτη μέλη στην ομάδα υψηλού επιπέδου εμπειρογνομώνων του εταιρικού δικαίου.

2.6.2.8. Η έγκριση από τη γενική συνέλευση δεν ενδιαφέρει. Η υποβολή έκθεσης από το διοικητικό συμβούλιο κάθε δύο χρόνια θα πρέπει να αρκεί.

2.6.2.9. Να αναδιατυπωθεί το σημείο 10.3 κατά τον ακόλουθο τρόπο: «Τα διοικητικά συμβούλια εταιρειών οι τίτλοι των οποίων είναι εισηγμένοι σε οργανωμένη αγορά ενός κράτους μέλους πρέπει να υποβάλουν τουλάχιστον ανά διετία στη γενική συνέλευση των μετόχων περιγραφική έκθεση επί των σημείων που αναφέρονται στην παράγραφο 1».

2.7. Άρθρο 11

2.7.1. Παρατηρήσεις επί των άρθρων 11.1, 11.2 και 11.3:

2.7.1.1. Το άρθρο αυτό για τις συμβατικές συμφωνίες είναι ιδιαίτερα προβληματικό δεδομένου ότι ορίζει ότι οποιοδήποτε περιορισμοί στη μεταβίβαση τίτλων ή δικαιωμάτων ψήφου που περιλαμβάνονται στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ της υπό εξαγορά εταιρείας και των μετόχων της και μεταξύ κατόχων τίτλων της εταιρείας δεν είναι αντιτάξιμοι έναντι του προσφέροντος κατά την περίοδο αποδοχής της προσφοράς ή παύουν να παράγουν αποτελέσματα όταν η γενική συνέλευση αποφασίζει τη λήψη προστατευτικών μέτρων. Ωστόσο, αυτού του είδους οι συμφωνίες καλύπτονται από το συμβατικό και το εταιρικό δίκαιο.

2.7.1.2. Τέλος, είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς πως είναι δυνατόν οι συμφωνίες μεταξύ μετόχων τις οποίες δεν συμμετέχουν ούτε η εταιρεία ούτε οι διαχειριστές της να μπορούσαν να αποτελέσουν πρόβλημα για οδηγία η οποία αναφέρεται στην υποβολή προσφορών εξαγοράς.

2.7.2. Προτεινόμενες τροποποιήσεις του άρθρου 11

2.7.2.1. Να διαγραφούν η δεύτερη παράγραφος του σημείου 2 και η δεύτερη παράγραφος του σημείου 3.

2.7.2.2. Στη δεύτερη παράγραφο του σημείου 11 σημείο 4 να τροποποιηθεί η προθεσμία ειδοποίησης για τη σύγκληση γενικής συνέλευσης από δύο σε τρεις εβδομάδες.

2.8. Άρθρο 13

2.8.1. Για να είναι σε θέση να υποβάλουν μία εμπεριστατωμένη προσφορά καθώς και μία γνώμη για την εν λόγω προσφορά, είναι απαραίτητο τόσο το διοικητικό ή διαχειριστικό όργανο της υποβάλλουσας την προσφορά εταιρείας όσο και εκείνο της υπό εξαγορά εταιρείας να προβούν σε διαβουλεύσεις με τους εργαζομένους τους. Αυτές οι διαβουλεύσεις είναι απαραίτητες όχι μόνο πριν από την υποβολή των αρχικών προτάσεων άλλα και κατά τη διάρκεια της συνολικής διαδικασίας εξαγοράς. Ως εκ τούτου, προτείνουμε το παρακάτω τροποποιημένο κείμενο για το άρθρο 13, αντί του προτεινόμενου από την Επιτροπή κειμένου, το οποίο στην πραγματικότητα θεσπίζει ήδη υπάρχοντες κανόνες: Τα διοικητικά ή διαχειριστικά όργανα της υποβάλλουσας την προσφορά εταιρείας και της υπό εξαγορά εταιρείας πρέπει να

ενημερώνουν και διαβουλεύονται κατά τρόπο λεπτομερή και ολοκληρωμένο με τους εκπροσώπους των εργαζομένων ή ελλείψει αυτών με τους ίδιους τους εργαζόμενους σε όλα τα στάδια της εξαγοράς.

2.9. Άρθρο 17

2.9.1. Να αντικατασταθεί από το ακόλουθο κείμενο: «Συστήνεται επιτροπή επαφής η οποία έχει τα ακόλουθα καθήκοντα: (α) να διευκολύνει την εναρμονισμένη εφαρμογή της παρούσας οδηγίας με τη σύγκριση τακτικών συνεδριάσεων για την αντιμετώπιση τακτικών προβλημάτων που έχουν σχέση με την εφαρμογή της (β) να συμβουλεύει την Επιτροπή, εάν αυτό είναι απαραίτητο, σχετικά με τροποποιήσεις της παρούσας οδηγίας».

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές των κρατών μελών για την απασχόληση»

(COM(2003) 176 τελικό — 2003/0068 (CNS))

(2003/C 208/16)

Στις 22 Απριλίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε τον κ. Χριστόφορο Κορυφίδη ως γενικό εισηγητή και του ανέθεσε την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 87 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους υπέρ και 23 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 8 Απριλίου 2003 για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε ταυτόχρονα τις προτάσεις της για τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών και για τις, σε σχέση με την απασχόληση, κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις της.

1.2. Η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ αποτελεί συνέχεια της γνωμοδότησής της για την Ευρωπαϊκή στρατηγική Απασχόλησης (ΕΣΑ), που ψηφίστηκε από την ολομέλειά της, τον προηγούμενο Μάρτιο ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ C 133 της 6.6.2003.

1.3. Παράλληλα με τη γνωμοδότηση αυτή, η ΕΟΚΕ επεξεργάστηκε και τη γνωμοδότησή της για τους αντίστοιχους γενικούς προσανατολισμούς της, οικονομικής πολιτικής για το 2003.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Στην αιτιολογική έκθεση της πρότασής της η Επιτροπή συγκεκριμενοποιεί τους λόγους που οδήγησαν σ' έναν ουσιαστικό επαναπροσδιορισμό των κατευθυντήριων γραμμών, οριοθετεί το νέο πλαίσιο ανάπτυξής τους και προβάλλει τις προτεραιότητες που πρέπει να υπηρετηθούν.

2.1.1. Ως λόγοι επαναπροσανατολισμού των κατευθυντήριων γραμμών επισημαίνονται οι σύγχρονες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη και συγκεκριμένα «Η επιτάχυνση των οικονομικών, κοινωνικών και δημογραφικών αλλαγών, η παγκοσμιοποίηση και οι ανάγκες της σύγχρονης οικονομίας και η προσεχής διεύρυνση της ΕΕ», καθώς και η αναγκαιότητα «να ασκηθεί καλύτερα η στρατηγική της Λισαβόνας».

2.1.2. Το πλαίσιο ανάπτυξης των κατευθυντήριων γραμμών προσδιορίζεται και οριοθετείται στην πρόταση της Επιτροπής από:

- το αίτημα για σταθερότερες κατευθυντήριες γραμμές προσανατολισμένες στο αποτέλεσμα και σε ενδιάμεσους, μεσοπρόθεσμους στόχους, στα πλαίσια των κεντρικών στόχων και του δεκαετούς σχετικού χρονοδιαγράμματος που αποφασίστηκε στη Λισαβόνα·
- τα αποτελέσματα μιας εκτεταμένης αξιολόγησης που έγινε για τα πέντε πρώτα χρόνια εφαρμογής της στρατηγικής απασχόλησης·
- τα συμπεράσματα του διαλόγου και τις διαβουλεύσεις που έγιναν μέχρι σήμερα με όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και άλλους σημαντικούς συντελεστές, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών·
- τη διεύρυνση·
- τις συνεισφορές, ιδιαίτερα, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽¹⁾.

2.1.3. Οι δέκα συγκεκριμένες προτεραιότητες δράσης, που προτείνονται από την Επιτροπή έχουν ως επιδίωξη την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και μελλοντικών προκλήσεων και τη στήριξη των τριών πρωταρχικών στόχων της πλήρους απασχόλησης, της βελτίωσης της ποιότητας και παραγωγικότητας στην εργασία, καθώς και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης.

2.2. Η Επιτροπή προτείνει ποσοτικούς στόχους σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο στόχους, με βάση τους οποίους θα μετράται και η πρόοδος. Ορισμένοι από τους προτεινόμενους στόχους τέθηκαν από το ίδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή περιλαμβάνονταν στις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές άλλοι πάλι, είναι νέοι.

2.3. Τέλος, η Επιτροπή παρουσιάζει στην πρότασή της τις κατευθυντήριες γραμμές με μια τριμερή ⁽²⁾, δομή υπογραμμίζοντας την ευθύνη των κρατών μελών στην άσκηση των πολιτικών απασχόλησης, κατά τρόπο ώστε:

- να τηρούνται οι στόχοι και οι προτεραιότητες·
- να σημειώνεται πρόοδος ως προς την επίτευξη των ειδικών ποσοτικών στόχων που προβλέπονται·
- να διασφαλίζεται η καλή διαχείριση των πολιτικών για την απασχόληση, εκτός των άλλων, με τη διαμόρφωση αποτελεσματικής σύμπραξης μεταξύ των σημαντικότερων ενδιαφερόμενων μερών· και
- να μεριμνούν για τη συνεκτική λειτουργία των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, με τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής, τους οποίους και καλούνται να εφαρμόσουν πλήρως.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ συντάσσεται με την επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται από την Επιτροπή στην αιτιολογική έκθεση της υπό συζήτηση πρότασής της. Ιδιαίτερα εκφράζουν την ΕΟΚΕ οι σχετικές καταγραφές που αναφέρονται:

- στη μεσοπρόθεσμη στρατηγική αντιμετώπισης των νέων προκλήσεων στην αγορά εργασίας·
- στην υποστήριξη των στόχων της Λισαβόνας·
- στην καλύτερη διαχείριση, σύμπραξη και εκτέλεση (διακυβέρνηση) των σχετικών πολιτικών·
- στη συνέπεια και συμπληρωματικότητα που πρέπει να διέπουν τη σχέση μεταξύ κατευθυντήριων γραμμών απασχόλησης και προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής.

3.1.1. Η ΕΟΚΕ στέκεται ιδιαίτερα στη συνέπεια που πρέπει να διέπει τη σχέση μεταξύ κατευθυντήριων γραμμών απασχόλησης και προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής. Αντλαμβάνεται τη σχέση αυτή ως αμφίδρομη και ισοδύναμη, που υπηρετεί τους σχετικούς πρωταρχικούς στόχους της Λισαβόνας, όπως αυτοί, σαφώς, είναι διατυπωμένοι.

⁽¹⁾ Όπως αυτές καταγράφηκαν, μεταξύ των άλλων στα σχετικά ψηφίσματα της 25ης Σεπτεμβρίου και 5ης Δεκεμβρίου 2002, καθώς και στο ψήφισμα του Φεβρουαρίου 2003 το σχετικό με την προετοιμασία της εαρινής ευρωπαϊκής συνόδου κορυφής.

⁽²⁾ «Τα τρία μέρη αντιστοιχούν: α) στους τρεις κύριους στόχους της στρατηγικής β) τις 10 προτεραιότητες εκτέλεσης για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και γ) την ανάγκη βελτίωσης της επίτευξης αποτελεσμάτων και της διαχείρισης της διαδικασίας. Και οι τρεις συνιστώσες των κατευθυντήριων γραμμών πρέπει να αντανακλώνται στα εθνικά σχέδια δράσης και να ελέγχονται σε επίπεδο ΕΕ».

3.1.1.1. Στα προηγούμενα πλαίσια η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη τα κράτη μέλη να θεωρήσουν τη δέσμη προτάσεων για την οικονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης ως ενιαίο δεσμευτικό πλαίσιο για την επιδίωξη των στόχων της Λισαβόνας.

3.1.1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, ακόμη, ότι η εφαρμογή του συγχρο-νισμού και η τριετής προοπτική των κατευθυντήριων γραμμών αποτελεί μεγάλης σημασίας εξέλιξη για την προοπτική της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης (ΕΣΑ) και την αποτελεσμα-τικότητα της, στα πλαίσια της στρατηγικής της Λισαβόνας και των νέων δεδομένων που δημιουργεί η διευρυμένη Ένωση των 25.

3.1.1.3. Ωστόσο η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει τις εκτι-μήσεις ⁽¹⁾ της ότι:

- στρατηγική της Λισαβόνας αντιμετωπίζει δυσκολίες·
- χωρίς ισχυρή και αειφόρο οικονομική ανάπτυξη θα είναι δύσκολο να επιτευχθούν οι υπόλοιποι στόχοι που συμφω-νήθηκαν στη Λισαβόνα·
- η οικονομική κατάσταση έχει επιδεινωθεί κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών·
- οι υφιστάμενες εντάσεις διεθνώς δεν ευνοούν την ανάκαμψη της οικονομίας.

3.1.1.4. Η προηγούμενη πραγματικότητα καθιστά την εφαρ-μογή των κατευθυντήριων γραμμών δύσκολη. Γι αυτό και προτείνε-ται η αξιοποίηση, κάθε δυνατότητας και κάθε μέσου που διαθέτουν τα κράτη μέλη και η Ένωση — μη εξαιρουμένων των διαρθρωτικών ταμείων — για την ενίσχυση της σχετικής προσπάθειας.

3.1.1.5. Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση αποτελούν, επίσης, μεγάλη πρόκληση για τα νέα κράτη μέλη της Ένωσης. Πέραν όλων των άλλων προβλημάτων, πρόκειται τυπικά για μια πρώτη εφαρμογή της πολιτικής των κατευθυντήριων γραμμών στις χώρες αυτές. Η ως άνω πραγματικότητα χρεώνει την Επιτροπή με μια ιδιαίτερη ευθύνη στήριξης των προσπαθειών που θα καταβάλλουν οι νέες χώρες μέλη στο να ανταποκριθούν στις αναμενόμενες προσδοκίες ολόκληρης της Ένωσης.

3.2. Στη γνωμοδότησή της για τη νέα ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης η ΕΟΚΕ υποστήριξε: «Η νέα ΕΣΑ μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας, που εμπεριέχει συγκεκρι-μένους ενδιάμεσους στόχους, στο βαθμό που θα συνοδεύεται από σταθερές και ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές, η αποτελεσματικότητα των οποίων θα ελέγχεται συστηματικά ⁽²⁾».

3.2.1. Στα πλαίσια της προηγούμενης θέσης της αλλά και της γενικότερης συμφωνίας της με τους τρεις πρωταρχικούς στόχους της Λισαβόνας ⁽³⁾ για την απασχόληση, η ΕΟΚΕ συμφωνεί, επίσης, με τις προσεγγίσεις, το περιεχόμενο και τους επί μέρους στόχους που κατατίθενται από την Επιτροπή στο Α κεφάλαιο (οι πρωταρχι-κοί στόχοι) της πρότασής της.

3.2.1.1. Ιδιαίτερα η ΕΟΚΕ συμφωνεί:

- με την παρότρυνση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, «Να θέσουν εθνικούς στόχους συνεπείς με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο ΕΕ, σε σχέση με το στόχο για πλήρη απασχόληση»·
- με την ανάλυση της Επιτροπής για τη μετάβαση σε μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία·
- με την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης, μέσω πολιτικών απασχόλησης που αναμένεται να «συμβάλ-λουν στην επίτευξη ουσιαστικής μείωσης έως το 2010 του ποσοστού των φτωχών εργαζομένων σε όλα τα κράτη μέλη». Η ΕΟΚΕ επιμένει, επίσης, στην αναγκαιότητα οι κατευθυντήριες γραμμές να συνοδεύονται από ποσοτικούς στόχους, όχι μόνον στο εθνικό, αλλά στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην εφαρμογή, στο αποτέλεσμα και στην αξιολόγηση (κάθε συγκεκριμένης δράσης) και να συμπληρώνονται σε κάθε περίπτωση από συστάσεις.

3.3. Η ΕΟΚΕ σημειώνει, την απουσία συγκεκριμένης και ξεχωριστής προτεραιότητας για τη μετανάστευση, καθώς και αναφορά σε πλευρές της μετανάστευσης, στα πλαίσια άλλων προτεραιοτήτων. Εξακολουθεί παρ' όλα αυτά να υποστηρίζει την αναγκαιότητα για την ανάπτυξη ενιαίας πολιτικής μετανάστευσης από την ΕΕ, για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και στα πλαίσια των πολιτικών απασχόλησης.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Σε σχέση με τις «προτεραιότητες δράσης» η ΕΟΚΕ επιση-μαίνει και προτείνει τα εξής κατά περίπτωση:

4.1.1. Προτεραιότητα 1η: «Ενεργητικά και προληπτικά μέτρα για τους άνεργους και άεργους»

4.1.1.1. Στην τελευταία γνωμοδότησή της για τη νέα ΕΣΑ η ΕΟΚΕ επισημαίνει: «Κατευθυντήρια γραμμή πρέπει να αφιερωθεί στην τόνωση των προληπτικών και των ενεργητικών μέτρων για

⁽¹⁾ ΕΕ C 95 της 23.4.2003.

⁽²⁾ ΕΕ C 133 της 6.6.2003.

⁽³⁾ Πλήρης απασχόληση, βελτίωση της ποιότητας και παραγωγικότητας στην εργασία, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης.

τους μακροχρόνια άνεργους, τους άεργους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τις γυναίκες, τους νέους και τις εθνικές μειονότητες, με στόχο να αρθούν τα εμπόδια για την είσοδο και την παραμονή τους στην αγορά εργασίας και σε βιώσιμες θέσεις απασχόλησης. Σε σχέση με αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχουν η έγκαιρη αναγνώριση των αναγκών των όσων αναζητούν εργασία και η κατάρτιση των κατάλληλων σχεδίων συνοδείας και επανένταξης ⁽¹⁾.

4.1.1.2. Με βάση την προηγούμενη θέση της, η ΕΟΚΕ διερωτάται, μήπως στο εθνικό επίπεδο, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών γενικότερα και των τοπικών και περιφερειακών διοικήσεων, θα ήταν προτιμότερη η ένταξη σε μια κατευθυντήρια γραμμή όλων των μέτρων που στοχεύουν στην άρση των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά εργασίας-μη εξαιρουμένων των διακρίσεων σε βάρος εργαζομένων, που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών ή των περιφερειακών ανισοτήτων.

4.1.1.2.1. Σημειώνεται ότι με μια ενιαία κατευθυντήρια γραμμή άρσης των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά εργασίας, μετατοπίζεται η αφετηρία προσέγγισης της απασχόλησης σε σημείο που προσφέρει μια συνολική — πιο ζωντανή και καθαρή — εικόνα της προοπτικής της. Στα προηγούμενα πλαίσια η όλη προσπάθεια καθίσταται προληπτική, αφορά όλους και αποκτά μια διαχρονική κοινωνική δυναμική, μ' ότι αυτό σημαίνει στην μεσομακροπρόθεσμη αντιμετώπιση του προβλήματος.

4.1.2. Προτεραιότητα 2η: «Ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος και προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας»

4.1.2.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνώντας με τις αντίστοιχες προτάσεις της Επιτροπής, και στα πλαίσια των σχετικών θέσεων της ⁽²⁾ επισημαίνει ιδιαίτερα την αναγκαιότητα για τη συστηματική και ολοκληρωμένη καλλιέργεια, μέσω της εκπαίδευσης, του επιχειρηματικού πνεύματος και ενός επιχειρηματικού πλαισίου δράσης συμβατού με τα κλασικά ευρωπαϊκά κοινωνικά πρότυπα.

4.1.2.1.1. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την επιχειρηματικότητα η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι:

- η επιχειρηματική δραστηριότητα-μη εξαιρουμένης της επιχειρηματικής δραστηριότητας προσώπων που αποσκοπεί στη δημιουργία υπηρεσιών αλληλοβοήθειας ή/και κοινής ωφελείας- είναι ο πραγματικός δημιουργός θέσεων απασχόλησης·

- οι μικρές επιχειρήσεις έχουν συνήθως χαρακτήρα έντασης εργασίας και δημιουργούν περισσότερες θέσεις απασχόλησης σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, που είναι περισσότερο έντασης κεφαλαίου·

- η απλή αύξηση του αριθμού των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην ΕΕ δεν αποτελεί από μόνη της επαρκή δείκτη της επιτυχίας της πολιτικής·

- απαιτείται διασφάλιση ότι υπάρχει αύξηση του αριθμού των μικρών επιχειρήσεων και ότι οι άνθρωποι δεν επιλέγουν αναγκαστικά την ανεξάρτητη επιχειρηματική δραστηριότητα, επειδή η κανονική αγορά εργασίας δεν τους παρέχει καμία δυνατότητα ή προοπτική μισθωτής απασχόλησης ⁽³⁾·

- οι επιχειρήσεις των παραδοσιακών κλάδων δραστηριότητας εξακολουθούν να συμβάλλουν στη δημιουργία απασχόλησης και ότι, ως εκ τούτου, πρέπει να ενσωματώνονται στις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές για τη στήριξη των επιχειρήσεων·

- είναι αναγκαία η βελτίωση της ποιότητας στη δημιουργία επιχειρήσεων με την κατάλληλη κατάρτιση των υποψηφίων και με την παροχή συνοδευτικών υποστηρικτικών υπηρεσιών.

4.1.3. Προτεραιότητα 3η: «Αντιμετώπιση των αλλαγών και προώθηση της προσαρμοστικότητας στην εργασία»

4.1.3.1. Στα πλαίσια των σχετικών θέσεων ⁽¹⁾ της, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις αντίστοιχες προτάσεις της Επιτροπής. Τονίζει, όμως ιδιαίτερα το ρόλο των κοινωνικών εταίρων στην ανάπτυξη της προτεραιότητας αυτής. Ένας ρόλος που απαιτεί μια δυναμική και ενεργό συμμετοχή τους σε όλα τα επίπεδα (ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό), από το στάδιο της χάραξης των πολιτικών, έως την εφαρμογή και την αξιολόγησή τους.

4.1.3.2. Προς την ως άνω κατεύθυνση απαιτείται άμεση ενεργοποίηση της πρότασης των κοινωνικών εταίρων για τριμερή συνεργασία σχετικά με την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και θεσμοδότηση της συνακόλουθης πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διεξαγωγή τριμερούς κοινωνικής συνόδου κορυφής, πριν το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

⁽¹⁾ ΕΕ C 133 της 6.6.2003.

⁽²⁾ «Ακόμη, μία κατευθυντήρια γραμμή αξίζει να αφιερωθεί στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών ανάπτυξης των επιχειρήσεων και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και για τις συμπράξεις συνεργασίας (συνεταιρισμοί, σύλλογοι, ταμεία αλληλοβοήθειας), με κύριο στόχο την δημιουργία περισσότερων ποιοτικών και βιώσιμων θέσεων εργασίας» (ΕΕ C 133 της 6.6.2003).

⁽³⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999.

4.1.4. Προτεραιότητα 4η: «Περισσότερες και καλύτερες επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και στρατηγικές δια βίου μάθησης»

4.1.4.1. Η ΕΟΚΕ στέκεται ιδιαίτερα στο ζήτημα των επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό. «Θεωρώντας πρωταρχικής σημασίας κατευθυντήρια γραμμή τη δια βίου μάθηση, υπογραμμίζει έντονα την αναγκαιότητα ουσιαστικής αύξησης των αντίστοιχων επενδύσεων, με διάθεση δημόσιων και ιδιωτικών πόρων. Παράλληλα επισημαίνει την αναγκαιότητα αναζήτησης και ανάπτυξης ενός πιο ευέλικτου και αποδοτικού τρόπου αξιοποίησης των σχετικών κονδυλίων, υπογραμμίζοντας το ρόλο και τη συμβολή των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου προς την ως άνω κατεύθυνση (1)».

4.1.4.2. Η ΕΟΚΕ προσδίδοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στο θεσμό της δια βίου μάθησης θεωρεί ότι ο στόχος για αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και κατάρτιση σε 15 %, κατά μέσο όρο στην ΕΕ και τουλάχιστον 10 % σε κάθε κράτος μέλος, έως το 2010, δεν ανταποκρίνεται (1) στον αναγκαίο βαθμό στις μεγάλες απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης.

4.1.5. Προτεραιότητα 5η: «Αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού και παράταση του επαγγελματικού βίου»

4.1.5.1. Η ΕΟΚΕ στέκεται, επίσης, και «Τονίζει την ανάγκη να συμφιλιωθούν οι πολιτικές υπέρ της ενεργητικής γήρανσης με τη συνθεώρηση των περιπτώσεων επαχθών εργασιών και των σημερινών οικονομικών καταστάσεων που οδηγούν σε ριζικές αναδιαρθρώσεις των επιχειρήσεων. Αναδιαρθρώσεις οι οποίες καταλήγουν πάρα πολύ συχνά σε απολύσεις ηλικιωμένων εργαζόμενων. Οι απολύσεις αυτές πρέπει να είναι δυνατό να αντιμετωπίζονται κυρίως με φιλόδοξα κοινωνικά σχέδια και με μέτρα ανακατάταξης και μετατροπής, αφήνοντας όμως ανέπαφες τις σημερινές δυνατότητες πρόωρης συνταξιοδότησης (1)».

4.1.5.2. Η εκπαίδευση και κυρίως η δια βίου μάθηση μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτες στην άντληση εξοικειωμένου με την κοινωνία της γνώσης δυναμικού, από τις αντίστοιχες δεξαμενές των γυναικών, των ηλικιωμένων εργαζόμενων και των μειονεκτούντων ατόμων.

4.1.6. Προτεραιότητα 6η: «Ισότητα των φύλων»

4.1.6.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις προτάσεις της Επιτροπής επισημαίνοντας, ότι το πρόβλημα της προσέγγισης των φύλων σε ό,τι αφορά στην απασχόληση είναι πρόβλημα άρσης των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά εργασίας και ταυτόχρονα πρόβλημα πολιτικής αμοιβών.

4.1.6.2. Ιδιαίτερα η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το συνδυασμό που επιχειρείται μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, με την παροχή υπηρεσιών για παιδιά και άλλα εξαρτώμενα άτομα. Η προοπτική αυτή στο βαθμό που συνοδεύεται με μέτρα άρσης των εμποδίων πρόσβασης και μείωσης της ψαλίδας των αμοιβών των δύο φύλων, αναμένεται να συντελέσει αποφασιστικά στην προσέγγιση των σχετικών στόχων (2) του 2010.

4.1.7. Προτεραιότητα 7η: «Πρώθηση της ενσωμάτωσης και καταπολέμηση των διακρίσεων έναντι ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας»

4.1.7.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί, επίσης, με τις συγκεκριμένες προτάσεις της Επιτροπής, επισημαίνοντας, όμως και πάλι ότι προτιμά μια ενιαία κατευθυντήρια γραμμή άρσης των εμποδίων πρόσβασης στην αγορά εργασίας, όπως προτείνεται προηγούμενα στο σημείο 4.1.1.2 βρίσκει άκρως ενδιαφέρουσα την καθιέρωση ποσοτικών στόχων σε σχέση με τα μειονεκτούντα άτομα. Οι στόχοι αυτοί μπορούν να βοηθήσουν αποφασιστικά στην αναγκαία σχετική διαδικασία συγκριτικής αξιολόγησης, που πρέπει να ακολουθηθεί.

4.1.7.2. Η έννοια «Μειονεκτούντες» περιλαμβάνει, όμως, πολλές ομάδες ατόμων, που αντιμετωπίζουν διαφορετικές καταστάσεις, όσον αφορά στην απασχόληση. Ιδιαίτερα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες απαιτείται μια πιο λεπτομερής προσέγγιση των, σχετικών με αυτούς και την απασχόληση, όρων και εννοιών. Πολλά από τα άτομα αυτά και μερικές ίσως άλλες κατηγορίες ατόμων, δεν είναι ούτε καν υποψήφιοι για μια θέση στην αγορά εργασίας. Αυτό βέβαια δεν πρέπει να οδηγήσει στον αποκλεισμό τους από τη δυνατότητα απόκτησης επιμόρφωσης ή επαγγελματικής εμπειρίας στα πλαίσια των σχεδίων δράσης για την απασχόληση.

4.1.7.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει να τεθούν ποσοτικοί στόχοι για τα μειονεκτούντα εκείνα άτομα, που λόγω της κατάστασής τους θεωρούνται ανενεργά.

4.1.8. Προτεραιότητα 8η: Να ανταμείβεται η εργασία με κίνητρα για την ενίσχυση της ελκυστικότητας της εργασίας

4.1.8.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη σχετική πρόταση της Επιτροπής επισημαίνοντας την ποιοτική διάσταση των θέσεων εργασίας ως παράγοντα παραμονής στην ενεργό επαγγελματική δράση του ατόμου. Στα προηγούμενα πλαίσια θα ήταν σημαντικό τα σχετικά με την απασχόληση εθνικά σχέδια δράσης να δομούνται και με βάση αυτήν τη διάσταση.

(2) Οι στόχοι για το 2010 είναι: η εξάλειψη των διαφορών μεταξύ των φύλων σε ό,τι αφορά στην ανεργία και στη μείωση κατά το ήμισυ της ψαλίδας των αμοιβών.

(1) ΕΕ C 133 της 6.6.2003.

4.1.9. Προτεραιότητα 9η: «Μετατροπή της αδήλωτης εργασίας σε κανονικής μορφής απασχόληση»

4.1.9.1. Η σχετική θέση⁽¹⁾ της ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για τη νέα ΕΣΑ είναι σαφής και ταυτίζεται με εκείνη της Επιτροπής. Ιδιαίτερα η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την προοπτική της δημιουργίας προϋποθέσεων, έτσι ώστε να γίνει το πρόβλημα γνωστό, σ' όλη του την έκταση και να ελεγχθεί η πρόοδος επίλυσής του, μέσω βελτιωμένων στατιστικών δεδομένων.

4.1.10. Προτεραιότητα 10η: Προώθηση της επαγγελματικής και γεωγραφικής κινητικότητας και βελτίωση της αντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας

4.1.10.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζοντας τη σημασία της κινητικότητας στην ΕΕ και στον τομέα της απασχόλησης, υποστηρίζει το σύνολο των σχετικών προτάσεων τις Επιτροπής. Υπογραμμίζει, όμως ιδιαίτερα θετικά τη σημασία του προτεινόμενου μέτρου να αποκτήσει ο ευρωπαίος πολίτης, έως το 2005, δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις κενές θέσεις εργασίας που διαθέτουν οι εθνικές υπηρεσίες απασχόλησης.

4.2. Σε σχέση με την «Καλύτερη διαχείριση, σύμπραξη και εκτέλεση» η ΕΟΚΕ επισημαίνει τα εξής:

4.2.1. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για βελτιώσεις στη διακυβέρνηση και εφαρμογή της ΕΣΑ μέσα από τα εθνικά σχέδια δράσης για την απασχόληση, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής ότι «Πρέπει να εξασφαλιστεί η στενή συνεργασία των αρμόδιων κοινοβουλευτικών οργάνων στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών, τηρουμένων των διαφόρων εθνικών παραδόσεων και πρακτικών». Ωστόσο επιμένει και προτείνει προς τα κράτη μέλη έναν ισχυρό ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στα σχετικά εθνικά σχέδια δράσης. Για αυτό υπενθυμίζει την πρότασή της ανάλογα με τις εθνικές πρακτικές, να «Συζητιούνται και να

εγκρίνονται (αυτά), από τα εθνικά κοινοβούλια στα πλαίσια των ετήσιων εθνικών προϋπολογισμών για την πολιτική απασχόλησης⁽¹⁾».

4.2.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι «Όλοι οι κύριοι συντελεστές, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, πρέπει να ασκήσουν το ρόλο που τους ανήκει στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση». Συμφωνεί, επίσης, με την θέση της Επιτροπής ότι «Η συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών συντελεστών στην ανάπτυξη και υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών πρέπει να υποστηριχθεί μέσα από τοπικές συμπράξεις, τη διάδοση των πληροφοριών και τη διαβούλευση».

4.2.2.1. Στην ίδια, ως άνω κατεύθυνση η ΕΟΚΕ, σύμφωνα και με προηγούμενη γνωμοδότησή της, επιμένει, στην αναγκαιότητα οι κατευθυντήριες γραμμές, κατά την εξειδίκευσή τους από τα κράτη μέλη, να συνοδεύονται από ποσοτικούς στόχους, όχι μόνον στο εθνικό, αλλά στο περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στα προηγούμενα πλαίσια καλούνται τα κράτη μέλη να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην εφαρμογή, στο αποτέλεσμα και στην αξιολόγηση κάθε συγκεκριμένης δράσης τους, η οποία, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να συμπληρώνεται από συστάσεις.

4.2.3. Τα στατιστικά στοιχεία αποτελούν βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής κατευθυντήριων γραμμών. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει και πάλι τη σημασία τους και καλεί την Επιτροπή να εργαστεί συντονισμένα και μ' όλες της τις δυνάμεις, προς την κατεύθυνση της έγκαιρης διασφάλισης έγκυρων στατιστικών στοιχείων, που θα βασίζονται σε συγκρίσιμους και αξιόπιστους δείκτες, για όλα τα κράτη μέλη.

4.2.4. Οι συμπράξεις και οι συνέργιες των διοικήσεων με τους κοινωνικούς εταίρους, την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στο περιφερειακό και τοπικό ιδιαίτερα επίπεδο για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών, αποτελεί το κλειδί της αποτελεσματικότητάς τους. Στα προηγούμενα πλαίσια ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και γενικότερα της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο τοπικό και περιφερειακό επίπεδο απαιτείται να ενισχυθεί τόσο στο στάδιο της χάραξης των πολιτικών και του προσδιορισμού των στόχων, όσο στην εφαρμογή και στην αξιολόγηση των συγκεκριμένων, κατά περίπτωση δράσεων.

(1) ΕΕ C 133 της 6.6.2003.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και με τη θέσπιση καθεστώτων στήριξης για παραγωγούς ορισμένων καλλιεργειών» (2003/0006 CNS), και
- την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2826/2000» (2003/0007 CNS)

(COM(2003) 23 τελικό — 2003/0006 + 0007 (CNS))

(2003/C 208/17)

Στις 10 Φεβρουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά για τις παραπάνω προτάσεις.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2003 (εισηγητής: ο κ. Strasser, συνεισηγητής: ο κ. Kienle).

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 82 ψήφους υπέρ, 27 κατά και 15 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου (Μάρτιος 1999), με τις αποφάσεις του για τη γεωργία στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000, συνέχισε τη μεταρρυθμιστική διαδικασία που άρχισε το 1992 και καθόρισε τους γενικούς όρους της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής για την περίοδο 2000-2006. Αποφασίσθηκαν ο ισχυρότερος προσανατολισμός στις απαιτήσεις της αγοράς μέσω της μείωσης των θεσμικών τιμών, η μετάβαση σε ένα χρηματοδοτικό καθεστώς άμεσων πληρωμών και η συνεκτίμηση οικολογικών απαιτήσεων. Επιπλέον, ανατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή η πραγματοποίηση μιας ενδιάμεσης επανεξέτασης⁽¹⁾, με τον καθορισμό διαφόρων προθεσμιών και καυτηκόντων, εφόσον το απαιτούν οι εξελίξεις στις αγορές.

1.2. Η Επιτροπή καθόρισε στην ανακοίνωση για την Ενδιάμεση επισκόπηση της 10ης Ιουλίου 2002, μεταξύ άλλων ότι από την έναρξη της μεταρρυθμιστικής διεργασίας το 1992 επιτεύχθηκαν πολλά: η ισορροπία της αγοράς βελτιώθηκε και μια σταθερή βάση δημιουργήθηκε για τη διεύρυνση και τις σημερινές δραστηριότητες στους κόλπους του ΠΟΕ.

2. Περιεχόμενο των μεταρρυθμιστικών προτάσεων

2.1. Στις 22 Ιανουαρίου 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε τις νομοθετικές προτάσεις της για μία νέα μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, αφού έλαβε υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού

Συμβουλίου των Βρυξελλών, του Οκτωβρίου 2002, και τις έντονες συζητήσεις που διεξήχθησαν, μεταξύ άλλων στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΕΟΚΕ, μετά από τη δημοσίευση της ανακοίνωσής της για την ενδιάμεση επανεξέταση. Σκοπός των προτάσεων ήταν να «προσφερθεί στους γεωργούς μία μακροπρόθεσμη προοπτική για βιώσιμη γεωργία». Η Επιτροπή ταξινομεί τις μεταρρυθμιστικές προτάσεις της ως εξής:

- Σταθεροποίηση των αγορών και βελτίωση των κοινών οργάνων αγορών.
- Αποσύνδεση των άμεσων πληρωμών από την παραγωγή και θέσπιση μίας ενιαίας πληρωμής ανά γεωργική εκμετάλλευση, Πολλαπλή Συμμόρφωση (Cross-Compliance).
- Διαφοροποίηση και προοδευτική μείωση των άμεσων πληρωμών.
- Παγίωση και ενίσχυση της ανάπτυξης της υπαίθρου.

2.2. Οι κανόνες για τις αντισταθμιστικές πληρωμές πρόκειται να συγκεντρωθούν σε ένα νέο κανονισμό. Πολλοί από τους ισχύοντες κανονισμούς πρόκειται να καταργηθούν. Οι νέοι κανόνες θα αρχίσουν να ισχύουν από 1ης Ιανουαρίου 2004. Μόνο η ρύθμιση για τη διαφοροποίηση θα αρχίσει να ισχύει από το 2006.

2.3. Όσον αφορά την προγραμματισμένη τροποποίηση των κοινών οργανώσεων αγοράς στους τομείς σιτηρών, ρυζιού, αποξηραμένων ζωοτροφών, γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, η Επιτροπή υπέβαλε ιδιαίτερες νομοθετικές προτάσεις, για τις οποίες η ΕΟΚΕ θα εκφραστεί σε ιδιαίτερες γνωμοδοτήσεις⁽²⁾.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την Ενδιάμεση επανεξέταση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

⁽²⁾ ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

2.4. Υφίσταται η υποχρέωση, για κάθε γεωργό δικαιούχο «ενιαίας πληρωμής ανά γεωργική εκμετάλλευση», να θέσει σε αγρανάπωση το 10 % των καλλιεργήσιμων εκτάσεων του για περίοδο 10 ετών (χωρίς τη δυνατότητα εναλλασόμενης παύσης της καλλιέργειας ή καλλιέργειας φυτών για την παραγωγή ενέργειας, όπως συνέβαινε ως τώρα). Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται οι εκμεταλλεύσεις μέχρι 20 εκτάρια, καθώς και οι εκμεταλλεύσεις που εφαρμόζουν την οικολογική γεωργία. Για την ενίσχυση των ενεργειακών καλλιεργειών, η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση ενίσχυσης 45 EUR ανά εκτάριο (για μέγιστη έκταση 1,5 εκατομμυρίων εκταρίων).

2.5. Τον πυρήνα των μεταρρυθμιστικών προτάσεων της Επιτροπής αποτελεί η αποσύνδεση σχεδόν όλων των άμεσων πληρωμών από την ισχύουσα βάση υπολογισμού τους (π.χ. ανά ζωική κεφαλή ή εκτάριο καλλιέργειας). Οι πληρωμές για τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις (με έναν αριθμό εξαιρέσεων), τα βοοειδή, τα πρόβατα και, από το 2004/2005, το γάλα θα συγκεντρωθούν υπό τη μορφή μίας ενιαίας πληρωμής βάσει των ιστορικών αξιών αναφοράς (μέσος όρος των ετών 2000, 2001 και 2002). Σε αντίθεση με την πρόταση του θέρους του 2002, η Επιτροπή προτείνει για τα γεώγηλα μόνο μια μερική σύνδεση κατά 50 %.

2.6. Για τους καρπούς με κέλυφος, η Επιτροπή προτείνει την αντικατάσταση του ισχύοντος συστήματος από μία ετήσια κατ' αποκοπή πληρωμή 100 EUR/εκτάριο, η οποία θα μπορεί να συμπληρώνεται από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

2.7. Η αποσυνδεδεμένη ενιαία πληρωμή ανά εκμετάλλευση θα διαιρείται σε «δικαιώματα πληρωμής», προκειμένου να διευκολυνθεί η μεταφορά. Κάθε «δικαίωμα» θα υπολογίζεται με τη διαίρεση του ποσού της χορηγούμενης αποσυνδεδεμένης από την παραγωγή πριμοδότησης δια του αριθμού των εκταρίων (συμπεριλαμβανομένων και των εκτάσεων καλλιέργειας ζωοτροφών), μετά από τον καθορισμό αυτού του ποσού βάσει των ετών αναφοράς. Αυτά τα «δικαιώματα» (που μοιάζουν με πριμοδοτήσεις στην καλλιεργούμενη έκταση) θα είναι δυνατόν να μεταφέρονται, με ή χωρίς τις γαίες, μεταξύ γεωργών του ίδιου κράτους μέλους και, συνεπώς, θα είναι διαπραγματεύσιμα.

2.8. Η χορήγηση των πριμοδοτήσεων στην καλλιεργούμενη έκταση ανά εκμετάλλευση και άλλες άμεσες πληρωμές θα υπόκεινται στην τήρηση μίας σειράς νομοθετικών κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία των ζώων, για την ασφάλεια των τροφίμων και για την ασφάλεια στο χώρο εργασίας (Παράρτημα 3), καθώς και στην τήρηση «ορθών γεωργικών πρακτικών», οι οποίες θα καθορισθούν σε κάθε κράτος μέλος (Παράρτημα 4) (Πολλαπλή συμμόρφωση).

2.9. Θα εισαχθεί ένα σύστημα παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις, το οποίο αρχικά θα είναι υποχρεωτικό για κάθε εκμετάλλευση, η οποία δικαιούται άμεσων πληρωμών ποσού υψηλότερου από 15 000 EUR ετησίως ή της οποίας ο κύκλος εργασιών είναι υψηλότερος από 100 000 EUR ετησίως. Το εν λόγω σύστημα έχει ως στόχο να βοηθά τους γεωργούς να συμμορφώνονται με τους κανόνες που χαρακτηρίζουν μία σύγχρονη και ποιοτική γεωργία.

2.10. Λαμβανομένων υπόψη των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών, η Επιτροπή προτείνει την εισαγωγή, από το 2007 (αρχή της επόμενης δημοσιονομικής προοπτικής), μίας υποχρεωτικής «προοδευτικής μείωσης και διαφοροποίησης» άλλης από εκείνη του Ιουλίου 2002, η οποία να επιτρέπει όχι μόνο τη μεταφορά πόρων προς το δεύτερο πυλώνα (ανάπτυξη της

υπαίθρου), αλλά και να καλύπτει τις νέες χρηματοοικονομικές ανάγκες που προκύπτουν από τις νέες μεταρρυθμίσεις των γεωργικών αγορών. Προβλέπεται μία «προοδευτική και διαφοροποιημένη μείωση» των άμεσων πληρωμών (βλέπε Πίνακα). Η πρόταση για ανώτατο όριο των άμεσων πληρωμών στα 300 000 EUR ετησίως και ανά εκμετάλλευση εγκαταλείφθηκε. Βάσει του σχεδίου κανονισμού, το γενικό ποσοστό μείωσης θα ισχύει, αρχικά, για όλες τις άμεσες πληρωμές, αν και ένα μέρος του θα επιστρέφεται στις μικρότερες εκμεταλλεύσεις.

(%)

Δημοσιονομικό έτος	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 EUR μέχρι 5 000 EUR	0	0	0	0	0	0	0
5 001 EUR μέχρι 50 000 EUR	1	3	7,5	9	10,5	12	12,5
Άνω των 50 000 EUR	1	4	12	14	16	18	19
Γενικό ποσοστό μείωσης	1	4	12	14	16	18	19

2.11. Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης προοδευτικής μείωσης, ένα ποσοστό των εξοικονομούμενων χάρη στη μείωση πόρων — κυμαινόμενο από 1 % το 2006 μέχρι 6 % του 2011 — θα χρησιμοποιηθεί για μέτρα στήριξης της ανάπτυξης της υπαίθρου, αν και το μεγαλύτερο μέρος αυτών των πόρων θα χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση των νέων μεταρρυθμίσεων των γεωργικών αγορών και των ιδιαίτερων καταστάσεων.

2.12. Η Επιτροπή προτείνει την αύξηση του όγκου των ενισχύσεων για την ανάπτυξη της υπαίθρου και την εισαγωγή νέων μέτρων για τη γεωργία με σκοπό τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής αυτής της κοινοτικής πολιτικής.

2.13. Η Επιτροπή συνιστά τη διάθεση μέσων για την προώθηση της ποιοτικής παραγωγής και τη χρηματοοικονομική ενίσχυση των οργανώσεων των παραγωγών για την ενημέρωση των καταναλωτών και την προβολή των προϊόντων που παράγονται στο πλαίσιο προγραμμάτων ποιότητας.

2.14. Εξάλλου, η Επιτροπή προτείνει την υποστήριξη των γεωργών με προσωρινές και προοδευτικά μειούμενες ενισχύσεις, προκειμένου αυτοί να μπορέσουν να προσαρμόσουν ευκολότερα τις εκμεταλλεύσεις τους στους κανόνες της κοινοτικής νομοθεσίας στους τομείς του περιβάλλοντος, της ασφάλειας των τροφίμων, της προστασίας των ζώων και της ασφάλειας στο χώρο εργασίας (ανώτατο ποσό 10 000 EUR ανά εκμετάλλευση ετησίως και για μέγιστη περίοδο 5 ετών). Επιπλέον, θα δοθεί ενίσχυση για τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις (ανώτατο ποσό 1 500 EUR) και για τη βελτίωση της προστασίας των ζώων (ανώτατο ποσό 500 EUR ανά ζωική κεφαλή ετησίως και για μέγιστη περίοδο 5 ετών).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η παρούσα γνωμοδότηση περιορίζεται στα βασικά θέματα των μεταρρυθμιστικών προτάσεων (οριζόντιος κανονισμός) και των προτάσεων για νέα μέτρα με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης της υπαίθρου.

3.2. Όσον αφορά μία σειρά κριτικών παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν ήδη σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΓΠ, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στην γνωμοδότησή της που υιοθετήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2002. Οι προτάσεις της Επιτροπής υπερβαίνουν σαφώς τα όρια της εντολής διακρίβωσης που της ανέθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου και δεν υφίσταται κανένας λόγος, λαμβανομένης υπόψη της αναμενόμενης εξέλιξης της αγοράς για τα περισσότερα προϊόντα, για μία σε βάθος μεταρρύθμιση της ΚΓΠ.

3.3. Η Επιτροπή στηρίζει τώρα την πρότασή της για μια εις βάθος μεταρρύθμιση στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Γκέτεμποργκ (16 Ιουνίου 2002 — Κοινοτική στρατηγική για μια βιώσιμη ανάπτυξη) και στις Βρυξέλλες (24 και 25 Οκτωβρίου 2002) (Συμφωνία για την καθιέρωση άμεσων ενισχύσεων στα νέα κράτη μέλη).

3.4. Για την ΕΟΚΕ έχει ιδιαίτερη σημασία όπως σε μεταγενέστερες μεταρρυθμίσεις στηριχθεί το πολλαπλό έργο της ευρωπαϊκής γεωργίας. Η βιώσιμη εκμετάλλευση πρέπει να διασφαλισθεί και στις μειονεκτούσες περιοχές ώστε να παρεμποδισθεί η εξάλειψη του ρόλου της με απώτερες επιπτώσεις για την περιφερειακή οικονομία και απασχόληση αλλά και για τον πληθυσμό.

3.5. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών για τον καθορισμό των χρηματοδοτικών πλαισίων για μέτρα υπό τη θέση 1α (μέτρα για την οργάνωση αγοράς) μέχρι και το 2013, προσφέρει, από μία άποψη, περισσότερη ασφάλεια και δυνατότητα προγραμματισμού. Ωστόσο, ο γεωργικός προϋπολογισμός είναι ιδιαίτερα περιοριστικός και, συνεπώς, τα περιθώρια για περαιτέρω μεταρρύθμιση της ΚΓΠ είναι εξαιρετικά στενά, γεγονός το οποίο καθιστά αναγκαία την αποτελεσματική χρήση των πόρων. Αυτός ο περιορισμός επιβάλλεται όχι για λόγους γεωργικής πολιτικής, αλλά για καθαρά φορολογικούς λόγους. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, δεν αντιστοιχεί στο δημοσιονομικό όριο του 1,27 % του ΑΕγχΠ και, συνεπώς, δεν προκύπτει από αυτό. Ο εν λόγω περιορισμός πρέπει να συνεκτιμάται και να αξιολογείται σε σχέση με τη διεύρυνση, τις περαιτέρω μεταρρυθμίσεις του συστήματος οργάνωσης αγοράς του ΠΟΕ και την απαιτούμενη ενίσχυση της πολιτικής για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

3.6. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή τροποποίησε ορισμένα σημεία σε σχέση με τις προτάσεις της «Ανακοίνωσης» της 10ης Ιουλίου 2002 που σήμαιναν μια βελτίωση, (όπως π.χ. όσον αφορά τη διαμόρφωση ή το σύστημα παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις).

3.7. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση του γεγονότος ότι η Επιτροπή, ταυτόχρονα με τη δημοσίευση των νομοθετικών προτάσεων, παρουσίασε και αναλύσεις των συνεπειών των μεταρρυθμιστικών προτάσεων. Πρόκειται, εν προκειμένω, για 6 μελέτες του αντίκτυπου, οι οποίες ωστόσο αφορούν τις προτάσεις στο πλαίσιο της «Ανακοίνωσης για την Ενδιάμεση επανεξέταση». Οι τελευταίες συμπληρώθηκαν το Μάρτιο 2003 με δύο περαιτέρω εσωτερικές

μελέτες στις οποίες ελήφθησαν υπόψη οι μέσω των νομοθετικών προτάσεων ζητηθείσες τροποποιήσεις. Οι μελέτες για την εκτίμηση του αντίκτυπου που παρουσίασε η Επιτροπή περιέχουν πληροφορίες για τις ενδεχόμενες μεσοπρόθεσμες συνέπειες των προτάσεων για μεταρρύθμιση της ΚΓΠ στις αγορές και στα εισοδήματα σε κοινοτική κλίμακα. Εντούτοις, οι μελέτες αυτές λαμβάνουν ως βάση μια υποτιθέμενη σταθερότητα της αγοράς, η οποία είναι δύσκολο να εξασφαλιστεί, και επιπλέον δεν έχουν διεξαχθεί ειδικές αναλύσεις ανά περιφέρεια, λόγω χάρη σχετικά με τις ενδεχόμενες συνέπειες για τις μειονεκτικές περιφέρειες.

3.8. Η Επιτροπή συμπεραίνει βάσει των μελετών που υπερβλήθησαν τον Ιανουάριο ότι οι μεταρρυθμιστικές προτάσεις θα βελτιώσουν αισθητά την ισορροπία της αγοράς, θα έχουν ευνοϊκές συνέπειες για τα εισοδήματα των εκμεταλλεύσεων, θα καταστήσουν δυνατή την απλούστευση της χορήγησης των πριμοδοτήσεων και θα ενισχύσουν την αποδοτικότητα της αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος.

3.9. Οι μελέτες που υποβλήθηκαν πρόσφατα επιβεβαιώνουν, μεταξύ άλλων, την πολλαπλώς διατυπωθείσα ανησυχία ότι η προτεινόμενη αύξηση των ποσοστώσεων θα αντιστοιχεί σε μείωση των τιμών για τους γεωργούς ή σε περαιτέρω υποχώρηση της παραγωγής κραμβόσπορων. Ενδιαφέρον παρουσιάζει, περαιτέρω, ότι η προβλεπόμενη πραγματική αύξηση των εισοδημάτων μέχρι το 2009 ανά μονάδα εργασίας θα είναι, εφόσον γίνει η εφαρμογή των μεταρρυθμιστικών προτάσεων, μικρότερη από εκείνη που θα προκύψει αν δεν γίνει μεταρρύθμιση. Πρέπει, συνεπώς, να ληφθεί υπόψη ότι η ενδεχόμενη αύξηση του εισοδήματος προέρχεται κυρίως από τη μείωση της απασχόλησης.

3.10. Για να αιτιολογήσει την ανάγκη μίας νέας μεταρρύθμισης της ΚΓΠ, η Επιτροπή ισχυρίζεται κυρίως ότι το ισχύον καθεστώς πριμοδοτήσεων αποθαρρύνει τους γεωργούς να προσαρμόσουν την παραγωγή τους στη ζήτηση της αγοράς, δεν προσφέρει επαρκή κίνητρα για μία ποιοτική παραγωγή και προκαλεί υπερβάλλουσα παραγωγή. Αυτά τα επιχειρήματα έρχονται, ωστόσο, σε αντίφαση με άλλες δηλώσεις της Επιτροπής, σύμφωνα με τις οποίες οι μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν μέχρι σήμερα επέτρεψαν σημαντικές προόδους και τη βελτίωση της ισορροπίας της αγοράς. Επιπλέον, δεν πρέπει να αγνοείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των γεωργών έχει καταβάλλει ήδη κατά τα προηγούμενα έτη μεγάλες προσπάθειες, προκειμένου να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη ανταγωνιστικότητα και να μπορέσει να ανταποκριθεί στις υψηλές απαιτήσεις που έχουν οι καταναλωτές από τους παραγωγούς, όσον αφορά την ποιότητα και την ασφάλεια των ειδών διατροφής.

3.11. Ως βασικός στόχος της μεταρρύθμισης αναφέρθηκε η απλούστευση της ΚΓΠ και, ειδικότερα, της διαχείρισης των πριμοδοτήσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, πράγματι, το στόχο αυτό ορθό, αλλά αμφιβάλει έντονα και ανησυχεί για ακόμη μεγαλύτερο γραφειοκρατικό βάρος για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και την αγροτική διαχείριση. Αυτό ισχύει κυρίως όσον αφορά τις νέες πριμοδοτήσεις στις εκμεταλλεύσεις, τους κανόνες της μεταφοράς και τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης. Εξαιτίας αυτών, οι γεωργοί θα αντιμετωπίσουν σημαντικές πρόσθετες δαπάνες, οι οποίες θα εξασθενήσουν την αποδοτικότητα και, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, ενδέχεται να οδηγήσουν στην εγκατάλειψη των μικρότερων εκμεταλλεύσεων. Η ΕΟΚΕ εύχεται, επίσης, ότι η πρακτική εφαρμογή των νέων μέτρων δε θα οδηγήσει σε υπερβολική αύξηση της γραφειοκρατίας,

3.12. Η ΕΟΚΕ σε πολλές γνωμοδοτήσεις τάχθηκε υπέρ της διατήρησης της πολυλειτουργικότητας της γεωργίας και της αρχής των στοχοθετημένων άμεσων πληρωμών. Αυτό επιβάλλει την κατά καιρούς επανεξέταση των διαφόρων οργάνων της ΚΓΠ και την ενδεχόμενη προσαρμογή τους στις νέες απαιτήσεις. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι σημαντικά στοιχεία των μεταρρυθμιστικών προτάσεων, όπως η προτεινόμενη κατά μονάδα επιδότηση και οι πρόσθετες μειώσεις της τιμής του γάλακτος, δεν συμβάλλουν στη διασφάλιση της πολυλειτουργικότητας της ευρωπαϊκής γεωργίας.

3.13. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η εντονότερη υποχώρηση της γεωργικής παραγωγής ή ακόμη και η εγκατάλειψη εκμεταλλεύσεων σε ορισμένες περιοχές, θα έχει σημαντικές και διαρκείς, τόσο καθοδικές όσο και ανοδικές, συνέπειες στον οικονομικό τομέα. Αυτό, στη συνέχεια, θα έχει επιπτώσεις συνολικά στην περιφερειακή οικονομία και στην απασχόληση και, ούτως, μπορεί να οξύνει σημαντικά το πρόβλημα της υψηλής ανεργίας σε πολλές αγροτικές περιοχές. Αυτές οι αρνητικές επιπτώσεις δεν θα θίξουν μόνο το αναπτυξιακό δυναμικό πολλών γεωργικών περιοχών, αλλά θα περιορίσουν και την κοινωνική συνοχή ως πραγματικό στόχο, ενώ ακόμη θα μπορούσαν να επηρεάσουν και θέματα προστασίας της φύσης και του περιβάλλοντος, καθώς και τα τοπία.

3.14. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για να εκπληρωθούν οι στόχοι της μεταρρύθμισης δεν είναι προσαρμοσμένα στην ιδιαίτερη κατάσταση της γεωργίας και κτηνοτροφίας των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και ότι, για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί ειδική μελέτη στα πλαίσια της οποίας να προτείνονται τα κατάλληλα μέτρα για τις εν λόγω περιφέρειες.

3.15. Η Επιτροπή αναμένει, από την εφαρμογή των μεταρρυθμιστικών προτάσεων της, θετικά αποτελέσματα για την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων. Η ΕΟΚΕ, σε μία σειρά γνωμοδοτήσεων της, επισήμανε την ανάγκη ανταπόκρισης της παραγωγής τροφίμων στις προσδοκίες της κοινωνίας. Έχει διασαφηνίσει ότι το σύνολο των παραγόντων της αλυσίδας παραγωγής τροφίμων φέρει συλλογική ευθύνη.

3.16. Η ΕΟΚΕ έχει τη γνώμη ότι η Επιτροπή οφείλει να λάβει υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης/25ης Οκτωβρίου 2002 όπου τονίζεται η ανάγκη να προστατευθούν τα συμφέροντα των παραγωγών των μειονεκτικών περιοχών της σημερινής Ευρώπης των 15: ο πολυλειτουργικός ρόλος της γεωργίας πρέπει να συμβιβάζεται, σε όλες τις περιοχές της Ευρώπης, με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Λουξεμβούργου (1997) και του Βερολίνου (1999).

3.17. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει εν προκειμένω, μια ανεπίλυτη σύγκρουση στόχων επειδή, αφενός, οι τιμές παραγωγής για το γεωργό πρέπει συνεχώς να προσεγγίζουν τις τιμές της παγκόσμιας αγοράς, ενώ αφετέρου, τα παραγωγικά πρότυπα γίνονται συνεχώς αυστηρότερα. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει ⁽¹⁾ ότι ο πολυλειτουργι-

κός ρόλος της γεωργίας, βάσει των δεδομένων συνθηκών παραγωγής στα κράτη μέλη της ΕΕ, επιτυγχάνεται δυσκολότερα σε συνθήκες παγκόσμιας αγοράς. Υψηλότερα πρότυπα ή απαιτήσεις έναντι της πολυλειτουργικής γεωργικής παραγωγής επιβάλλεται να εφαρμοσθούν και έναντι εισαγωγών που δεν ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις αυτές και, συνεπώς, στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ διαβλέπει μία αφετηρία για την μακροπρόθεσμη κοινωνική νομιμοποίηση μίας (μη αποσυνδεδεμένης αλλά συνδεδεμένης) χρηματοδοτικής μεταφοράς, στο πλαίσιο της ΚΓΠ, προς τους ευρωπαίους γεωργούς που υπηρετούν τη πολυλειτουργική γεωργία. Περαιτέρω, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία μιας αποτελεσματικής διεθνούς προστασίας γεωγραφικών ενδείξεων καταγωγής (DOP, IGP) έναντι απομιμήσεων που ζημιώνουν την ευρωπαϊκή γεωργία.

3.18. Η ΕΟΚΕ, τάχθηκε, μεταξύ άλλων και σε σχέση με τις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ, υπέρ της υπεράσπισης των σημαντικών μέτρων του «γαλάζιου κουτιού» ⁽²⁾. Αποτελεί αντίφαση το γεγονός ότι η Επιτροπή, αφενός, διαβεβαιώνει ότι υπερασπίζεται το «γαλάζιο κουτί», ενώ, αφετέρου, τάσσεται υπέρ του συστήματος αποσύνδεσης, επικαλούμενη τις δεσμεύσεις που επιβάλλει ο ΠΟΕ.

3.19. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της υπεράσπισης των απαραίτητων οργάνων της ΚΓΠ, όπως για παράδειγμα της επαρκούς εξωτερικής προστασίας, για να επιτραπεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, η συμβολή στη διασφάλιση της πολυλειτουργικότητας της ευρωπαϊκής γεωργίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η αποσύνδεση

4.1.1. Η αποσύνδεση, ως πυρήνας των μεταρρυθμιστικών προτάσεων, βρίσκεται στο κέντρο της πολιτικής συζήτησης. Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότηση της 11ης Δεκεμβρίου 2002, εξέθεσε λεπτομερώς τους λόγους του σκεπτικισμού και επικρίσεων της. Αναφέρει σχετικά ότι η ΕΟΚΕ σε πολλές γνωμοδοτήσεις υπέβαλε βασικές σκέψεις για περαιτέρω ανάπτυξη των άμεσων πληρωμών, χωρίς να έχει λάβει ως σήμερα καμία ικανοποιητική απάντηση. Λυπάται διότι η Επιτροπή δεν υπέβαλε προς συζήτηση καμία πραγματικά ευρωπαϊκή εναλλακτική πρόταση σ' εκείνη που αφορά τις ενισχύσεις ανά εκμετάλλευση ⁽³⁾, καθώς η δυνατότητα, σύμφωνα με το άρθρο 58, αφορά μόνο το περιφερειακό επίπεδο.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ για το θέμα «Μια πολιτική για την εδραίωση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου», ΕΕ C 368 της 20.12.1999, σ. 76-86.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την Ενδιάμεση επανεξέταση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής, ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

⁽³⁾ Ο όρος «ενιαία ενίσχυση ανά εκμετάλλευση» που χρησιμοποιεί η Επιτροπή είναι παραπλανητικός, διότι το ύψος των ενισχύσεων όχι μόνο δεν είναι ίδιο για όλες τις εκμεταλλεύσεις, αλλά παρουσιάζει μεγάλες διαφορές ανάλογα με την ιστορική αναφορά.

4.1.2. Η προτεινόμενη αποσύνδεση μπορεί να προσφέρει, αναμφιβόλως, μεγαλύτερη ελευθερία για τη λήψη αποφάσεων (κανένα μονομερές προσανατολισμός στις επιδοτήσεις), μεγαλύτερη ελαστικότητα και απλοποιήσεις για τους γεωργούς. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ θα ήταν δυνατό όμως, να προκύψουν σοβαρά μειονεκτήματα, τα οποία επικρίνει:

- Η προτεινόμενη ενίσχυση ανά εκμετάλλευση αφορά ένα παρελθόν χρονικό διάστημα και δεν θα εξαλείψει υφιστάμενα προβλήματα και ανισορροπίες, αντίθετα μάλιστα, θα τα εδραιώσει.
- Η πρόταση της Επιτροπής θα βλάψει εκείνες τις επιχειρήσεις που πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω πράγμα που, θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά πολλούς νέους γεωργούς κατά την ανάληψη δραστηριότητας.
- Η προτεινόμενη αποσύνδεση θα είχε αρνητικές συνέπειες λόγω της αύξησης της κερδοσκοπίας επί των δικαιωμάτων παραγωγής και επί της αγοράς γαιών και, επιπλέον, θα οδηγούσε σε νέα δικαιώματα τύπου ιδιοκτησίας, γεγονός που θα προκαλούσε κοινωνικές εντάσεις στον αγροτικό κλάδο.
- Η διατήρηση της παραγωγής σε ορισμένους τομείς και/ή περιοχές (για παράδειγμα, στον τομέα εκτροφής βοοειδών σε περιοχές βοσκής και μειονεκτούσες περιοχές) απειλείται, ενώ, κατ' αυτόν τον τρόπο, τίθεται σε αμφισβήτηση ο στόχος για μία βιώσιμη γεωργία σε όλη την επικράτεια.
- Στον τομέα της γεωργίας, θα πρέπει να αναμένονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, αν οι γεωργοί που εισπράττουν υψηλές επιδοτήσεις μεταπηδήσουν σε παραγωγικούς κλάδους χωρίς επιδοτήσεις, για παράδειγμα, εάν από την πάχυνση βοοειδών στραφούν στην εκτροφή χοίρων ή εάν από την καλλιέργεια δημητριακών στραφούν προς τα λαχανικά.
- Οι κοινές οργανώσεις αγοράς και ειδικά οι ρυθμίσεις για τις ποσότητες θα απολέσουν την καθοδηγητική λειτουργία τους, δεδομένου ότι οι προβλεπόμενες πριμοδοτήσεις στην εκμετάλλευση δεν περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, καμία μνεία, στις ποσότητες αναφοράς, όπου υφίσταται ο κίνδυνος έντονων περιορισμών της παραγωγής και των τιμών.
- Ο αγροδιατροφικός τομέας, και ιδιαίτερα οι ΜΜΕ, εκδηλώνουν την ανησυχία τους για τον εφοδιασμό με πρώτες ύλες σε τοπικό επίπεδο, ο οποίος δεν εξασφαλίζεται με την αποσύνδεση δεδομένου του κινδύνου εξαφάνισης ή σημαντικής μείωσης σε ορισμένες περιοχές.
- Η κοινωνική αποδοχή των χρηματοδοτικών ενισχύσεων στη γεωργία δεν ενισχύθηκε όπως θα αναμενόταν, επειδή οι πολίτες δεν κατανοούν για ποιες αποδόσεις θα χορηγούνται οι μελλοντικές πριμοδοτήσεις στην εκμετάλλευση, επειδή στην πραγματικότητα, οι άμεσες ενισχύσεις μετατρέπονται σε «χρηματοδοτικές δωρεές» χωρίς σύνδεση με τη γεωργική δραστηριότητα που ασκείται πραγματικά σε κάθε εκμετάλλευση.

4.1.3. Οι άμεσες πληρωμές οφείλουν επίσης να λειτουργούν ως επιβράβευση των υπηρεσιών που η κοινωνία αναμένει από τους

γεωργούς, παρά το γεγονός ότι δεν αντισταθμίζουν παρά μόνο μερικώς τις απώλειες της αγοράς. Μία σειρά από αυτές τις υπηρεσίες έχουν αιτιώδη σχέση με την παραγωγή, της οποίας είναι τα αποτελέσματα (για παράδειγμα την απογύμνωση του τοπίου λόγω της γεωργικής δραστηριότητας, υψηλά επίπεδα παραγωγής, κλπ.). Οι εθνικές διατάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 5 του προτεινόμενου κανονισμού, και το πλαίσιο που προβλέπεται στο Παράρτημα 4, δεν συνιστούν ικανοποιητική ευρωπαϊκή λύση.

4.1.4. Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότηση «Το μέλλον της ΚΓΠ»⁽¹⁾, επισήμανε την αιτιώδη σχέση που υφίσταται μεταξύ της παραγωγής και της πολυλειτουργικότητας και διαπίστωσε ότι αυτή η σχέση θα πρέπει να θεωρείται ως καθοριστικό κριτήριο στο πλαίσιο της περαιτέρω ανάπτυξης των άμεσων πληρωμών. Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζει την άποψη της Επιτροπής ότι οι άμεσες πληρωμές επιβάλλεται να αιτιολογούνται επαρκώς και να είναι κοινωνικά αποδεκτές. Κατά συνέπεια τάχθηκε και πάλι υπέρ των άμεσων πληρωμών για συγκεκριμένες λειτουργίες και επίσης υποστήριξε ότι το αξιόλογο αυτό μέσο πρέπει να προβλέπει τις απαραίτητες προσαρμογές στις θεμελιώδεις εξελίξεις των συνθηκών και απαιτήσεων.

4.1.5. Η προτεινόμενη πριμοδότηση ανά εκμετάλλευση θα οδηγήσει στην πράξη στην έντονα διαφορετική αντιστάθμιση παρόμοιων κοινωνικών υπηρεσιών. Από την άποψη αυτή, πρέπει να σημειωθεί ότι ο γεωργός που συνεχίζει τις παραγωγικές δραστηριότητές του οφείλει να τηρεί όλους τους κανόνες που προβλέπονται από την πολλαπλή συμμόρφωση, προκειμένου να δικαιούται ενιαίας πληρωμής, το ποσό της οποίας θα μπορούσε, εντούτοις, να είναι ιδιαίτερα χαμηλό, λαμβανομένου υπόψη του κριτηρίου της ιστορικής αναφοράς. Αντίθετα, ο γεωργός που εγκαταλείπει την παραγωγή οφείλει να συμμορφωθεί με ελάχιστες, μη εξειδικευμένες και ενδεχομένως περιφερειακά διαφορετικές, απαιτήσεις για να διατηρήσει τις εκτάσεις του με «ορθές γεωργικές πρακτικές», αλλά, βάσει του συστήματος, μπορεί να απαιτήσει υψηλή ενιαία πληρωμή. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι η γεωργική δραστηριότητα και, επομένως, η παραγωγή θα υποβαθμίζεται ολοένα και περισσότερο.

4.1.6. Το άρθρο 58 της πρότασης οδηγίας προβλέπει ότι «τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να καθορίσουν κάποια εξισορρόπηση μεταξύ των ατομικών δικαιωμάτων και των μέσων όρων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο». Η δυνατότητα αυτή μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική απλοποίηση του τρόπου υπολογισμού ή της διοικητικής διαχείρισης των επιδοτήσεων ή ακόμη να αμβλύνει μερικώς ορισμένα προβλήματα που προκαλούνται στην αγορά γαιών από την επιδότηση ανά εκμετάλλευση. Προφανώς, όμως, η Επιτροπή δεν βρήκε τον τρόπο να επιβάλλει αυτόν τον κανόνα σε ευρωπαϊκό πολιτικό επίπεδο, επειδή κάτι τέτοιο θα τροποποιούσε αισθητά τόσο τη ροή κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών αλλά και την κατάσταση όσον αφορά τα εισοδήματα μεταξύ των εκμεταλλεύσεων και των περιφερειών.

4.1.7. Η ΕΟΚΕ αναφέρεται στον κίνδυνο μήπως, παρά την προτεινόμενη μερική αποσύνδεση, πολλές επιχειρήσεις εγκαταλείψουν την παραγωγή γεωμύλων και επιλέξουν καλλιέργειες χαμηλότερου κινδύνου και κεφαλαίου, πράγμα που σε ορισμένες περιοχές

⁽¹⁾ ΕΕ C 125 της 27.5.2002.

ενδέχεται να έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες. Τάσσεται κατά της μείωσης των ενισχύσεων για το σκληρό σίτο, επειδή οι ενισχύσεις αυτές είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της παραγωγής σε περιοχές παραδοσιακής παραγωγής σίτου, οι οποίες δεν διαθέτουν άλλες αποδοτικές εναλλακτικές λύσεις. Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός νέου μέσου για τη στήριξη της παραγωγής καρπών με κέλυφος, μολονότι θεωρεί ανεπαρκές το προτεινόμενο ύψος ώστε να είναι ανταγωνιστική η παραγωγή αυτή έναντι των εισαγωγών από τρίτες χώρες.

4.1.8. Τα εν λόγω προβλήματα αιτιολογούν την επανάληψη της πρότασης της ΕΟΚΕ να αναζητηθούν νέες δυνατότητες ανάπτυξης των άμεσων πληρωμών. Η ΕΟΚΕ θέτει εκ νέου το ερώτημα, για ποιο λόγο η Επιτροπή δεν εξέτασε κανένα σύστημα ενισχύσεων που να αποτελείται από μια βασική ενίσχυση και στοιχεία συνδεδεμένα προς το προϊόν. Τούτο θα επέτρεπε, αφενός, την αμοιβή κατά τρόπο βιώσιμο των πολυλειτουργικών υπηρεσιών και, αφετέρου, θα διασφάλιζε την διατήρηση της παραγωγικής και οικονομικής πτυχής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, γεγονός εξαιρετικά σημαντικό ιδιαίτερα για τις μειονεκτούσες περιφέρειες. Με ένα παρόμοιο σύστημα θα ήταν δυνατό να αποφευχθούν πολλά προβλήματα που συνδέονται με την πρόταση της Επιτροπής.

4.2. Η πολλαπλή συμμόρφωση

4.2.1. Η ΕΟΚΕ επανειλημμένα ανέφερε ότι οι διατάξεις στους τομείς της ασφάλειας των τροφίμων, της προστασίας της απασχόλησης, του περιβάλλοντος και των ζώων είναι ανάγκη να εφαρμόζονται με καλύτερο και ενιαίο τρόπο σε όλη την Ευρώπη. Αυτό πρέπει να ισχύει βέβαια και για τις διατάξεις σχετικά με την ασφάλεια και την προστασία της υγείας στο χώρο εργασίας καθώς και την εργασία των νέων και την προστασία από τους κινδύνους. Η πρόταση της Επιτροπής για πολλαπλή συμμόρφωση μπορεί να αποτελεί χρήσιμο μέσο για την επίτευξη του στόχου αυτού.

4.2.2. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκληση όπως τα απαιτούμενα πρότυπα είναι σαφή και απλά και όμοια, πράγματι, σε όλο τον κοινοτικό χώρο. Ταυτόχρονα είναι ανάγκη όπως οι ρυθμίσεις για την πολλαπλή συμμόρφωση είναι προσαρμοσμένες στην πρακτική, οι διοικητικές δαπάνες παραμένουν υπό έλεγχο και όπως αποφεύγονται οι διπλοί έλεγχοι.

4.2.3. Η Επιτροπή προτείνει όπως η χορήγηση των άμεσων πληρωμών εξαρτάται από την εκπλήρωση των 38 κοινοτικών ρυθμίσεων καθώς και τη διατήρηση των γαιών «σε καλή γεωργική κατάσταση». Εφόσον δεν τηρούνται οι υποχρεώσεις αυτές, θα επιβάλλεται μείωση των άμεσων πληρωμών κατά 10-100% για κάθε σχετικό «αδίκημα».

4.2.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ορισμένες διατάξεις, για παράδειγμα εκείνες που προβλέπονται από τις οδηγίες για την προστασία των οικοτόπων, των πτηνών ή της υγείας, δεν ισχύουν για όλους τους γεωργούς κατά ομοιόμορφο τρόπο. Κατά συνέπεια,

είναι δυνατόν να τεθεί το ερώτημα κατά πόσον υφίσταται ισότητα μεταχείρισης και νομοθετικής ασφάλειας στο γεωργικό τομέα, δεδομένου ότι οι επιθεωρήσεις που πραγματοποιούνται στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις επιτρέπουν τη διαπίστωση της τήρησης μόνο μέρους αυτών των διατάξεων.

4.2.5. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί σχετικά ότι η απόδειξη της πολλαπλής συμμόρφωσης απαιτεί σημαντικές προσπάθειες από τους γεωργούς. Εν πάση περιπτώσει, οι δαπάνες τεκμηρίωσης καθώς οι ίδιες δαπάνες των εκμεταλλεύσεων θα αυξηθούν αισθητά. Συνεπώς η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία και σκόπιμη τη θέσπιση κατάλληλης μεταβατικής περιόδου για την προσαρμογή των επιχειρήσεων στο νέο σύστημα.

4.2.6. Με την παρούσα πρόταση, η Επιτροπή αποσκοπεί σε διοικητική απλοποίηση με την ευθυγράμμιση του ισχύοντος ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των άμεσων ενισχύσεων και με τη συμπλήρωση με τους ελέγχους σχετικά με την πολλαπλή συμμόρφωση και τις ορθές γεωργικές πρακτικές. Επισημαίνει εντούτοις ότι οι διοικητικές δαπάνες και δαπάνες ελέγχου κινδυνεύουν αντιθέτως να επιβαρύνουν τη λειτουργία των διοικήσεων. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος «λιγότερη γραφειοκρατία», πρέπει να περιορισθούν οι κανόνες στις σημαντικές και απολύτως απαραίτητες διατάξεις για την τήρηση των στόχων της πολλαπλής συμμόρφωσης.

4.2.7. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τα κριτήρια όσον αφορά «τις ορθές γεωργικές πρακτικές». Εν προκειμένω, επίσης, θα έπρεπε να ορισθούν ως υποχρεωτικές μόνο οι διατάξεις οι οποίες είναι απαραίτητες για τη διατήρηση μιας πολυλειτουργικής γεωργίας και μπορούν να ελεγχθούν αντικειμενικά στην πράξη. Η εφαρμογή ορισμένων από τα προτεινόμενα κριτήρια φαίνεται να παρουσιάζει μεγαλύτερες δυσκολίες (για παράδειγμα, η διατήρηση της αποδοτικότητας ή της δομής του εδάφους).

4.2.8. Για την απλοποίηση, είναι συνεπώς απαραίτητο να εντοπιστούν προτεραιότητες στο πλαίσιο των ελέγχων και να συμμετάσχουν οι εκπρόσωποι των γεωργικών και επαγγελματικών οργανώσεων στην ανάπτυξη μορφών αρωγής και παροχής συμβουλών προς υποστήριξη των εκμεταλλεύσεων, που θα συνεργάζονται με τις διοικήσεις και θα ενθαρρύνουν εκούσιες μορφές πιστοποίησης.

4.2.9. Η ΕΟΚΕ, υπενθυμίζει σχετικά ότι τα υψηλά πρότυπα στην κοινοτική γεωργία δεν επιτρέπεται να υπονομεύονται μέσω εισαγωγών που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό. Συνεπώς, και τα προϊόντα από τρίτες χώρες πρέπει να πληρούν με συνεκτικό τρόπο τα κριτήρια πολλαπλής συμμόρφωσης, προστασίας των ζώων και ασφάλειας των τροφίμων.

4.3. Το σύστημα παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις («Farm Advisory System» — FAS)

4.3.1. Η Επιτροπή επεκτείνει την πρότασή της, από την ανακοίνωση για την FAS, για μια επιθεώρηση της εκμετάλλευσης και προτείνει την εισαγωγή ενός υποχρεωτικού συστήματος παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις.

4.3.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι για την καθιέρωση του προτεινόμενου συστήματος παροχής συμβουλών στις επιχειρήσεις, είναι ανάγκη να δοθούν στα κράτη μέλη ορισμένα περιθώρια. Η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ της εισαγωγής αυτών των συστημάτων σε εδελούσια βάση και τη δημιουργία σχετικών κινήτρων. Οι συμβουλές αυτές δεν πρέπει να δίδονται μόνο σε σχέση με την τήρηση των κανόνων αλλά να αποβλέπουν στην συνεχή βελτίωση της οικονομικής, οικολογικής και κοινωνικής κατάστασης της επιχείρησης.

4.3.3. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η συμμετοχή σε ένα ανάλογο σύστημα παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις θα προκαλέσει στους γεωργούς πρόσθετες δαπάνες. Για αυτό, θα ήταν σημαντικό να προσφερθεί στους γεωργούς η δυνατότητα ενίσχυσης, όπως αυτή που προβλέπεται στην πρόταση της Επιτροπής για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Στο πλαίσιο του συστήματος παροχής συμβουλών στις εκμεταλλεύσεις, η ΕΟΚΕ ζητεί να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα κατάρτισης και επιμόρφωσης των εργαζομένων, είτε αυτοαπασχολούμενων, είτε μισθωτών. Η ΕΟΚΕ τονίζει τον ουσιαστικό ρόλο που θα πρέπει να αποδοθεί στις κοινωνικοεπαγγελματικές και γεωργικές οργανώσεις καθώς και στα συνδικάτα όσον αφορά την κατάρτιση και την επιμόρφωση καθώς και την παροχή συμβουλών στους γεωργούς και τους αγροτεργάτες.

4.4. Προοδευτική μείωση και διαμόρφωση

4.4.1. Διαπιστώνονται αισθητές διαφορές σε σχέση με τις προτάσεις που είχαν υποβληθεί τον Ιούλιο 2002. Μαζί με μια μεταφορά των πόρων στον 2ο πυλώνα της ΚΓΠ (Διαμόρφωση) πραγματοποιήθηκε μια μεταφορά εντός του 1ου πυλώνα (προοδευτική μείωση). Η ΕΟΚΕ λυπάται για την απουσία απόφασης του Συμβουλίου για το χρηματοδοτικό δελτίο που αντιστοιχεί στο δεύτερο πυλώνα της ΚΓΠ. Υπό αυτές τις συνθήκες, δεν είναι δυνατόν να γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένο ποσοστό μεταφοράς γεωργικού προϋπολογισμού στο δεύτερο πυλώνα. Η μείωση των άμεσων πληρωμών διαφοροποιείται σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με το ύψος της ενίσχυσης. Εξάλλου, η αρχική πρόταση για τη θέσπιση ανώτατου ορίου εγκαταλείφθηκε, γεγονός που ωφελεί τις μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Αυτό σημαίνει ότι, όπως πρότεινε η ΕΟΚΕ, στοιχεία σχετιζόμενα με το μέγεθος της επιχείρησης όπως οικονομίες κλίμακας, θα λαμβάνονται τουλάχιστον εν μέρει υπόψη. Αντιθέτως, δεν λήφθηκε υπόψη το κριτήριο της απασχόλησης στις εκμεταλλεύσεις.

4.4.2. Η διαμόρφωση και η προοδευτική μείωση δεν θα εφαρμοσθούν για τα νέα κράτη μέλη μέχρι και το 2012. Επομένως, η ΕΟΚΕ συμπεραίνει ότι οι πόροι που μεταφέρονται τον πυλώνα 2 από τη διαμόρφωση, θα διατεθούν αποκλειστικά στα 15 «παλαιά» κράτη μέλη.

4.4.3. Σύμφωνα με το άρθρο 10, η επιτροπή διαχείρισης πληρωμών πρέπει να διαθέτει τη δυνατότητα τροποποίησης των ποσοστών που προβλέπονται στο πλαίσιο της διαφοροποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 82, παράγραφος 2. Επειδή κάθε τροποποίηση θα επιφέρει με μακροπρόθεσμες συνέπειες, η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις για αυτή τη δυνατότητα.

4.4.4. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά οι προτάσεις για τη διαφοροποίηση να εξετασθούν σε άμεση συνάφεια με τις προτεινόμενες μειώσεις των τιμών. Ο συνδυασμός των μέτρων θα προκαλέσει σε πολλές περιπτώσεις σημαντικές απώλειες εισοδημάτων. Αυτό θα αφορά ιδιαίτερα τους γεωργούς, το εισόδημα των οποίων προέρχεται αποκλειστικά από τη γεωργική παραγωγή.

4.5. Η παύση καλλιέργειας και η «Πίστωση CO₂»

4.5.1. Το ισχύον σύστημα, το οποίο προβλέπει την εναλλαγή καλλιεργειών και τη χρησιμοποίηση των γαιών σε αγρανάπαυση για την καλλιέργεια ανανεώσιμων πρώτων υλών οδήγησε σε μια αποσυμφόρηση των «κλασσικών» γεωργικών αγορών. Η μεταρρύθμιση που προτείνει η Επιτροπή προϋποθέτει τη θέση σε αγρανάπαυση γαιών για δεκαετή περίοδο, χωρίς τη δυνατότητα εναλλαγής καλλιεργειών ή χρησιμοποίησης των γαιών για την καλλιέργεια ανανεώσιμων πρώτων υλών.

4.5.2. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διατήρησης της δυνατότητας εναλλασσόμενης αγρανάπαυσης. Επίσης, θα πρέπει να δίνεται στο μέλλον η δυνατότητα, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα, για εναλλαγές, όσον αφορά τη θέση σε αγρανάπαυση ενεργειακών φυτών. Αν για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος απαιτείται αγρανάπαυση μεγαλύτερης διάρκειας, η ΕΟΚΕ θεωρεί αντίστοιχες προσφορές ως κατάλληλες για τα μέτρα υπέρ της γεωργίας.

4.5.3. Κατά την ΕΟΚΕ η προβλεπόμενη ενίσχυση για την καλλιέργεια φυτών για την παραγωγή ενέργειας ύψους 45 EUR/εκτάριο είναι θετικό στοιχείο. Είναι όμως αμφίβολο κατά πόσο θα ήταν δυνατή η υλοποίηση του στόχου των 1,5 εκατομμυρίων εκταρίων, χωρίς τη χρησιμοποίηση γαιών σε αγρανάπαυση, δεδομένης της περιορισμένης ενίσχυσης.

4.5.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ορθό οι εκμεταλλεύσεις μεγέθους μέχρι 20 εκταρίων αρόσιμων εκτάσεων και οι εκμεταλλεύσεις οικολογικής παραγωγής να εξακολουθούν να εξαιρούνται από την υποχρέωση αγρανάπαυσης.

4.6. Τα νέα μέτρα για την ανάπτυξη της υπαίθρου

4.6.1. Επανελημμένα, η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ της ενίσχυσης των μέτρων για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Θεωρεί ουσιώδους σημασίας την αξιοποίηση, για το σκοπό αυτό, όλων των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία, λαμβανομένου υπόψη κυρίως του γεγονότος ότι επιβάλλεται, για την υλοποίηση γενικά θετικής ανάπτυξης, μία σφαιρική προσέγγιση στο πλαίσιο της πολιτικής για την ανάπτυξη της υπαίθρου.

4.6.2. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ουσιαστικής προσαρμογής του κανονισμού 2826/2000 σχετικά με τις δράσεις ενημέρωσης και προώθησης γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά. Φρονεί ότι η προώθηση της εμπορίας που προβλέπεται στα πλαίσια της αγροτικής ανάπτυξης είναι υπερβολικά περιοριστική, καθώς εστιάζεται μάλλον σε μικροπρογράμματα στα πλαίσια περιόδων εμπορίας μειωμένης κλίμακας.

4.6.3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, του Οκτωβρίου 2002, αποφάσισε το χρηματοδοτικό πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής μέχρι το 2013. Συμφωνήθηκε η διάθεση ανώτατου ποσού υπό την επικεφαλίδα 1 (δαπάνες που συνδέονται με τις οργανώσεις αγοράς), αλλά δεν υπήρξε συμφωνία για ανάλογο ποσό υπό την επικεφαλίδα 2 (ανάπτυξη της υπαίθρου).

4.6.4. Η ΕΟΚΕ ασκεί κριτική διότι με την προβλεπόμενη μεταφορά από τον πρώτο στο δεύτερο πυλώνα, μόνο κατά τη διάρκεια του έκτου έτους μετά από την έναρξη εφαρμογής της διαμόρφωσης, μόλις 1,5 δισεκατομμύρια EUR ακόμη θα διατεθούν για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Εφόσον υφίσταται η πολιτική βούληση για την υιοθέτηση αυτής της λύσης, το σύνολο των διαθέσιμων πιστώσεων (που δεν δαπανήθηκαν στο σύνολό τους κατά τα προηγούμενα έτη) θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την κινητοποίηση συμπληρωματικών πόρων υπέρ της ανάπτυξης της υπαίθρου και για καλύτερη ισορροπία.

4.6.5. Τα νέα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή υπέρ της ανάπτυξης της υπαίθρου έχουν ουσιαστικά ως στόχο να βοηθήσουν τους γεωργούς να συμμορφωθούν με τους κανόνες και να προσανατολισθούν περισσότερο σε μία ποιοτική παραγωγή. Πρόκειται για μία σημαντική λειτουργία, αλλά η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι τα προτεινόμενα μέτρα δε συνοδεύονται από τους απαραίτητους πόρους.

4.6.6. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει, κατ' αρχήν, την πρόταση για τα νέα συνοδευτικά μέτρα με σκοπό την προώθηση της παραγωγής ποιοτικών τροφίμων και τη χορήγηση ενίσχυσης στις εκμεταλλεύσεις που ικανοποιούν τις απαιτήσεις όσον αφορά την παραγωγή και την ενίσχυση των μέτρων προστασίας των ζώων αντίστοιχα με τα αναγγελθέντα μέτρα υπέρ της γεωργίας.

4.6.7. Επιπλέον, εφόσον οι γεωργοί έχουν πρόσβαση σε αυτά τα νέα συνοδευτικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων τους, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο ανώτατος συμπληρωματικός φάκελος των 1,5 δισεκατομμυρίων EUR θα επαρκέσει με δυσκολία. Αυτό σημαίνει ότι ο στόχος που αναφέρει η Επιτροπή, δηλαδή «η ενίσχυση της ανάπτυξης της υπαίθρου», δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί.

4.6.8. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δυνατότητα των γεωργών να δικαιούνται αντισταθμιστικών πληρωμών για την εφαρμογή μέτρων της NATURA 2000, σύμφωνα με το άρθρο 16, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/99. Ωστόσο, υποστηρίζει την παρόμοια αντιμετώπιση στο μέλλον της εφαρμογής αναλόγων μέτρων, όπως για παράδειγμα της μελλοντικής εφαρμογής της οδηγίας-πλαίσιο για το ύδωρ.

4.6.9. Η θέσπιση μίας νέας ενίσχυσης, προοριζόμενης για τους παραγωγούς που ακολουθούν ποιοτικά συστήματα, δεν πρέπει να προκαλέσει προβλήματα για την είσπραξη άλλων ενισχύσεων που λαμβάνουν οι παραγωγοί στο πλαίσιο προγραμμάτων συνοδευτικών μέτρων.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΕΟΚΕ συνιστά μια προσαρμογή της ΚΓΠ στις νέες απαιτήσεις. Η ΕΟΚΕ σε γνωμοδότηση πρωτοβουλίας εξέτασε επισταμένως την περαιτέρω ανάπτυξη των άμεσων γεωργικών πληρωμών. Απορρίπτει μια αιφνίδια μεταβολή του συστήματος όπως προτείνεται από την Επιτροπή μέσω της μεταφοράς των μέχρι τούδε επιδοτήσεων γαιών και ζώων, σε μια επιδότηση ανά εκμετάλλευση. Η οποιαδήποτε ελάττωση του δεσμού μεταξύ ρύθμισης των αγορών και παραγωγής θα έχει ως μόνο αποτέλεσμα την πρόκληση νέων αναταραχών στη γεωργική δραστηριότητα, ιδίως στις πιο μειονεκτικές περιοχές. Αυπάται διότι η Επιτροπή δεν ακολούθησε την πρότασή της για την εξέταση της θέσης σε λειτουργία μιας επιχειρηματικής επιδότησης π.χ. μια βασική ενίσχυση επιπλέον των συμπληρωμάτων που σχετίζονται με την παραγωγή.

5.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι με την παρούσα πρόταση για την πρωτοδότηση επιχειρήσεων και την πολλαπλή συμμόρφωση δεν δίδεται, δυστυχώς, καμία ευνοϊκή απάντηση στο ερώτημα πώς οι υψηλές κοινωνικές αξιώσεις έναντι της γεωργίας (με υψηλά ευρωπαϊκά πρότυπα) θα αντισταθμισθούν σε γεωργικές αγορές που θα απορυθμιστούν ταυτόχρονα (στόχος των διαπραγματεύσεων ΠΟΕ). Η ανησυχία που προκαλεί η συνεχιζόμενη εγκατάλειψη της γεωργικής δραστηριότητας από νέους ανθρώπους σε πολλές περιοχές της Ευρώπης, συνεπώς, δεν εξαλείφεται. Είναι αμφίβολο αν οι προτάσεις που έχουν κατατεθεί θα τύχουν μιας διαρκούς και συνεχούς αποδοχής προς το κοινό.

5.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το νέο μέσο της πολλαπλής συμμόρφωσης μπορεί σχετικά να συμβάλει ώστε οι διατάξεις στους τομείς της ασφάλειας τροφίμων, προστασίας της απασχόλησης, του περιβάλλοντος και των ζώων, να εφαρμοσθούν με ενιαίο τρόπο σε όλη την ΕΕ. Οπωσδήποτε, είναι ανάγκη και οι ρυθμίσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης να είναι εφαρμόσιμες και οι διοικητικές δαπάνες υπό έλεγχο.

5.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στις μεταρρυθμιστικές προτάσεις επιβάλλεται η καθιέρωση εθελοντικών μέτρων ή κινήτρων με σαφέστερο τρόπο. Έτσι, η ένταξη σε ένα σύστημα παροχής συμβουλών προς την επιχείρηση να γίνεται οικειοθελώς. Επίσης, δεν επιτρέπεται μια υποχρεωτική δεκαετής περίοδος να είναι αντικείμενο της μεταρρύθμισης, αλλά μάλλον μια διατήρηση της αρχής της εναλλαγής σε εθελούσια βάση, ώστε η τελευταία να γίνεται τόσο από τους γεωργούς όσο και από την κοινωνία σε υψηλό βαθμό αποδεκτή.

5.5. Η ΕΟΚΕ ζητά ρητώς την εδραίωση του 2ου πυλώνα της ΚΓΠ για την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου. Σε σύγκριση με την ανακοίνωση του Ιουλίου 2002 για την ενδιάμεση επισκόπηση, οι νομοθετικές προτάσεις για την μεταρρύθμιση της ΚΓΠ υστερούν σαφώς στο θέμα αυτό. Επιπλέον, η ανάπτυξη του 2ου πυλώνα, αποκλειστικά μέσω της διαμόρφωσης, θα αποδυνάμωνε τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των δύο πυλώνων της ΚΓΠ. Σε ό,τι αφορά

τη βελτίωση της παραγωγικότητας, την ασφάλεια των τροφίμων και την προστασία του περιβάλλοντος, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι προτάσεις βαίνουν προς τη σωστή κατεύθυνση. Διαπιστώνει ότι

δεν διατίθενται επαρκείς πόροι, θεωρεί όμως πιθανό να αυξηθούν στο μέλλον, στο πλαίσιο της επικείμενης μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την κοινή οργάνωση αγοράς του ρυζιού»

(COM(2003) 23 τελικό — 2003/0009 (CNS))

(2003/C 208/18)

Στις 10 Φεβρουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Απριλίου 2003, με βάση εισηγητική έκθεση της κας Maria Luisa Santiago.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 74 ψήφους υπέρ, 6 κατά και 9 αποχές την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στα πλαίσια της ενδιάμεσης αναθεώρησης του Προγράμματος Δράσης 2000, η Επιτροπή προτείνει την τροποποίηση του ισχύοντος κανονισμού για την κοινή οργάνωση αγοράς του ρυζιού ⁽¹⁾ ως εξής:

- Εφάπαξ μείωση της τιμής παρέμβασης κατά 50 %, στην τιμή των 150 EUR/τόνο, σύμφωνα με τις τιμές στην παγκόσμια αγορά.
- Αύξηση των σημερινών άμεσων ενισχύσεων από 52 EUR/τόνο σε 177 EUR/τόνο, με την εξής κατανομή:
 - 102 EUR/τόνο για την ενιαία ενίσχυση ανά εκμετάλλευση, βάσει των ιστορικών δικαιωμάτων εντός των ορίων μιας μέγιστης εγγυημένης έκτασης.
- 75 EUR/τόνο ως ειδική ενίσχυση για την καλλιέργεια ρυζιού, τα οποία θα πολλαπλασιάζονται επί την απόδοση στην κάθε χώρα, όπως θεσπίστηκε κατά τη μεταρρύθμιση του 1995.
- Περιορισμός της μέγιστης εγγυημένης έκτασης από 433 423 εκτάρια σε 392 801 εκτάρια.
- Αντικατάσταση του συστήματος δημόσιας παρέμβασης από ένα σύστημα ιδιωτικής αποδεματοποίησης, σύμφωνα με κανόνες που θα ορίσει η επιτροπή διαχείρισης, το οποίο και θα ενεργοποιείται όταν η τιμή της αγοράς πέφτει κάτω από την τιμή στήριξης (150 EUR/t) για περισσότερο από δύο συνεχόμενες εβδομάδες.
- Εφαρμογή ενός ειδικού μέτρου όταν η μέση τιμή αγοράς του αναποφλοιώτου ρυζιού (paddy) είναι κατώτερη από 120 EUR/τόνο για δύο συνεχόμενες εβδομάδες και είναι πιθανό να παραμείνει κατώτερη από την τιμή αυτή.

(1) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3072/95 του Συμβουλίου.

- Εισαγωγή συστήματος προοδευτικής μείωσης των ενισχύσεων, στις οποίες θα επιβληθεί ποσοστό μείωσης μεταξύ 1 % το 2006 και 19 % το 2012, ανάλογα με τις δέσμες και με τις διάφορες περιόδους και στάδια εφαρμογής.

1.2. Η Επιτροπή στηρίζει την πρόταση αυτή στην εκτίμηση ότι η σημερινή αγορά του ρυζιού στην Κοινότητα παρουσιάζει σοβαρή έλλειψη ισορροπίας, η οποία οφείλεται στην αύξηση και της εγχώριας παραγωγής και των εισαγωγών.

1.2.1. Ως αποτέλεσμα μιας προβλέψιμης αύξησης των εισαγωγών από τρίτες χώρες, λόγω της εφαρμογής της Συμφωνίας «Όλα πλην όλων», η Επιτροπή προβλέπει ότι «η τρέχουσα ανισορροπία θα επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο και πιθανώς θα φθάσει σε μη ανεκτό επίπεδο, στη διάρκεια των προσεχών ετών» (υπό εξέταση πρόταση).

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Επιτροπή επιχειρεί τη «δημιουργία, ως αντιστάθμιση [για την πτώση των τιμών], μιας εισοδηματικής ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση και μιας ειδικής για την καλλιέργεια ενίσχυσης που αντικατοπτρίζει το ρόλο της παραγωγής ρυζιού στις παραδοσιακές περιοχές παραγωγής»⁽¹⁾. Η αναγνώριση αυτή είναι θετική, αλλά κρίνεται ανεπαρκής σε συνάρτηση με τον όλως ιδιαίτερο και αναντικατάστατο ρόλο της καλλιέργειας αυτής από περιβαλλοντική άποψη.

2.1.1. Το ρύζι που παράγεται στην ΕΕ είναι συγκεντρωμένο σε πολύ ιδιαίτερες γεωγραφικές ζώνες, κοντά στο δέλτα ποταμών και σε περιοχές υγρές, επίπεδες και με ανεπαρκή εσωτερική αποστράγγιση. Το σύστημα του πλημμυρίσματος, που είναι χαρακτηριστικό της καλλιέργειας αυτής, εμποδίζει την άνοδο του υδροφόρου ορίζοντα, που κοντά στις εκβολές των ποταμών περιέχει αλμυρά ύδατα, αποτρέποντας έτσι την υποβάθμιση της δομής του εδάφους και το διαχωρισμό της αργίλου. Το καλυμμένο με ύδατα έδαφος προσελκύει μια τυπική αποδημητική πανίδα, όπως πελαργούς, σταχτοσικινιάδες, φοινικόπτερους, νεροπούλαδες και μπεκατόνια, που επιλέγουν τους ορυζώνες ως φυσικό τους βιότοπο. Η χλωρίδα που συνδέεται με τους ορυζώνες είναι επίσης ιδιαίτερη και η διατήρησή της εξασφαλίζεται επίσης με τη διατήρηση υγρών περιοχών μέσω της καλλιέργειας ρυζιού. Το πλούσιο οικοσύστημα των ορυζώνων έχει μια αδιαμφισβήτητη αξία, από άποψη φυσικού κάλλους και κυνηγετικού ενδιαφέροντος. Σημαντικές εκτάσεις ορυζώνων βρίσκονται στο εσωτερικό Φυσικών Πάρκων και Προστατευόμενων Περιοχών, συμβιώνοντας με αυτές και συνιστώντας, σε πολλές περιπτώσεις, το στήριγμα των οικοσυστημάτων αυτών, που αποτελούν αντικείμενο ειδικής προστασίας για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

2.1.2. Η συγκέντρωση της καλλιέργειας σε ειδικές ζώνες, το εργατικό δυναμικό που απασχολεί, ο μηχανολογικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται και το γεγονός ότι πρόκειται για εποχιακή καλλιέργεια που παρέχει στους αγρότες τη δυνατότητα να ασκούν και άλλες δραστηριότητες, δημιουργεί μια πολυλειτουργική αγρο-

τική κοινότητα συνδεδεμένη και εξαρτώμενη από την καλλιέργεια του ρυζιού, χωρίς την οποία θα αποδιαιρωθεί. Ο οικονομικός ιστός των αγροτικών αυτών περιοχών περιλαμβάνει, πέρα από τις οικογένειες των γεωργών, τους Συνεταιρισμούς, τις επιχειρήσεις λιπασμάτων και παρασιτοκτόνων, τις επιχειρήσεις μηχανημάτων και εξοπλισμού, τις βιομηχανίες αποφλοιώσης, και όλα αυτά εξαρτώνται άμεσα ή έμμεσα από την καλλιέργεια του ρυζιού. Οι περιοχές των ορυζώνων συνδέονται επίσης με αρδευτικές κοινότητες που διαχειρίζονται περιμέτρους άρδευσης οι οποίες δημιουργήθηκαν με βάση την παραγωγή του ρυζιού και προσαρμόστηκαν σ' αυτήν και η διατήρηση και επιβίωση των οποίων θα τεθεί σε κίνδυνο με την εγκατάλειψη της καλλιέργειας αυτής. Η ενίσχυση της πολυλειτουργικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για τη διαρκή οικονομική ανάπτυξη των περιοχών. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις των περιοχών που παράγουν ρύζι αποτελούν τυπικό παράδειγμα ιδιαίτερων αγροτικών κοινοτήτων, με παραδοσιακή οικονομική βάση και τρόπους ζωής, όπου οι συνέπειες της εφαρμογής της πρότασης της Επιτροπής θα έχουν πολύ μεγαλύτερη εμβέλεια και όπου η κοινωνική συνοχή απειλείται σοβαρά.

2.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι προτάσεις της Επιτροπής δεν είναι κατάλληλες για να αποτρέψουν ένα μέλλον μη ανεκτό για την καλλιέργεια αυτή, όπως η ίδια προβλέπει.

2.3. Πράγματι, η πρόταση να προσαρμοστεί η τιμή του κοινοτικού ρυζιού στην τιμή του ρυζιού που εισάγεται από τις ΛΑΧ (λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες), με στόχο να εξασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα του ρυζιού που παράγεται εντός της ΕΕ, δεν θα μπορέσει να εφαρμοστεί στην πράξη εάν διατηρηθεί σε ισχύ το σημερινό σύστημα υπολογισμού των δασμών που εφαρμόζονται για την εισαγωγή στην ΕΕ.

2.3.1. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η οποιαδήποτε τροποποίηση της ΚΟΑ του ρυζιού θα πρέπει να εφαρμοστεί παράλληλα με την αντικατάσταση του ισχύοντος συστήματος των μεταβλητών εισαγωγικών δασμών από σταθερούς δασμούς, ούτως ώστε να καταργηθεί η ισχύουσα σύνδεση μεταξύ της τιμής παρέμβασης και του επιπέδου των εισαγωγικών δασμών. Η όποια μεταρρύθμιση θα πρέπει να προβλέπει τις εσωτερικές συνέπειες για την γεωργία των κρατών μελών, θα πρέπει όμως επίσης να προωθεί τη μελέτη της επίδρασης των διεθνών συμφωνιών που έχουν συναφθεί και που πρόκειται να συναφθούν στα πλαίσια του ΠΟΕ. Η μελέτη πρέπει να εξετάσει τα αποτελέσματα της πρωτοβουλίας «Όλα πλην όλων» στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες όσον αφορά το εισόδημα των παραγωγών, τη δημιουργία απασχόλησης και την επανεπένδυση των κερδών, προκειμένου να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα της εν λόγω πρωτοβουλίας.

2.3.2. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, κατά τις διαπραγματεύσεις του Κύκλου της Ουρουγουάης, οι τιμές αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν για το ρύζι ήταν οι ίδιες με των λοιπών σιτηρών, χωρίς να

⁽¹⁾ Βλέπε 5η αιτιολογική σκέψη της Πρότασης κανονισμού 2003/0009 (CNS) — COM(2003) 23 τελικό.

λαμβάνεται υπόψη το κόστος της πρώτης επεξεργασίας. Ο διορθωτικός μηχανισμός που επεβλήθη τότε — το εισαγωγικό σημείωμα 7 — κατέληξε στη σημερινή έλλειψη ισορροπίας στον κλάδο ⁽¹⁾. Πράγματι, με το σύστημα αυτό, η οποιαδήποτε μείωση της τιμής παρέμβασης συνεπάγεται αυτόματη μείωση, περισσότερο από αναλογική, στους εισαγωγικούς δασμούς.

2.3.3. Από τις περιστάσεις αυτές επωφελήθηκε το ρύζι basmati, οι εισαγωγές του οποίου αυξήθηκαν από 60 000 τόνους σε 200 000 τόνους. Καλυπτόμενα από το σύστημα αυτό, εισήχθησαν στην ευρωπαϊκή αγορά ρύζια με χαρακτηριστικά παρόμοια με το basmati, καλύτερης όμως ποιότητας, και η αυθεντικότητα των οποίων είναι δύσκολα ελέγξιμη.

2.3.4. Η πρωτοβουλία «Όλα πλην όπλων» ήταν μια πολιτική επιλογή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έλαβε υπόψη τις συνέπειές της για την ευρωπαϊκή καλλιέργεια ρυζιού και που θα δημιουργήσει δυνατότητες εισαγωγής ρυζιού άλλων προελεύσεων, χωρίς πραγματικά οφέλη για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

2.4. Σε παγκόσμια κλίμακα, η ευρωπαϊκή παραγωγή ρυζιού είναι ανάξια λόγου, δεδομένου ότι δεν φθάνει ούτε στο 0,4 % της παγκόσμιας παραγωγής· πρόκειται εντούτοις για μια αγορά που συγκεντρώνει το διεθνές ενδιαφέρον, κυρίως λόγω των δυνατοτήτων αύξησης της κατανάλωσης που διαπιστώνεται στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Η Ταϊλάνδη είναι ο πρώτος εξαγωγέας ρυζιού παγκοσμίως και ακολουθούν το Βιετνάμ, η Ινδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες, αν και βρίσκονται στην τέταρτη θέση, διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στον καθορισμό και την εξέλιξη των τιμών. Το ρύζι είναι ένα από τα διαπραγματεύσιμα στο χρηματιστήριο του Σικάγο προϊόντα και πολλοί επενδυτές αγοράζουν και πωλούν ρύζι το οποίο δεν έχουν την πρόθεση να καλλιεργήσουν, αποκλειστικά ως επένδυση, κερδοσκοπώντας με την αύξηση των τιμών και τη δυνατότητα μεταπώλησης με κερδοσκοπία επί των τιμών. Οι διακυμάνσεις της διεθνούς τιμής του ρυζιού αποτελούν αντικείμενο σημαντικής κερδοσκοπίας και ενδέχεται να μην έχουν καμία σχέση με την κατάσταση του ρυζιού στην Ευρώπη.

2.4.1. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το ρύζι παράγεται αποκλειστικά στη λεκάνη της Μεσογείου και μόνο σε περιορισμένες ζώνες, όπως προαναφέρεται. Έτσι, η παραγωγή ρυζιού απασχολεί ορισμένες μόνο περιφέρειες και τείνει να θεωρείται δευτερεύουσα από τις ίδιες τις εθνικές και κοινοτικές αρχές, παρά την τεράστια σημασία που παρουσιάζει για τον πληθυσμό των περιοχών παραγωγής.

2.4.2. Παρότι οι μεταποιητικές βιομηχανίες βρίσκονται κοντά στις ζώνες παραγωγής, και συχνά είναι οργανωμένες με τη μορφή συνεταιρισμών παραγωγών, υπάρχει στην Κοινότητα μια

κατάσταση που έχει ιδιαίτερη σημασία: η ύπαρξη βιομηχανίας αποφλοίωσης ρυζιού στις μη παραγωγούς χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Οι χώρες αυτές έχουν συμφέρον να είναι χαμηλές οι τιμές της πρώτης ύλης και να διατηρηθούν τα μέτρα προστασίας του επεξεργασμένου ρυζιού.

2.4.3. Οι περιστάσεις αυτές οδήγησαν σε σημαντική αύξηση των εισαγωγών, με αποτέλεσμα τη βαθμιαία αύξηση της ποσότητας ρυζιού που υπόκειται σε παρέμβαση.

2.5. Ολόκληρο το σκεπτικό της πρότασης επικεντρώνεται στο πρόβλημα της παρέμβασης και των δημοσιονομικών πόρων που αυτή συνεπάγεται. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η κατάσταση αυτή πρέπει να επιλυθεί, πιστεύει όμως ότι οι προτεινόμενες λύσεις φαίνεται να προσανατολίζονται περισσότερο σε μετατροπή της καλλιέργειας και όχι στην προσαρμογή της. Είναι σκόπιμο να τονίσουμε ότι οι εκτάσεις καλλιέργειας ρυζιού, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, είναι δύσκολο να μεταστραφούν προς άλλες καλλιέργειες. Η μη οικονομική βιωσιμότητα της καλλιέργειας αυτής έχει ως λογικό αποτέλεσμα την εγκατάλειψη, με τις επακόλουθες επιπτώσεις από κοινωνική άποψη, καθώς και από την άποψη της απασχόλησης και της αγροτικής ανάπτυξης, πέρα από την ευθύνη για την καταστροφή του περιβάλλοντος που αυτή συνεπάγεται.

2.5.1. Η ποσότητα του αποθηκευμένου ρυζιού με δημόσια παρέμβαση είναι υψηλή, με αποτέλεσμα μια έλλειψη ισορροπίας στην αγορά, η οποία δεν οφείλεται στην αύξηση της εσωτερικής παραγωγής, όπως αναφέρεται στην πρόταση. Η ευρωπαϊκή παραγωγή ρυζιού, σε αντίστοιχο επεξεργασμένου ρυζιού, σημείωσε πτώση κατά 14 % (από 1 667 000 τόνους το 1997/98 σε 1 436 000 τόνους το 2000/2001), ενώ η ευρωπαϊκή κατανάλωση ρυζιού αυξήθηκε κατά 31 % μεταξύ 1990 και 2000 και θα συνεχίσει να αυξάνεται με την ένταξη των νέων χωρών, οι οποίες δεν είναι παραγωγοί ρυζιού.

2.6. Οι μελέτες επίδρασης της πρότασης ενδιάμεσης αναθεώρησης της ΚΓΠ, τις οποίες η Επιτροπή ανέθεσε σε διάφορα Πανεπιστήμια, καταλήγουν σε αποκλίνοντα συμπεράσματα ως προς τις συνέπειες και τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού ρυζιού. Ορισμένες μελέτες προβλέπουν ότι οι εισαγωγές θα αυξηθούν, ενώ άλλες διαβεβαιώνουν ότι θα μειωθούν. Εντούτοις, είναι όλες σύμφωνες όσον αφορά τη μείωση της ευρωπαϊκής παραγωγής, που ενδέχεται να φθάσει το 29 %, καμία όμως απ' αυτές δεν μελετά τις συνέπειες, είτε περιβαλλοντικές είτε κοινωνικο-οικονομικές για την καλλιέργεια ρυζιού ⁽²⁾.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η προτεινόμενη πραγματική τιμή στήριξης, κατώτερη από το χαμηλότερο κόστος παραγωγής ρυζιού στην ΕΕ, δεν αντισταθμίζεται πλήρως με την αύξηση των ενισχύσεων, γεγονός

⁽¹⁾ ΕΕ C 14 της 16.1.2001.

⁽²⁾ ΓΔ Γεωργία — Μελέτες επίδρασης, Μάρτιος 2003.

που συνεπάγεται πτώση των εισοδημάτων των γεωργών. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι μια καλλιέργεια αναγκαία για τη διατήρηση μιας ιδιαίτερης πανίδας και χλωρίδας, καθώς και για την προστασία των ζωνών αλμυρών υδάτων, πρέπει να αντιμετωπίζεται με ιδιαίτερη προσοχή. Η αντιστάθμιση πρέπει να ανέρχεται στο 100 % της μείωσης της τιμής, λαμβανομένου επιπλέον υπόψη του σημερινού επιπέδου απόδοσης. Η παρέμβαση, υπό τους σημερινούς όρους εφαρμογής, δεν προορίζεται αποκλειστικά και μόνο για τους παραγωγούς. Οποιοσδήποτε φορέας εκμετάλλευσης μπορεί να προσφύγει σ' αυτή, αρκεί να παρουσιάσει το ρύζι σε επαρκείς παρτίδες και με τα απαιτούμενα ελάχιστα χαρακτηριστικά ποιότητας.

3.2. Η Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα ιδιωτικής αποθεματοποίησης, το οποίο δεν προσδιορίζεται επακριβώς, και χωρίς τις μηνιαίες προσαυξήσεις, που έχουν σημαντικό ρόλο για τη ρευστότητα της αγοράς. Η ΕΟΚΕ φοβάται μήπως το νέο σύστημα προκαλέσει ακόμη μεγαλύτερη έλλειψη ισορροπίας στις αγορές.

3.2.1. Η δημιουργία ενός συστήματος ιδιωτικής αποθεματοποίησης και ενός μηχανισμού προστασίας για την αντιμετώπιση της κατάστασης των τιμών πρέπει να διασαφηνιστεί και να εκτιμηθεί ποσοτικά. Δεν είναι ακόμη γνωστό ποιοι θα είναι οι μηχανισμοί διαχείρισης των ιδιωτικών αποθεμάτων.

3.2.2. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, αντί για τα περίπλοκα αυτά συστήματα, η αναποτελεσματικότητα των οποίων έχει ήδη διαπιστωθεί σε άλλους κλάδους, θα ήταν προτιμότερο να διατηρηθεί η κλασική παρέμβαση, στο επίπεδο της προτεινόμενης πραγματικής τιμής στηρίξης, στα πλαίσια της οποίας και να καθοριστούν νέοι κανόνες που να επιτρέπουν την πρόσβαση στους παραγωγούς μόνο σε καταστάσεις κρίσης. «Για να αποτραπεί η σοβαρή διαταραχή της αγοράς του ρυζιού paddy κατά τους τελευταίους μήνες της περιόδου εμπορίας 2003/04»⁽¹⁾, η Επιτροπή περιορίζει την ποσότητα του ρυζιού που θα μπορούν να παραλάβουν οι οργανισμοί παρέμβασης σε 100 000 τόνους. Το ρύζι όμως που θα διατεθεί στην αγορά κατά την περίοδο αυτήν, είναι το ρύζι που καλλιεργείται επί του παρόντος. Δεδομένου ότι η συγκομιδή του ρυζιού διεξάγεται μεταξύ Σεπτεμβρίου και Οκτωβρίου, είναι προφανές ότι η βιομηχανία θα επιχειρήσει να αγοράσει το ρύζι σε τιμές που θα πλησιάζουν πολύ την προτεινόμενη πραγματική τιμή στηρίξης, και όχι την σημερινή τιμή παρέμβασης. Οι γεωργοί που, κατά την τωρινή περίοδο εμπορίας, λαμβάνουν ακόμη τις ισχύουσες ενισχύσεις, θα υποστούν δυσβάστακτες ζημιές. Ο μόνος τρόπος να αποτραπεί η κερδοσκοπία αυτή, είναι να διατηρηθεί η ισχύουσα παρέμβαση χωρίς περιορισμούς, για το μεταβατικό αυτό έτος.

3.3. Οι μέγιστες εγγυημένες εκτάσεις, που θεσπίστηκαν από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3072/95, είχαν αποτελέσει αντικείμενο προσεκτικής μελέτης. Η τροποποίησή τους —που στηρίζεται σε περιστασιακό περιορισμό της καλλιεργούμενης έκτασης, ασφαλώς λόγω αφύσικων κλιματικών μεταβολών, όπως λόγω χάρη η

έλλειψη νερού σε ορισμένες ζώνες άρδευσης κατά το έτος 2000, που οφειλόταν σε εποχή υπερβολικής ξηρασίας— δεν είναι δικαιολογημένη, πόσο μάλλον που, με την προοπτική της διεύρυνσης, η κατανάλωση ρυζιού πρόκειται να αυξηθεί, σύμφωνα με τις μελέτες επίδρασης της Επιτροπής.

3.3.1. Η τροποποίηση αυτή, σε συνδυασμό με τη διατήρηση των κυρώσεων σε περίπτωση υπέρβασης των εκτάσεων στο πλαίσιο της ειδικής ενίσχυσης, αυξάνει τον κίνδυνο επιβολής των κυρώσεων αυτών, με τεράστιες ζημιές, ιδίως δε για τις μικρές εκμεταλλεύσεις, το βάρος των οποίων είναι σημαντικό στις περισσότερες από τις παραγωγούς χώρες. Συνεπώς, πρέπει να αντικατασταθεί το ισχύον σύστημα κυρώσεων από ένα γραμμικό σύστημα, όπως ισχύει και στις υπόλοιπες καλλιέργειες γεωργικών προϊόντων.

3.3.2. Πριν από την εφαρμογή του συστήματος κυρώσεων, θα έπρεπε να εφαρμοστεί ένα σχέδιο αντισταθμίσεως εκτάσεων μεταξύ των κρατών μελών, ετήσιο και μη δεσμευτικό για τα επόμενα έτη, για τις μη καλλιεργούμενες εκτάσεις, μέχρι την πλήρη αξιοποίηση της μέγιστης εγγυημένης έκτασης. Οι κυρώσεις θα πρέπει να επιβάλλονται στα κράτη μέλη που υπερέβησαν τη μέγιστη εγγυημένη έκταση, μόνον όταν σημειώνεται υπέρβαση και της μέγιστης εγγυημένης κοινοτικής έκτασης. Μόνον έτσι θα αξιοποιούνται τόσο το σύνολο του παραγωγικού δυναμικού της ΕΕ όσο και τα κονδύλια του προϋπολογισμού για τον εν λόγω τομέα.

3.4. Οι υγειονομικές, περιβαλλοντικές και εργασιακές ρυθμίσεις που ισχύουν για την παραγωγή ρυζιού της Κοινότητας θα πρέπει να εφαρμόζονται και στο ρύζι που εισάγεται από τρίτες χώρες, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια των τροφίμων στην Ευρώπη, και να αποτρέπεται ο αθέμιτος ανταγωνισμός ή το ντάμπινγκ.

3.5. Η ενθάρρυνση της κατανάλωσης ρυζιού στην Κοινότητα πρέπει να συνεχιστεί, με δράσεις προώθησης που θα το προβάλλουν ως υγιεινό φυσικό προϊόν, η παραγωγή του οποίου συνδέεται με οικολογικούς βιότοπους, με ιδιαίτερη έμφαση στις ποικιλίες του τύπου Japonica.

3.6. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η παρούσα μεταρρύθμιση δεν ανταποκρίνεται στους προτεινόμενους στόχους για την εξισορρόπηση της αγοράς του ρυζιού και την ανάδειξη της καλλιέργειας αυτής ως ανταγωνιστικής στην παγκόσμια αγορά και πιστεύει ότι η αναθεώρηση των σημερινών κριτηρίων για τις εισαγωγές πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα κατά τις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ.

3.7. Την άποψη αυτή συμμερίζεται και η ίδια η Επιτροπή, η οποία, στην ειδική επιτροπή γεωργίας της 23ης Ιουλίου 2002, επανέλαβε τη σύστασή της να τροποποιηθούν οι δεσμεύσεις της ΕΚ έναντι του ΠΟΕ σχετικά με τις εισαγωγές ρυζιού και να ληφθεί υπόψη η πρόθεση του Συμβουλίου να επανεξετάσει το ζήτημα αυτό πριν από τη λήξη του έτους.

4. Συμπεράσματα

- Το ρύζι είναι μια καλλιέργεια απαραίτητη για τη διαφύλαξη των οικοσυστημάτων των υγρών ζωνών, για τις οποίες δεν υπάρχουν εναλλακτικές γεωργικές χρήσεις.
- Οι γεωργοί πρέπει να λαμβάνουν αντισταθμίσεις που να καλύπτουν πλήρως την επιβαλλόμενη πτώση των τιμών.

⁽¹⁾ Βλέπε 27ο «Εκτιμώντας» της Πρότασης κανονισμού 2003/0009 (CNS) — COM(2003) 23 τελικό.

- Το σύστημα παρέμβασης πρέπει να διατηρηθεί με τα σημερινά χαρακτηριστικά και το επίπεδο της τιμής παρέμβασης πρέπει να είναι η προτεινόμενη πραγματική τιμή στήριξης.
- Το καθεστώς των εισαγωγών πρέπει να είναι κατάλληλο για την επιβίωση του κλάδου, είτε από οικονομική άποψη είτε από άποψη επισιτιστικής ασφάλειας του πληθυσμού.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η απόκτηση της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

(2003/C 208/19)

Στις 21 Ιανουαρίου 2003, και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το ανωτέρω θέμα.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Απριλίου 2003, με εισηγητή τον κ. Pariza Castaños.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 14ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 88 ψήφους υπέρ, 40 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Ευρωπαϊκή Συνέλευση εργάζεται εδώ και μήνες για την επεξεργασία μιας Συνταγματικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ συμμετέχει στις εργασίες αυτές μέσω των παρατηρητών της, που διαβιβάζουν στις συζητήσεις της Συνέλευσης τις διάφορες προτάσεις και υποδείξεις που έχει υιοθετήσει η ΕΟΚΕ στις γνωμοδοτήσεις της και στο ψήφισμά της υπόψη της Συνέλευσης.

1.2. Σε σχέση με την ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου, που προκύπτει από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε, η ΕΟΚΕ έχει καταρτίσει διάφορες γνωμοδοτήσεις, μέσω των οποίων συμβάλλει στην ανάπτυξη κατάλληλης κοινής πολιτικής και διαφανούς νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση την ίση μεταχείριση, την ισότητα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων και την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων.

1.3. Στις 9 και 10 Σεπτεμβρίου 2002 η ΕΟΚΕ διοργάνωσε, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μία διάσκεψη στην οποία

συμμετείχαν εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων και σημαντικών κοινωνικών οργανώσεων των 25 ευρωπαϊκών χωρών, με στόχο την προώθηση της ενσωμάτωσης των μεταναστών και των προσφύγων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες και την ανάπτυξη νέων δεσμεύσεων από πλευράς της κοινωνίας των πολιτών⁽¹⁾.

1.4. Στο μέλλον, ο πληθυσμός των μεταναστών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξηθεί. Όλοι οι εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι, για δημογραφικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους, η μετανάστευση θα αυξηθεί και ότι μεγάλο μέρος αυτού του πληθυσμού των μεταναστών θα εγκατασταθεί στην Ένωση για μεγάλο χρονικό διάστημα ή για πάντα⁽²⁾. Επιπλέον, στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξηθεί η κινητικότητα μεταξύ των κρατών μελών, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης της ελεύθερης

⁽¹⁾ Στη διάσκεψη αναλύθηκαν και άλλα θέματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση, όπως η κατάσταση των ατόμων «χωρίς χαρτιά». Θεωρήθηκε πως όταν θα υπάρχουν κατάλληλες νομοθεσίες που να επιτρέπουν τη νόμιμη και διαφανή διαχείριση της μετανάστευσης, θα μειωθεί η παράνομη μετανάστευση. Τα άτομα αυτά πρέπει να έχουν δικαίω μεταχείριση και, ανάλογα με τις δυνατότητες των κρατών μελών, να εξομαλύνουν την κατάστασή τους.

⁽²⁾ COM(2001) 127 τελικό, Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: EE C 36 της 8.2.2002.

κυκλοφορίας. Η κινητικότητα θα αφορά και τον πληθυσμό μεταναστευτικής προέλευσης. Η πρόταση οδηγίας σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ για μεγάλο χρονικό διάστημα προτείνει να διευκολυνθεί η κινητικότητα αυτών των ατόμων ⁽¹⁾.

1.5. Για να γίνει η Ευρώπη ένας φιλόξενος τόπος υποδοχής και μια πλουραλιστική και πολυπολιτισμική κοινωνία για όλους, χρειάζονται δημόσιες πολιτικές και κοινωνικές στάσεις ενσωμάτωσης. Η κατάλληλη ενσωμάτωση των σημερινών και των μελλοντικών μόνιμων κατοίκων που προέρχονται από τρίτες χώρες αποτελεί για τους Ευρωπαίους στρατηγικό στόχο.

1.6. Η Συνέλευση πρέπει να εξετάσει αν οι σημερινές πολιτικές και νομικές βάσεις της κοινής πολιτικής μεταναστευσης είναι επαρκείς για την προαγωγή αυτού του στόχου της ενίσχυσης της ενσωμάτωσης. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενισχυθεί αυτή η εντολή στο μελλοντικό Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, ώστε η Ένωση να διαθέτει κατάλληλη πολιτική μεταναστευσης και ασύλου, σύμφωνη με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Τάμπερε.

1.7. Ένα από τα συμπεράσματα της προαναφερθείσας διάσκεψης ήταν να προταθεί στη Συνέλευση να χορηγείται η ιθαγένεια της Ένωσης στους μόνιμους κατοίκους που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, πράγμα που θα διευκολύνει την άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων και θα βελτιώσει έτσι την ενσωμάτωση, αφού η ευρωπαϊκή ιθαγένεια και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ενσωμάτωση αυτών των ανθρώπων στις κοινωνίες υποδοχής τους.

1.8. Το ψήφισμα της ΕΟΚΕ υπόψη της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης αναφέρει ότι «οι πολιτικές για την ένταξη των μεταναστών χρήζουν βελτίωσης. Η ΕΟΚΕ ζητεί από τη Συνέλευση να εξετάσει τη δυνατότητα χορήγησης της ευρωπαϊκής ιθαγένειας στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαθέτουν καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας».

1.9. Με την παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας ζητείται από την Ευρωπαϊκή Συνέλευση να εξετάσει και αναλύσει με τη δέουσα προσοχή την πρόταση αυτή, λαμβάνοντας υπόψη τον συνταγματικό χαρακτήρα των εργασιών της Συνέλευσης.

1.10. Η πρόταση αυτή υποστηρίζεται επίσης από πολυάριθμα άτομα και πολιτικές και κοινωνικές οργανώσεις των διαφόρων κρατών μελών, που από χρόνια ζητούν να χορηγηθεί στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα στην Ευρωπαϊκή

Ένωση μια ιθαγένεια που θα τους επιτρέπει να ασκούν τα πολιτικά και τα κοινωνικά δικαιώματά τους.

2. Νομικές βάσεις

2.1. Εναπόκειται στην Ευρωπαϊκή Συνέλευση να επεξεργαστεί προτάσεις για τη θέσπιση νέων βάσεων στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η θεσμοθέτηση της ιθαγένειας της Ένωσης, που δημιουργήθηκε από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, βρίσκεται στον πυρήνα αυτής της ευθύνης για αναπροσαρμογή των βάσεων του κοινοτικού δικαίου. Στο πρώτο μέρος του Σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης (άρθρα 1-16), που δημοσιεύθηκε από τη Γραμματεία της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης στις 6 Φεβρουαρίου 2003 (CONV 528/03), το Προεδρείο προτείνει να λειτουργεί η ιθαγένεια της Ένωσης ως τίτλος εκχώρησης δικαιωμάτων, ο οποίος προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια χωρίς να την υποκαθιστά (άρθρο 7, παράγραφος 1). Με την αρχή αυτή θεσπίζεται μια σαφής σύνδεση μεταξύ του ορισμού της ιθαγένειας της Ένωσης και της εξασφάλισης από την Ευρωπαϊκή Ένωση του δικαιώματος όλων των πολιτών της να είναι ίσοι ενώπιον του νόμου (άρθρο 7, παράγραφος 1, τέλος).

2.2. Σε συνοχή με αυτή την προτεινόμενη σύνδεση μεταξύ της ιθαγένειας και της νομικής ισότητας, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Ευρωπαϊκή Συνέλευση να υιοθετήσει έναν ευρύ ορισμό της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, ο οποίος να καλύπτει και τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα σε ένα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτός ο ευρύς ορισμός αντιστοιχεί σε εκείνον που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή με την ονομασία «ιθαγένεια του πολίτη» ⁽²⁾.

2.3. Η πρόταση να θεσμοθετηθεί στο ευρωπαϊκό πρωτογενές δίκαιο αυτή η ευρεία έννοια της ευρωπαϊκής ιθαγένειας επιβεβαιώνεται από τον δεδηλωμένο στόχο της Συνέλευσης να ενσωματώσει στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που υιοθετήθηκε επίσημα από το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή ⁽³⁾. Αυτός ο ευρύς ορισμός της ευρωπαϊκής ιθαγένειας ή «ιθαγένειας του πολίτη» συνιστά την ύψιστη νομική έκφραση της βούλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταστήσει πραγματικό και εφαρμοστέο, με προοδευτικό και αυξανόμενο τρόπο, το καθολικό και αναφαίρετο δικαίωμα της ισότητας όλων των ατόμων ενώπιον του νόμου. Αυτή η αξία της νομικής ισότητας καθορίζεται ως θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα στο άρθρο 20 του Χάρτη των Δικαιωμάτων και Ελευθεριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, επίσης, ως πρώτο στοιχείο της ιθαγένειας της Ένωσης στο άρθρο 7, παράγραφος 1 του Σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης που έχει συνταχθεί από το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση», ΕΕ C 241 της 7.10.2002 και ΕΕ C 204 της 18.7.2000. Οδηγία του Συμβουλίου της 27-28.2.2003.

⁽²⁾ COM(2000) 757 τελικό.

⁽³⁾ ΕΕ C 364 της 18.12.2000.

2.4. Η επίκληση του άρθρου 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως νομικής βάσης αυτής της πρότασης είναι πλήρως συμβατή και συνεκτική με τον πλούσιο νομικό προβληματισμό για τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή ανέπτυξε την πολιτική της μετανάστευσης της ΕΕ από το 1997 και μετά με θεμέλιο και νομική βάση το άρθρο 63 της Συνθήκης ΕΚ. Πράγματι, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, το Συμβούλιο έχει αρμοδιότητα να υιοθετεί μέτρα για την πολιτική μετανάστευσης, για να εξασφαλίσει κοινή και ισότιμη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών όσον αφορά τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες της εισόδου και της διαμονής τους και να προσδιορίσει τα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε ένα κράτος μέλος μπορούν να διαμείνουν και σε άλλα κράτη μέλη.

2.5. Η άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων θα καταλήξει, στο εγγύς μέλλον, σε ένα πραγματικό σύνολο κοινοτικών κανόνων για τις διαφορετικές νομικές καταστάσεις των υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν εισέλθει νόμιμα στην επικράτεια της Ένωσης και διακινούνται, παραμένουν προσωρινά ή κατοικούν μόνιμα στα κράτη μέλη της. Οι ανακοινώσεις της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για την Κοινοτική πολιτική μετανάστευσης ⁽¹⁾ και σχετικά με μια Ανοικτή μέθοδο συντονισμού για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης ⁽²⁾ και οι σχετικές προτάσεις οδηγίων εξαγγέλλουν ότι οι κανόνες αυτοί θα συμπεριλαμβάνουν ένα ενιαίο νομικό καθεστώς για την κατάσταση των υπηκόων τρίτων χωρών που κατοικούν νομίμως μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ΕΕ ⁽³⁾, είτε άμεσα, λόγω του μόνιμου χαρακτήρα της διαμονής τους, είτε μέσω της άσκησης του δικαιώματος της οικογενειακής επανένωσης ⁽⁴⁾.

2.6. Ο ευρύς ορισμός της ευρωπαϊκής ιθαγένειας ή της «ιθαγένειας του πολίτη», που βασίζεται στο άρθρο 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, αφορά το ίδιο κοινωνικό φαινόμενο που νομιμοποιεί την απονομή στο Συμβούλιο των αρμοδιοτήτων που αναφέρονται στο άρθρο 63 της Συνθήκης ΕΚ, μολονότι επικεντρώνεται στους μετανάστες που διαμένουν νόμιμα για μεγάλο χρονικό διάστημα στα κράτη μέλη.

2.7. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών οπτικών δεν έγκειται, επομένως, στην κοινωνική κατάσταση που καλύπτουν οι ρυθμίσεις, αλλά στο πώς θα υιοθετηθεί μια έννοια της «ιθαγένειας του πολίτη» που θα παρέχει ένα συνταγματικό νομικό μέσο, το οποίο:

α) θα τοποθετήσει στο ανώτατο επίπεδο της έννομης τάξης της ΕΕ τη δέσμευση της ισότιμης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών, προκειμένου να προαχθεί και να διευκολυνθεί

η ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν σταθερά και νόμιμα σε ένα από τα κράτη μέλη (ισότητα ενώπιον του νόμου),

β) θα ενισχύσει τη διασφάλιση ότι δεν υπάρχουν αθέμιτες διακρίσεις στους κανόνες που διέπουν το νομικό καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν στην ΕΕ για μεγάλο χρονικό διάστημα (ισότητα στο γράμμα του νόμου),

γ) θα συμβάλει έμμεσα στην απτή εξασφάλιση της απαγόρευσης των διακρίσεων κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας που διέπει τις καταστάσεις των υπηκόων τρίτων χωρών (ισότητα κατά την εφαρμογή του νόμου).

2.8. Ο στενός ορισμός της ιθαγένειας της ΕΕ αφορά τη ρύθμιση μιας νομικής κατάστασης που καθορίζεται στα άρθρα 17-22 της Συνθήκης ΕΚ. Με ανάλογο τρόπο, ο ευρύς ορισμός της ευρωπαϊκής ιθαγένειας ή της «ιθαγένειας του πολίτη» θα πρέπει να ρυθμίζει τη νομική κατάσταση που θα δημιουργηθεί από τη μελλοντική Συνταγματική Συνθήκη και θα καλύπτει τους μόνιμους κατοίκους που δεν είναι υπήκοοι κανενός από τα κράτη μέλη. Η αποδοχή από το δικαίωμα της Ένωσης αυτού του νέου κριτηρίου χορήγησης της ιθαγένειας πρέπει να βασιστεί στον καθορισμό των δικαιωμάτων, των παροχών και των συμφερόντων που θα προστατεύονται σε αυτή τη νομική κατάσταση. Το περιεχόμενο αυτής της μελλοντικής ρύθμισης θα πρέπει να διατηρήσει μια δίκαιη ισορροπία, θεσπίζοντας την υποχρέωση αυτών των ατόμων να συμμορφούνται και να τηρούν τους κανόνες και τις αρχές του δικαίου της Ένωσης που εφαρμόζονται στην περίπτωση τους. Ας ελπίσουμε, επίσης, ότι αυτή η νομική αναγνώριση της ευρείας έννοιας της ευρωπαϊκής ιθαγένειας ή της «ιθαγένειας του πολίτη» υπόκειται στην ίδια διαδικασία αναπροσαρμογής του περιεχομένου της που προβλέπεται στο άρθρο 22 της Συνθήκης για το περιεχόμενο της ιθαγένειας της Ένωσης.

2.9. Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ευρωπαϊκής ιθαγένειας μέσω αυτού του νέου κριτηρίου χορήγησης της δεν συνεπάγεται καμία τροποποίηση των αρμοδιοτήτων και των εξουσιών που αναθέτουν οι Συνθήκες στα όργανα της Ένωσης. Αντίθετα, για τους υπηκόους τρίτων χωρών, η αποδοχή ενός ευρέος ορισμού της ευρωπαϊκής ιθαγένειας από τη Συνέλευση θα σημάει την προοδευτική εφαρμογή της δέσμευσης της Ένωσης να σέβεται το θεμελιώδες δικαίωμα της ισότητας ενώπιον του νόμου, στο γράμμα του νόμου και κατά την εφαρμογή του νόμου, όπως διακηρύσσεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και όπως διασφαλίζεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.

2.10. Η δέσμευση αυτή, όπως αναφέρεται στο άρθρο 51 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, θα πρέπει να δεσμεύει επίσης τα κράτη μέλη και όταν εφαρμόζουν το δικαίωμα της Ένωσης.

⁽¹⁾ COM(2000) 757 τελικό.

⁽²⁾ COM(2001) 387 τελικό.

⁽³⁾ COM(2001) 127 τελικό.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 204 της 18.7.2000.

Συγκεκριμένα, θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως προσανατολισμός κατά την εφαρμογή του άρθρου 63, παράγραφος 4 της Συνθήκης ΕΚ, όσον αφορά την υιοθέτηση από τα κράτη μέλη εθνικών μέτρων για τη ρύθμιση των προϋποθέσεων και των διαδικασιών εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών (παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 63), έτσι ώστε να είναι συμβατά με τη Συνθήκη και με τις διεθνείς συμφωνίες.

3. Η Ευρωπαϊκή Συνέλευση

3.1. Στις 6 Φεβρουαρίου το Προεδρείο της Συνέλευσης δημοσιοποίησε την πρότασή του για τα άρθρα 1 έως 16 του Συντάγματος. Στο άρθρο 5 ενσωματώνεται ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο Σύνταγμα και στο άρθρο 7 ορίζεται η ιθαγένεια της Ένωσης: «Κάθε άτομο που κατέχει την εθνικότητα ενός κράτους μέλους κατέχει και την ιθαγένεια της Ένωσης, η οποία προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια χωρίς να την αντικαθιστά».

3.2. Στην πρόταση αυτή αποκλείονται από την ιθαγένεια της Ένωσης οι κάτοικοι που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, ακόμη και αν διαμένουν μόνιμα στην ΕΕ.

3.3. Η ΕΟΚΕ έχει προτείνει σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της να χορηγεί το Σύνταγμα την ιθαγένεια της Ένωσης στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα στην ΕΕ.

3.4. Στο ψήφισμά της υπόψη της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης, η ΕΟΚΕ ζήτησε από τη Συνέλευση, για να βελτιωθεί η ενσωμάτωση των μεταναστών, να χορηγείται η ιθαγένεια της Ένωσης στους υπηκόους τρίτων χωρών που κατοικούν μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ισότητα μεταξύ όλων των κατοίκων, είτε είναι υπήκοοι των κρατών μελών είτε τρίτων χωρών, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ενσωμάτωση. Μια κοινότητα δεν μπορεί να έχει στους κόλπους της ένα τμήμα των μελών της αποκλεισμένο από τα πολιτικά και τα άλλα δικαιώματα που διαθέτουν ωστόσο οι «ξένοι» που είναι υπήκοοι των κρατών μελών.

4. Μια πλουραλιστική και συμμετοχική ευρωπαϊκή ιθαγένεια για όλους

4.1. Βάσει της αρχής της επικουρικότητας, η νομοθεσία που χορηγεί την εθνικότητα κάθε κράτους πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί αρμοδιότητα του κάθε κράτους μέλους. Ωστόσο, απαιτείται κάποια εναρμόνιση, προκειμένου να αποφευχθούν οι ανεπιθύμητες διακρίσεις και να προαχθούν δράσεις που ευνοούν την ενσωμάτωση, όπως η χορήγηση της εθνικότητας στους μόνιμους κατοίκους που το επιθυμούν. Η επικουρικότητα δεν πρέπει να

χρησιμοποιείται από τα κράτη για τον περιορισμό των δικαιωμάτων των κατοίκων. Επίσης, όπως έχει επισημάνει η ΕΟΚΕ⁽¹⁾, είναι θετικές για την ενσωμάτωση «οι νομοθεσίες των κρατών που επιτρέπουν τη διπλή εθνικότητα».

4.2. Ωστόσο, ο ορισμός της ιθαγένειας της Ένωσης και των χαρακτηριστικών της αποτελεί αρμοδιότητα της Ένωσης. Όταν η Συνέλευση ορίζει εκ νέου την ιθαγένεια της Ένωσης, εφαρμόζει δεόντως την εντολή της, αφού είναι αρμοδιότητα της Ένωσης να προσδιορίσει στη Συνταγματική Συνθήκη τη φύση της ιθαγένειας αυτής. Η ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης άρχισε να αναπτύσσεται με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και παγιώθηκε στις Συνθήκες του Άμστερνταμ και της Νίκαιας. Αποτελεί, ως εκ τούτου, έναν αρκετά παγιωμένο νομικό και πολιτικό θεσμό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σήμερα, η Συνθήκη ορίζει ότι πολίτες της Ένωσης είναι τα άτομα που διαθέτουν την ιθαγένεια οποιουδήποτε από τα κράτη μέλη· επομένως, στην πράξη είναι τα κράτη μέλη αυτά που αποφασίζουν έμμεσα ποιοι είναι πολίτες της Ένωσης και ποιοι δεν είναι.

4.3. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια πρέπει να αποτελεί το κέντρο του ευρωπαϊκού σχεδίου. Η Συνέλευση αναπτύσσει ένα μεγάλο πολιτικό σχέδιο, για να αισθάνονται όλοι οι πολίτες ότι μετέχουν σε μια δημοκρατική πολιτική κοινότητα υπερεθνικού χαρακτήρα. Τώρα είναι η στιγμή να εμπλουτιστεί η έννοια της ιθαγένειας με ένα νέο κριτήριο χορήγησης: μια ιθαγένεια της Ένωσης που δεν θα συνδέεται μόνο με την εθνικότητα, αλλά και με τη μόνιμη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, στις εθνικές νομοθεσίες, στις Συνθήκες και στο δίκαιο της Ένωσης, η διαμονή αποτελεί ήδη κριτήριο χορήγησης διάφορων οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και ατομικών δικαιωμάτων. Σήμερα, όμως, αποκλείονται ορισμένα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα ψήφου. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η νόμιμη μόνιμη διαμονή θα πρέπει να αποτελεί επίσης διαδικασία πρόσβασης στην ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.4. Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της ενσωμάτωσης του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων στο Σύνταγμα και της προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία προϋποθέτει την αναγνώριση μιας «ιθαγένειας του πολίτη», πρώτο βήμα προς την ανάπτυξη μιας συμμετοχικής ιθαγένειας για όλα τα άτομα που κατοικούν μόνιμα στην επικράτεια της Ένωσης.

4.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη φύση της ιθαγένειας της Ένωσης, η οποία συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά την εθνική. Το νέο κριτήριο χορήγησης της ιθαγένειας της Ένωσης, που προτείνει η ΕΟΚΕ, μπορεί να ανοίξει νέες προοπτικές για τους μόνιμους κατοίκους που δεν είναι υπήκοοι των κρατών μελών.

(1) ΕΕ C 125 της 27.5.2002.

4.6. Σήμερα η ιθαγένεια της Ένωσης και τα πολιτικά δικαιώματα που συνεπάγεται χορηγούνται σε συνάρτηση με την εθνικότητα. Αναγνωρίζεται η ευρωπαϊκή ιθαγένεια σε πέντε εκατομμύρια άτομα που κατοικούν στα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι άλλου κράτους μέλους. Υπάρχει, όμως, διάκριση εις βάρος 15-20 εκατομμυρίων ατόμων που κατοικούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν διαθέτουν την εθνικότητα κανενός από τα κράτη μέλη. Ορισμένα κράτη μέλη και ορισμένες υποψήφιες χώρες αναγνωρίζουν στα άτομα αυτά το δικαίωμα της συμμετοχής στις δημοτικές εκλογές, αλλά τα περισσότερα κράτη τους αρνούνται τα πολιτικά δικαιώματα. Βάσει της αρχής της ισότητας, είναι απαραίτητο να εξαλειφθούν αυτές οι διακρίσεις που βασίζονται στην εθνικότητα.

4.7. Πολλά από τα άτομα αυτά, επιπλέον, αποτελούν τμήμα μειονοτήτων, που υφίστανται διακρίσεις πολύ διαφορετικού τύπου εκ μέρους της κοινωνίας στην οποία ζουν και υπόκεινται σε νομική διάκριση επιπλέον της κοινωνικής. Για τα άτομα αυτά, η νομική διάκριση λόγω της εθνικότητάς τους συμβάλλει στην αύξηση της περιθωριοποίησής τους.

4.8. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια δεν μπορεί να οικοδομηθεί αγνοώντας όλα αυτά τα άτομα. Σε μια στιγμή κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση διευρύνεται προς το μεγαλύτερο τμήμα των κρατών και των πολιτών της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης, δεν μπορεί να συνεχίσει να αποκλείει εκατομμύρια άτομα που ζουν στο εσωτερικό της. Το άνοιγμα της ευρωπαϊκής ιθαγένειας προς τα έξω θα πρέπει να συμπληρωθεί με την ενσωμάτωση προς τα μέσα. Εάν δεν το κάνουμε αυτό, εκατομμύρια άτομα που αναπτύσσουν σήμερα στάσεις και διαδικασίες ενσωμάτωσης θα βιώσουν αναμφίβολα ένα αρνητικό και πολύ σκληρό αίσθημα αποκλεισμού. Δεδομένου ότι από τα άτομα αυτά απαιτούμε να συμμορφώνονται με τους νόμους, είναι δίκαιο να μπορούν επίσης να απολαύουν των ίδιων δικαιωμάτων με τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας.

4.9. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να πραγματοποιηθεί η διεύρυνση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και προς τα μέσα, προς τους πληθυσμούς που κατοικούν μόνιμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι υπήκοοι τρίτων χωρών ή απάτριδες. Αυτοί οι πληθυσμοί αποτελούν σήμερα την έβδομη μεγαλύτερη δημογραφική δύναμη της ΕΕ. Δεν είναι σωστό η Ευρώπη των πολιτών να είναι μια Ευρώπη-φρούριο, που διαχωρίζει τα άτομα ανάλογα με την εθνικότητά τους — και όλο και περισσότερο ανάλογα με την ορατότητά τους.

4.10. Η ΕΟΚΕ ερωτά την Ευρωπαϊκή Συνέλευση αν αυτή η κατάσταση πολιτικού και κοινωνικού αποκλεισμού εκατομμυρίων ανθρώπων είναι συμβατή με τις αξίες που προτείνει η Ένωση στο άρθρο 2 του μελλοντικού Συντάγματος: την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ελευθερία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα

δικαιώματα, την ανεξιθρησκία, τη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη, και αν είναι συνεκτική με τη μακρά πορεία των ευρωπαϊκών δημοκρατιών για την καταπολέμηση κάθε μορφής νομικής ή κοινωνικής διάκρισης.

4.11. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Συνέλευση μπορεί να θέσει τέλος στη διάκριση αυτή στο μελλοντικό Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Η απόκτηση της ιθαγένειας της Ένωσης από τους υπηκόους τρίτων χωρών που κατοικούν μόνιμα στην ΕΕ προϋποθέτει την εξάλειψη ορισμένων διακρίσεων που υφίστανται πολλοί άνθρωποι, για παράδειγμα σε σχέση με τα δικαιώματα πολιτικής συμμετοχής, με την ελεύθερη κυκλοφορία, με τη χρήση των δημόσιων υπηρεσιών ή με το δικαίωμα συμμετοχής στις συνδικαλιστικές εκλογές.

4.12. Οι Ευρωπαίοι πολίτες μιλούν διαφορετικές γλώσσες, έχουν διαφορετικά ήθη και έθιμα, ασπάζονται διαφορετικές θρησκείες ή καμία, έχουν διαφορετικό χρώμα μαλλιών και δέρματος, ανήκουν σε διαφορετικά φύλα και έχουν επίσης διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις, διαφέρουν ως προς την εθνοτική, κοινωνική, γεωγραφική και εθνική προέλευση και τις πολιτιστικές τους ρίζες, καθώς και ως προς τις ηθικές και ιδεολογικές τους πεποιθήσεις. Οι ευρωπαϊκές δημοκρατίες στάθηκαν ικανές να ενσωματώσουν αυτές τις διαφορές, αποφεύγοντας στους νόμους οποιοδήποτε τύπο αθέμιτων διακρίσεων. Ωστόσο, διατηρούμε ακόμη στην Ευρώπη νομοθεσίες που ασκούν αρνητικές διακρίσεις και αποκλείουν ανθρώπους από τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα εξαιτίας της εθνικής καταγωγής τους.

4.13. Στο πρώτο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, στις αρχές του 21ου αιώνα, είναι αναγκαίο το δικαίωμα στην ιθαγένεια να υπερβεί τα όρια της εθνικότητας και να ανοίξει προς την έννοια της μόνιμης διαμονής. Εάν η βάση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων είναι το ότι ανήκουν σε μια κοινότητα εθνικού χαρακτήρα ή σε μία εθνοτική-πολιτιστική ομάδα, δεν είναι δυνατόν να διαμορφωθεί μια ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Η Ευρώπη είναι πλουραλιστική από κάθε άποψη, είναι κατ' ουσίαν πολυπολιτισμική. Η βάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι «το ευρωπαϊκό έθνος». Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά στην εθνικότητα. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια πρέπει να υπερβεί το απλό άθροισμα των υπηκόων των κρατών μελών και να αποτελέσει μια πολιτική ιθαγένεια πλουραλιστικού και συμμετοχικού χαρακτήρα. Αυτή η συμμετοχική ιθαγένεια, που αποτελεί τμήμα της κοινής ταυτότητας των Ευρωπαίων πολιτών, δεν συνεπάγεται μόνο μια δημοκρατική σχέση μεταξύ των πολιτών και του «κράτους», αλλά προχωρά και πιο πέρα και σημαίνει επίσης ένα σύστημα συμμετοχικών σχέσεων μεταξύ των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5. Το δικαίωμα ψήφου

5.1. Στην αρχαία Ελλάδα και Ρώμη, οι γυναίκες, οι δούλοι και οι «ξένοι» δεν είχαν το δικαίωμα του πολίτη (με την έννοια που το αντιλαμβανόμαστε σήμερα). Κατά τη διάρκεια των επαναστάσεων του 18ου και του 19ου αιώνα, οι μισθωτοί και οι ακτήμονες

επίσης σε πολλές περιπτώσεις δεν διέθεταν το δικαίωμα ψήφου και τα υπόλοιπα πολιτικά δικαιώματα. Στην Ευρώπη είχε ήδη προχωρήσει ο 20ός αιώνας όταν οι γυναίκες απέκτησαν δικαίωμα ψήφου και αναγνωρίστηκαν ως ισότιμοι πολίτες με τους άνδρες. Επίσης κατά την διάρκεια του περασμένου αιώνα, διάφορα κράτη αρνούνταν την ιδιότητα του πολίτη στα άτομα που ανήκαν σε μειονοτικές εθνοτικές ομάδες. Η κατάκτηση της δημοκρατίας και των πολιτικών δικαιωμάτων ήταν μια συνεχής διαδικασία, που οι πολίτες της γενιάς μας οφείλουν να υποστηρίξουν και αναπτύξουν.

5.2. Χωρίς αμφιβολία, όταν σε ένα άτομο ή σε μια ομάδα ατόμων η κοινωνία στην οποία ζουν αρνείται το δικαίωμα ψήφου και την πολιτική συμμετοχή, με τον τρόπο αυτό εκδηλώνει μία βούληση αποκλεισμού τους: τους αρνείται το δικαίωμα να ανήκουν στην κοινότητα. Στα άτομα αυτά επιτρέπεται μόνο να κατοικούν, να εργάζονται, να πληρώνουν τους φόρους και τις κοινωνικές εισφορές, να δέχονται και να τηρούν τους νόμους κ.λπ., αλλά δεν τους παρέχεται, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα της πολιτικής συμμετοχής. Δεν είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι, ακόμη και όταν το ζητούν, δεν αποτελούν τμήμα της πολιτικής κοινότητας στην οποία διαμένουν.

5.3. Η ΕΟΚΕ, σε μία άλλη γνωμοδότηση⁽¹⁾, έχει τονίσει ότι χρειάζονται πολιτικές και δράσεις ενσωμάτωσης, από πλευράς τόσο της νομοθεσίας όσο και των πολιτικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών. Η βάση της ενσωμάτωσης είναι η «ένταξη των πολιτών», «η προοδευτική εξίσωση των μεταναστών με τον υπόλοιπο πληθυσμό όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, όπως, επίσης, την πρόσβασή τους στα αγαθά, τις υπηρεσίες και τους διαύλους συμμετοχής των πολιτών υπό συνθήκες ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης». Πρόκειται, λοιπόν, για μία έννοια της ενσωμάτωσης που έχει πολιτικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει το δικαίωμα ψήφου και τα υπόλοιπα πολιτικά δικαιώματα που προκύπτουν από την ιθαγένεια.

5.4. Τα πλεονεκτήματα για τα άτομα στα οποία χορηγούνται τα πολιτικά δικαιώματα είναι προφανή: έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις και τα ίδια δικαιώματα με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Για την κοινωνία υποδοχής, ποια είναι τα πλεονεκτήματα; Ορισμένα κράτη μέλη που έχουν αναγνωρίσει το δικαίωμα ψήφου των «ξένων» κατοίκων στις δημοτικές εκλογές έχουν καταλήξει σε θετικό απολογισμό από τη σκοπιά της ενσωμάτωσης. Παρότι σε όλες τις κοινωνίες αναπόφευκτα υπάρχει κάποιος βαθμός σύγκρουσης, ο βαθμός αυτός είναι πάντα μικρότερος στην περίπτωση πραγματικής άσκησης της πολιτικής συμμετοχής, δεδομένου ότι η συμμετοχή στην κατάρτιση των κανόνων συμβάλλει στην καλύτερη έμπρακτη εφαρμογή τους. Ήδη το 1992 το Συμβούλιο της Ευρώπης

κατήρτισε τη Σύμβαση 144, η οποία αφορά το δικαίωμα των αλλοδαπών κατοίκων να ψηφίζουν στις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης.

5.5. Το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι που απορρέει από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, την οποία ζητάμε για τους υπηκόους τρίτων χωρών που κατοικούν μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ΕΕ, θα πρέπει να αφορά τόσο τις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης στη χώρα διαμονής όσο και τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που είναι το αντιπροσωπευτικό πολιτικό όργανο όλων των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Συμπεράσματα

6.1. Η αναγνώριση της ιθαγένειας της Ένωσης στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ΕΕ είναι ένα θετικό βήμα, που καταδεικνύει τη βούληση της ΕΕ να ενσωματώσει όλα τα άτομα που διαμένουν σ' αυτή, όποια και αν είναι η εθνικότητά τους.

6.2. Στο μέλλον, ο πληθυσμός των μεταναστών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξηθεί. Πολλοί από αυτούς τους μετανάστες θα εγκατασταθούν στην Ένωση μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα. Με την ανάπτυξη της ελεύθερης κυκλοφορίας, θα αυξηθεί επίσης η κινητικότητα όλων των ατόμων. Η Συνέλευση πρέπει να εξετάσει αν οι σημερινές πολιτικές και νομικές βάσεις της κοινής πολιτικής μετανάστευσης είναι ή όχι επαρκείς για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης.

6.3. Η ΕΟΚΕ ζητά από τη Συνέλευση, κατά τη επεξεργασία του πρώτου Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εφαρμοστεί η αρχή της ισότητας σε όλους όσους διαμένουν μόνιμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είτε είναι υπήκοοι των κρατών μελών είτε τρίτων χωρών.

6.4. Η ΕΟΚΕ ζητά από τη Συνέλευση να καθιερώσει ένα νέο κριτήριο χορήγησης της ιθαγένειας της Ένωσης: να μην συνδέεται η ιθαγένεια μόνο με την εθνικότητα ενός κράτους μέλους, αλλά και με τη μόνιμη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

6.5. Προτείνει, επομένως, στη Συνέλευση να χορηγεί το άρθρο 7 (Ιθαγένεια της Ένωσης) την ιθαγένεια της Ένωσης όχι μόνο στους υπηκόους των κρατών μελών, αλλά και σε όλα τα άτομα που κατοικούν μόνιμα ή για μεγάλο χρονικό διάστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ιθαγένεια της Ένωσης θα προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια χωρίς να την αντικαθιστά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα άτομα αυτά θα είναι Ευρωπαίοι πολίτες και, ως εκ τούτου, ίσοι ενώπιον του νόμου.

⁽¹⁾ ΕΕ C 125 της 27.5.2002.

Βρυξέλλες, 14 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προαγωγή της συμμετοχής των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (ΝΑΕ) — Εμπειρίες και μελλοντικές προκλήσεις»

(2003/C 208/20)

Στις 10 Δεκεμβρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με το ανωτέρω θέμα.

Το τμήμα «Εξωτερικών σχέσεων», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2003, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Wilkinson.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 15ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 77 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 10 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα γνωμοδότηση θα επικεντρωθεί στα εδάφη από τα οποία απαρτίζεται η πρώην Γιουγκοσλαβία (με εξαίρεση τη Σλοβενία) και στην Αλβανία, δηλ. στα Δυτικά Βαλκάνια ⁽¹⁾. Μέρος της ΝΑΕ αποτελούν και η Βουλγαρία και η Ρουμανία αλλά, καθώς αποτελούν χώρες που είναι υποψήφιες για ένταξη στην ΕΕ, αυτές εξετάζονται στο πλαίσιο των εργασιών της ΕΟΚΕ που αφορούν τις υποψήφιες για ένταξη χώρες και στο πλαίσιο των εργασιών των αντίστοιχων Μικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών (ΜΣΕ). Οι εν λόγω χώρες, μαζί με την Σλοβενία (χώρα που θα προσχωρήσει στην ΕΕ), έχουν πιο ανεπτυγμένη τη συμμετοχική δημοκρατία και μπορούν να δώσουν παραδείγματα τα οποία να ωφελήσουν άλλες χώρες της ΝΑΕ.

1.2. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει μέχρι σήμερα συμβάλει στις ενέργειες που αφορούν τη Νοτιοανατολική Ευρώπη (ΝΑΕ) κυρίως με την κατάρτιση μίας ενημερωτικής έκθεσης και μίας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας ⁽²⁾, εκτός από τη συμμετοχή της στο σχέδιο δράσης «Προαγωγή του πνεύματος και της πρακτικής του κοινωνικού διαλόγου και της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και συναφών δικτύων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη» ⁽³⁾.

1.3. Το σχέδιο δράσης αυτό εγκαινιάστηκε τον Ιανουάριο του 2000 με μία σημαντική διάσκεψη στη Θεσσαλονίκη. Κύριο έργο του αποτέλεσε η κατάρτιση συγκριτικής έκθεσης για τον κοινωνικό

διάλογο στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ⁽⁴⁾. Από την ΕΟΚΕ προερχόταν ο πρόεδρος καθώς και 2 μέλη της διευθύνουσας επιτροπής του σχεδίου δράσης, τη διαχείριση του οποίου είχε το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΙΕΕ) και στο οποίο συνεργάστηκε και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ).

1.4. Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 2 και 3 Σεπτεμβρίου 2002 στη Θεσσαλονίκη, αξιολογήθηκαν τα αποτελέσματα του σχεδίου δράσης και η μέχρι τότε πρόοδος και συμφωνήθηκε ότι, για να αποκομιστούν διαρκή οφέλη από τις εν λόγω εργασίες, είναι απαραίτητο να εξεταστεί η παρούσα κατάσταση και να υποβληθούν προτάσεις για την εξελίξη της. Ο στόχος είναι να διασφαλιστεί η ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην περιοχή και να αρχίσει να αναπτύσσεται ο ευρύτερος διάλογος στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών, που αποτελεί προϋπόθεση της συμμετοχικής δημοκρατίας, η οποία αυτή τη στιγμή είναι σχεδόν ανύπαρκτη στις περισσότερες χώρες της περιοχής.

1.5. Η προαναφερθείσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ αποτελεί μέρος των προσπαθειών που καταβάλλονται με σκοπό την αξιοποίηση όσων έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν με βάση το πρόγραμμα της Επιτροπής και τη «Διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης». Θα υποβληθεί στην Ελληνική Προεδρία για να είναι διαθέσιμη κατά τη συνεδρίαση που πρόκειται να πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη στις 21 Ιουνίου 2003 (συνεδρίαση στο πλαίσιο της Διαδικασίας του Ζάγκρεμπ II), στην οποία θα λάβουν μέρος εκπρόσωποι από τις ενδιαφερόμενες χώρες της ΝΑΕ.

1.6. Οι χώρες της ΝΑΕ έχουν, καθεμία, διαφορετικές δυνατότητες και αντιμετωπίζουν ποικίλες καταστάσεις και προβλήματα ⁽⁵⁾. Μολονότι αναγνωρίζουμε το γεγονός αυτό, στην παρούσα

(1) Πρόκειται για την Κροατία, την Βοσνία Ερζεγοβίνη, την Σερβία και το Μαυροβούνιο, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, την Αλβανία και το Κοσσυφοπέδιο. Η τελευταία χώρα έχει σήμερα το καθεστώς προτεκτοράτου των ΗΕ, περιλαμβάνεται ωστόσο εδώ ως ξεχωριστή δικαιοδοσία.

(2) Ενημερωτική έκθεση με θέμα Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ορισμένες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Σεπτέμβριος 1998) και γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στα Δυτικά Βαλκάνια (Απρίλιος 2001).

(3) Η δραστηριότητα αυτή αποτέλεσε μέρος του Συμφώνου Σταθερότητας.

(4) Πρόκειται για τη μελέτη Κοινωνικός διάλογος στις χώρες της ΝΑΕ — Δυνατότητες, περιορισμοί, προοπτικές — μία συγκριτική μελέτη του Darko Marinković, η οποία διατίθεται από το ΕΙΕΕ.

(5) Για την κατάσταση των κοινωνικών εταιριών σε κάθε χώρα βλέπε τη μελέτη του Darko Marinković: Κοινωνικός διάλογος στις χώρες της ΝΑΕ — Δυνατότητες, περιορισμοί, προοπτικές — μία συγκριτική μελέτη.

γνωμοδότηση δεν γίνεται καμία απόπειρα σκιαγράφησης των διαφορών αυτών. Έχει εντούτοις γίνει κατανοητό ότι είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν και να αντιμετωπιστούν, μέσα στο περιφερειακό πλαίσιο, τα εθνικά προβλήματα που έχουν εντοπιστεί. Όλες οι εν λόγω χώρες έχουν πλέον δημοκρατικό πολίτευμα, από σήμερα όμως και στο εξής η κατάστασή τους πρέπει πλέον να βασιστεί σε μία πολύ πιο δραστήρια «συμμετοχική δημοκρατία», στην οποία θα συμμετέχουν και τα ΜΜΕ. Αυτό θα αποτελέσει μία μακρά διαδικασία και θα απαιτήσει την μακροχρόνια δέσμευση των ενδιαφερόμενων.

1.7. Στόχος όλων των ενδιαφερόμενων χωρών είναι να γίνουν, την κατάλληλη στιγμή, κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και η ΕΕ θα τις υποδεχθεί ευχαρίστως όταν θα πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις⁽¹⁾. Η συμμετοχή των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚΠ) στο διάλογο που διεξάγεται στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών — της οποίας τα οφέλη και ο λόγος ύπαρξης έχουν επανειλημμένως αναλυθεί⁽²⁾ — διαδραματίζει ζωτικό ρόλο κατά την προενταξιακή φάση⁽³⁾ και πρέπει να έχει εξασφαλιστεί τη στιγμή της προσχώρησης.

1.8. Στο σημείο αυτό αρκεί να αναφερθεί ότι το να μπορεί ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός όντως αντιπροσωπευτικών ΟΚΠ να συμμετέχει ουσιαστικά στη διαδικασία λήψης κυβερνητικών αποφάσεων προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα τόσο για τους πολίτες όσο και για τις αρχές, κυρίως διότι με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι και τα δύο μέρη κατανοούν απόλυτα τις αποφάσεις που λαμβάνονται και διότι η διαφάνεια που απορρέει συμβάλλει, σε σημαντικό βαθμό, στην ενίσχυση τόσο της αντιπροσωπευτικής και συμμετοχικής δημοκρατίας όσο και των προσπαθειών καταπολέμησης της διαφθοράς. Για να έχει ένα νόημα η κοινή γνώμη πρέπει οι ΟΚΠ να είναι δυναμικές, ενώ έχει ζωτική σημασία η λήψη αποφάσεων να είναι, όπου αυτό είναι δυνατό, μία διαδικασία εκ των κάτω προς τα άνω.

1.9. Καθώς η διεύρυνση επίκειται, το χάσμα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των χωρών που φιλοδοξούν να ενταχθούν στην ΕΕ κατά πάσα πιθανότητα θα μεγαλώσει. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή να αυξηθεί η βοήθεια προς τις χώρες αυτές ώστε να καταστεί δυνατό να τηρηθούν τα απαιτούμενα για

την ένταξή τους κριτήρια. Στην δε επόμενη φάση πρέπει να διασφαλιστεί ότι η βοήθεια δεν θα διακοπεί ούτως ώστε η πρόοδος που θα έχει σημειωθεί να μην αποβεί ανώφελη.

1.10. Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι η εξέταση της τρέχουσας κατάστασης, όσον αφορά τόσο το διάλογο που διεξάγεται στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών, όσο και τον κοινωνικό διάλογο στην ΝΑΕ⁽⁴⁾, και η διατύπωση συστάσεων σχετικά με τις βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν, μέσω μίας αξιοποίησης της εμπειρογνομosύνης που η ΕΟΚΕ έχει στον συγκεκριμένο τομέα ως επίσημο όργανο που αντιπροσωπεύει την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

2. Ιστορικό

2.1. Χάρη στο εξαίρετο έργο που επιτελέστηκε στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης του ΕΙΕΕ⁽⁵⁾, ως προς το οποίο η ΕΟΚΕ επιθυμεί να εκφράσει την ικανοποίησή της, διαπιστώνεται σήμερα ότι, αφενός, η τρέχουσα κατάσταση έχει κατανοηθεί ορθά και ότι, αφετέρου, έχει βελτιωθεί σημαντικά η προθυμία για συνεργασία μεταξύ των οργανώσεων που συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο στην ΝΑΕ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

2.2. Τα αποτελέσματα του εν λόγω σχεδίου, καθώς και αυτά που προέκυψαν από άλλες εργασίες, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

— Κοινωνικοί Εταίροι. Υφίστανται ήδη οργανώσεις για την εκπροσώπηση των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών ενώσεων. Μολονότι η κατάσταση παρουσιάζεται αρκετά διαφορετική μεταξύ των ενδιαφερόμενων χωρών, στην πλειοψηφία τους οι εν λόγω οργανώσεις είναι επαρκώς αντιπροσωπευτικές, χρειάζεται ωστόσο να υποστηριχθούν περισσότερο, καθώς και να βελτιωθεί η χρηματοδότησή τους ώστε να μπορέσουν να είναι σε θέση να διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον κοινωνικό διάλογο, στο διάλογο που διεξάγεται στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών και, ευρύτερα, στη συμμετοχική δημοκρατία. Σήμερα, ορισμένες από αυτές είναι εντελώς αναποτελεσματικές όσον αφορά την ανάπτυξη ενός γνήσιου κοινωνικού διαλόγου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, χρειάζεται επίσης να βελτιωθεί το νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται το έργο τους⁽⁶⁾. Οι οργανώσεις αυτές έχουν ήδη αρχίσει να δικτυώνονται και να συνεργάζονται σε περιφερειακή βάση στο πλαίσιο του Φόρουμ Εργοδοτών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (ΦΕΝΑΕ) και του Βαλκανικού Φόρουμ της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Συνδικάτων (ΒΦΕΣΣ). Ακόμη και μετά το εξαιρετικά χρήσιμο

(1) Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την σαφή δήλωση που περιλαμβάνεται στα συμπεράσματα της Προεδρίας του Συμβουλίου που συνήλθε στις 20 και 21 Μαρτίου 2003 στις Βρυξέλλες (παράγραφοι 80-84), στην οποία αναφέρεται ότι προσδοκείται οι χώρες της ΝΑΕ να γίνουν, σε εύθετο χρόνο, μέλη της ΕΕ.

(2) Τα έγγραφα, π.χ., Ο ρόλος και η συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση (ΕΕ C 329 της 11.11.1999) και Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και η ευρωπαϊκή διακυβέρνηση — Συμβολή της ΟΚΕ στην επεξεργασία της Λευκής Βίβλου (ΕΕ C 193 της 10.7.2001), καλύπτουν το εν λόγω ζήτημα και περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές για τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να είναι μία ΟΚΠ αντιπροσωπευτική.

(3) Η πλέον πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής στην οποία τονίζεται ότι είναι απαραίτητο να ενισχυθεί το πνεύμα διαβούλευσης και διαλόγου είναι το COM(2002) 704 τελικό, με ημερομηνία 11 Δεκεμβρίου 2002.

(4) Η δεύτερη ετήσια έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης για τις χώρες της ΝΑΕ (COM(2003) 139 τελικό) αναφέρει ότι σιγά-σιγά αλλά σταθερά, αναδεικνύεται στα Δυτικά Βαλκάνια μία ενεργός κοινωνία των πολιτών, παρά το γεγονός ότι το επίπεδο ανάπτυξης ποικίλει σημαντικά από χώρα σε χώρα και ότι τομείς όπως οι επαγγελματικές και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις παραμένουν αδύναμοι. Οι οργανώσεις αυτές πρέπει, στην πλειοψηφία τους, να ενισχυθούν ώστε να μπορέσουν να λειτουργούν αποτελεσματικότερα.

(5) Η Ομάδα Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης της ΔΟΕ και η Διεθνής Οργάνωση Εργοδοτών έχουν επίσης συμβάλει στο εν λόγω έργο.

(6) Η νομοθετική βάση αυτή πρέπει να είναι απόλυτα συμβατή με τα διεθνή πρότυπα όσον αφορά την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι.

έργο που έχει ήδη επιτελεστεί, είναι απαραίτητο να προβλεφθούν περαιτέρω δράσεις κατάρτισης, καθώς και να αποκτηθεί περισσότερη πείρα. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις απομένει ακόμη να εξασφαλιστεί η πραγματική ανεξαρτησία τους από τις αρχές.

- Άλλες ΟΚΠ: Αρχικά προβλεπόταν να συμπεριληφθούν όλοι οι τύποι ΟΚΠ στο παρόν σχέδιο, δεν κατέστη ωστόσο δυνατό να εντοπιστεί σημαντικός αριθμός ΟΚΠ που να μην είναι κοινωνικοί εταίροι και να είναι επαρκώς ικανές ώστε να συμμετάσχουν στο σχετικό έργο ⁽¹⁾. Η έλλειψη αυτή πρέπει να καλυφθεί.
- Στάση κυβερνήσεων και άλλων αρχών: Αυτή αναγνωρίστηκε ως το πλέον καθοριστικό πρόβλημα το οποίο παρεμπόδιζε το διάλογο στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών. Οι περιπτώσεις στις οποίες οι αρχές ήταν προετοιμασμένες να συμπεριλάβουν τις ΟΚΠ σε πραγματικές διαβουλεύσεις ή που αναγνώρισαν την ανάγκη αυτή ήταν λίγες. Σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάζεται καταλληλότερη νομική βάση για τις ΟΚΠ.

2.3. Κατά τη διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε, στο πλαίσιο του σχεδίου του ΕΙΕΕ, στη Θεσσαλονίκη, στις 2 και 3 Σεπτεμβρίου 2002, οι συμμετέχοντες εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων συμφώνησαν ότι οι ανάγκες τους για το άμεσο μέλλον είναι οι εξής:

- Να ενοποιηθούν οι ΟΚΠ και να ενισχυθεί ο ρόλος τους σε εθνικό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει επίσης να εξεταστεί κατά πόσον είναι απαραίτητη μία αναδιάρθρωση για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων.
- Να αναπτυχθεί η ικανότητα και η τεχνογνωσία των εθνικών οργανώσεων να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία κοινωνικού διαλόγου.
- Να δικτυωθούν οι οργανώσεις σε περιφερειακό επίπεδο μέσω μίας ενοποίησης των δικτύων των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων και μέσω της σύστασης δικτύου των Οικονομικών Κοινωνικών Συμβουλίων και συναφών οργανισμών.

2.4. Τα πλήρη συμπεράσματα και συστάσεις στα οποία κατέληξαν οι κοινωνικοί εταίροι κατά την ολοκλήρωση του σχεδίου, υιοθετήθηκαν κατά τη διάρκεια συνεδρίασης που πραγματοποιήθηκε στο Ζάγκρεμπ από τις 3 έως τις 5 Μαΐου 2003. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την δήλωση αυτή και τονίζει ότι είναι απαραίτητο οι αρμόδιες εθνικές αρχές να παράσχουν την πλήρη στήριξή τους στις προσπάθειες επίτευξης των στόχων αυτών.

(1) Εντούτοις, ένας ορισμένος αριθμός ΜΚΟ έχουν επιτελέσει σημαντικό έργο στην περιοχή και διαθέτουν τόσο εμπειρία όσο και επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους. Επίσης υφίστανται πολλές «γυναίκες οργανώσεις» οι οποίες έχουν συγκροτηθεί σε δίκτυο.

3. Μελλοντικές προκλήσεις

3.1. Φυσικά, μετά από τόσα χρόνια συγκρούσεων και πολέμου στην περιοχή, οι εντάσεις και η καχυποψία παραμένουν, γεγονός που, σε ορισμένες περιπτώσεις, έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει προθυμία συνεργασίας. Για παράδειγμα, προβλέπεται ότι θα υπάρξουν δυσκολίες όσον αφορά την σύναψη συμφωνίας για την παροχή κοινών υπηρεσιών (όπως αυτές που παρέχουν τα μόνιμα φόρουμ για τα ΟΚΣ), τόσο από την άποψη του τόπου όπου αυτές θα παρέχονται, όσο και από την άποψη των αρμοδιοτήτων. Απομένει επίσης να γίνουν πολλά προκειμένου να ολοκληρωθούν ή να ανασυσταθούν οι υποδομές, οι οποίες αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την προσέλκυση εξωτερικών άμεσων επενδύσεων (ΕΑΕ).

3.2. Η ΕΟΚΕ έχει αναγνωρίσει στο παρελθόν ότι μία προσέγγιση περιφερειακού χαρακτήρα αποτελεί πιθανότατα το αποτελεσματικότερο μέσο αντιμετώπισης των πολυάριθμων προκλήσεων που τίθενται στις χώρες της ΝΑΕ. Η άποψη αυτή έχει την στήριξη της Επιτροπής (Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης). Παρά τις διαφορετικές συνθήκες που υφίστανται στα διάφορα μέρη της περιοχής, επιδιώκουμε εδώ να εντοπίσουμε τι πρέπει να γίνει με βάση την περιφερειακή προσέγγιση· στις περισσότερες περιπτώσεις οι ίδιες προϋποθέσεις ισχύουν και σε εθνική κλίμακα.

3.3. Για να υπάρξει μακροπρόθεσμα σταθερότητα και ευημερία έχει ζωτική σημασία οι ΟΚΠ να γίνουν ισχυρές και η συμμετοχική δημοκρατία να καταστεί μέρος του τρόπου σκέψης τους. Σε πρώτη φάση, ο κοινωνικός διάλογος θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο και απομένει ακόμη να γίνουν πολλά για να μπορέσει αυτός να ενισχυθεί.

3.4. Εξαιρετική σημασία έχει επίσης και η ανάπτυξη ενός ευρύτερα διαδεδομένου διαλόγου στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών. Τομείς όπως η ευαισθητοποίηση των πολιτών όσον αφορά την ανάγκη διατήρησης του περιβάλλοντος και την δίκαιη αντιμετώπιση των καταναλωτών έχουν ζωτική σημασία, το έργο αυτό ωστόσο θα είναι πιο χρονοβόρο δεδομένου ότι ξεκινά από ένα τόσο χαμηλό επίπεδο γνώσεων και πείρας και ότι οι πόροι είναι ακόμη πιο περιορισμένοι.

3.5. Ορισμένες από τις προϋποθέσεις για να μπορέσει να αναπτυχθεί αποτελεσματικά ο διάλογος στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών στην ΝΑΕ είναι:

- να αναγνωρίσουν όλες οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές ότι οι ΜΚΟ έχουν ουσιαστικό ρόλο να διαδραματίσουν στο πλαίσιο της δημοκρατίας, καθώς και όσον αφορά την ανάπτυξη μίας νοοτροπίας που να αντιμετωπίζει θετικά το έργο που μπορούν να επιτελέσουν οι ΟΚΠ·
- να αναγνωριστεί ότι η αυξημένη διαφάνεια, αφενός, και η αίσθηση ότι τα θέματα αυτά αφορούν τους ίδιους τους πολίτες, αφετέρου, που απορρέουν από την μεγαλύτερη συμμετοχή των ΟΚΠ, αποτελούν ισχυρό μέσο καταπολέμησης της διαφθοράς·

- να κάνουν οι ΟΚΠ ό,τι είναι δυνατό προκειμένου να βελτιωθούν το δυναμικό και η απόδοσή τους, καθώς και η αντιπροσωπευτικότητά τους και η ικανότητά τους να προσθέτουν αξία, τόσο στο πλαίσιο του διαλόγου στο εσωτερικό της κοινωνίας των πολιτών και του κοινωνικού διαλόγου όσο και προς όφελος των μελών τους. Είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η οργάνωση και η διαχείριση·
- να υπάρχουν επαρκείς πόροι (επιδότησεις, ανθρώπινο δυναμικό, έρευνα, υλικά μέσα, κλπ) και επαρκή συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για να μπορέσουν οι οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων να αποκτήσουν τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες, καθώς και τη δέουσα εμπειρογνομosύνη·
- να παρασχεθεί βοήθεια σε άλλες ΟΚΠ ώστε να μπορέσουν να αναπτύξουν το δυναμικό που θα τους επιτρέψει να συμμετάσχουν στον ευρύτερο διάλογο που διεξάγεται στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών. Σε πρώτη φάση πρέπει να εντοπιστούν αυτές οι άλλες ΟΚΠ και στη συνέχεια να εξεταστεί κατά πόσον είναι αντιπροσωπευτικές και ποιες είναι οι ανάγκες τους. Αυτό θα αποτελέσει μακροχρόνια διαδικασία·
- να καθοριστεί μία νομική βάση για την αναγνώριση των ΟΚΠ η οποία να γίνεται σεβαστή·
- να μην έχουν οι ΟΚΠ σχέση εξάρτησης με τις αρχές·
- να προβλεφθεί η συνεργασία και η ανταλλαγή των ορθών πρακτικών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και με τρίτους (όπως είναι οι οργανώσεις των κρατών μελών της ΕΕ και οι διεθνείς οργανισμοί).

3.6. Καθοριστική σημασία για όλα αυτά θα έχουν οι δυνατότητες χρηματοδότησης και οιοδήποτε άλλο είδος βοήθειας προσφερθεί. Οι χρηματοδοτικοί πόροι θα παραμείνουν κατά πάσα πιθανότητα αρκετά περιορισμένοι, κυρίως λόγω της πληθώρας των αιτημάτων για κοινοτική χρηματοδότηση που έχουν διατυπωθεί ενόψει της διεύρυνσης. Αυτό που πραγματικά χρειάζεται είναι να καταστούν οι χώρες της ΝΑΕ οικονομικά ανεξάρτητες, μολονότι η διαδικασία αυτή ενδέχεται να διαρκέσει πολλά χρόνια. Το θέμα αυτό θίγεται πιο κάτω, είναι ωστόσο σαφές ότι ο κοινωνικός διάλογος έχει ζωτική σημασία για την βελτίωση της οικονομικής κατάστασης· εξάλλου εξαιρετικά σημαντικός είναι και ο ευρύτερος διάλογος που διεξάγεται στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών. Οι ΟΚΠ πρέπει να συμμετάσχουν στη διαδικασία αξιοποίησης των σχετικών χρηματοοικονομικών πόρων.

4. Τι απαιτείται για την βελτίωση της τρέχουσας κατάστασης

4.1. Πολιτικές πτυχές

4.1.1. Για να υπάρξει πραγματική βελτίωση χρειάζονται, κατ' αρχάς, ενέργειες με πολιτικό χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι,

αφενός, πρέπει η ΕΕ να αναλάβει, μεταξύ άλλων, μία σαφή και πολιτική ισχυρή δέσμευση να βοηθήσει τις χώρες της ΝΑΕ και να τις δεχθεί ως κράτη μέλη όταν θα πληρούν όλα τα κριτήρια που απαιτούνται για την προσχώρησή τους και ότι, αφετέρου, οι ενδιαφερόμενες χώρες της ΝΑΕ θα δείξουν την πολιτική βούληση που απαιτείται για την εισαγωγή και θέση σε εφαρμογή των απαιτούμενων μεταρρυθμίσεων ώστε τα εν λόγω κριτήρια να καλυφθούν πλήρως.

4.1.2. Υπάρχουν όλες οι πρακτικές ενδείξεις ότι οι χώρες της ΝΑΕ δεν υποστηρίζουν ακόμη, και σαφώς δεν ενθαρρύνουν, το διάλογο στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών και δεν είναι έτοιμες να επιτρέψουν τη διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου χωρίς την δική τους ενεργό συμμετοχή. Αυτό ισχύει στο εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την σαφή δήλωση των κροατικών αρχών, που διατυπώθηκε στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης, ότι η ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών αποτελεί καθοριστική προτεραιότητα για την κυβέρνηση. Σε γενικές γραμμές, η ανάγκη να είναι αυτόνομες οι ΟΚΠ δεν γίνεται επαρκώς κατανοητή σε μία συμμετοχική δημοκρατία. Μέχρι να αλλάξουν αυτές οι στάσεις και οι αλλαγές να γίνουν εμφανείς στο δημοκρατικό πλαίσιο, το πιθανότερο είναι ότι τα κριτήρια για την ένταξη στην ΕΕ δεν θα μπορέσουν να καλυφθούν. Έχει δε σημασία οι στάσεις να αλλάξουν όχι μόνον στο εθνικό επίπεδο, αλλά και στο περιφερειακό και τοπικό, δεδομένου ότι τα επίπεδα αυτά έχουν καθοριστική σημασία για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

4.1.3. Προϋπόθεση είναι να οριστεί μία νομική βάση για την ύπαρξη και τις δραστηριότητες των ΟΚΠ. Αυτό θα επιτρέψει, μακροπρόθεσμα, να αναπτυχθεί το πνεύμα των διαβουλεύσεων.

4.1.4. Το αποτελεσματικότερο μέσο με τον οποίο μπορεί να ενθαρρυνθεί το να γίνει αποδεκτή η ανάγκη ανάπτυξης ενός διαλόγου στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών είναι, αφενός, να διασφαλιστεί ότι οι ΟΚΠ είναι αρκετά ισχυρές και διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρογνομosύνη ώστε να μπορούν να αποδείξουν την αξία της συμβολής τους στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μίας χώρας και, αφετέρου, να υφίστανται δραστήρια, ισχυρά και ανεξάρτητα ΜΜΕ.

4.2. Οικονομικές πτυχές

4.2.1. Ένα καίριο έργο σε όλες τις χώρες της ΝΑΕ είναι η ανάπτυξη της οικονομικής τους ισχύος, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης, την επικράτηση μεγαλύτερης σταθερότητας και την επίτευξη πραγματικής κοινωνικής προόδου. Η τελευταία έκδοση του Γενικού Διευθυντή της ΓΔ «Οικονομικά και Δημοσιονομικά Θέματα» σχετικά με την οικονομία της περιοχής⁽¹⁾ αφήνει περιθώρια για αισιοδοξία. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, από μακροοικονομική άποψη, ο πληθωρισμός μειώνεται σταθερά, οι αυξήσεις των ελλειμμάτων του ισοζυγίου

⁽¹⁾ Πρώτη έκτακτη έκδοση για την ευρωπαϊκή οικονομία «Τα Δυτικά Βαλκάνια σε μεταβατική φάση», Ιανουάριος 2003.

τρεχουσών συναλλαγών υπήρξαν περιορισμένες, ενώ το γεγονός ότι η διαδικασία σταθεροποίησης και μεταρρύθμισης συνεχίζεται έχει βελτιώσει το οικονομικό κλίμα. Εντούτοις, επισημαίνει επίσης τις προκλήσεις που θα χρειαστεί να αντιμετωπιστούν στο μέλλον, όπως, συγκεκριμένα, η καταπολέμηση της διαφθοράς και της εγκληματικότητας, η ολοκλήρωση της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης και η απαραίτητη μεταρρύθμιση του ιδιωτικού τομέα. Οι προκλήσεις αυτές εξακολουθούν να παρεμποδίζουν τις προσπάθειες που καταβάλλονται με σκοπό την προσέλκυση μεγαλύτερων Εξωτερικών Άμεσων Επενδύσεων (ΕΑΕ), που παραμένουν χαμηλές, στο 5% περίπου του ΑΕγχΠ.

4.2.2. Η έκθεση καθιστά επίσης σαφές το χάσμα που υφίσταται μεταξύ των χωρών της ΝΑΕ και των σημερινών κρατών μελών της ΕΕ. Για παράδειγμα, το ΑΕγχΠ ολόκληρης της περιοχής (με 25 εκατομμύρια άτομα, όσο δηλαδή το 6,5 % του σημερινού πληθυσμού της ΕΕ) είναι αντίστοιχο του 0,6% του ΑΕγχΠ της ΕΕ ή του 40 % της Πορτογαλίας (με πληθυσμό 11 εκατομμύρια άτομα).

4.2.3. Η προσέλκυση υψηλότερων ΕΑΕ είναι σαφώς σημαντική και η αυξανόμενη σταθερότητα στην περιοχή, συνδυαζόμενη με τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, με μία αναδιάρθρωση των οικονομιών και με την απελευθέρωση του εμπορίου, έχουν θετικά αποτελέσματα. Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), απομένει ωστόσο να γίνουν πολλά σε έναν τομέα με τόσο καθοριστική σημασία για την οικονομική ανάπτυξη.

4.2.4. Για την αντιμετώπιση των σημαντικών δυσκολιών που απομένουν και έχουν επιπτώσεις στις ΕΑΕ είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα υγιές, αποτελεσματικό και φιλικό προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον, το οποίο να διασφαλίζει ότι θα τηρείται ο κανόνας δικαίου και ότι το νομικό πλαίσιο θα είναι επαρκές και θα χαρακτηρίζεται από διαφάνεια. Σημαντικά επίσης θα είναι και θέματα όπως το ζήτημα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Οι ΟΚΠ και τα ΜΜΕ έχουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο όσον αφορά ένα ακόμη ουσιαστικό ζήτημα, την καταπολέμηση της διαφθοράς. Οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν, με τη συμμετοχή τους, να συνεισφέρουν την εμπειρία και την τεχνογνωσία που απαιτούνται για την ανάπτυξη όλων αυτών. Εξάλλου, μείζονα σημασία μπορεί να έχει και η συμμετοχή άλλων ΟΚΠ.

4.3. Πόροι

4.3.1. Εκτός από τους πιο πάνω πολιτικούς παράγοντες, οι κύριες ελλείψεις που δεν επιτρέπουν στις ΟΚΠ να διαδραματίζουν σήμερα σημαντικότερο ρόλο έχουν σχέση με τους πόρους, την εμπειρία και την κατάρτιση. Όλα αυτά είναι αλληλένδετα, με τους πόρους να αποτελούν τον πυρήνα του προβλήματος.

4.3.2. Για να είναι μία ΟΚΠ αποτελεσματική, πρέπει να διαθέτει επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους, να μην έχει θεωρητικά καμία σχέση εξάρτησης με τις αρχές, να απασχολεί τα κατάλληλα άτομα τα οποία να χαίρουν της κατάλληλης στήριξης και να εξασφαλίζει την κατάρτιση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους. Συν τω χρόνω, οι πόροι αυτοί πρέπει να απορρέουν από την ίδια την ΟΚΠ,

από τις εισφορές των μελών της και από άλλες πηγές (όπως είναι η πώληση εντύπων και αποτελεσμάτων έρευνας, η διοργάνωση διασκέψεων κλπ). Βραχυπρόθεσμα, οι ΟΚΠ θα χρειαστεί να ενισχυθούν τουλάχιστον σε χρήμα ή σε είδος.

4.3.3. Το πρόβλημα των πόρων για τις ΟΚΠ θα είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, εξαιρετικά δύσκολο. Το πιθανότερο είναι ότι θα αναγκαστούν να βασιστούν, σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό, στη βοήθεια και την τεχνογνωσία αντίστοιχων οργανισμών από άλλες περιοχές (κατά κύριο λόγο από τα κράτη μέλη της ΕΕ), πρέπει ωστόσο να χρησιμοποιούν κάθε ευκαιρία που θα τους δίδεται προκειμένου να προσφέρουν στα μέλη τους πρόσθετες παροχές, καθώς και υπηρεσίες σε τρίτους, ως αντιστάθμιση για την οικονομική βοήθεια που θα έχουν λάβει: αυτό θα τις βοηθήσει να διατηρήσουν την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους.

4.4. ΜΜΕ και Επικοινωνία

4.4.1. Η ύπαρξη ανεξάρτητων, ελεύθερων και ισχυρών ΜΜΕ αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για τη διασφάλιση μιας υγιούς και σταθερής δημοκρατίας, όπου το κοινό είναι επαρκώς ενημερωμένο ώστε να μπορεί να διαδραματίζει ενεργό και κατάλληλο ρόλο στην διακυβέρνηση της χώρας του.

4.4.2. Εκτός από το να ενημερώνουν το κοινό, τα ΜΜΕ παρέχουν στις ΟΚΠ τη δυνατότητα να γνωστοποιούν τις απόψεις τους σε ένα ευρύ ακροατήριο, τόσο σε εθνική όσο, εάν χρειαστεί, και σε διεθνή κλίμακα και, συνεπώς, τα ΜΜΕ θα πρέπει να ενθαρρύνονται να δείχνουν ενδιαφέρον για το έργο που επιτελούν οι ΟΚΠ. Η κοινή γνώμη δύσκολα μπορεί να υπάρξει χωρίς τις ΟΚΠ.

5. Συστάσεις

5.1. Διατυπώνοντας τις ακόλουθες συστάσεις, η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να ζητηθεί η ανάληψη ανέφικτων χρηματοδοτικών δεσμεύσεων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να αυξήσει τους ιδιαίτερα περιορισμένους πόρους που διαθέτει σήμερα υπέρ της ανάπτυξης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΝΑΕ, παρά τις πιέσεις που υφίστανται οι προϋπολογισμοί της ΕΕ. Προβλέπεται ότι τα οφέλη από την σχετική επένδυση θα είναι εξαιρετικά σημαντικά — η βελτίωση δε των οικονομικών συνθηκών χάρη στην οποία μπορούν να βελτιωθεί σημαντικά η ζωή των πολιτών δεν αποτελεί μικρό επίτευγμα — χωρίς την οποία η πρόοδος, στην καλύτερη περίπτωση, θα είναι πολύ βραδεία.

5.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά:

5.2.1. Όσον αφορά την ΕΕ και τις αρχές στις ενδιαφερόμενες χώρες της ΝΑΕ:

- Το Σύμφωνο Σταθερότητας πρέπει να εξακολουθήσει να προαγάζεται, να αναπτύσσεται και να ενισχύεται ⁽¹⁾.
- Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να ενθαρρύνει τις προσπάθειες για την κάλυψη των κριτηρίων που σχετίζονται με την ένταξη στην ΕΕ, δίνοντας έμφαση σε θέματα που άπτονται της πρακτικής εφαρμογής.
- Η ΕΕ πρέπει να εξακολουθήσει να χρηματοδοτεί την εξέλιξη τους προς τον σκοπό αυτό έτσι ώστε να διασφαλιστεί η σχετική συνέχεια.
- Η ΕΟΚΕ καλεί όλες τις ενδιαφερόμενες αρχές να καταβάλουν προσπάθειες με σκοπό την υλοποίηση των συστάσεων που διατύπωσαν οι κοινωνικοί εταίροι της ΝΑΕ τον Μάρτιο του 2003 στο Ζάγκρεμπ.
- Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να παράσχει, στο μέτρο του δυνατού, οιαδήποτε βοήθεια ενδέχεται να επιζητούν οι εν λόγω κυβερνήσεις, με σκοπό την ανάπτυξη των ΟΚΠ, καθώς και του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών.
- Καθώς η ανάπτυξη των επιχειρήσεων έχει ζωτική σημασία για την οικονομία και την απασχόληση, η ΕΟΚΕ θα εξετάσει το ενδεχόμενο της διοργάνωσης μιας (ή περισσότερων) εκδηλώσεων με σκοπό αξιωματούχοι από την ΝΑΕ (μεμονωμένα ή σε περιφερειακή βάση) να συναντηθούν με τους κοινωνικούς εταίρους προκειμένου να συζητήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, ιδιαίτερα δε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ, καθώς και θέματα σχετικά με το περιβάλλον που είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη των ΜΜΕ.
- Η ΕΟΚΕ θα επισημάνει στην Επιτροπή των Περιφερειών την ανάγκη να συμβάλουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές στη βελτίωση του κοινωνικού διαλόγου στην περιοχή.

5.2.2. Όσον αφορά τους κοινωνικούς εταίρους από την ΝΑΕ (εργοδότες και συνδικαλιστικές οργανώσεις):

- Τα κατάλληλα όργανα θα πρέπει να αξιοποιήσουν το εξαιρετικό έργο που έχει επιτελεστεί μέχρι σήμερα, με σκοπό την εδραίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, και να εκπαιδεύσουν τους κοινωνικούς εταίρους από την ΝΑΕ σε θέματα που

άπτονται του κοινωνικού διαλόγου, με τη βοήθεια περαιτέρω προγραμμάτων κατάρτισης στον συγκεκριμένο τομέα, καθώς και, γενικά, σε θέματα διαχείρισης. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να προβλεφθεί και η συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και της ΔΟΕ.

- Οι οργανώσεις των κοινωνικών εταίρων έχουν ανάγκη κατάρτισης σε τομείς όπως η διοίκηση και οργάνωση, η ανάπτυξη στρατηγικών, η χρηματοδότηση και η διαχείριση σχεδίων (συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης προγραμμάτων της ΕΕ).
- Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να επιδιώξει την διευκόλυνση των διευθετήσεων «αδελφοποίησης» με συναφείς οργανισμούς από τα κράτη μέλη, καθώς και να προσκαλέσει τις κατάλληλες οργανώσεις σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό να τις ενημερώσει, να τις ενθαρρύνει να συμμετάσχουν και να τις βοηθήσει στο μέτρο του δυνατού.
- Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να συμμετάσχει στην ανάπτυξη ενός τριετούς προγράμματος για την επίτευξη των σκοπών αυτών ⁽²⁾.
- Οι εταιρίες του εξωτερικού θα πρέπει να ενθαρρύνονται να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στους αντίστοιχους εθνικούς οργανισμούς.

5.2.3. Όσον αφορά άλλες ΟΚΠ:

Είναι απόλυτα προφανές ότι για να έχει νόημα ο διάλογος στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών έχει ζωτική σημασία να συμμετέχουν σε αυτόν τόσο οι κοινωνικοί εταίροι όσο και άλλοι τύποι ΟΚΠ και, συνεπώς, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη ανάπτυξή τους.

- Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να εξακολουθήσει να καταβάλλει προσπάθειες, μέσω των πολλών επαφών της και σε εξαιρετικά στενή συνεργασία με τους αντίστοιχους οργανισμούς της ΕΕ, προκειμένου να διαπιστωθεί σε ποιες περιπτώσεις οι οργανώσεις αυτές είναι σε θέση να συναγωνιστούν τα πρότυπα που ισχύουν για τις ΟΚΠ της ΕΕ και να παράσχει βοήθεια ώστε αυτές να αναπτυχθούν στους τομείς όπου υστερούν.
- Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να μεριμνήσει, στη συνέχεια, ώστε να εφαρμόζονται στις οργανώσεις αυτές οι ρυθμίσεις που ισχύουν για τις οργανώσεις που είναι κοινωνικοί εταίροι (βλ. πιο πάνω) και να διευκολύνει άλλες κατάλληλες οργανώσεις στο έργο της ανάπτυξης των ικανοτήτων και της τεχνογνωσίας τους.
- Όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να υποστηρίζουν την σύσταση κατάλληλων δικτύων οργάνωσης στην περιοχή τα οποία να καλύπτουν τους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητας, ιδιαίτερα στους τομείς εκείνους που αφορούν τους νέους.

⁽¹⁾ Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι στην «Πρωτοβουλία για την κοινωνική συνοχή» του Συμφώνου Σταθερότητας, ως πρώτη προτεραιότητα του σχεδίου δράσης για το 2003 έχει οριστεί «η ενίσχυση των κοινωνικών εταίρων και των υπηρεσιών εργασίας και κοινωνικών θεμάτων» (βλέπε το φυλλάδιο «Βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής στην Νοτιοανατολική Ευρώπη», Σύμφωνο Σταθερότητας για την Νοτιοανατολική Ευρώπη, Δεκέμβριος 2002).

⁽²⁾ Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι σχετικές εργασίες απαιτούν χρηματοδότηση.

5.2.4. Στον τομέα των ΜΜΕ και της επικοινωνίας:

- Η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να χρηματοδοτηθεί μία εκδήλωση με σκοπό οι ΟΚΠ από την περιοχή αυτή να συναντήσουν αξιωματούχους των εθνικών αρχών και, στο πλαίσιο της Προεδρίας της ΕΕ που θα ασκείται τότε, να ενημερωθεί το κοινό για την πρόοδο που σημειώθηκε και να συζητηθεί η ανάπτυξη του διαλόγου στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών. Τα ΜΜΕ θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να παρευρεθούν στην εν λόγω εκδήλωση και να την καλύψουν ώστε να προβληθεί ο ρόλος του διαλόγου στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών στην ΝΑΕ. Εάν εξασφαλιστεί η σχετική χρηματοδότηση (εκ μέρους της ΕΕ ή άλλης πηγής), η ΕΟΚΕ προσφέρεται ευχαρίστως να διοργανώσει την εκδήλωση.
- Η ΕΕ πρέπει να συμπεριλάβει στις εργασίες της στον τομέα της επικοινωνίας τη διευκρίνιση ότι ο διάλογος στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών, γενικά, και στην ΝΑΕ, ειδικότερα, είναι απαραίτητος και σημαντικός.
- Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να καταβάλλει προσπάθειες υπέρ της ενίσχυσης ανεξάρτητων ΜΜΕ στην ΝΑΕ.

5.2.5. Άλλες προτάσεις:

- Η Διεθνής Τράπεζα και το ΔΝΤ πρέπει επίσης να συμμετάσχουν στην ενίσχυση των οργανώσεων των κοινωνικών

εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, σε συνεργασία με την ΕΟΚΕ και άλλα όργανα της ΕΕ, όπως και με την ΔΟΕ.

- Τα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια (και άλλα συναφή όργανα) στη ΝΑΕ πρέπει να συνεργαστούν ώστε να δημιουργήσουν ένα δίκτυο πληροφορικής για την ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών, ούτως ώστε να καθιερωθούν και να ανταλλάσσονται οι ορθές πρακτικές.
- Κατά την φάση ανάπτυξης των ΟΚΣ της ΝΑΕ, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η συνεργασία τους με τα ΟΚΣ της ΕΕ.
- Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να παράσχει βοήθεια, εάν της ζητηθεί, σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις.
- Τέλος, η ΕΟΚΕ πρέπει να εξετάσει, σε εύθετο χρόνο, το ενδεχόμενο σύστασης ενός οργάνου στο οποίο θα συμμετέχουν μέλη ΟΚΠ της ΝΑΕ και μέλη της ΕΟΚΕ. Το όργανο αυτό θα μπορεί να συζητά θέματα κοινού ενδιαφέροντος, να εξασφαλίζει τη δικτύωση σε τακτική βάση και να λειτουργεί ως φορέας επαφών μεταξύ των ΟΚΠ στην ΝΑΕ και στην ΕΕ.

Βρυξέλλες, 15 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας»

(COM(2002) 511 τελικό)

(2003/C 208/21)

Στις 22 Οκτωβρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Απριλίου 2003, με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Luísa Santiago.

Κατά την 399η σύνοδο ολομέλειας της 14ης και 15ης Μαΐου 2003 (συνεδρίαση της 15ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 82 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 10 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το υπό εξέταση έγγραφο, που υπεβλήθη από την Επιτροπή στο Συμβούλιο, προτείνει μια «στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας», με τους εξής στόχους:

- τη δημιουργία ασφαλών θέσεων απασχόλησης, κυρίως σε περιοχές που εξαρτώνται ιδιαίτερα από την αλιεία.
- τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας προϊόντων που να είναι υγιή και ασφαλή, σε ποσότητες που θα ικανοποιούν τη ζήτηση της αγοράς.
- την προώθηση ενός περιβαλλοντικά υγιούς κλάδου.

1.2. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η Επιτροπή προτείνει διάφορα μέτρα:

1.2.1. Επέκταση της παραγωγής, μέσω της περαιτέρω προώθησης της έρευνας σχετικά με νέα είδη και εναλλακτικές πηγές πρωτεϊνών που προορίζονται για ιχθυοτροφές. Προαγωγή μιας υδατοκαλλιέργειας βιολογική και φιλική προς το περιβάλλον, μέσω του καθορισμού ειδικών κοινοτικών κανόνων και προτύπων.

1.2.2. Κρατικές ενισχύσεις υπέρ της υδατοκαλλιέργειας, προσανατολισμένες, μεταξύ άλλων, στην υποστήριξη του εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων.

1.2.3. Προστασία του περιβάλλοντος, με την εξεύρεση μεθόδων για τον περιορισμό της επίδρασης των αποβλήτων που προέρχονται από την εντατική υδατοκαλλιέργεια, ειδικότερα μέσω της εγκατάστασης εξοπλισμών για την επεξεργασία των λυμάτων. Συνετή διαχείριση της εισαγωγής μη ιθαγενών υδρόβιων ειδών και εξέταση της δυνατότητας θέσπισης ειδικών κανόνων για τα γενετικά τροποποιημένα ψάρια.

1.2.4. Ασφάλεια των προϊόντων της υδατοκαλλιέργειας και καλή μεταχείριση των ζώων, για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των καταναλωτών, κυρίως μέσω της

εφαρμογής της νομοθεσίας για τα ανώτατα επίπεδα περιεκτικότητας σε διοξίνες των τροφών που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, μέσω του ελέγχου της χρήσης αντιβιοτικών και μέσω της αξιολόγησης των κινδύνων που συνδέονται με επιβλαβή φύκια.

— Σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων που ζουν υπό περιορισμό, πράγμα που αποτελεί ένα από τα θέματα που απασχολούν ιδιαίτερα την κοινωνία σήμερα, η Μόνιμη Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Ζώων που φυλάσσονται για σκοπούς εκτροφής (Συμβούλιο της Ευρώπης), επεξεργάζεται επί του παρόντος μία σύσταση σχετικά με τα εκτρεφόμενα ψάρια και οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συμμετέχουν στις σχετικές εργασίες.

1.2.5. Δημιουργία μακροπρόθεσμων ασφαλών θέσεων απασχόλησης, κυρίως σε περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία, με αύξηση του αριθμού των θέσεων εργασίας από 8 000 σε 10 000, μέσω της αύξησης σε 4 % του ποσοστού ετήσιας αύξησης της παραγωγής της υδατοκαλλιέργειας της Ένωσης, μέσω του ανοίγματος νέων αγορών και μέσω της ολοκλήρωσης της παραγωγής και της εμπορευματοποίησης και της παροχής κινήτρων για την προώθηση της ζήτησης προϊόντων ποιότητας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Καταρτίζοντας για πρώτη φορά ένα έγγραφο για μια «στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας», η Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία της υδατοκαλλιέργειας για την κοινή αλιευτική πολιτική. Η αξιέπαινη αυτή πρωτοβουλία είναι καθοριστική για τον κλάδο, ο οποίος έχει ήδη επανειλημμένως επισύρει την προσοχή σε ορισμένα προβλήματα της δραστηριότητας αυτής. Υπενθυμίζονται σχετικά τα συμπεράσματα των «περιφερειακών σεμιναρίων για την κοινή αλιευτική πολιτική από το 2002», που διοργάνωσε η Επιτροπή το 1998-1999⁽¹⁾, κατά τη διάρκεια των οποίων εξέφρασαν τις απόψεις τους τα κράτη μέλη που ενδιαφέρονται για τον κλάδο, δηλώνοντας ότι:

⁽¹⁾ Πρόκειται για την έκθεση της Επιτροπής COM(2000) 14 τελικό της 24.1.2000.

- φρονούν ότι η υδατοκαλλιέργεια είναι ο «φτωχός συγγενής» της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής·
- κατακρίνουν, για μία ακόμη φορά, την έλλειψη στήριξης εκ μέρους της Επιτροπής·
- καλούν την Επιτροπή να τοποθετήσει την υδατοκαλλιέργεια στο ίδιο επίπεδο με τον κλάδο της αλιείας·
- επισύρουν την προσοχή στο πρόβλημα της διεύρυνσης και κατά συνέπεια της εισαγωγής προϊόντων πιο φτηνών και παραγόμενων με λιγότερες περιβαλλοντικές, ποιοτικές και υγειονομικές απαιτήσεις, κυρίως όσον αφορά τα κατάλοιπα φαρμάκων.

2.2. Το νέο έγγραφο της Επιτροπής, που αξίζει την υποστήριξή μας, έρχεται να συμπληρώσει, κατά κάποιον τρόπο, τα κενά αυτά.

2.3. Το τμήμα συμφωνεί ότι η υδατοκαλλιέργεια αποτελεί σημαντικό συμπλήρωμα των παραδοσιακών μεθόδων εφοδιασμού της αγοράς με προϊόντα αλιείας, καθώς συμβάλλει στον περιορισμό της χρόνιας έλλειψης ισορροπίας μεταξύ εισαγωγών και εξαγωγών προϊόντων αλιείας στην Κοινότητα.

2.3.1. Επισημαίνει το ρόλο της υδατοκαλλιέργειας για τη διαφοροποίηση των εισοδημάτων των παράκτιων πληθυσμών και τη συμβολή της σε μια υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή.

2.3.2. Θεωρεί καθοριστικό η ανάπτυξη της ιχθυοτροφίας να πραγματοποιείται κατά τρόπο ισορροπημένο, χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον, ούτε να μειώνεται η ποιότητα και η ασφάλεια του τελικού προϊόντος.

2.4. Εντούτοις, θεωρούμε κάπως υπεραισιόδοξες τις προβλέψεις της Επιτροπής, όταν δηλώνει ότι «κατά την επόμενη δεκαετία, η υδατοκαλλιέργεια πρέπει να επιτύχει να καταστεί ένας σταθερός κλάδος ο οποίος να εγγυάται μακροπρόθεσμη ασφαλή απασχόληση και ανάπτυξη σε γεωργικές και παράκτιες περιοχές, παρέχοντας εναλλακτικές λύσεις στον τομέα της αλιείας, τόσο από απόψεως προϊόντων όσο και απασχόλησης»⁽¹⁾.

2.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με μία στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας⁽²⁾, ιδιαίτερα δε όταν «αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί η οικονομική βιωσιμότητα, καθώς και η ανταγωνιστικότητα του τομέα της υδατοκαλλιέργειας, ο οποίος πρέπει να εξακολουθήσει να καθοδηγείται από την αγορά, όπως επίσης αναγνωρίζει τον σημαντικό εν

προκειμένω ρόλο της βιομηχανίας». Καθώς επίσης και όταν παρατηρεί ότι «ορισμένες μορφές ειδικώς φιλικής προς το περιβάλλον υδατοκαλλιέργειας —για παράδειγμα ορισμένες εκτατικές υδατοκαλλιέργειες— θα πρέπει να τύχουν θετικής αντιμετώπισης, και ότι, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να εξεταστεί η θέσπιση ειδικών σημάτων. Θα πρέπει επίσης να προωθηθεί η έρευνα και η ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον τεχνικών παραγωγής, λόγω χάρη με συγχρηματοδοτούμενη από το ΧΜΠΑ υποστήριξη».

2.6. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει επίσης υπό σημείωση την γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την υδατοκαλλιέργεια⁽³⁾.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Ασφάλεια των προϊόντων — Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση ενημέρωσης και αναλυτικής πληροφόρησης των καταναλωτών σχετικά με τα προϊόντα της υδατοκαλλιέργειας, αλλά και σχετικά με τα πρότυπα για την παραγωγή, την ασφάλεια των τροφίμων και την ανιχνευσιμότητα, ώστε οι καταναλωτές να μπορούν να σχηματίζουν αντικειμενική γνώμη σχετικά με αυτό τον ελάχιστα γνωστό κλάδο.

3.1.1. Η ειδική νομοθεσία στην οποία υπόκεινται τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας, κυρίως όσον αφορά τις συνθήκες παραγωγής και συσκευασίας, εγγυάται την ασφάλειά τους.

3.1.2. Όσον αφορά την εκτατική υδατοκαλλιέργεια, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής σχετικά με την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, καθώς και με την ανάγκη χρήσης της κατάλληλης επισήμανσης, που θα προσδίδει στα προϊόντα ένα εμπορικό πλεονέκτημα. Εντούτοις, το γεγονός ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός του εντατικού και του εκτατικού συστήματος, ενδέχεται να δημιουργήσει αμφιβολίες στους καταναλωτές ως προς την προέλευση των προϊόντων και την αντίστοιχη σήμανση.

3.1.3. Η χρήση γενετικά τροποποιημένων ειδών πρέπει να αντιμετωπίζεται με μεγάλες προφυλάξεις, δεδομένου ότι υπάρχει κίνδυνος απώλειας της βιοποικιλότητας, γεγονός που δεν πρέπει να υποτιμάται και στο οποίο η ΕΟΚΕ επισύρει την προσοχή τόσο των ερευνητών, όσο και των πολιτικών ιθυνόντων, των παραγωγών και των καταναλωτών.

3.1.4. Απαραίτητος επίσης είναι ο αυστηρός έλεγχος της ποιότητας των ψαριών που εισάγονται στην Κοινότητα με προέλευση από τρίτες χώρες και η γνώση των φαρμάκων που χρησιμοποιούνται κατά την παραγωγή τους, ενώ θα ήταν επίσης θετικό να εναρμονιστούν οι μέθοδοι αναλύσεων που χρησιμοποιούν τα διάφορα κράτη μέλη για τον έλεγχο αυτών.

(1) COM(2002) 511 τελικό.

(2) 2481η συνεδρίαση του Συμβουλίου — Γεωργία και Αλιεία — Βρυξέλλες, 27 και 28 Ιανουαρίου 2003 — Press: 13 αρ. 5433/03. σσ. 11-12.

(3) CdR 20/2003 (COMM DEVE/014).

3.1.5. Επιβάλλεται ο σαφής ορισμός του τι σημαίνει βιολογική υδατοκαλλιέργεια, σύμφωνα με όσα ισχύουν για άλλους κλάδους παραγωγής. Αυτή η μορφή υδατοκαλλιέργειας χαρακτηρίζει οικογενειακές επιχειρήσεις μικρών διαστάσεων, που βρίσκονται συνήθως σε μειονεκτούσες περιοχές. Η μικρή παραγωγή και το υψηλότερο κόστος παραγωγής των επιχειρήσεων αυτών θα μπορεί να αντισταθμίζεται από τη διαφοροποίηση της ποιότητας των προϊόντων, η εμπορευματοποίηση των οποίων θα πρέπει να κατευθύνεται προς κλειστές αγορές, με πιο ευνοϊκές τιμές.

3.2. Περιβάλλον και Ανάπτυξη της υπαίθρου — Ο ανταγωνισμός για την εξεύρεση χώρου στις παράκτιες ζώνες, που ήδη έχουν κορεστεί με άλλες δραστηριότητες όπως ο τουρισμός, θα μπορούσε να αντισταθμιστεί με την προσφυγή στις τεχνολογίες υδατοκαλλιέργειας στην ανοιχτή θάλασσα.

3.2.1. Η υψηλή επένδυση που απαιτούν οι τεχνολογίες αυτές και ο κίνδυνος ζημίας ή ακόμη και απασφάλισης των συρματοσχοινών ασφαλείας λόγω κακοκαιρίας ή τυχαίων συμβάντων, επιβάλλει την ύπαρξη ασφάλισης έναντι κινδύνων, χωρίς την οποία η εγκατάσταση τεχνικών ανοιχτής θαλάσσης θα είναι περιορισμένη.

3.2.2. Τα συστήματα ανακύκλωσης των υδάτων σε κλειστό κύκλωμα, που χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο από τους παραγωγούς, θα πρέπει να βελτιωθούν μέσω της προσφυγής σε νέες τεχνολογίες, πιο φιλικές προς το περιβάλλον. Τα συστήματα αυτά συνιστώνται όλως ιδιαίτερος για την υδατοκαλλιέργεια σε εσωτερικά ύδατα, καθώς και σε παράκτια ύδατα σε προστατευόμενες ζώνες.

3.2.3. Η τεχνολογική εξέλιξη που έχει επιτευχθεί σε ορισμένα συστήματα παραγωγής της υδατοκαλλιέργειας είναι σημαντική και πολλοί παραγωγοί διαβεβαιώνουν ότι, μετά από την επεξεργασία που υφίστανται στις εγκαταστάσεις τους, τα ύδατα που αποβάλλονται είναι ανώτερης ποιότητας από τα εισερχόμενα ύδατα.

3.2.4. Ορισμένα κράτη μέλη επιβάλλουν περιβαλλοντικές απαιτήσεις πιο περιοριστικές από εκείνες που ορίζει η κοινοτική νομοθεσία, γεγονός που προκαλεί μεγάλες διαφορές μεταξύ παραγωγών και ενδέχεται να οδηγήσει σε στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ παραγωγών και μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ.

3.2.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ευαισθητοποίηση αυτή γύρω από τα περιβαλλοντικά θέματα και φρονεί ότι οι παραγωγοί αυτοί αξίζουν την τόνωση της προώθησης των προϊόντων τους, τα οποία διαφοροποιούνται από το γεγονός ότι τηρούνται αυστηρότεροι κανόνες οικολογικής παραγωγής. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι θα μπορούσε να τεθεί σε εφαρμογή, και στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας, ένα σύστημα που να ενθαρρύνει την ανάληψη ιδιαίτερων δεσμεύσεων υπέρ του περιβάλλοντος, όπως συνέβη με τα γεωργο-περιβαλλοντικά μέτρα που ελήφθησαν στον τομέα της γεωργίας.

3.2.6. Πρέπει να επιδιωχθεί μία ισορροπία μεταξύ της ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας και άλλων μορφών αγροτικής ανάπτυξης.

3.3. Έρευνα — Δεδομένου ότι η έρευνα είναι καθοριστική για την ανάπτυξη του κλάδου, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, περιορίστηκαν οι χρηματοδοτήσεις για την έρευνα. Ο περιορισμός αυτός απαιτεί την εισαγωγή τροποποιήσεων στο ΧΜΠΑ, ώστε να μπορούν οι ΜΜΕ να διεξάγουν τις έρευνές τους όπως και κατά το προηγούμενο πλαίσιο στήριξης. Όσον αφορά το θέμα αυτό, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι το Συμβούλιο αναγνωρίζει στα συμπεράσματά του ότι «θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω η έρευνα στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας και να χορηγηθεί η απαραίτητη χρηματοδοτική συμβολή με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη της βιομηχανίας υδατοκαλλιέργειας στην Κοινότητα». Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, πέρα από την καθαρά θεωρητική έρευνα, πρέπει να προωθηθεί η εφαρμοσμένη έρευνα, που εστιάζεται στις ανάγκες των παραγωγών.

3.3.1. Είναι σκόπιμο να διεξαχθούν έρευνες σχετικά με τις συνέπειες που έχουν τα ιχθυοτροφεία στα μη εξημερωμένα είδη, κυρίως δε όσον αφορά ασθένειες και διασταυρώσεις. Επιβάλλεται μάλιστα να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις συνέπειες που έχουν στις αγροτικές περιοχές εκείνες που βασίζονται στην ερασιτεχνική αλιεία.

3.3.2. Ο ενδεχόμενος κορεσμός της αγοράς ορισμένων υφιστάμενων ειδών καθιστά σκόπιμη την προώθηση της έρευνας για νέα είδη.

3.3.3. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να αναπτυχθεί η έρευνα για τις ζωοτροφές, με τη χρήση άλλων πρώτων υλών, εναλλακτικών προς αυτές που χρησιμοποιούνται συνήθως, και να εξακολουθήσουν να καταβάλλονται προσπάθειες με σκοπό την παραγωγή προϊόντων που να ρυπαίνουν λιγότερο και την ανάπτυξη συστημάτων καλύτερης διαχείρισης του εφοδιασμού τροφίμων, τα οποία να συνεπάγονται λιγότερες απώλειες για το περιβάλλον.

3.3.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική την κοινωνικο-οικονομική μελέτη των παράκτιων κοινοτήτων και της σχέσης τους με τον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας, δεδομένου ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόκειται για τη δραστηριότητα που απασχολεί τους περισσότερους εργαζομένους, στους οποίους περιλαμβάνονται και εργαζόμενοι που έχουν αποσυρθεί από την αλιευτική δραστηριότητα.

3.4. Απασχόληση — Για την επιζητούμενη αύξηση των θέσεων απασχόλησης, είναι απαραίτητο να τεθούν νέες προτεραιότητες στο πλαίσιο του ΧΜΠΑ. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ αντιμετωπίζει με κάποιο σκεπτικισμό την πρόβλεψη ότι θα υπάρξει αύξηση των θέσεων εργασίας, επειδή πιστεύει ότι η αύξηση της παραγωγής δεν συνεπάγεται αναγκαστικά και αύξηση του αριθμού των εργαζομένων.

3.4.1. Η δραστηριότητα του κλάδου χαρακτηρίζεται από εποχική ή/και προσωρινή απασχόληση· είναι εντούτοις απαραίτητο να εξασφαλιστεί η δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας. Λόγω της ανάγκης εξειδικευμένης τεχνικής προετοιμασίας για την υδατοκαλλιέργεια, είναι πολύ σημαντική η διαρκής επαγγελματική επιμόρφωση, με ιδιαίτερη προσοχή στο ρόλο των γυναικών στον κλάδο.

3.5. Αγορά — Παρότι η ευρωπαϊκή υδατοκαλλιέργεια αντιπροσωπεύει μόλις το 3 % της παγκόσμιας παραγωγής, η ΕΕ είναι ο κύριος παραγωγός ορισμένων ειδών όπως η πέστροφα, το λαβράκι, η τσιπούρα, το καλκάνι και τα μύδια.

3.5.1. Η ταχεία ανάπτυξη της δραστηριότητας αυτής προκάλεσε έκτακτες καταστάσεις αύξησης της παραγωγής ορισμένων ειδών, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί κάποια αστάθεια στις τιμές της αγοράς.

3.5.2. Προκειμένου να βελτιωθεί η εικόνα της υδατοκαλλιέργειας, πρέπει να διοργανωθούν, σε κοινοτικό κατά προτίμηση επίπεδο, εκστρατείες ενημέρωσης των καταναλωτών και προώθησης της κατανάλωσης ψαριών από υδατοκαλλιέργεια.

3.5.3. Δεδομένου ότι ο βασικός κρίκος της αλυσίδας είναι οι παραγωγοί, η συνεργασία μεταξύ τους, μέσω οργανώσεων

παραγωγών και συνεταιρισμών είναι καθοριστική για την ανάπτυξη της αγοράς, τη σταθερότητα και την οργάνωση της προσφοράς.

3.5.4. Για την καλύτερη επίλυση των προβλημάτων του κλάδου, η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης σημαντική τη συνεργασία μεταξύ των αρχών, της επιστημονικής κοινότητας και των κατάλληλα οργανωμένων παραγωγών.

3.5.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το έγγραφο της Επιτροπής και εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το Συμβούλιο, σε συνεργασία με την Επιτροπή, θα αναλάβει να εξετάσει και να εφαρμόσει τις κατάλληλες πρωτοβουλίες που εμπίπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής, ούτως ώστε η Κοινότητα να μπορέσει να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα της υδατοκαλλιέργειας, κατά τρόπο που να επωφεληθούν όλοι οι πολίτες της Κοινότητας ⁽¹⁾.

(¹) COM(2002) 511 τελικό.

Βρυξέλλες, 15 Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής
Επιτροπής

Roger BRIESCH

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες συγκέντρωσαν το ένα τέταρτο τουλάχιστον των ψήφων, απερρίφθησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 2.3.1

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«3.5.6. Επισημαίνει το ρόλο της υδατοκαλλιέργειας που θα μπορούσε ενδεχομένως να διαδραματίσει η υδατοκαλλιέργεια για τη διαφοροποίηση των εισοδημάτων των παράκτιων πληθυσμών και τη συμβολή της σε μια υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή.»

Αιτιολογία

Η υδατοκαλλιέργεια μπορεί να επιδράσει και αρνητικά στην κατάσταση της απασχόλησης εφόσον συντελεί στη μείωση των θέσεων εργασίας στην παραδοσιακή αλιεία.

Η υδατοκαλλιέργεια δε συμβάλλει με σαφή τρόπο στην υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 24, ψήφοι κατά: 50, αποχές: 12.

Σημείο 3.2.3

Να διαγραφεί:

«Η τεχνολογική εξέλιξη που έχει επιτευχθεί σε ορισμένα συστήματα παραγωγής της υδατοκαλλιέργειας είναι σημαντική και πολλοί παραγωγοί διαβεβαιώνουν ότι, μετά από την επεξεργασία που υφίστανται στις εγκαταστάσεις τους, τα ύδατα που αποβάλλονται είναι ανώτερης ποιότητας από τα εισερχόμενα ύδατα»

Αιτιολογία

Δεν αποκλείεται, σε ορισμένες μεμονωμένες περιπτώσεις, οι παράμετροι της ποιότητας των υδάτων να δείχνουν ανώτερη ποιότητα στα ύδατα που αποβάλλονται απ' ό,τι στα εισερχόμενα ύδατα. Το γεγονός αυτό δεν αποδεικνύει, ωστόσο, τα πλεονεκτήματα της υδατοκαλλιέργειας, αλλά την κακή ποιότητα των εισερχόμενων υδάτων. Πολύ συχνότερα συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο, γεγονός που οδήγησε άλλωστε την Επιτροπή στο να προβεί στην κατάρτιση της ανακοίνωσης (βλ. επίσης στο κείμενο το σημείο 1.2.3). Επιπλέον, ρόλος της ΕΟΚΕ δεν είναι να αξιολογεί τους ισχυρισμούς των παραγωγών, παρά το έγγραφο της Επιτροπής.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 30, ψήφοι κατά: 48, αποχές: 11.
